

Munkatársak és elnökök

SZUBOTICA

KIAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 5-58

Munkatársak 5-10, 3-88

NAPILÓ

Külföldi és belső hírek

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárKülföldi
minden nap, belső hírek
csak utáni napokra is

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. DECEMBER 16.

341. SZÁM

VASÁRNAP

Maniu győzelme

Maniu szinte monstros arányú győzelmét aratott a kamarai választásokon. A kormánylista 349 mandátuma közül 321 a nemzeti parasztpárté, 11 a németeké, 9 a szocialistáké, 4 a cionistáké és 4 a függetleneké. A kormányblokk után a legerősebb parlamenti csoport a magyar párt, amely 15 mandátumot kapott. A liberális párt 13, Lupu pártja 5, az Averescu-Jorga-párt szintén 5 mandátumhoz jutott. Mindössze 38 főnyi ellenzék áll tehát a kormány óriási táborával szemben és ebből is a 15 magyar párti képviselő közelebb áll Maniuhoz, mint akár Bratianu Vintillához, akár Averescuhoz vagy Lupuhoz.

Romániában nem szokatlan a kormány impozáns választási győzelme. A liberális kormány 1922-ben 260 mandátumot szerzett, de ez az állománya 1926-ban 16 mandátumra olvadt le, mert — Averescu állott a kormány élén. Viszont Averescu 292 mandátuma 1927-ben eltűnt, mint a tavalyi hó, tekintettel arra, hogy a választásokat ismét a liberálisok vezették, akik 318 mandátumot harácsolnak össze, míg Averescuék mandátum nélkül maradtak. Ilyen premisszák után semmi meglepő nem volna abban, hogy Maniu ekkora többséggel vonul be a parlamentbe, ha a mostani választások a régi recept szerint zajlottak volna le. Maniu azonban, attól a fanatikus meggyőződéstől áthatva, hogy benne az évekig elnyomott népakarat került a kormány kerekéhez, szakított elődei rendszerével és teljesen tiszta választásoknak vetette magát alá. A 349 mandátum tehát nem a mindenkor román kormány könnyűszerrel elérhető győzelmét jelenti, hanem annak a politikának spontán diadalmát, amelynek elementáris erejével a liberálisok akkor sem tudtak szembeszállni, amikor a hatalom egész apparátusa állott rendelkezésükre.

Amde mennél nagyobbak ennek a győzelemnek arányai, annál súlyosabb kötelességek neheznek a győztes kormányra. Az erőszakkal kivívott győzelem soha annyira nem kötelező, mint az, amelynek alapja a nép felszabadult hite. A választási trükkökkel mesterségesen összetévesztett többség tagjai épen azért, mert pozíciójukat nem a népnek, hanem a hatalmat birtokló vezérüknek köszönhetik, kritikátlanul engedelmessé válnak a kormány kezében. A nép által szabadon választott többség ezzel szemben állandóan érzi a függést választóitól, akiknek bizalma életre hívta. Maniu többsége erkölcsileg hasonlíthatatlanul értékesebb, mint bármelyik más romániai kormánytöbbség volt, de annál inkább kell minden gondját és energiáját arra koncentrálnia, hogy a hozzáfűzött lelkendező reményeket beváltsa.

Az állam pénzügyeinek szanálása, a gazdasági élet regenerálása, a közigazgatás újjászervezése és a kisebbségi kérdés megoldása: ez a négy korszakalkotó feladat vár a Maniu-kormányra. Románia népei, az előbbi rezsimek terrorja alól felszabadulva, Maniuban látják azt a misztériós államférfiút, akinek az a küldetése, hogy az elmúlt tíz év büneit jóvátegye. Ugyancsak erős válnak kellenek ahhoz, hogy a tömegek várákoszásának ezt a rengeteg terhét elbírják. A Maniu programját körülrepedő illúziók ezideig még érintetlenek, de a munka dandárja csak most kezdődik és nincs semmi, ami egy politikai népszerűségét annyira megtépadhatná, mint a gyakorlati kormányzás.

Az optimizmusnak az a hulláma, amely Maniu győzelmének hatása alatt Romániát előnti, az erdélyi magyarságot is bizakodásra pezsdíti. Az erdélyi magyar párt szövetséges nélkül folytatta le a választási kampányt és a saját erejéből lett a román kamara második legnagyobb pártjává. Az új éra szabad levegőjében csorbítatlanul érvényesülhetett a magyar kisebbség vitalitása és nem látszik alaptalannak az a remény, hogy a törvényhozás termében is hasonló liberalizmus fog megnyilvánulni, amikor a kisebbségek helyzetének szabályozása napirendre kerül. A kisebbségek és a nemzeti többség széles rétegeinek igényei valójában egy vonalba esnek. Az erdélyi románságot, sőt a regátbeli ro-

mán parasztságot is nyomasztotta az az irányzat, amely a magyar kisebbség jogait a nacionalizmus Prokrusztész-ágyába nyomorította és a magyar kisebbségi élet reneszánszát is igéri az az izig-vérig demokratikus politika, amellyel Maniu rá akarja segíteni Romániát a jog, törvény, igazság és alkotó munka útjára.

A parlament összeülését új fejezet nyitja Románia történetében. Az ország népei bizalommal tekintenek a nemzeti parasztpártból alakult hatalmas kormánytöbbség működése elé és a külföld is meleg rokonszenvvel várja, hogy Maniu sikeresen birkózzék meg azokkal a nehézségekkel, amelyek eléje tornyosulnak.

Izgalmas jelenetek Hoover elnök buenos-airesi bevonulásánál

Egy megvadult ló majdnem agyonrugta az elnököt, aki ellen tüntetést is rendeztek

Buenos Airesből jelentik: Hoover elnök Buenos Airesbe való bevonulása alkalmával izgalmas jelenetek játszódtak le.

Az elnök autóját lovas diszszázad kísérte. Az autó mellett haladó egyik ló megvadult és lovasát az autó elé dobta. A ló hátra rugott, ettől a mögötte haladó ló is megvadult és az elnök autójára ugrott. A rend felbomlott, általános zűrzavar keletkezett. A lovasok össze-vissza

szaladgáltak. Hoover elnök az autó egyik sarkába húzódott és csak így kerülte el a megvadult ló rugását.

Még egy incidens történt a bevonulás alkalmával. Sangino tábornok híveinek egy csoportja provokáló feliratu zászlókkal vonult fel és tüntetett. A tüntetőket a rendőrök zavarták szét. A tüntetők közül többen megsebesültek, négyet letartóztattak.

Marinkovics Voja csatlakozott Davidovics Ljuba követeléseire

A demokrata képviselői klub december 22-ikén határozta további magatartásáról — Elkerülhetetlen a négyeskoalíció felbomlása

Beogradból jelentik: A péntek esti minisztertanács és az utána megtartott pártvezéri konferencia, amelyen Davidovics Ljuba már nem vett részt, nyilvánvalóvá tették, hogy

a négyes koalíció pártjai között az elmentétek annyira kímélyültek, hogy azok békés elintézésére nem lehet számítani.

A koalíció előreláthatólag kettészakad és az egyik oldalon lesznek a demokraták, a másik oldalon a koalíció többi pártja. A helyzet további kialakulása szempontjából fontos ténykörülménykép megállapítható, hogy

a demokraták ezúttal egységesen lépnek fel és Davidovicsnak nem kell attól tartani, hogy a koalícióból való kilépést a Marinkovics-frakció megnehezítené.

A demokraták jobbszárnya mindenben támogatja Davidovicsot és azt a követelést is magáévá teszi, hogy a kormány egész politikai irányát meg kell változtatni.

Davidovics nem enged álláspontjából

Politikai körökben azt várták, hogy az elmentétek kiéleződésére majd csak a király születésnapja után kerül a sor és

nagy meglepetést keltett, hogy Korosec már pénteken hozzalátott a helyzet tisztázásához.

A miniszterelnök a pártvezérek konferenciáján nyíltan felvetette a kérdést Davidovics előtt, hogy hajlandó-e revízió alá venni a nyilvánosság előtt képviselt álláspontját a kormány politikájára vonatkozólag. Korosec fellépése nem járt azzal az eredménnyel, amit tőle vártak, bár Vukicsevics Velja és Spahó Mehmed az ő oldalára álltak.

Davidovics kitartott a maga álláspontja mellett és így nem íhető létre meg-egyezés.

A péntek esti események után nagy érdeklődéssel várták politikai körökben az események továbbfejlődését. Péntek este úgy látszott, hogy egy-két napon belül nyílt kormányválság tör ki. A demokraták azonban nem sietnek ennyire a

kormányból való kilépésükkel. Davidovics, még mielőtt végleg határozná, a főbizottság legutóbbi határozatához képest meg akarja hallgatni a klub döntését. Ezért Davidovics szombat délután összehívta a demokrata párt vezető tagjait és minisztereit és konferenciát tartott velük. A konferencián elhatározták, hogy a képviselői klubot december 22-ikére összehívják, tekintet nélkül arra, hogy összeül-e a parlament, vagy nem. E szerint tehát valószínű, hogy a válság csak a december 22-iki klubülés után fog kitörni.

A demokraták a parasztdemokrata koalíció felé tájékoznak

A jelenlegi helyzetben az a kérdés merül fel, hogy milyen további akciót kívánnak folytatni a demokraták. Az egyik lehetőség az volna, hogy a demokraták ellenzékbe szorulva érintkezésbe lépjenek a parasztdemokrata koalícióval.

A demokraták a parasztdemokrata koalícióval és a többi kis párttal együtt többséget alkotnának a parlamentben és ezért nagy jelentőségű volna egy ilyen kontaktus megteremtése.

Egyelőre még nem lehet megállapítani, hogy Zagreb mai zárkózott magatartása mellett van-e lehetőség egy ilyen kontaktus létrehozására. Bizonyos jelek azonban arra mutatnak, hogy

a demokraták igyekeznek felújítani a régi köteléket a parasztdemokrata koalícióval.

Ezzel hozzák összefüggésbe Popovics Szvetisláv független demokrata képviselő zagrebi utazását is. Popovics szombaton hosszasan tanácskozott Pribicsevics Szvetozárral.

Beszélnék arról is, hogy Gyorgyevics Szvetozár volt demokrata képviselő, akinek közvetítő szerepet tulajdonítanak a demokraták és a parasztdemokrata koalíció között, a napokban instrukciókkal ellátva Zagrebba utazik.

Mindezekről függetlenül mérlegelik azt a kérdést is, hogy vajjon a demokraták kiválása után alakulhat-e új kormány a mostani koalíció többi pártjából. A radikálisok biznak ebben, bár

bizonyos, hogy egy ilyen kormány nagy nehézségekkel kellene a parlamentben megküzdnie és a költségvetés gyors keresztülhajtása problematikusná válna. Máris hallatszanak olyan hangok, hogy a demokraták kilépése után a Korosec—Vukicsevics—Spahó-kormány feloszlatná a parlamentet és új választásokat irnak ki.

A kormány Szerbia háborus adósságainak rendezéséről tárgyal

A kormány tekintet nélkül a lappangó válságra, tovább folytatja a folyó ügyek intézését.

Péntek este a minisztertanács ülést tartott, amelyen pénzügyi szempontból igen fontos határozatokat hoztak. Elhatározták, hogy Szerbia Franciaországgal szemben fennálló háborus adósságának ügyét közvetlen tanácskozással fogják rendezni. Marinkovics külügyminisztert és Szubotics pénzügyminisztert bízták meg, hogy december 20-ikáig dolgozzák ki az erre vonatkozó tervezetet, amelyet azután a kormány a francia kormány elé terjeszt.

Sztánics Andra közlekedési miniszter bejelentette, hogy Zagreb és Beograd között szombaton megnyílt a második vágány.

Az angol király még nincs tula veszélyen

A sikeres műtét után újabb visszaesés következett be

Londonból jelentik: A király állapotában beállott visszaesést az orvosi körök a műtét által okozott kimerültségnek tulajdonítják, de nem titkolják, hogy

a veszély még jóideig tart.

György herceg pénteken érkezett Newyorkba az Urbán nevű cirkáló fedélzetén. A parton

a herceget a washingtoni angol nagykövet, valamint az amerikai kormány kiküldöttje várta. A herceg autón Vanderbilt Cornélius házához hajtatott, ahol villásreggelin vett részt.

A kikötőbe visszatérve felszállt a Berengáriára és elindulás előtt telefonon beszélt az angol királynéval.

Három és fél évi fegyházra ítélték a becskerekai pénzhamisító szerkesztőt

Dr. Reyser Lajos és büntársai a noviszadi törvényszék előtt

Nagy feltűnést keltett annak idején a Becskerekén megjelent »Szenzáció« című s nagyon problematikus jellegű újság kalandos multu szerkesztőjének, dr. Reyser Lajosnak letartóztatása, aki ellen pénzhamisítás miatt indult meg az eljárás. Az újságírás történetében páratlan jelenség, hogy egy szerkesztő a bankjegysajtó körül amatőrösködjön. A megindult vizsgálat folyamán azonban megállapítást nyert, hogy dr. Reyser Lajos, továbbá Leichinger Feodor becskerekai és Leichinger Oszkár kikindai lakosok ez évi február óta hamis százdinárosok készítésével foglalkoznak.

A hamisítást ez évi augusztus huszonegyedikén fedezték fel Kikindán, amikor dr. Reyser Lajos és Leichinger Feodor egy kikindai üzletben hamis százdinárossal akarták bevásárlásukat kifizetni. A kereskedő azonnal észrevette, hogy hamis pénzt kapott, feljelentette az esetet a rendőrségnek, mely mindkettőjüket letartóztatta és erről értesítette a becskerekai rendőrséget, mely azonnal házkutatást tartott dr. Reyser Lajos és Leichinger Feodor lakásán, akiknél meg is találták a pénzhamisításhoz használt bankprést és a már elkészített 615 darab hamis százdinárost is.

A házkutatás alkalmával megállapítást nyert az is, hogy a pénzhamisításban Leichinger Feodor fivére, Leichinger Oszkár is bele van keveredve. Őt is letartóztatták, de a noviszadi törvényszék vádta nácsa Leichinger Oszkárt szabadlábra helyezte, míg a másik két gyanúsított ellen fenntartotta a vizsgálati fogságot, azonban az eljárás Leichinger Oszkár ellen is tovább folyt.

A vizsgálóbíró előtt Leichinger Feodor és dr. Reyser Lajos beismerő vallomást tettek, míg Leichinger Oszkár tagadta a pénzhamisításban való minden részvételt.

Dr. Reyser Lajos az állhirlapírók tipikus alakja, 1920-ban került Budapestről előbb Temesvárra, azután Becskerekre, onnan Kolozsvárra ment, ahol jogi doktorátust szerzett, majd újból Becskerekre tért vissza, ahol megindította a »Szenzáció« című lapot, amelyben mindenkit támadott és számtalan botrány központjába került. Becskerekén ismerkedett meg Leichinger Feodorral, akivel szoros baráti viszonyba került. Ez év tavaszán a »Szenzáció«-ból származott illegitim jövedelmek mind jobban elmaradoztak és dr. Reyser anyagi nehézségekkel küzdött. Ekkor vetődött fel a pénzhamisítás eszméje. Dr. Reyser ajánlotta barátjának, hogy gyártsanak hamis százdinárosokat, amibe Leichinger habozás nélkül bele is egyezett. Dr. Reyser egy háboru előtti százdinárosról rajzot készített és azt klisiroztatta. Leichinger Feodor finanszírozta a pénzhamisítási vállalatot, ő szerezte be a pénzhamisítási művelethez szükséges kellékeket is. A pénzhamisítási műhelyül Leichinger fényképeszeti műtermét rendezték be, ahol rövidesen több száz darab százdinárost készítettek. Dr. Reyser állítása szerint Leichinger Oszkárt is felszólította a pénzhamisításban való közreműködésre, de az visszautasította azt. Az első hamis százdinárost a becskerekai Orient-mozgóban helyezte el Leichinger Feodor és mivel a mozi pénztára akadálytalanul fogadta el a hamis bankjegyet, átmentek Kikindára, ahol aznap öt darab hamis bankjegyet sikerült akadálytalanul elhelyezni, de az egyik üzletben rajtavestek és le lettek tartóztatva, Leichinger Feodor 1921. végéig a becs-

kerekai főispáni hivatal tisztviselője volt, később kereskedő lett, majd fényképeszeti műtermet nyitott.

A nagy érdeklődéssel kísért pénzhamisítási ügyet szombaton tárgyalta a noviszadi törvényszék dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök tanácsa. A közvédat Pavlovics Branisláv államügyész látja el, míg védőként dr. Mrkusics József becskerekai ügyvéd szerepel.

Dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök fél-tizenkét órákor nyitotta meg a főtárgyalást. Szuro-nyos fegyörök vezeték be a vizsgálati fogságból dr. Reyser Lajos és Leichinger Feodor vádlottakat, míg Leichinger Oszkár a hallgatóság soraiból lép az elnöki dobogó elé.

A vádirat ismertetése után, amelyben az ügyészség az elsőrendű és másodrendű vádlottakat pénzhamisítás bűntettével, a harmadrendű vádlottat pedig, mint büntársat vádolja, dr. Belajdzsics megkezdte dr. Reyser Lajos kihallgatását.

Dr. Reyser Lajos vallomásában elmondja, hogy Becskerekén született, foglalkozásra nézve hirlapíró, a háboru alatt Ausztráliában és Angliában tartózkodott, magyarul, szerbül, románul, franciául, németül és angolul beszél. 1917-ben Budapestre került, ahonnan 1919-ben Becskerekre költözött, onnan Romániába ment, ahol újságírással foglalkozott, majd ismét visszatért Becskerekre, miután előzőleg Kolozsvárott doktorált. Becskerekén előbb »Szenzáció« címmel lapot indított, amelyet Leichinger Feodor finanszírozott. Amikor a »Szenzáció« című lap megszűnt, rossz anyagi helyzetbe került és ekkor támadt a pénzhamisítás eszméje.

Elnök: Ismerte ön a hamisítás technikai oldalát?

Vádlott: Igen, valamennyire ismertem, mert Romániában sokat jártam nyomdába. Ez év februárjában egy régi háboruelőtti száz dinárosról sikerült rajzot készítenem, azt klisiroztam. Ezt a munkát Leichinger Feodor laboratóriumában végeztem és arról Leichinger tudomással bírt. Közben Leichinger segítségével beszerkeztem a bankó nyomó préshez szükséges alkatrészeket és amikor ez is meg volt és a prést összeállítottam, megkezdettük a hamisítást. A papírt egy becskerekai nyomdában vásároltuk és összesen 636 darab hamis százdinárost állítottunk elő. Leichinger az anyag beszerzésére 2000 dinárt fordított. Amíg a megfelelő klisé elkészült, hat kliséet rontottak el és azokat mint hasznavehetetleneket el kellett dobni. A hamis száz dinárosok forgalombahozatalát augusztus 19-ére határoztuk el. Az volt a tervünk, hogy a hamis bankjegyeket nemcsak Becskerekén, hanem az egész Vajdaságban terjeszteni fogjuk. Mielőtt hozzáfogtunk volna a terjesztéshez, az elkészült hamis bankjegyeket és a prést, nemkülönben a kliséket Leichinger Feodor udvarában elástuk. Leichinger Feodorral augusztus 20-ikán Kikindára utaztunk és magunkkal vittünk 20 darab hamis bankjegyet. Leichinger Feodor az első hamis bankjegyet Kikindán egy mézarszékbén helyezte el, míg én más két helyen próbáltam azokat kiadni, de az utóbbi helyen felismerték a pénz hamis voltát és a pénzt nem fogadták el. Ekkor azt tanácsoltam Leichingernek, hogy semmisítsük meg a nálunk levő hamis bankjegyeket és utazzunk azonnal el, de lekértük a vonatot, úgy hogy Kikindán voltunk kénytelenek az éjszakát tölteni. Kedden reggel a kikindai rendőrség letartóztatott bennünket és mi azonnal bevallottunk mindent.

Elnök: Mi vezette magát erre a lépésre?

Vádlott: Nem tudtam Becskerekén elhelyezkedni, vidékre nem tudtam elutazni, mert Stepanovics rendőrkapitány nem akart részemre erkölcsi bizonyítványt kiadni.

Az elnök ezután Leichinger Feodort hallgatja ki. Bűnösnek érzi magát, kezdi vallomását Leichinger Feodor. Reysert még gyermekkorá óta ismeri, amikor a háboru után Reyser Becskerekre jött, ő finanszírozta lapját. Amikor a lap megszűnt, Reyser igen rossz anyagi viszonyok közt élt és vádlott adott neki 5—5 dinárokat cigarettákra. Egyszer Reyser megjelent laboratóriumában és valamit rajzolt. Eleinte nem is érdeklődött az iránt, hogy mit rajzol. Később tudta csak meg, hogy Reyser mit csinál. A hamis pénz elég jól sikerült. Vádlott is tudott ezentul a hamisításról és amikor 636 darab száz dinárost már elkészítettek, gondolkodtak a forgalombahozatal módjáról. Fivére Leichinger Oszkár jelen volt, amikor a prést és a kliséket elrejtették. Ekkor augusztus 20-ikán Kikindára utaztak. A hamis bankjegyek vádlottnál voltak és abból Kikindán öt darabot Reysernek adott. Ezeket sikerült is elhelyezni, míg más helyeken észrevették a hamisítványokat és nem fogadták el a pénzt.

Elnök: Miért kellett magának pénzt hamisítani?

Vádlott: Könnyelmű voltam.

Elnök: Milyen szerepe volt a hamisításban a fivérének?

Vádlott: Semmilyen. Ő csak egy alkalommal, egész véletlenül szerzett tudomást a hamisításról és felszólított bennünket, hogy semmisítsük meg a hamis bankjegyeket.

A harmadik vádlott: Leichinger Oszkár nem érzi magát bűnösnek. Amikor tudomást szerzett a hamisításról, azonnal tanácsolta bátyjának, hogy semmisítsék meg az elkészített hamis bankjegyeket, de nem fogadták meg tanácsát.

Elnök: Adott magának Reyser, vagy az öccse kliséket, hogy rejtse el azokat?

Vádlott: Adtak egy csomagot, de nem tudtam, hogy mi van a csomagban.

Elnök: Hova rejtette a csomagot?

Vádlott: A laboratórium előtt a folyosón kiemelttem egy téglát és ott rejtettem el.

A vádlottak kihallgatása ezzel végetért és a tanúk kihallgatására került a sor. Schmidt István kikindai mézáros csak akkor értesült a hamis pénzről, amikor a detektívek nála házkutatást tartottak. Grifotona Franciska, egy vendéglős leánya elmondotta, hogy Reyser apja vendéglőjében elhelyezett egy hamis bankjegyet, de csak akkor tudta meg, hogy hamis pénzt kapott, amikor a detektívek a pénztárt megnézték és a hamis bankjegyet megtalálták. Mihajlovics Velimir kereskedő elmondotta, hogy Reyser és Leichinger Feodor nála 5 dinárért cigarettát vásároltak és hamis száz dinárossal fizettek. Jovanovics Zsárkó fizetőpincér elmondta, hogy Reyser a kikindai Nacional-szállóba részegen jött egy éjjel és hamis száz dinárossal fizetett, de csak később tudta meg, hogy a pénz hamis.

Még néhány jelentéktelen tanu kihallgatása után a vád- és védbeszédek hangzottak el, majd a bíróság rövid tanácskozás után dr. Reyser Lajost három évi és hat havi fegyházra, Leichinger Feodort két évi fegyházra ítélte, míg Leichinger Oszkárt felmentette a vád alól.

Megölte az apját, mert elkergette a háztól Tizenöt évi súlyos börtönre ítélték az apagyilkost

Oszijekről jelentik: Az oszijekai törvényszék most tárgyalta az apagyilkos Skvarics Márkó husz éves vu-koszavljevici legény bűnügyét.

Skvarics Iván jómódu gazdálkodó volt Vukosavljevic községben. Nyolc évig volt Amerikában, ahonnan megtakarított pénzével tért vissza szülőfalujába, házat és földet vásárolt és szorgalmas munkával gyarapította vagyonát, amit Amerikából hozott magával. Az amerikai ember rendkívül szigorúan bánt családjával és gyermekeit, amint felcseperedtek, elküldte a háztól, hogy maguk keressék meg kenyerüket.

Márkó fiát tizenkilenc éves korában küldte el a háztól Skvarics. Egyideig Zagrebban dolgozott Skvarics Márkó, mint süteménykihordó, majd héreslegénynek állt be, de ott sem volt maradása és hazatért a szülő-házba. Az apja nem akarta befogadni és Márkó három napig élen-szomjan kóborolt a faluban. Az éhség visszakergette az apja házához. Ekkor történt a gyilkosság, amelyet a vádlott így mondott el a bíróság előtt:

— November hatodikán este ott ólalkodtam a szülői ház ablaka alatt, mint egy kivet kutya — éhesen, fáva. Apám a szolgáljával tanácskozott. Az öreg szolga köhögött. Az apám azt mondotta, hogy majd forró teát főzet neki. Elöntött a keserűség. A szolgáljának teát főzet — a gyerekét pedig éhen hagyja veszni. Bosszút esküdtem. Meglessem apámat és amikor kijött a házból egy vasvillával kétszer fejbe sujtottam. Nem akartam megölni apámat, csak meghosszolni kegyetlenségét.

A bíróság az enyhítő körülmények figyelembevételével tizenöt évi súlyos börtönre ítélte az apagyilkost.

Felsőbányaiak!

Az elismerten legjobb **KONRATH**-rádiók
Felsőbányán legnagyobb rádiószaküzletében

Radio Radionica Vel.-Kikinda
jutányos áron kaphatók Kérjen árjegyzéket!

**A teatrális Forgács Anna és Erdélyi,
a nevető ember**

**Izgalmas tanuvallomás, amely a millstatti tanuk
vallomását támogatja**

Budapestről jelentük: Az Erdélyi-per szombati tárgyalásán tovább folytatták a tanukihallgatásokat. Stefániai Richárd műszaki igazgató az első tanu. Elmondta, hogy Millstattban nyaralt feleségével 1927 nyarán. Erdélyiüket látásból ismerte, mert egy szállóban laktak.

— Augusztus 20-ikán — mondja — feleségemmel éppen a szálló előtt ültem. Egyszerre autó érkezett és benne két hölgy és egy ur ült, az autó lépcsőjén pedig egy csendőr állt. Az egyik hölgy idősebb volt, a másik fiatalabb és felismertem benne a szálló vendégét: Forgács Annát.

— Az ur a két hölgy között ült és nem volt más, mint Erdélyi Béla. A fiatal hölgy alélt volt és amikor az ur kiszállott, felkapta és bevitte a szállóba.

— Hilda Thiem-mel, a szálló szobalányával beszéltem én?

— Mielőtt erre a beszélgetésre áttérnék, még el kell mondanom valamit. A halál napján délelőtt tizenegy órakor a fürdőbe készülődtem. A szálló halljában voltam, amikor lejött Erdélyi és hallottam, amint valakivel beszélt. Ez a valaki érdeklődött Erdélyinél felesége állapota iránt. Erdélyi németül a következőket mondotta:

»Wir haben eine unruhige Nacht gehabt, aber jetzt schlief sie.«

— Azután a strand büféjében találkoztam Erdélyivel. Felöltözve állt a büfében — ez már dél felé lehetett — és ott vásárolt valamit.

— Ez az nap történt, amikor Forgács Anna meghalt?

— Igen, az nap volt. Én a büfében Erdélyivel tizenkét óra körül találkoztam.

— Milyen hangulatban volt Erdélyi Béla?

— Semmiféle nagyobb emóciót nem láttam rajta. Normálisan viselkedett.

En félkettő után felmentem a szállóba. Mikor a hallba értem, egy előttem ismeretlen ur rohant le a lépcsőn és megkérdezte, van-e a szállóban orvos, mert sürgős szükség volna rá. Én a portáshoz utasítottam. Később megtudtam, hogy ez az ur Gáldy volt.

— Most azt tessék elmondani, mikor és miről beszélt a szobalánnyal?

— Forgács Anna temetésének napján este beszélgettem Hilda Thiem-mel. Pénteken este volt ez és a szobalány kronológikus sorrendben, minden akadozás nélkül mondotta el azokat a dolgokat, amelyeket Forgács Anna halálát megelőzőben tapasztalt.

A hétfői napon történetekkel kezdte. Elbeszélte a szobalány, hogy Forgács Anna megmutatta neki sebeit azzal, hogy lezuhant és megsebesítette magát.

— Hol volt ez a seb? — érdeklődik az elnök.

— A szobalány elbeszélése szerint Forgács Anna combján mutatta neki a sebet. Hétfőn reggel Forgács Anna már jobban volt és mikor Hilda Thiem bement hozzá a szobába, vidáman ott ült a toalett-tükör előtt és nézegette magát. De délelben már rosszul volt, bordafájdalmakat érzett és lefeküdt.

Tilos a bemenet!

— Elmondotta a szobalány azután, hogy Erdélyi szigorúan megtiltotta Forgács Annának, hogy vendégek jöjjenek a szobába és táblát akasztott a szoba ajtajára, amelyen figyelmeztetett mindenkit, hogy Forgács Annát vendégeskedéssel ne zavarják.

— Kedden a szobalány elbeszélése szerint Forgács Anna aludt. Kedden délelőtt Erdélyi becsengette őt a szobába. Mikor bement, Erdélyi a diványon pizsamában feküdt. Forgács Anna pedig az ágyban, nem beszélt, nem is mozdult. Feltűnt a szobalánynak, hogy Forgács Anna ajkai kissé elferdültek és szederjesek. Takarítani kezdett. Közben benyitott Gáldy és hívta Erdélyit, hogy menjenek le a strandra. »Mindjárt jövök« — válaszolta, a szobalány elbeszélése szerint, Erdélyi Gáldynak. Takarítás közben Hilda Thiem egyszerre azt hallotta, hogy az ágyban eszméletlenül fekvő vagy alvó Forgács Anna hörög.

Az elnök: Hogyan hörögött Forgács Anna? Mit mondott önnek erről a szobalány? Hörögött vagy csuklott? Nem utánozta ön előtt ezt a hangot a szobalány?

— Sem hörögés, sem csuklás nem volt a szobalány utánzása szerint — feleli a tanu. — Inkább a két hang közé sorolható

Öklöndözés.

A szobalány azt beszélte nekem, hogy

ő figyelmeztette Erdélyit, hogy a nagyságos asszony hörög. Erre Erdélyi megfogta a taka-

Erdélyi nagyon sürgette a temetést

— Ha megtetszik engedni, szükségesnek tartom még elmondani, hogy a szálloda étkezőjében akkor mondták el az esetet, amikor én éppen ott voltam. Átmentem a gyógyszerertárho, ahol fényképeimet hívtam elő és amikor visszamentem, a templom előtt láttam Erdélyit és Gáldy Nándort, amint a plébánossal beszéltek.

Gáldy szeme kislirt, piros, könnyes volt, de Erdélyi tökéletesen nyugodtan, higgadtan, közömbösen beszélt.

Emlékszem, hogy mikor hazamentem, elmondottam feleségemnek: furcsa, Erdélyi úgy tárgyalt a plébánossal, mintha nem is temetéséről, hanem keresztelésről beszéltek

volna. Később azután beszéltem a káplánnal, akitől a következőket tudtam meg:

Erdélyi nagyobb összeget ajánlott fel a plébániának a temetésért, de nagyon sürgette a temetést.

Erdélyi ragaszkodott ahhoz, hogy sürgősen temessék el feleségét.

— Tud még valamit?

— Igen — feleli a tanu — a szállóba az irodavezető kisasszony mondta el, hogy Erdélyi nem fizette ki a szállódaszámláját, hanem helyett egy gyöngy-sort és egy cigarettatárcát adott oda. Később megállapították, hogy a gyöngy-sor nem valódi, de hogy Erdélyi ezt mint valódit adta-e oda, azt nem tudom.

— Erdélyi azután az elutazás előtt visszakérte a gyöngy-sort és a cigarettatárcát, sőt még pénzt is kért kölcsön és egy váltót adott, amelyet Gáldy is aláírt. A kisasszony tölem aggodalmasan kérdezte, hogy magyar állampolgáron be lehet-e hajtani a váltó összegét. Félt, hogy nem tudja a pénzt megkapni.

A védő és az ügyész intéznek kérdéseket a tanuhoz, akit vallomásra megesketnek.

»Borzasztó, a Béla megint kezd...«

Dr. Reiszky Károly törvényszéki hites olasz tolmács és irodakísasszonya, Csipkés Klári a római vállalkozásról vallanak. Majd dr. Klár Zoltánné következik:

— Tetszik-e ismerni Erdélyi Bélát? — kérdezi az elnök.

Igen, ismerem, az uram sokszor látogatta őt. Őt is és Forgács Annát is az uram mutatta be.

— A májusi mérgezés után beszélt-e Forgács Annával?

— Erről a következőket tudom. Forgács Anna a szállodájukból délelőtt felhívta a lakásunkat. Ez egy hétfői napon volt. Mielőtt azonban erre rátérnék, előzményül el kell mondanom a következőket: E telefonhívás előtt szombaton este együtt vacsoráztunk az uram, Erdélyi, Forgács Anna és én.

— Ekkor egyszer megkérdezte Erdélyi Béla Forgács Annát, hogy ki az a hölgy, aki a szomszéd asztalnál ül.

Ekkor Forgács Anna hujni kezdett, a kezeit meggörbítette és sóhajtozott, hogy borzasztó, Béla már megint kezd!

En próbáltam csillapítani, hogy ne csináljon jele-

rót és Forgács Anna szeméig felhuzta. »Warscheinlich traunt sie vom Fall«, mondotta Erdélyi a szobalánynak, aki megjéjt, hogy Erdélyi a takarót a hörögő Forgács Anna fejére huzta és figyelmeztette Erdélyit, hogy

vigyázzon, mert a nagyságos asszony megfulad a takaró alatt.

Erre Erdélyi megint odalépett az ágyhoz és a takarót lehuzta Forgács Anna álláig. Elmondotta nekem a takarító még azt is, hogy Erdélyi a következő percekben az éjjeliszekrényhez lépett, akörül foglalatoskodott és az éjjeliszekrény fiókját roppant erővel becsapta, azután felöltözött és elment.

Másnap már rebesgetni kezdtek

— Nem mondotta Thiem Hilda, hogy neki gyanus volt az eset?

— Később nem mert az ügyről nyilatkozni, mert a szálloda személyzetének megtiltották, hogy a halálesetről beszéljenek, nehogy a vendégek kellemetlen benyomásokkal távozzanak Millstattból.

— Mondotta önnek a szobalány, hogy Erdélyitől a halál után ajándékot kapott?

— Igen, mondotta, hogy egy sálát és még valamit kapott, de az utóbbira már nem emlékszem.

— Nem beszéltek Millstattban, hogy valami büncselekmény történt?

— Az első napon nem, de

a temetés után, szombaton már rebesgettek erről.

En azután többet nem hallottam a dologról, mert hétfőn elutaztunk Millstattból.

Egyre nagyobb morajlás kíséri a tanuvallomást, amely mindenben alátámasztja a millstatti tanuk megállapításait. Stefániai Richárd ezután az elnök felé fordul:

kézzögörbülésből és megdöbbenve fordultam Forgács Annához:

Borzasztó, hogy az uram mit csinál velem — mondotta és elkezdett hisztériázni.

És próbáltam csillapítani, hogy ne csináljon jeleneteket, hiszen a férje voltaképpen nem csinált semmit. Az én uram emiatt nagyon megharagudott Forgács Annára. Ez szombaton történt. Hétfőn délelőtt felhívta a szállodából lakásunkat Forgács Anna. A szobalány beszélt vele először, azután én. Az uram nem volt otthon. Azt mondotta

Forgács Anna, hogy nagyon rosszul van és megkért, hogy küldjem hozzá a férjemet.

Amikor a férjem hazajött, megmondottam, hogy Forgács Anna nagyon rosszul van és kéri őt, hogy menjen hozzá. Férjem nem akart elmenni, mert mint mondotta, hisztériás jeleneteket nem akar hallani. De végül is az én rábeszélésemre mégis elment Forgács Annához. Amikor férjem ismét hazajött, megkérdeztem, hogy mi baja van Forgács Annának, mire férjem röviden csak annyit mondott:

— Az, amit mondtam: móka.

Dr. Klárné Erdélyi Béla durva bánásmódjáról semmit sem tud, valamint azt sem tudja, hogy akár Erdélyi vagy akár felesége brómot, vagy veronált használtak volna.

— Az ura, aki orvos, mit mondott, mi volt ez a kézzögörbítés?

— Azt mondotta, hogy hisztéria. Forgács Anna szerette mindig kiszínezni a dolgokat és maga is mondta egyszer, hogy minden szerephe bele tudja magát élni. Ez jellemezte egész magánéletét is.

— Hát még magánéletében is színészkedett?

— Igen.

Mindig nagyon teatrális volt.

— Tudja-e, hogy Erdélyi Bélát nevető embernek ismerték?

Rádió dal

Sába, Blaupunkt, Ingelen,

Ily rádió kell nekem.

Mert e három márka

- Mindet Konrath gyártja-

Párját a világon

Senki sem találja

— Igen. Erdélyi mindig nagyon jókedvű volt és akkor is nevetett, amikor bosszankodott.

»Az a vásott Erdélyi gyerek...«

Klár Dezső reklámvállalkozó vallomásában a humor is szerepet kapott. Elmondja, hogy csodálkozott, hogy Forgács Anna Erdélyivel van együtt.

— Miért csodálkozott?

— Ez lehetetlenségnek látszott. Ugy gondoltam, hogy ni, az a vásott Erdélyi gyerek, aki kiskorában a Tátrában bevilágított nászutasok ablakába és bekiáltott: »Huhul!«

Zajos derűlttség fogadja a teremben a hajmeresztő rémregény humoros epizódját. Az elnök erélyesen kopogtatva inti csendre a karzat közönségét.

Erdélyi Béla maga is vidáman mosolyog a tanu vallomásán.

A védő: Ön azt mondta, hogy Anna kerügett Erdélyi körül.

Forgács Anna öngyilkos akart lenni

A tanuhoz ezután Erdélyi intöz kérdéseket és ezekre válaszolva elmondja, hogy Erdélyinek, amíg Annával volt, nem volt más nővel lezónja. Egy másik kérdésre azt válaszolja, hogy egyszer

Anna azt mondta neki, hogy bizonyos időn belül öngyilkosságot fog elkövetni, mert valakivel fogadott, hogy záros határidőn belül öngyilkos lesz.

Revolvert kért tőle és amikor ő összeszidta emiatt, indulatosan kikelt, hogy mit gondol ő a becsültszó arejéről.

A tanu vallomására megesketik.

Ezután egész sor jelentéktelen tanu kihallgatása következik. Ezek a biztosításra és a váltóhamisításokra vonatkozólag tettek vallomást.

Pontosabb csak Ligeti Ármán dr. orvos vallomása. Ligeti három évig volt házi orvosa Forgácsék-nak és Forgács Annát kezelte. Sohasem rendelt neki veronált. Kubala Sándorné ápolónő azt vallja, hogy a májusi mérgezés után a szanatóriumban Anna tiltakozott az ellen a beállítás ellen, hogy öngyilkos akart lenni. Azt mondta, hogy Béluci adott valami pasztillát és attól lett rosszul.

Égészséges volt Forgács Anna

Dr. Bokor Gyula orvos a Frankfurti biztosító főorvosa a következő tanu. Dr. Bokor annak idején homlokegyenest ellenkező véleményt terjesztett be Forgács Annáról, mint Szilárd Bertalan dr., akit már kihallgatott a bíróság és akinek vallomása, amely szerint Forgács Anna súlyos beteg volt és állandóan idegcsillapító szereket szerzett a múlt héten a tárgyalás egyik legnagyobb szenzációja volt.

Az elnök kérdéseire elmondja a tanu, hogy dr. Ungárral együtt a Charlton-szállóban megvizsgálta Forgács Annát

teljesen egészségesnek, frissnek és a biztosításra alkalmasnak találta.

Az elnök: Dr. Szilárd szerint Forgács Anna olyan beteg volt, hogy nem lehetett elfogadni biztosításra.

A tanu: Teljesen alkalmas volt. Semmi gyanús jelenséget nem találtam.

— Hogy lehet az, hogy a másik orvos szerint veronállal visszaélt?

— Mi kérdést intéztünk hozzá, hogy szed-e valami idegcsillapító szert, mire

kijelentette, hogy semmi narkotikumot nem használ.

Tapasztalta, hogy Anna más fiatal emberek körül is szokott gyakran keringeni?

— Sajnos, ezt nem kellett tapasztalnom. Ezeknek a fiatal embereknek mindig járt a szájuk és dícsékedtek is a dolgokkal.

— Elmondhatja ön nyugodtan a nyilvánosság előtt azt, hogy miről beszéltek ezek a fiatal emberek vagy pedig a halott iránti lovagiaság megtiltja, hogy a nyilvánosság előtt beszéljen?

— Kérem, ezekre a fiatal emberekre vetne rossz fényt, ha a nyilvánosság előtt beszélnek, mert még a millstatti gyilkosság után is dícsékedtek nekem egyesek.

— Három urnak a nevét tudom, — mondja a tanu — ezek az urak kijelentették előttem minden kerülés nélkül...

...hogy jóbarátságban voltak Forgács Annával — egészíti ki a mondatot Schadl elnök.

Idegállapota normális volt, minden reflexe rendben volt, semmi patológikus tünetet nem tapasztaltunk.

Az elnök: Hogy lehet, hogy a másik orvos súlyos idegbetegséget állapított meg?

A tanu: Ez egyéni vélemény lehet. Talán Szilárd Bertalan Forgács Anna azt mondta, hogy narkotikumokat szedett. Objektív vizsgálat alapján ezt nem lehetett megállapítani.

Ungár Gyula dr. a következő tanu. Dr. Bokorral együtt, de külön is megvizsgálta Forgács Annát és Erdélyit is.

— Mindkettőt megkérdeztük — mondja — hogy milyen betegségben szenvedtek.

Egyik sem mondta, hogy áimatlanságban szenvedett.

Forgács Anna bediktálta, hogy egyszer vakbélgyanus tünetek között megbetegedett, vérvizsgálatot is vettek, de nem volt vakbélgyulladás. Megkérdeztük, hogy használt-e morfiomot, vagy kokaint, azt mondta, hogy nem. Külön veronálról nem kérdeztük. Én megvizsgáltam Forgács Annát. Élénknek és egészségesnek találtam.

Az elnök a tanu elé tárja dr. Szilárd Bertalan vallomását, mire a tanu így válaszol:

— Én, mint a biztosító orvos, vizsgáltam meg Forgács Annát, lehet, hogy Szilárd Bertalan dr., mint beteghez ment Forgács Annához, aki panaszkodott neki valami betegségről. Lehetséges, hogy valami tévedés történt kollégám részéről.

Az elnök: Dr. Szilárd Bertalan neuraszténiát talált és nem ajánlotta biztosításra.

Dr. Ungár:

Semmi szervi baja nem volt, idegrendszerében sem tapasztaltam elváltozást.

Nagy Sándor tanu után Gerencsér Kálmán rendőrdíjnok tesz vallomást. Iskolatársa volt Borsos Ferencnek, akivel jó viszonyban volt. Augusztus 29-én felkereste őt Borsos és ekkor szobakerült az Erdélyi-ügy. Borsos azt mondta, hogy véleménye szerint Erdélyi gyilkolta meg Forgács Annát, mert szeptemberben hetszázmilliót kellett kifizetnie. Én felkértem, hogy ne jöjjön hozzám, ha olyan közeli nekzsusa van Erdélyihez.

Borsos több kérdést intéz a tanuhoz, majd kijelenti, hogy ő csak feltételezte, hogy Erdélyi gyilkolta meg Forgács Annát, mert vele is csúnyán járt el.

A tárgyalást kedden folytatják.

Törbeccsált tolvaj

A törvényszék három hónapi fegyházra ítelt egy szubotikai öregasszonyt, akit az ágy alá bujt lakástulajdonos tetten ért

A szubotikai törvényszék szombaton egy lopási ügyet tárgyalt és a kis ügy egy egész uccát a tárgyalóterembe vonzott. A rozzant székeken tipikus, külvárosi kis emberek szorongtak, akiknek szemében Laudanesik Rozália háztulajdonosné esete nagyobbra nőtt, mint Erdélyi Béla bűnpöre. Az ucca szája most Rozi néni szapult, aki a vádirat szerint a házában lakó Török Márton cipész lakását álkulccsal kinyitotta és azzal a szándékkal hatolt be oda, hogy lopjon. A szándék azonban szándék maradt, mert Török, aki régebbi idő óta tapasztalta, hogy élelmiszereit lopkodja valaki, ezen a napon elbujt az ágy alá és várta a tettest, aki nem is késett.

Pavlovics István törvényszéki elnök tanácsa tárgyalja az ügyet. A vádlottak padján egy pirospozsgás arcú nagykendős öregasszony ült, aki takaros háziasszony benyomását keltette a nézőben. Mindig mosolygott, csak akkor lett ideges, amikor a bíróság bevonult.

A vádlott hatvanöt éves. Nem érzi magát bűnösnek.

— Tekintetes elnök ur, nem loptam én életemben, inkább ő lopott el éntőlem 168 forintot...

— Ne erről beszéljen, mondja el az esetet — vádolt közbe az elnök.

— Azon az estén a templomból jöttem haza —

kezdté Rozi néni — és amikor Törökék lakása előtt elmentem, kilépett Török és átölelt, mint egy »szerelmes párt« és azt mondta, jöjjenek be hozzám, megmutatja azokat a bőröket, amelyekből nekem papucset akar csinálni. A felesége nem volt otthon, elment a »muziba.« A szobában Török erőszakoskodni kezdett velem és csábított. Ez az igazság, nem pedig, hogy én bementem álkulccsal. Nekem nem kell az övék, nincs is nekik semmijük.

— Szóval nem maga ment be a lakásba?

— Ő hívott és ő lopott el tőlem egyszer régen százhatvannyolc forintot.

Török Márton cipész tanu elmondotta, hogy miután rájött, hogy valaki állandóan lopkodja élelmiszereit, feleségével csejt eszelt ki. Elbujt az ágy alá, felesége pedig azt mondta Laudanesiknek, hogy az az ura gyűlösen van és estére moziba mennek. Később az asszony is eltávozott rázárva férjére az ajtót.

— Én az ágy alatt voltam — mondotta Török — és amikor a feleségem elment, Róza néni bezárta a kaput. Onnan egyenesen az én ajtóhoz jött és egy kulccsal felnyitotta. Bejött és mintha otthon lenne, lámpát gyújtott, azt hitte, senki sincs otthon. Én előbujtam az ágy alól. Mikor meglátott, így szólt: »Hát maga nem ment el?« Nem bizony vén tolvaj,» mondta és kiugrottam az ajtón, amelyet rázártam. Előhív-

is hívtam. Értésítettük a rendőrséget is. Roza néni könyörgött nekem, hogy engedjem ki, akkor nagy jutalmat kapok. De én bent hagytam a kalitkában — fejezte be vallomását büszkén körülnézve a cipésmester.

A szembesítésnél Laudanesikné azt hangoztatta, hogy a cipész hívta be a szobába, ahol erőszakoskodott.

— Éppen magával mondta méltatlankodva a cipész, le Pavlovics elnök véget vetett a szóváltásnak és a tanu megeskette a vallomására. Török Mártonné hasonlóképpen adta elő az esetet és vallomását esküvel erősítette meg.

— Na látja — mondta az elnök a vádlottnak — mégis csak maga ment be!

— Nem mentem én tekintetes elnök ur, ő csalógatott szerelmesen.

A bíróság ezután tanácskozára vonult vissza és Laudanesik Rozáliát lopási kísérlet büntetőben mon-dotta ki bűnösnek és három havi fegyházra ítelték.

— Megnyugszik az ítéletben?

— Nem én, licitálok — vágta ki önérzetesen az öregasszony. Ebben a percben érkezett meg az asszony védője, aki bejelentette, hogy nem kapott időzést a tárgyalásra. Az öregasszony ráripakodott.

— Hát maga hol volt? Elitelték!

— Felebbezünk — mondotta az ügyvéd, mire az öregasszony csendesesen csak ennyit mondott:

— Most már felebbezhet.

A halálos csók

Tízévi fegyházra ítelték egy feleséggyilkos szerbiai gazdálkodót

Beogradból jelentük: Véres családi dráma játszódott le néhány hónappal ezelőtt a szerbiai Ucinj községben. Cselebić Ilija, a falu egyik leggazdagabb birtokosa több revolverlövéllyel megölte fiatal feleségét, majd önmagával akart végezni, de a golyók célt tévesztettek és Cselebić csak könnyebben sebesült meg.

A bari törvényszéken pénteken tárgyalták Cselebić Ilija gyilkossági ügyét. A vádlott birtokos elmondotta, hogy feleségét másfél évvel ezelőtt ismerte meg, néhány hónapi udvarlás után megkérte a kezét és házasságuk az első időben nagyon boldog volt. Házasságuk hatodik hónapjában történt, hogy egy mulatságon az asszony egy idegen emberrel csókolódzott az egyik ablakmélyedésben. Ő a jelenetet nem is látta, egyik ismerőse hívta fel rá a figyelmét, aki arramenőben véletlenül pillantotta meg a csókolódzó párt.

— Ekkor — folytatta a vádlott izgalomtól remegő hangon — elhatároztam, hogy nem csinállok botrányt, mert nem akartam, hogy az egész világ szájára kerüljön a szégyenem. Azt mondtam az asszonynak, hogy a fejem fáj és kértem, menjünk haza. Otthon aztán felelősségre vontam, de ő kihívóan viselkedett és kijelentette, hogyha akadályozni akarom szabadságában, akkor visszamegy a szüleihez és elvállik tőlem.

— Nagyon szerettem a feleségemet és nem tudtam volna elviselni, hogy elhagyjon, ezért kérlelni kezdtem, hogy ne tegyen többé ilyent és felejtse el az egészet. Ő azonban ragaszkodott ahhoz, hogy ezután is azt fogja csinálni, amit akar és a szemembe vágta, hogy nem szeretett, amikor feleségül jött hozzám és csak a pénzem miatt választott engem. Ezekre a szavakra elborult előttem a világ és elvesztettem a józan eszemet. A fiókhoz rohantam, amelyben a revolver hevert, előkaptam a fegyvert és többször egymásután rálöttem az asszonyra, aki vértől borítva holtan esett össze. Ezután öngyilkos akartam lenni, de a golyók csak a vállamon sebesítettek meg és több hónapi betegség után felgyógyultam.

A vádlott vallomása után a bíróság a tanukihallgatásokat folytatta le. A tanuk egybehangozóan azt vallották, hogy Cselebić békés természetű, jóindulatu ember volt, aki rajongásig szerette a feleségét. Több tanu volt arra is, hogy az asszony az emlékezetes mulatságon nyíltan csókolódzott egy idegen férfivel. A vád- és védbeszédek elhangzása után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza és rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet, amely szerint a vádlottat erős felindulásban elkövetett emberölés büntetőben mondta ki bűnösnek és az enyhítő körülmények figyelembe vételével tízévi fegyházra ítélte.

Az ítélet ellen úgy a vádlott, mint az ügyész felebbezést jelentettek be.

Használjon a mindennapi
száj- és fogápoláshoz

HYPEROL

szájviztablettákat

amelyektől a szájvíz kellemes illatu és erősen fertőtlenítő hatásu lesz, amely minden kellemetlen szagot megszüntet és erősíti az inyeket is. Főleg dohányzóknak nélkülözhetetlen

Ma már mindenki komoly és nemes karácsonyi ajándékot ad, nem játékszer. Ilyen a

SABA

RÁDIÓKÉSZÜLÉK,

melyet előnyös feltételekkel azonnal felszerelünk
Konrath d. d. Subotica

Az akasztója árnyékában

Otven év óta nem volt akasztás Szomborban, ahol a Pihenőcsárdabeli gyilkost ki fogják végezni — Még négy olyan lakója van a szombori fogháznak, akikre halálos ítélet vár

A rablógyilkos Brankov Zsárkó bűnügyében harmadfokon hozott halálos ítélet nagy szenzációt keltett Szomborban annál is inkább, mert az utóbbi fél évszázadban nem volt kivégzés Szomborban.

Az utolsó akasztás 1876-ban volt Szomborban és azt a vármegyei bíróság ítélete alapján hajtották végre. A jogerőssé vált halálos ítélettel kapcsolatban a szombori ügyészségen minden előkészületet megtesznek az ítéletvégrehajtásra. A hivatalban a büntető perrendtartásnak az akasztásról szóló rendelkezéseit tanulmányozzák, bitófát készítenek, de nem tudni, hogy a halálos ítéletet mikor lehet majd végrehajtani az elítélten, mert

egyelőre nincs az országban bűbér.

A nemrégien meghalt Mauser Flórián helyébe ugyanis még nem neveztek ki új ítéletvégrehajtót.

A szombori törvényszék büntető tanácsa egyébként a legközelebbi hetekben, pravoszláv karácsony után, két hasonló nagyszabású bűnügyet fog tárgyalni és jogászai körökben mindkét bűnügyben halálos ítéletet várnak.

Az egyik bűnper főszereplője Pis István huszonhétéves osztrák illetőségű lakatos, akit az ügyészség két rendbeli rablással, szándékos emberölés kísérletével és

két rendbeli rablógyilkossággal vádol.

Pis István a vád szerint múlt év február 27-ikén éjszaka rablótámadást és gyilkossági kísérletet követett el Jaracski Mihály temerini fuvaros ellen a Pasicsevó—temerini országúton. Jaracski tyukokat szállított kocsián Noviszadra. Az országúton Pis megállította a kocsit és kérte a fuvarost, hogy vegye fel kocsijára. Ez meg is történt. Az országút egy elhagyott helyén Pis István

revolvert rántott és kétszer ráült a fuvarosra, majd az eszméletlenül eszméletlen mély vízzel tett árukba dobta.

Jaracski Mihály véletlen szerencse folytán nem vesztette el életét, de súlyosan megbetegedett és balszemére megvakult.

A vádirat szerint Pis István követte el a kulai kettős rablógyilkosságot is. Pis István és ismeretlen társa 1928 február 29-ikére virradó éjszaka

meggyilkolták Ugróci Mihály kulai péket és feleségét.

Pis és társa február 28-ikán este beállították Ugróci pékműhelyébe és alkalmazást és szállást kértek. Az öreg pékmester vacsorát adott nekik, majd egyik szobáját rendelkezésükre bocsátotta egy éjszakára. Pis és ismeretlen társa az éjszaka folyamán

beosontak a szomszédos szobába, ahol a hatvanéves pék és felesége aludt és min kettőjüket előre ellágyított hurokkal megfojtották és a lakást kirabolták.

A lakásból mintegy huszezer dinár értékű ékszert és készpénzt loptak el, amivel más vidékre szöktek, de röviddel ezután Pis Istvánt Osztrákban elfogták és Kulára, majd Szomborba szállították.

A rablógyilkos állhatatosan tagadja az ellene felhozott súlyos vádakot

és allbit igyekszik bizonyítani, de eredménytelenül. Ezzel szemben

Jaracski a vádlotthan határozottan fellelismerte éjszakai támadóját,

azonkívül Kulán is jelentkeztek tanuk, akik a gyilkosságot megelőző nap látták a vádlottat a községben, sőt egy kulai asszony: Jozsics Istvánné

látta, amikor a vádlott egy fiatalemberrel a gyilkosság előtti délután a péküzletben járt és alkalmazást keresett Ugrócinál.

A vád tizenkét terhelő tanut vonultat fel a rablógyilkos ellen s így

Pis István már-már a bitófa árnyékában van.

A másik bűnper szereplői cigányok, akiknek pontos személyazonosságát a mai napig sem sikerült megállapítani. A vádirat most készült el ellenük és a fő tárgyalást szintén januárban fogják megtartani.

Az ügyészség vádirata szerint három vádlott van:

1. Pavlovics-Konstantinov Andria alias Kovács Tuba alias Lakatos György tizenkilencéves.
2. Mihajlovics Ivanov Szepean alias Nacl alias Sárközi Ignác huszonháromeves.
3. Jozsifovics-Sandrinovics Andria, alias Kovács Pista harminchároméves.

A vádlottakat két rendbeli rablással vádolják. Az egyiket Szomborban követték el, ahol behatoltak Brajner Károly lakásába, bajonettel ütlegelni kezdték Brajner, majd a földhözvágták és valóságban táncoltak a szerencsétlen ember testén. A rablók ezután Brajner fiára, Imrére vetették magukat, betörték a száját, ütlegelték, fojtogatták és

revolverrel kényszerítették, hogy mutassa meg azt a helyet, ahol a pénzt tartják.

A rablók ötezer dinárt elraboltak, majd Brajner Katalint kétszer bajonettel fejbevégték és kitepték füléből a fülbevalót.

A másik rablást Popovácon követték el Babics Ures házában, ahol Babics feleségét és leányát agyba-löbe verték és revolverrel kényszerítették, hogy a pénzt átadják nekik.

A vádirat kétrendbeli rablási kísérlettel is vádolja Pavlovics-Kovács-Lakatos és társait, mert betörték Boskovics József popováci házába, fejszével leütötték a háztulajdonost, Tóth Ilonát pedig többször mellbeütötték, de a leány az ablakon keresztül elmenekült, segítségért kiáltott, mire a rablók megszöktek. Rablást kíséreltek meg Zsimics Ferenc üzletébe is, de észrevették őket, mire megszöktek.

A vádirat ezenkívül lopással, hatrendbeli betöréssel, lopással, idegen vagyon rongálásával és súlyos testisértséssel vádolja a három cigányt.

A cigányok hosszú ideig rettegésben tartották Baranyát, ahol igen sok rablást és lopást követték el. A három cigány több ismeretlen társával

az egész országban is garázdálkodott és Pozsarevácon bankrablást követték el háromszoros gyilkossággal,

amiért a pozsareváci bíróság a három rabló cigány kiadatását kéri, ami a tárgyalás után meg is fog történni.

Rádío a legszebb karácsonyi ajándék

Együtt ül a család, itt a szent karácsony
Áhítat a szíven boldogság az arcon.
Izgatottan várja apa, anya, gyerek:
Karácsonyfa alatt ó vajjon mi lehet?

Kinyílik az ajtó, ott a gyönyörű fa.
Játék, ruha, ékszer, könyv is van alatta.
Bábu, csokoládé, mogyoró és dió,
S mit legjobban vártak, ott van a rádío,

Ékszer meg se nézik, a könyv se hívogat,
Mert mindenki csak a rádíohoz szalad.
Hallgatják is nyomban, a hangja csudajó,
Ami természetes, hisz Konráthtól való.

Jól tudta az apa karácsonyra mi kell.
Azért ment Konráthoz, mert csak így éri el,
Hogy nem veszett kárba sem pénz, sem jószándék:
Rádío a legszebb karácsony-ajándék.

A rablóbanda feje a vádlott Pavlovics-Kovács-Lakatos volt, aki

minden ellene felhozott vádat tagad.

A tizenkilencéves rablóvezér a szombori ügyészség fogházában vizsgálati fogsága alatt háromszor kísérelt meg öngyilkosságot.

Pavlovics először felakasztotta magát, de az örök idejében észrevették és megmentették. Másodszor betörte cellája ablakát és

egy üvegdarabbal felmetszette hasát, de a gyors orvosi beavatkozás megmentette az életnek. Utóbbára kihuzott egy szeget a cella padlójából és a rozsdás szeggel felmetszette mellét, de az orvosi segély ekkor is sikerrel járt és a cigánynak semmi baja sincs.

A rablóvezér most nehéz vasban, magánzárkában állandó felügyelet mellett várja a szombori fő tárgyalást,

amely után Pozsarevára szállítják, ahol háromszor rablógyilkosságot fogják felelősségre vonni és bizonyosra vehető, hogy a rablógyilkost Pozsarevácon halálra ítélik.

Érdekes megemlíteni, hogy az egész országban garázdálkodó cigány rablóbanda kézrekerítése

egy szuboticei csendőrmester érdeme,

aki annakidején Baranyában járt és egyedül elfogta a három veszedelmes rablót.

Négyévi fegyházra ítélték a csakoveci nagytrafik tolvaját

A tárgyaláson kétszáz dinár rendbirsággal sújtották a védőt, aki erre az elnök kizárását kérte

Csakovecéről jelentik: A csakoveci törvényszék büntetőtanácsa Stern elnök vezetésével, a napokban tárgyalta Novák Lovro és társai bűnügyét. Novák a csakoveci nagytrafikban volt szolga és a trafikból két év alatt háromszázötven ezer dinár értékű árut lopott. A múlt husvét táján a cég üzletvezetőjét felszólították, a zárszámadás elkészítésére. Petronije Zsivkovics üzletvezető, mikor észrevette a hiányt öngyilkosságot követett el. Az új cégvezető Milics Milorad azonnal Novákra gyanakodott.

Néhány hét múlva május 22-ikén éjjel betörték az üzlet helyiségébe és 1500 dinár készpénzt és 1400 dinár értékű árut vittek el. A nyomozhatóság házkutatást tartott Novák szolga lakásán. A szobában különféle cigarettákat és dohányt találtak, a pajtában pedig három zsák különféle dohányt. A kukoricagöré mellett elásva egy vaskazettát találtak, amelyben egy revolvert és 74 darab 1000 dinárost és 849 darab 100 dinárost találtak.

A tárgyaláson súlyos incidens történt. Stern tanácselnök és dr. Szvoboda védő között. A védő élesen kritizálta az elnök magatartását, mire az elnök felfüggesztette a tárgyalást és a bíróság a védőt 200 dinár rendbűntetéssel sújtotta. A védő felebbezett és kérte az elnök kizárását, mert az elnök többször kijelentette a vádlottnak, hogy nem hisz nekik. Az ügyész nem járult hozzá az indítványhoz. Az elnök újból felfüggesztette a tárgyalást és a törvényszék egy másik tanácsa, amelynek elnöke Marusics törvényszéki bíró, tagja Glagovec és Lendovsek bírák voltak, döntött a kizárási indítványról és azt elutasította.

Ezután folytatták a tárgyalást és a perbeszédok elhangzása után a bíróság Novák Levrot négyévi fegyházra, nevelőapját háromévi, Gombár Istvánnét pedig kétévi börtönre ítélte.

Egy vasuti munkás lélekjelenléte mentette meg a vinkovcii személyvonatot

Jelzésekkel megállította a vonatot, amely belerohant volna egy veszteglő tehervonatba

Szomborból jelentik: Sulyos vasúti szerencsétlenséget hártott el szerdán este egy vasuti munkás, aki nem vesztette el lélekjelenlétét. Az a személyvonat, amely pénteken este kilenc óra után indult el Szomborból Vinkovci irányában Priglevecasvetián állomástól néhány száz méternyire nyílt pályán hirtelen megállt. Az utasok között nagy pánik támadt, a lehulló poggyászok több utast könnyebben meg is sebesítették és csak percek múlva derült ki, hogy a vonatvezető meghuzta a vészféket. Nem sokkal később kiderült, hogy végzetessé válható vasuti szerencsétlenségtől menekültek meg a Szubotica—vinkovcii személyvonat utasai.

Alig, hogy a személyvonat elhagyta Priglevecasvetián állomást, a vonatvezető egy gyalogos ember

intégetésére lett figyelmes. Az ember, aki a vasuti sinek mentén haladt, kétségbeesetten integetett és a jeleket a személyvonat vezetője arra magyarázta, hogy a pályán valami nincs rendben. A vonatvezető gyorsan határozott, megrántotta a vészféket s a robogó vonat óriási zökkenéssel, hirtelen megállt. Ekkor már futva közeledett a vonat felé az idegen is, aki a jelzéseket leadta és lélekszakadva mondotta el, hogy alig pár száz méternyire a megállás helyétől egy tehervonati szerelvény vesztegel a sineken, úgy hogyha a személyvonat folytatja útját, elkerülhetetlenül belefutott volna a tehervonat kocsisorába.

A bátor vasuti munkást a személyvonat utasai lelkesen megéljenzették és a vasutigazgatóság jutalomra fogja felterjeszteni.

KERTÉSZ MIHÁLY LEGSZIGORÚBB KRITIKUSA: A MAMÁJA, AKI ÖTSZÖR NÉZI MEG A FIA FILMJEIT, AZTÁN MEGIRJA NEKI A VÉLEMÉNYÉT HOLLYWOODBA BESZÉLGETÉS A VILÁGHIRŰ RENDEZŐ ÉDESANYJÁVAL

(Budapesti munkatársunktól.) Öszhaju, barátságos arcú asszony ül a pirosított asztal mellett. Nagy kötöttük villognak a kezében, dus kontyát úgy szövik keresztül kasul az ezüstös szálak, mint a háztetőket a telefondrótok. A lámpa szelíd fénye meglágyítja ezt a szép öregasszony fejet. Mellette a lánya ül és terítőt himez. Oldalt a hintaszékben egy fekete-hajú kislány harisnyát stoppol: az unokája. És egy vendég: a szomszédasszony.

Családi kör. Diskurálnak. A drágaságról, meg Erdélyi Béláról.

— Ujságiró? — pillant fel Kertész néni a kötöttü mögül és helyet kínál meg.

Olyan nyugodtan, hidegvérrel ad interjút, akár a Mistinguette, vagy a Titkos Ilona. Természetesen találja, hogy az emberek érdeklődnek a fia után.

— Hát Kertész Mihály az csak egy van — mondja hallatlan anyai öntudattal — hogy az isten éltesse bíz hundert zwanzig!

És sietve lekopogja a barna polituros asztalon. Édesanya. A szolid, jóhábzból való édesanyák mind ilyenek. Puritán, polgári viresaft, rituális háztartás, rend és tisztaság. A falon régmódi olajnyomatok, a nagyszülők méltóságteljes, összeráncolt szemöldökű portréi, egy elakult háziáldás, levendula szagu almárium és kövér, öblös szekrények, amelyeknek a mélyén bizonyára ott lapul példás rendben a néni egész stáflingja, rózsaszínű papirokkal a csipkebetétek alatt.

A szemköztli falon, éles és groteszk ellentétként: egy miniatűr Hollywood. Kóstoló a filmvárosból, reflektorok és hatalmas díszletek között ingujjas, fölcsérbe kiabáló rendezők, kacérosan dekoltált, fítes orru amerikai csillagok, homoksvatag, tevék, csillogó estélyek félméztelen démonokkal és Kertész Mihály életnagyságu arcképei. Mindegyiken dedikáció: »Szeretett édesanyámnak hálával hü fia, Miska.« Egyetlen képről se felejtette le ezt a szót, hogy »hálával«. Érezni a betűiről a sugárzó, nagy szeretetet.

Önkéntelenül adódik a kérdés: hogy indulhatott el ebből a józan, reális környezetből egy művészi karriér? Nem is egy, hanem három, mert Kertész néni négy fia közül hárman mozognak ezen a pályán, Kertész Dezső Berlinben filmszínész (Mary Kid a felesége), Kertész Oszkár a Városi Színház tagja, míg Kertész Mihály, aki a legtöbbre vitte, világhírű rendező Hollywoodban.

— A néni bizonyára rajongott a színházért? — kérdeztem jóhiszeműen.

Nagyanyó kezeiből kiesik a kötöttü:

— Hogy én rajongtam a színházért? Nem mondom, messziről, meg amikor néha elmentünk megnézni egy jó darabot. Dehogyan akartam a gyerekeimet erre a pályára adni! Am nem lehetett parancsolni a kölyköknek. Mihályon már hétéves korában jelentkeztek a tünetek...

Ugy beszél róla, mint egy betegségről. Mintha a bárányhimlőjét mesélné el.

— Mindig a színház körül csatangolt. Ha nem volt pénze, szerzett magának. Egy napon meséli a szomszédasszony — és rápillantott a vele szemközt ülő asszonyságra — hogy látta a kis Manót a Nemzeti Színházban vizet árulni.

Félbeszakitom egy pillanatra:

— Manót?

— Igen, így hívták a fiamat. Mihály az a művész neve — és folytatja. — »Az én fiam vizet árul a Nemzetibe?« — Igen a maga fia, a kis Manó, vizet árul a Nemzetibe — felelte a szomszédasszony — »ha nem hiszi, nézze meg«. No, erre magam is kíváncsi voltam. Elmentem este hát a Nemzetibe. És tényleg: kit látok egy tálcával a kezében fel-ald sétálni a folyosón, mint az én Manómat. Elébe álltam és megkérdeztem tőle: »Miért árulsz te vizet a Nemzetiben? Tán nincs édesanyád, aki gondolat viselje?« Megijedt a kölyök nagyon, csak úgy táncoltak a tálcáján a poharak és öszszekocodtak, mint amikor az embernek a foga vacog. Aztán így szólt: »Csak a jegy drát akarom megkeresni...« Hát ilyen fiú volt!

A harisnyát stoppoló unoka gyönyörűséggel issza magába a történetet. Ki tudja hányadszor hallja. De az ilyesmiből sohasem elég.

— Aztán iskolába adunk — folytatja a néni — jól tanult és azt hittük, hogy már megfeledezett a rögzelméről. Tizenhárom éves se lehetett, amikor egy napon jön a szomszédasszony és meséli, hogy látta a fiamat az Operában. Felismerte a színpadon, a statiszták között. »Az én fiam statisztá az operában?« — kérdeztem. — Igen, a maga fia, a kis Manó statisztá az Operában — felelte a szomszédasszony. No, este fogom magam és odaállok a színészbejáró elé. Hát épen vége volt az előadásnak és richtig jön az én fiam, gomblyukba dugott ujjakkal, tütyörészve, akár a Beregi! Szépen odaálltam melléje és puff! puff! két nyaklevest adtam neki. »Nesze neked színművészet!« De nem sokat segített. Ujra elszökött. És másnap este, ahogy a kulisszák közt ténfergett, beleesett a súlyestőbe. Rémes egy kölyök! Örökre ott vesztett volna!

Ugy szörnyülködött, mintha Mihályka csak öt perccel előbb mászott volna ki tépett nadrággal a súlyestőből.

— Na, akkor megvertem. Jól megvertem!

És pótlólag teszi hozzá:

— Bóttal vertem meg!

Szigoru, katonás asszony Kertész néni, aki nem tűr rendtelenséget a portáján. De a fiaival mégsem birt.

— Mindhárom színész. Ezért a pénzért képviselőt is nevelhettem volna belőlük!

Kertész néni ugyanis szintül hiszi, hogy a színészen kívül csak a képviselőség kerül temérdek pénzbe.

— De bóttal se lehetett kivenni belőlük. No, mondtam Manónak, hát ha mégis színész leszel, mehatsz! Fel is ut, le is ut! Aldszolgálja! Ő csak beiratkozott a színakadémiára. Incze Henrik, a Vig tanára személyesen jött el hozzám és kéri: »Ugyan ne legyen olyan szigorú, a Misi nagyon tehetséges.« Akkor már felvette a művésznevet. No, most már nem elég, hogy színész akar lenni, még a nevét is megtagadja! Az akadémián nagyon szerették, tandíjmentes volt és ösztöndíjat kapott. Én mégse tudtam belenyugodni, hogy a fiam komédiás legyen. Kitettem a szürét, hátha megijed. »Nem kapsz többé enni!« jelentettem ki neki. Erre fogja magát és elmegy a boldogult Nyáray Antalhoz, elpanaszolja neki, hogy éhes. Nyáray ráírta egy névjegyre: »ennek a fiúnak adjanak ebédet« és felküldte vele a dzsentri kaszinóba. A fiam felbállag és várja az ebédet. De mit tesz Isten? Tefölös csirkét tettek elébe. A kis Manó csak kóserhez volt szokva, sehogyse smakkolt hát a tefölös csirke. Szégyelte otthagyni, hát becsomagolta egy papirosba és amikor leért az uccára, el-

hajította a tejeles csirkét. Ekkor megsajnálta a fiút és kibékültünk. Leszerződött Pécsre, majd Szegedre, később Pestre jött vissza a Magyar Színházhoz. Aztán feltűnt a film. Ő rendezte az első magyar szkecsket, a »doktor Klein a vérpadon« címűt. Nyáray játszotta a főszerepét. Örületes sikere volt! A nyári szünetben kiment Dániába, ahol ekkor már javában virágzott a filmgyártás. A legjobb barátja lett a boldogult Psylandernek. Aztán: Berlin—Páris—Amerika. Olyan gyorsan ment, akár a moziba.

— Én mindig tudtam, hogy nagy ember lesz a kis Manóból — jelenti ki a szomszédasszony ugyanaz, aki kétévesen lefelezte a kis Kertészt.

— Önfejté volt. Jaj, dehogyan is akartam színésznek! Jobban szerettem volna, ha egy kis boltot nyit a Rákóczi-ut sarkán! Egy szép csemege kereskedést, vagy valami kontekciósát...

Sóhaj és lehajta a fejét:

— Örülök, hogy nem hallgatott rdm.

— A kis unokáját mikor látta utójára?

— Három évvel ezelőtt itthon voltak. Amióta Mihály elvált Lucy Doraintól, a kislány Párisban nevelkedik, intézetben. Tizenegy éves. Mihály hazajön karácsonyra. Ugy szanaszét vannak a gyerekeim a világban. Tizen voltak testvérek, hét él közülük. A lányok már mind férjhez mentek. Az unokáim is felcseperedtek.

— Szeret moziba járni?

— Csak a Mihály filmjeit nézem meg. Ötször megnéztem valamennyit!

Hatalmas albumot tár elém, olyan áhitattal lapoz benne, akár a szent bibliában. A fiáról irt kritikákat őriz benne. Őles cikkek és fotográfiák, ezzel a címmel: »Michael Curtiz.« És az ujsághasábkokról, amelyek fiának a dicséretét zengik, »ő« mosolyog le rá, komoly arccal, egyszerű öltözetben, mindig csak ő, a fia, akit ő hozott a világra, ő nevelt és aki az ő képét hordja a szívében. Kell nagyobb boldogság egy anyának? Az összes jelentősebb kritikákat kivágja a lapokból és gondosan beragasztja ebbe a zsolttáros-könyvbe.

— Most kíváncsian várom a Noé bárkáját — mondja Kertész néni — olvasom, hogy Amerikában nagy sikere volt. Majd meglátnak...

Kertész mama ugyanis szigorú kritikusa a fiának. Mindig megírja neki a véleményét és az esetleges kifogásait sem hallgatja el. Ha a díszletek vagy egy színészpő játéka nem tetszik neki. A Misi pedig, aki világleletében anyás fiú volt, megígéri, hogy legközelebb majd jobban fog vigyázni...

Tamás István

Párisban letartóztatták a hatvannyolc éves Courville grófot

Megtalálták Hanau asszony összeharácsolt pénzét

Párisból jelentik: A Gazette du Franc pénzügyi botrányában újabb letartóztatás történt Courville grófot, a Schneider—Creuzot-gyár igazgatósági tagját, aki ellen gyanu merült fel, hogy része volt Hanau Márta asszony üzemében és akit már egy ízben kihallgattak, pénteken a vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte. A gróf könyörgött a vizsgálóbíróknak, hogy legyen tekintettel agg korára — Courville hatvannyolc éves — és családjára, de nem használt semmit. A letartóztatott gróf egyik vezetője az Action Française-nek. Rejtélyes, hogy miképpen csempészette lakásának fürdőszobájába Hanau Márta asszony azt a 1,600.000 frankot, amelyet a kiküldött detektívek pénteken tényleg megtaláltak a megjelölt helyen. A dolog megértéséhez tudni kell, hogy Hanau Márta az eddigi vallatások alkalmával nem árult el semmit abból, hogy hová tette az összeharácsolt milliókat és a többszörös házkutatások alkalmával sem pénzt, sem értékpapírt nem találtak lakásán.

Pénteken aztán, mikor a vizsgálóbíró erről újból faggatta a vizsgálati fogságban lévő asszonyt, megmondta, hogy a fürdőszobájában van egy szekrény s annak legalsó rekeszében mindenféle holmi alatt elrejtett részint készpénzben, részint értékpapírokban 1,600.000 frankot. A kiküldött detektívek minden hosszabb keresés nélkül rá is akadtak. A rendőrtisztviselő, aki az eddigi házkutatásokat irányította, a legnagyobb határozottsággal azt állítja, hogy a fürdőszobának azt a szekrényét is a legalaposabban átkutatták, tehát a most megtalált összeget csak utólag rejthette el ott valaki. Nyilvánvaló ebből, hogy Hanau Márta valamiképpen utasítást adott a vizsgálati fogságból valamelyik bűntársának és most ezt nyomozza a rendőrség.

A száj- és garatüreg

az a veszélyes út, amelyen át a kórokozók a szervezetbe hatolnak. Ha a tüsszögéskor kimelegedett párok ezeknek a romboló hatásától, amelyek a náthát, az influenzát és a többi ragályos betegségeket szokták okozni, a jószáj Dr. WANDER-féle

ANACOT-PASTILLÁK

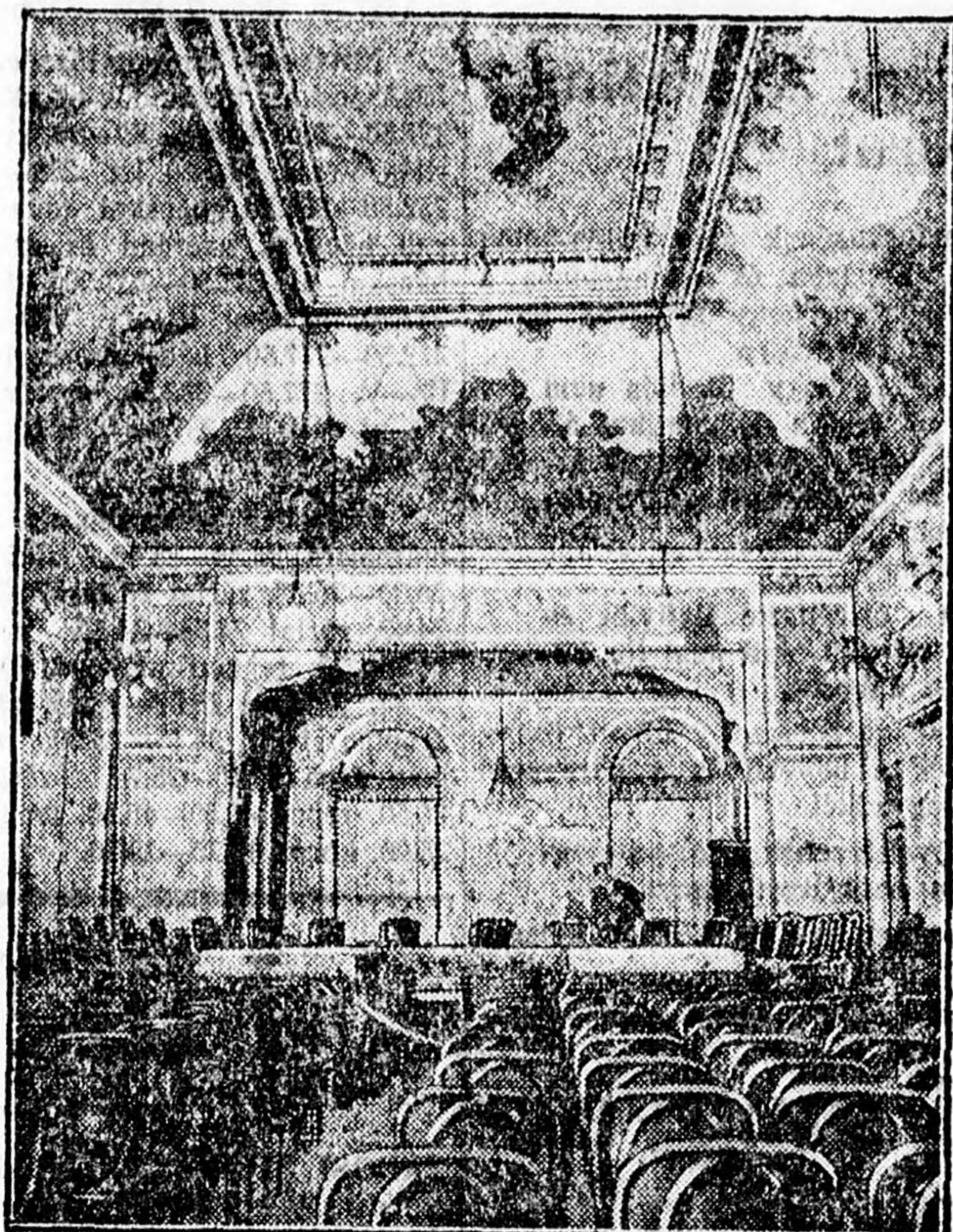
rendszeres használatával szabadulnak meg

Végetért a Népszövetség luganoi ülészaka Briand fontos engedményeket tett Németországnak

Januárban kezdődnek a jóvátételi és a kiűritésről szóló tárgyalások — Vita a kisebbségek jogairól

Luganoból jelentik: A Népszövetségi Tanács szombaton tartotta befejező ülését, amelynek egyetlen programpontja a lengyel-felsősziléziai német kisebbségekkel szemben is.

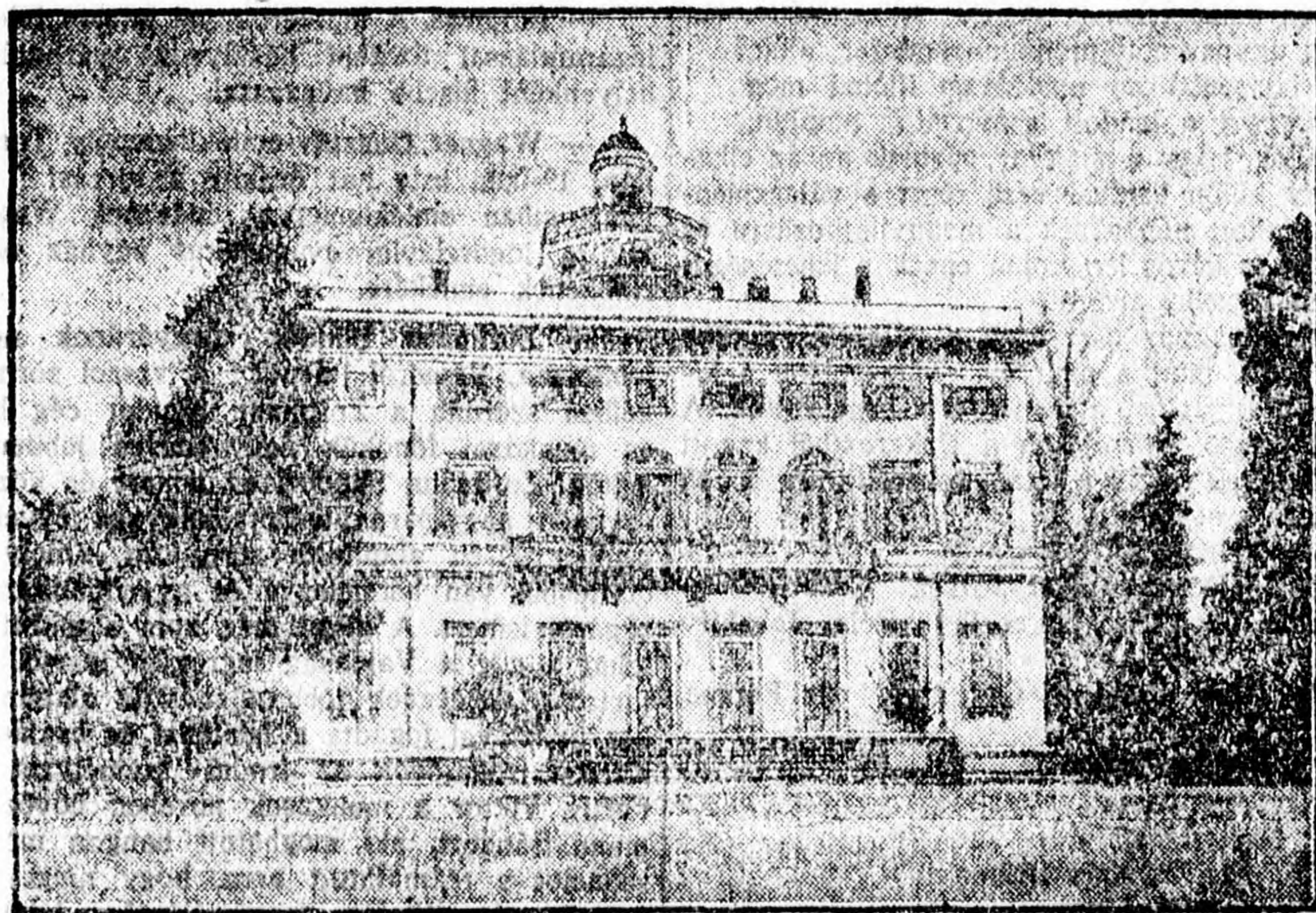
A kisebbségek legelőnyösebb joga, hogy a Népszövetséghez forduljanak panaszukkal. A genfi egyezmény is megadja ezt a jogot a kisebbségeknek. Végül kijelentette, hogy követelni fogja,

A Népszövetség luganoi ülésterme a Kursalon épületében

szó a katonai seregek kérdése volt. Ebben az ügyben a felsősziléziai Deutscher Volksbund számos kérvényt és előterjesztést terjesztett a Népszövetség elé és ezeket az iratokat Adachi japán delegátus is-

gyalások is. Briand külügyminiszter péntek este fogadta a francia sajtó képviselőit és optimista nyilatkozatot tett a luganoi tárgyalások eredményéről. Briand arra he-

A luganoi sajtóközpont, a Villa Ciani, ahol a Népszövetségi Tanács ülésére az egész világról összegyűlt újságírókat szállásolták el

szerte. A nyilvános ülés után zárt ülésen foglalkozott a Tanács Bolívia és Paraguay viszályával és ezzel az üléssel

befejeződött a Népszövetség tanácsának ülészaka.

Briand francia külügyminiszter vasárnap este készült elutazni Luganoból. Chamberlain is vasárnap utazik haza. Stresemann ellenben néhány napig még Luganoban akar maradni, feltéve, hogy szép lesz az időjárás.

Több külföldi lap Luganoban időző tudósítójának értesülése szerint

Briand a kulisszák mögötti tanácskozások során engedményeket tett Németországnak és eláll attól a francia állásponttól, hogy a jóvátételi kérdés és a rajnai kiűrités kérdése szoros kapcsolatban állnak egymással és ezért csak együtt tárgyalhatók.

Luganoban úgy tudják, hogy

lyezte nyilatkozatában a szult, hogy a rajnai kiűrités ügyében tervezett tárgyalások lehetőségét hangsúlyozta. Kijelentette, hogy mielőtt a szakértőbizottság befejezi a jóvátételi kérdés végleges rendezése ügyében tervezett vizsgálatot, azonnal kezdetüket vehetik a rajnai kiűrités kérdésében a tárgyalások.

Briand szokásától eltérően alig néhány percig tartózkodott csak az újságírók között és egyéb kérdésekről nem volt hajlandó nyilatkozni.

A felsősziléziai kérdés tárgyalásánál konfliktus keletkezett Zaleski lengyel külügyminiszter és Stresemann között. Zaleski élesen támadta a felsősziléziai német nemzeti szövetséget, amely szerinte csak azért nyújt be egymásután panaszokat a Népszövetséghez, hogy ezzel azt dokumentálja, hogy Felsősziléziában nincs konszolidáció, holott ennek ellenkezője igaz.

Stresemann igen hevesen válaszolt és kijelentette, hogy a lengyel külügyminiszter a gyűlölet politikáját hirdeti és ez a gyűlölet nyilvánul meg a felsősziléziai

németekkel szemben is.

A kisebbségek legelőnyösebb joga, hogy a Népszövetséghez forduljanak panaszukkal. A genfi egyezmény is megadja ezt a jogot a kisebbségeknek. Végül kijelentette, hogy követelni fogja,

Az olasz delegáció Luganóban
Jobbról Scialoja szenátor, a delegáció vezetője, balról Grandi helyettes külügyi államtitkár

hogy a kisebbségi kérdést a legközelebbi ülésen felvegyék a napirendbe.

Ha a Népszövetség nem védelmezi meg a kisebbségek jogait, akkor megdől a leghatalmasabb oszlop, amelyen ez az intézmény alapul.

Briand, mint elnök, felszólalásában igyekezett az összetűzés élet tompítani, majd a Népszövetség Tanácsa megbízta Briandot, hogy a legerélyesebben szólítsa fel Bolívia és Paraguai kormányait, hogy az ellenségeskedéssel haladéktalanul hagyjanak fel.

Biró és ügyvéd konfliktusa Rélies Julka halálraitélése miatt

Osztovcics Zlatko ügyvéd pöre a becskerekai törvényszék előtt

Becskerekről jelentik: A becskerekai törvényszék büntető felelősségi tanácsa rendkívül érdekes büntetőgye-lyel foglalkozott, amely még Rélies Julka, a hírhedt becskerekai mérgekeverő büntetőügyével függ össze. A hűség vádlottja ugyanis Osztovcics Zlatko ügyvéd, Rélies Julka védője volt, akinek a Rélies Julka fölött ítélkező bírói tanács egyik tagjával volt konfliktusa.

A Rélies Julka büntetőügyét tárgyaló tanácsnak tagja volt Mijatovic Szlavko törvényszéki bíró is, akivel egy szünetben Osztovcics védőnek konfliktusa támadt. Mikor a bíróság a halálos ítéletet kihirdette, Osztovcics védő felelősséget jelentett be az ítélet ellen és többek között azzal indokolta meg felelősségét, hogy Mijatovic bíró nem beszámítható.

Később Osztovcics egy peres ügyben megjelent Mijatovic bíró hivatali helyiségében. Mijatovic ekkor azt mondta Osztovcicsnak:

— Nagyon csodálom, hogy azok után, amik közöttünk történtek, ön még bejön ebbe a szobába.

Osztovcics Zlatko erre azt válaszolta:

— Én a törvényszéki bíróhoz jöttem, nem Mijatovic Szlavkóhoz.

Mijatovic erre erélyes hangon kiutasította az ügyvédet szobájából. Az ügyvéd azonban kijelentette, hogy nem megy ki, mert neki hivatalos dolga van ott és követelte, hogy a bíró vezesse rá az iratokra, hogy ő az ügyben megjelent. Erre Mijatovic magából ki-velve kiáltotta:

— Maga hülye! Idióta. Takarodjon ki!

Ekkor Osztovcics azt felelte Mijatovicnak:

— Az a szerencsém, hogy bírói szék, amelyen ül, megvédi, különben elbánnék magával. Ha van bátorsága, jöjjön ki a folyosóra, majd ott megadom önnek a megérdemelt feleletet.

Osztovcics Zlatko ellen az államügyészség eljárást indított a bíró megsértése címén. Ebben az ügyben pár hónap előtt hozott ítéletet első fokon Nikovicz Milos büntető bíróságnak. A tárgyaláson Osztovcics Zlatko vádlott beismerte, hogy az inkriminált sértő kifejezéseket használta Mijatovic bíróval szemben. A bíróság tanukat hallgatott ki, köztük Bunics Jován törvényszéki elnököt, mint a Rélies-pör tárgyalási elnökét, de sem ő, sem a többi tanu nem emlékezett vissza arra, hogy mit mondott a Rélies tárgyaláson Osztovcics.

A járásbírósság felmentette Osztovcics Zlatko ügyvédet a vád alól azzal az indoklással, hogy igaz

ugyan, hogy a vádlott beismerte az inkriminált kifejezések használatát, de mivel a tanúk az ő beismerő vallomását nem erősítették meg, így bizonyítékok hiányában fel kellett menteni, mert a beismerő vallomást önmagában nem lehet bizonyítéknak elfogadni.

A felmentő ítélet ellen az ügyész felebbezett és így került ez az ügy most a törvényszék felebbviteli tanácsa elé. A törvényszék úgy határozott, hogy be-

szert a Rélics-pör iratait, mert abban valószínűleg be van vezetve, hogy milyen indokolással felebbezett Osztovcics az ítélet ellen. Azonkívül a törvényszék elrendelte a sértett Mijatovics Szlávko volt becskerei törvényszéki bíró tanukénti kihallgatását. Csak ezeknek megtörténte után fogja a törvényszék ítéletét meghozni, amely iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg becskerei jogászai körében.

Argentina demarsot küldött Boliviának és Paraguaynak

A jegyzék a leghatározottabban közli, hogy Argentina semmi szin alatt sem tűr háborút

Newyorkból jelentik: Lapazból jelenti a *Newyork Times* tudósítója, hogy Bolívia behívta az 1926-27. évi korosztályt és ezekkel együtt

Bolíviai most már négy korosztályt szólított fegyverbe.

A négy korosztály közül három van katonailag kiképezve. Lapazban 19.000 önkéntes jelentkezett, de ezek közül még csak háromezret szereltek fel és állítottak hadsorba.

A lapok, gyűlések és beszédek által erősen befolyásolt

Bolíviai néphangulat újabb ellenségeskedés mellett nyilvánul meg, de higgadtabb körökben már Kellog államtitkár intervenciója mellett foglalnak állást.

A katonaság az elnöket támogatja és azoknak a viszatérése következtében, akiket politikai bűntettek miatt annak idején deportáltak, a helyzet komoly és nem lehetetlen, hogy a katonai párt fog felülkerekedni.

A pánamerikai konferenciának Washingtonban időző

képviselői a pénteki tanácskozások után külön-külön táviratokban fordultak Lapazba és Assuncionba a délamerikai államok követeléhez, hogy szólítsák fel a két hományt a békés meggyezésre.

Washingtonból érkezik, hogy Bolívia nem fogja maga ellen korogtatni a délamerikai államokat és az egész világ közvéleményét azaz, hogy megkezdi az ellenségeskedést Paraguayjal.

A *Sun* értesülése szerint

Argentina kormánya értesítette Boliviát és Paraguayt, hogy semmi szin alatt nem tűr közöttük háborút.

Irigoyen elnök minisztertanácsot hívott össze, amelyen megszövegezték a bolíviai és a paraguayi kormányhoz intézendő jegyzéket.

A felszólítás, hogy igyekezzenek hékésen meggyezni, olyan határozott hangú,

hogy Argentina békés szándékát nem lehet kétségbevonni.

Kik képviselik az erdélyi magyarságot a román parlamentben?

Bethlen György gróf nyilatkozata az erdélyi magyar párt választási győzelméről

A román kormány tagjai csaknem teljes számban a belügyminisztériumban töltötték a választást követő éjszakát. *Joanitescu* belügyi államtitkár dolgozószobájában, ahol az újságírók is a választási eredményekre vártak, nagy volt az izgalom. Az éjszaka nagy részét itt töltötte *Vajda-Vojvoda* belügyminiszter, sőt maga *Maniu* miniszterelnök is, aki gyakran érdeklődött a beérkező jelentések iránt. Az izgalom annak arányában csökkent, amely mértékben kibontakozott a nemzeti parasztpárt nagy választási győzelme. *Maniu* és vezérkara boldogan vett tudomást Bratiannék csúfos bukásáról és amikor a fogarasi 90 százalékos többség híre megérkezett, *Maniu* boldogan felugrott és ezekkel a szavakkal bucsuzott az újságíróktól:

— Miért éjszakázzam itt tovább, hiszen csak a vak nem látja az eredményt, amely a szavazatok 80 százalékát biztosítja nekünk.

A választások eredményével kapcsolatban *Madgearu* kereskedelmi miniszter az újságírók előtt így nyilatkozott:

— A liberálisok *Averescu*-pártiak, *Lupu*-pártiak és antiszemiták csúfos kudarca után megállapíthatom, hogy

a kormánypártnak az új parlamentben csak egyetlen számottevő komoly ellenzéke lesz és ez a magyar párt.

A többi ellenzéki párt csak aféle quantitív negligible.

Kolozsvári jelentés szerint a magyar párt vezetősége is elismeri, hogy a választásokat törvényesen folytatták le és a rendet mindenütt fenntartották. Az erdélyi magyarságban csak az kellett csalódást, hogy a bizonyosra vet 18 mandátum helyett csak 15 jutott a magyar pártnak.

Bethlen György gróf, a magyar párt elnöke a választások eredményéről újságírók előtt a következőképp nyilatkozott:

— A magyar párt meg lehet elégedve a választások eredményével, mert önállóan, függetlenül a kormányon levő párttal szemben a mai választási rendszer mellett ez kétségtelenül derék teljesítmény. Ha nem volna az ugynevezett prémium-rendszer, akkor legalább hárommandátum illelné meg a magyarságot a leadott szavazatok alapján. Rendkívül örülök, hogy a magyar pártnak az az elhatározása, hogy külön listával vesz részt a választásokon, alkalmas adott népiünknek a megnyilatkozásra és már csak ezért is káros lett volna ennek a lehetőségét egy választási kartellel elzárni.

A romániai magyar párt ezen a választáson több szavazatot kapott, mint a múlt évi választáson a kisebbségi blokk, amelyben a németek is bent voltak. A magyar párt intéző bizottsága a Bukarestből kapott hivatalos jelentések alapján már összeállította a 15 magyar képviselő névsorát.

Ezek szerint képviselők lesznek:

Csik: László Dezső, Willer József.

Háromszék: Báró Szentkereszthy Béla, Jakabffy Elemér.

Udvarhely: Gróf Bethlen György, Laár Ferenc, Abrudbányai Ede.

Szilágy: Báró Jósika János.

Maros: György József.

Szatmár: Paál Árpád.

Kisküküllő: Ifju Barabás Béla.

Kolozs: Vásárhelyi János.

Bihar: Hegedüs Nándor.

Brassó: Szabó Béni.

Tordaeranyos: idősb Barabás Béla.

Nagy csalódást hozott Arad- és Temes megye. Aradon, Temesváron nagy tömegekben szavazott le a magyarság, a listák azonban mégis kisebbségben maradtak, mert a vidéki körzetekben alig kaptak szavazatot.

TÖZSDE

Zürich, dec. 15. (Zárlat.) Beograd 9.1275, Páris 26.29, London 25.19, Newyork 519.20, Brüsszel 72.21, Milánó 27.185, Madrid 84.40, Amszterdam 208.60, Berlin 123.75, Bécs 73.10, Szjófia 3.75, Prága 15.38, Varsó 58.20, Budapest 90.53, Bukarest 3.12.

Beograd, dec. 15. (Zárlat.) Páris 221.38—223.25, London 275.67—276.47, Newyork 56.65—56.85, Zürich 1094.10—1097.10, Milánó 296.79—298.79, Berlin 1357.75—1357.75, Bécs 7.0996—8.0260, Budapest 9.908—9.930.

Noviszadi terménnytőzsde, dec. 15. Buza bácskai, felsőbácskai, tiszavidék-bácskai és szerémi 79—80 kg. 237.50—240, bánáti 79—80 kg. 230—232.50, bánáti paritás Vrsac 79—80 kg. 232—234, árpa bácskai 65 kg. 252.50—257.50, bácskai tavaszi 68—69 kg. 280—290, zab bácskai, szerémi és szlavóniai 240—245, tengeri bácskai új 232.50—237.50, bácskai új XII—I. 237.50—242.50, bácskai III—IV. 270—275, bácskai III—IV—V. 272.50—277.50, bácskai szárított 262.50—265, bácskai IV—V. 277.50—282.50, szerémi új 235.50—240, szerémi új XII—I. 237.50—242.50, szerémi szárított 262.50—265.

Budapesti gabonátőzsde, dec. 15. Határidőzlet: márciusra 25.38—25.48, zárlat 25.46—25.48, májusra 26.30—26.38, zárlat 26.34—26.36, rozs márciusra 24.30—24.42, zárlat 24.34—24.36, májusra 24.92—25, zárlat 24.98—25, tengeri májusra 28.26—28.34, zárlat 28.32—28.34, júliusra 28.32—28.46, zárlat 28.44—28.46. Készárupiac: buza 24.45—25.50, rozs 22.75—22.85, takarmányárpa 25.10—25.70, sörárpa 26.50—28, köles 26—26.50, repce 45.50—46.50, tengeri 25—26.75, zab 25.15—25.90, korpa 18.25—18.50.

HIREK

VÁROSI SZÍNHÁZ. Kedd, december 18-ikán: A bécsi Hofburg-kapelle énekkarának hangversenye, Jegye!övétel csütörtök, december 13-ikától.

— **Öfelsége a királyné és a trónörökös Románia utaznak.** Beogradból jelentik: Öfelsége Alekszandar király és Mária királyné szombat délután két órakor Topolára utaztak. A királyné december 18-ikán Petar trónörökössel és Tomiszláv herceggel Bukarestbe utazik, ahol a karácsonyi ünnepeket fogják tölteni.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelenti: Északi légáramlással további hűsülődés várható, esetleg helyenként kisebb havazással.

— **Wagner Gusztáv-emlékkünnepély Torzsán.** Szerdán, 19-ikén este hat órakor a torzsai evangélikus templomban emlékkünnepet rendeznek Wagner Gusztáv, a jugoszláviai evangélikus egyház elhunyt első elnökének emlékére.

— **Zoffmann Sándor sörgyárának negyvenéves jubileuma.** Vrsacról jelentik: A vrsaci sörház helyiségében szerdán a Zoffmann Sándor cég hivatalnokai és munkásai főnökük negyvenéves jubileumát ünnepelték. Zoffmann Sándor, az ismert és köztiszteletnek örvendő nagyiparos ezeltett negyven évvel, 1888 december 11-én alapította sörgyárát, amely a legmodernebbül van berendezve és gyártmányainak kiválóságáról ismert. A céget még apja alapította 1859-ben, tehát a cég a Vajdaság legrégebbi iparvállalatai közé tartozik. A cégnek több mint száz alkalmazottja lelkes ovációval fogadta a jubiléumát és családját. Bolger Károly irodafőnök az irodai személyzet nevében, Fertig Viktor a munkások nevében üdvözölte Zoffmann Sándort, aki meghatott hangon mondott köszönetet s reámutatott arra, hogy meglehetősen jól nem csupán vállalat prosperálásában találja meg, hanem abban a manapság ritka körülményben is, hogy cégénél számosan vannak, akik husz-harminc éve állnak a cég szolgálatában. Az egybegyűltek zeneszó mellett a hajnali órákig maradtak együtt.

Köhlögést, megfázást, tüdőbajokat biztos eredményre gyógyít a Sirofen. Kapható minden gyógyszerárban.

— **Agyonütött egy kivágott fa egy erdőmunkást.** Oszijekről jelentik: Lijics Luka erdőmunkás a szlavóniai Boksics község melletti erdőben a fák kivágásánál dolgozott. Egy hatalmas fa kivágása után nem tudott elég gyorsan félreugrani, a fa ráesett és agyonütötte.

— **Divatrevü Szomborban.** Szomborból jelentik: A Szloboda-szálló igazgatósága Szomborban hétfőn délután öt órakor divatrevüt rendez a Szloboda nagytermében. A revüre eddig a szubotcai cégek közül Székely Mátyás divatruháza, Spitzer Lajos szőrmeáruháza, Beck Jenő kötött ruhaáruház, Csapó Sándor angol női szabó és Szentárol Rosenfeld Edit francia divatszalon és több szombori cég jelentette be részvételét. A divatrevü a Szloboda szalon zenekara fog hangversenyezni. A divatrevü megtekintése ingyenes.

KISÉRELJE MEG SZERENCSEJÉT!
VEGYE VAGY RENDELJE MEG POSTÁN AZ ÖN SZERENCSE
SORSJEGYÉT CSAKIS **BRISTOL**
S.H.S. ÁLLAMI OSZTÁLYSORSJEGYÁRSNÁL
NOVI-SAD, ZELJEZNIČKA 27 TELEFON 2596
AZ ÚJ OSZTÁLYSORSJEGYEK ÁRAI OSZTÁLYONKENT ¼=25; ½=50; ¾=100
KÉRJEN JÁTÉK TERVEZETET ÉS FELV. MELYET DITÁLA NUL KÜLDÜNK

— December 16-ikán, 23-ikán és január 6-ikán délig nyitva tartják Szubotcán az összes üzletek. Manojlovics Dusan szubotcai főispán rendeletet adott ki, amelyben az üzletek zárásáról és nyitásáról szóló rendelet alapján megengedte, hogy Szubotcán az összes üzleteket december tizenhatodikán vasárnap, december huszonharmadikán vasárnap és január hatodikán vasárnap délig nyitva tarthassák. Az egyik szubotcai lap vasárnapi számában ezt a rendelkezést úgy közölte, hogy a nyitvatartási engedély csak a fűszerüzletekre vonatkozik, ezzel szemben a szubotcai Lloyd vezetősége annak közlését kéri, hogy a mondott vasárnapokon nemcsak a fűszerüzleteket, hanem az összes üzleteket délig nyitva lehet tartani.

— A newyorki rendőrfőnök belebukott egy kiderítetlen bünyübe. Newyorkból jelentik: Warren rendőrfőnök, akinek nevéhez sok nagyszabású bünyü sikeres földerítése fűződik, lemondott. A rendőrfőnököt az kedvetlenítette el, hogy a newyorki sajtó hetek óta támadja Rothenstein állítólagos színésznek titokzatos meggyilkolásáért, aki egy ópiumcsempésző banda élén állott és azzal vádolta a rendőrfőnököt, hogy az ő emberei ölték meg Rothensteint. Mivel a halál körülményeit még mindig homály borítja és a vizsgálat eddig sem tudott eredményt felmutatni, a támadások kiújultak, mire Warren megvált a rendőrfőnökségtől.

Gamma

hajszez az egyedüli gyógyszer, amely minden hajbetegséget elmulaszt

— A Szombor—noviszadi személyvonat elüthött egy hajtányt. Noviszadról jelentik: Pénteken este nyolc órakor a szombori személyvonat Gajdobra közelében elüthött egy hajtányt, amelyet Abel Ignác pályafelügyelő hajtott és rajta több munkás ült. A szerencsés véletlen folytán senki sem sérült meg, de a személyvonat mozdonya kisiklott és megsérült. A vizsgálatot megindították.

Háztartások! Mindenki saját érdekében használja ki és vásároljon a még nyolc napig tartó Barzel vas-kereskedés olcsó háztartási kiállításán.

— **Hirtelen halál a fürdőben.** Noviszadról jelentik: Radisics Izak hatvanöt éves gyurgyevói gazdálkodó csütörtökön a noviszadi városi fürdő egyik kabinjában fürdött. Minthogy feltűnően sokáig tartózkodott a fürdőkabinban, az alkalmazottak benyitottak és Radisicsot a kádban holtan találták. Matlic Dusan rendőrkapitány és dr. Cseremov rendőrorvos már csak a beállott halált állapíthatták meg. A halált szívzselhűdés okozta.

A legpraktikusabb karácsonyi ajándék kötött melény vagy pullover Klein Jenőtl. Noviszad, Velik becserkek, Szentá.

— **Hogyan lehet széppé tenni a szegényház karácsonyát?** A szubotcai szegényház vezetősége is nagyon készült karácsonyra. A vezetőség az ápoltak szentestélyét minél melegebbé, minél csillogóbbá, minél bensőségesebbé szeretné tenni és ennek a célnak az érdekében a maga részéről az adott lehetőségek keretei között mindent megtett. Ez azonban korántsem elég, a nagyközönség áldozatkészségére is szükség van, hogy a szeretet ünnepestéje minél több, minél szebb meglepetést tartogathasson a szegényház szerencsétlenjei számára is. Ennek a nemes emberbaráti intézménynek a vezetősége most a sajtó nyilvánossága útján fordul az érző szívu emberekhez: mindent: ruhaneműt, használt könyvet, élelmiszert hálával és köszönettel fogad el a szegényház vezetősége. Minden ajándéktárgy szebbé, színesebbé, emlékezetesebbé teszi a szegényház karácsonyát. Adományokat a szegényház gondnokságának címére lehet küldeni.

Művész fényképek karácsonyra Reményinél.

— **Kedvezményes utazás Magyarországra.** A beogradi magyar kereskedelmi képviselő közli, hogy a Duna-szövetség kedvezményes vízumainak kiadását egy évvel meghosszabbították azzal a feltétellel, hogy a kedvezményes vízummal utazó személy köteles a belépés napjától számítva három napot Magyarországon területén tölteni. Kedvezményes igazolványok kaphatók a beogradi magyar kereskedelmi képviselőnél, valamint minden városban az elárusító helyeken.

Kétségbeejtő

tud néha lenni egy makacs nátha. A fül zug, a halántékok táján mintha kalapácsütéseket éreznénk... dolgozni nem tudunk, teljes lehangoltság vesz rajtunk erőt. Ilyen esetekben csak a „Forman” segít. Egyszeri mély Forman-belélegzés azonnal szabaddá teszi a légzés útjait. A „Forman” kis bádógdobozba van csomagolva és így akár a kézitáskában, akár mellényzsebben kényelmesen elfér. A „Forman” a biztonság érzését kölcsönzi! A „Forman” drogériákban és gyógyszerárakban kapható. Kevésbe kerül és sokáig tart! Önnél is legyen!

A karácsonyi szám és a Vagyunk

A Bácsmegeyei Napló karácsonyi számáról közzétett eddigi jelentések olvasóink egy részénél úgy látszik félreértésekre adtak alkalmat. Erre vall az, hogy egyesek csak a karácsonyi számot, mások csak a Vagyunk című irodalmi almanachot rendelik meg. (Sőt akadt olyan nyájas olvasó is, aki a Vagyunk-ot mindjárt husz példányban rendelte meg. Ez bizonyosan nem vajdasági olvasó, hanem vajdasági író.) A félreértések elkerülése végett közöljük, hogy sem a karácsonyi szám, sem a Vagyunk nem kapható külön. A Vagyunk a karácsonyi szám kiegészítő része s ezzel az almanach-hal együtt lesz a karácsonyi szám kétszáz oldalas. Az előfizetők az előfizetési árban megkapják a karácsonyi számot, amelyhez mellékelve van a Vagyunk s ugyanúgy a teljes kétszáz oldalas lapszámot kapják meg a példányonkinti vevők is, akik a rendes újságárusoknál bejelentették, vagy ezután bejelentik, hogy a karácsonyi számot tíz dinárért megveszik.

Hogy még valamit emondjunk a Vagyunk-ról, megírjuk, hogy ha az melléklet is, de könyvalakban, fűzve jelenik meg, úgy hogy nem a muló nap számára készül, hanem mindenki nyugodtan beillesztheti a könyvtárába. Érdekes, szép könyv lesz, amelyben írásaikkal, arcképeikkel s önéletrajzokkal a következő írók szerepelnek: Ambrus Balázs, Aszlányi Dezső, Baedeker, Baranyai Lulu, Blazsek Ferenc, Benedek Károly, Berényi János, Boschán Sándor, Borsodi Lajos, Bródy László, Bródy Mihály, Czako Tibor, Csányi Endre, Debrezeni József, Eos, Farkas Geza, Fenyves Ferenc, Földesdy József, Gadl Ottó, Galambos Mar-

Gamma

kapható minden gyógyszerárban és drogeriában vagy a fölerakatkál Drogeria „Nada” Kollár & Gabrics Subotica

git, Gergely Boriska, Gonda László, Govorkovics János, Graber László, Gräber János, Hesslein József, Kemény István, Karlóczy, Kristály István, Komor Mihály, Kosztolányi Dezső, Kovács Antal, Lampel Béla, Latak István, László Ferenc, Lucia, Magister, Magyar Domokos, Markovics Mihály, Mayor József, Mikes Flóris, Móra Ferenc, Popovics Jován, Radó Imre, Somfay János, Sinkó Ervin, Somlyó Zoltán, Somogyi Pál, Soksics József, Szabó János, Szántó Miklós, Szász Márton, Szegedi Emil, Szenteleky Kornél, Sz. Szigethy Vilmos, Tamás István, Török Árpád, Vértes V. Károly, Vidor Imre, Vig Lajos, Weidinger Dezső, Quasimodo.

Maga az almanach körülbelül 160 oldalas, tehát tekintélyes vastagságú könyv lesz, emellett mintegy 40 oldalas lapot adunk, úgy hogy a karácsonyi szám az almanach-hal együtt lesz 200 oldalas. Ezt azért kell itt külön és újra hangsúlyozni, mert egyes olvasóink félreértik a vasárnapi számok 52 oldalas jelzését is. A vasárnapi szám első oldalán nagy betűkkel van rajta, hogy a vasárnapi szám a Habos Torta című melléklettel együtt 52 oldalas s mint megtudtuk, mégis azzal agítálnak a Bácsmegeyei Napló ellen, hogy a vasárnapi száma csak 36 oldalas. Ez igaz. Azonban a csak 36 oldalas ki- kívül még 16 oldal Habos Tortát is adunk s 36 + 16 = 52.

Hogy a karácsonyi lap csak kétszáz oldalas oldalszámánál ne legyen félreértés, leszögezzük, hogy a karácsonyi szám a Vagyunk-kal együtt lesz 200 oldalas — vagy még 200 oldalasnál is terjedelmesebb.

— **A kataszteri hivatal megkezdte a kettősbirtokosok határátlépési engedélyeinek a kiadását.** A szubotcai kataszteri hivatalhoz pénteken érkezett meg az a rendelet, amely a kettősbirtokosok határátlépési engedélyeinek kiadásaira vonatkozik. A rendelet alapján a hivatal már szombaton megkezdte a határátlépési igazolványok kiadását. Az érdekelteknek az igazolványok átvételére január elsejéig jelentkezniük kell a kataszteri hivatalnál. A határátlépési igazolványok megszerzésének a módja ugyanaz, mint a múlt évben volt.

Valódi karlsbadli kétszersült, friss grahamkenyér Mayer Atréd »Orient«-keksz üzemében, Kakas-iskola mellett.

— **Halálra forrázta magát egy kisgyerek.** Osziyekről jelentik: Halálos szerencsétlenség történt pénteken Kucsanci szlavóniai községben. Herman Katarina falubeli özvegyasszony eltávozott hazulról és a szobában egyedül hagyta egy éves kis gyermekét. A gyermek kimeászott az ágyból és játszadózni kezdett a szobában. Játék közben beleesett egy forró vízzel telt dézsába és megfulladt. A gondatlan anya ellen megindították az eljárást.

Orvosi hír. Dr. Tessényi Béla műtősebész, a budapesti Szent János-kórház sebészeti osztályának volt asszisztense, orvosi gyakorlatát Novi Vrbászon, Kralja Petra 396. sz. alatt megkezdte.

— **Omladozik a newyorki Kossuth-szobor.** Budapestről jelentik: Budapest pénzügyi bizottságának ülésén Pichler József bejelentette, hogy a newyorki Kossuth-szobor körül újabb botrány van keletkezőben Pichler értesítést kapott, hogy a szobor több helyen megrepedezett és egész darabok váltak le róla. A szobor olyan állapotba került, hogy Newyork város el akarja távolíttatni és kérte a tanácsot, hogy ezt ne engedjék meg. Buzáth alpolgármester azonnal válaszolt a bejelentésre. Elmondotta, hogy neki is tudomása van a dologról, de a Budapesten készült szobor állítólag szállítás közben sérült meg. Felvilágosításért fordultak már Newyork városhoz, de a válasz még nem érkezett meg. A szobrot nem fogják eltávolítani, hanem ha kell, újra fogják önteni.

Dr. Andra Andrejević javlja, de svoju slavu o St Nikoli ove god. ne može slaviti.

— **Némára verte a rokonát.** Osziyekről jelentik: Cselusics Bozso petocsanini földműves haragban volt rokonával, Cselusics Juroval. A haragosok a napokban összejártak és Bozso egy bottal úgy fejbe-vágta Jurót, hogy az elvesztette beszélőképességét és egyik karja megbénult. Cselusics Bozsót letartóztatták.

— **A szubotcai horvát parasztpárt átszervezése.** A szubotcai horvát parasztpárt átszervezési munkálatait vasárnap folytatja a vezetőség. Vasárnap több szervezet átszervezését bonyolítják le és január hatodikára összehívják a párt közgyűlését, amelyen új vezetőséget fognak választani.

— **A jugoszláv városok országos szövetségének közgyűlése.** A jugoszláv városok országos szövetsége vasárnap délelőtt tartja rendes évi közgyűlését Zagreb-ben a városháza dísztermében. A közgyűlés napirendjén szerepel a szövetség elnökének Heinzl Vjekoslav volt zagrebi polgármesternek lemondása és az új elnök megválasztása, két alelnök megválasztása és a szövetség feladatának kijelölése. A szövetség elnökének valószínűleg dr. Szrkulj Sztjepán, Zagreb város új polgármesterét fogják megválasztani.

Hajmosáshoz feltétlenül szerezze be a

Gamma hajmosó szappant

Felülmúl minden eddigi szert

— **Halálos autószerencsétlenség Osziyeken.** Osziyekről jelentik: Borzalmas autókatasztrófa történt szombatra virradó éjszaka a pályaudvar közvetlen közelében. Müller Antal autótaxitulaídonos gépkocsijával hatvan kilométeres sebességgel robotott a vasuti állomás felé. Amikor az autót át akart haladni a sínekben, odaért egy tolató teler vonat is és a nagy sebességgel robotó autó belefutott az egyik vagonba. Az összeütközés következtében az autó benzintartálya felrobbant és Müller Antal ruháját meggyújtotta. A szerencsétlen ember égő ruhával mászott ki a felborult kocsij romjai alól és súlyos égési sebeibe néhány perc múlva belehalt. A katasztrófa ügyében megindították a nyomozást.

Madame! Ne feledkezzék meg a

„Poudre Mon Parfum”

BOURJOIS, PARIS

10323

— **A Francia Klub teadélutánja.** A szubotcai Francia Klub e hó 16-ikán vasárnap délután öt órakor a klub helyiségében teadélután rendez.

Orvosi hír. Dr. Jovanović Djura noviszadi gyermekorvos tanulmányutjáról visszaérkezett és újból folytatja a rendelést Grčkoškolska ul. 5.

— **Uj bunyevác ifjusági egyesület Szubotcán.** A szubotcai bunyevác ifjusági »Bunjevačka Omladina« címen új egyesület alakított. Az egyesület kebelében test-edző alosztály, kultur alosztály, dalárda és zenekar fog alakulni. Az új egyesület alapszabályait már jóváhagyta a főispán.

— **A SzAND teadélutánja.** A SzAND népszerű vált vasárnapi teadélutánja ma félőtkor kezdődik a Bárányban. Bodrics Miska és zenekara muzsikál, belépődij nincs.

Dr. Mezei László röntgenszakorvos f. hó 18-ikától január 4-ikéig külföldön tartózkodik és nem rendel.

Rogaska Slatina. A »Tempel« forrás, a legjobb asztali víz, elősegíti a szénsav kiválasztódását, megjavítja a székelést. A »Styr« gyógyvíz kitünő hatású gyomor- és bélhurtnál, a legkiválóbb gyógyszer a máj, a vese megbetegedéseinél, cukorbetegségben és egyuttal a legjobb székeltszabályozó. A »Donat«-forrás erős, hatása főleg bélbántalmaknál, epekövénél, cukorbetegségben, elhízásodásnál felülmulthatatlan. Vojvodinai és szerémségi képviselő Cselikovic Testvérek cég Noviszadon, szlavóniai képviselő Cselikovic Emil Osziyeken. Prospektust díjmentesen küld a Fürdőigazgatóság.

— Gyilkosság a legelő miatt. Beogradból jelentik: Iszmailovics Cséda és Jarasevics Sztjevan szkopljeli gazdálkodók birtokosszomszédok voltak. A napokban a két birtok között fekvő legelő használati joga miatt vita támadt közöttük. A vitakozás csakhamar veszedéssé fajult, amelynek hevében Iszmailovics lekapta válláról a vadászfegyverét és egyetlen lövéssel megölte Jarasevicsét. A gyilkos gazdálkodót letartóztatták és átadták az ügyészségnek.

— **Osvosi hír.** Dr. Kovács Szt. Imre szülész és nőorvos külföldi utja miatt rendelését folyó hó 20-ikán kezdi.

— Tűz egy noviszadi textilkereskedésben. Noviszadról jelentik: Geiger Félix noviszadi Pasic-utca 26. szám alatti textilkereskedésében csütörtök éjjel tíz órakor tűz ütött ki, amelyet a tűzoltóság hosszabb munka után oltott. A kárt a tulajdonos százötvenezer dinárra becsüli. A rendőrség vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy a tűz miképp keletkezett. Az üzlet négyszázezer dinárra volt biztosítva, de a tulajdonos néhány nappal ezelőtt a biztosítási összeget lezállította kétszázötvenezer dinárra.

Rádió

a lejtőkétetesebb kivitelei, garantáltan jó vétel

MALLER BÉLA

okl. gépészmérnök, Subotica

Petrogradska ul. 8

1230

Telefon 35

— **Szenzációs fényképezőkészülék találtak fel.** Londonból jelentik: A kaliforniai technológiai intézet egy fényképezőkészülékot konstruált, amely 100 millimod másodperc alatt készíti el a felvételeket. A készülék 750 fontot nyom és elkészítése 10.000 dollárba került. Az eddig legtekélyesebb fényképezőkészülék csak tízredmásodperc alatt tudta elkészíteni a képeket. Az új készüléktől nagyszerű eredményeket várnak az atomok szétbontása és a villamosenergia tanulmányozása körül.

— **A szubotica Hakoah teadélutánja.** A szubotica Hakoah kultur- és sportegyesület hétfőn, Öfelsége születésnapján délután négy órakor teadélután rendez a Bárány-szálló nagytermében.

— **Új mérnök.** Sándor István a zürichi műegyetemen mérnöki oklevelet szerzett.

— **Öngyilkos lett egy diáklány, mert bukásra állt az érettség.** Zagrebból jelentik: Radojesics Jelena, a zagrebi leánygimnázium nyolcadik osztályos növendéke néhány nappal ezelőtt hazautazott szüleihez a Nova Gradiska melletti Prvesa községbe. A diáklány hazaérkezése napján feltűnően szótlan és lehangolt volt, másnap pedig öngyilkosságot követett el. A szerencsétlen fiatal leány a falu mellett folyó sebesodru, mély patakba ugrott és mielőtt kimenthették volna, elragadták a hullámok. Radojesics Jelena levelet hagyott hátra, amelyben azt írta, hogy a közelgő érettségi vizsgán valószínűleg elbukott volna és cielelti elkeseredésében szánta magát a halálra.

Nincsen párja

a verbászi Gayer-butornak!

80 díj

— **Az újszülött gyanu halála.** Noviszadról jelentik: Motl Jozefa noviszadi pincérleány, aki a »Tavaszhoz« címzett vendéglőben volt alkalmazva, néhány nappal ezelőtt felvételét kérte a noviszadi közoktatóiskola osztályára. Péntek éjjel Motl Jozefa leánygyermeknek adott életet, de az pár perccel utóbb meghalt. Dr. Velieskovics-Szvinjarev Mladin kórházi főorvos, a szülészeti osztály vezetője az újszülött halálát gyanusnak találta és bejelentette a rendőrségnek. A leány ellen megindult a vizsgálata és a vizsgálóbíró elrendelte az újszülött felboncolását. Az a gyanu, hogy az anya megfojtotta újszülött gyermekét.

— **Földrengés Németországban.** Kölnből jelentik: Csütörtök este 8 óra 38 perckor Aachenban kisebb földrengést észleltek, amely mintegy négy-öt másodpercig tartott. A földrengést földalatti morajlás kísérte. Aachen északi részében megremegtek a házak, a kápek és burorok megmozogtak. Aachen közeli környékéről még nem érkezett híradás a földrengésről. Ezzel szemben Kölnben ugyanabban az időpontban szörványosan szintén észleltek földrengéseket.

A meghülés következményeit, köhögést, rekedtséget gyorsan megszünteti a

KRESIVAL

WIMPASSING

hőcipő a védelem, eső, hó és sár ellen.

— **Meghalt a szpliti olasz konzul.** Szplitből jelentik: Castagnetti szpliti olasz konzul péntekre virradó éjjel hosszas szenvedés után meghalt. A konzul holttestét Zárába viszik, ahonnan Rómába szállítják és ott temetik el.

— **Hoover Buenos Airesbe érkezett.** Buenos Airesből jelentik: Csütörtök éjszaka érkezett Buenos Airesbe az a különvonat, amelyen Hoover, az Egyesült Államok elnöke utazik. Hoovert a pályaudvaron a kormány, valamint a polgári és katonai hatóságok képviselői fogadták. Amikor Hoover elhagyta a pályaudvart, egy tüntető csoport, amely »Éljen Sándor!« (a nicaragui felkelők vezére) felirású táblákat hordozott, hangosan kiáltotta: »Éljen Nicaragua!«. A tüntetőket a rendőrség szétkergette.

— **Ejegyzés.** Adam Böske (Noviszad) és Trebitsch Manó Frigyes (Velikibeckerek) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nászajándék** perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti újdonságok legcélsebbek, Balog Lina cég, Szubotica.

— **Elengedték Carlier kapitány hátralevő büntetését.** Beogradból jelentik: Carlier francia kapitány az ismert Palace-szállóbeli gyilkosság tettesének egy december 13-ikán kelt királyi írással elengedték huszéves fegyházbüntetésének hátralevő részét. Carlier kapitány, mint emlékeztetés, megmérgezte Iselli Jean svájci fakereskedőt, akit a beogradi Palace-szálló 48. számú szobájában holtan találtak. A gyanu nyomban Carlier kapitányra terelődött, aki a svájci kereskedő társaságában bérelt szobát a hotelben. A tanuvalomások, valamint a vegyvizsgálat során bebizonyult, hogy Isellit mérgeggel tették el láb alól és a súlyosan terhelő bizonyítékok alapján Carliert husz évi fegyházra ítélték. A büntetésből a kapitány öt évet töltött ki. Carlier pénteken elhagyta a fegyházat.

Nézze meg Lang cipőüzlet kirakatait!

— **Öngyilkos lett a Guadeloupi Szűz imádója,** mert a tömeg gonyolódott. Mexikóból jelentik: A Guadeloupi Szűz, Mexikó védőszentjének ünnepe tragikus esemény zavarta meg. A Mexikótól néhány mérföldnyire levő San Angel városka temploma körül nagy tömeg gyűlt össze. Ezen a helyen gyilkolták meg tavaly Obregon tábornokot. Hirtelen megszólaltak a harangok, előbb csendesen, majd pereről-percre erősebben. Amikor elhallgatott a harangszó, a torony erkélyén megjelent az az ember, aki harangozott. Egy mozdulattal csendre intette a tömeget, majd beszélni kezdett s ezt mondotta: »Ez a nap a mi kedves Guadeloupi nagyasszonyunké. Hódolattal vagyok iránta és tisztelőre áldozatot akarok hozni. A tömeg gonyolódni kezdett a szónokló emberrel, mire ez így kiáltott fel: »Hát nem vesztek komolyan? Jól van, akkor rögtön meghalok!« ezekkel a szavakkal levette magát az erkélyről és szörnyen halt.

— **Jugoszláviai gyár francia kiténtetése.** A novemberben Párisban megtartott »Exposition du Bien-être« nemzetközi kiállításon a noviszadi *Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d.* cég is résztvett. A kiállítás elnöksége most értesítette a céget, hogy a kiállítás jure a gyár »Idol« cipőkrémét a *Grand Prix*-vel és aranyéremmel tüntette ki. A gyár messze idegenben, iparilag sokkal fejlettebb országban szerzett tehát ezzel a jugoszláv iparnak dicsőséget.

— **Újabb akadály a magyar-román optánstárgyalásokon.** Bukarestből jelentik: Politikai körökben az a megbízható forrásból származó hír terjedt el, hogy Langaraseanu volt athéni román követ, aki a szombaton kezdődő abbaziai magyar-román optánstárgyalásban Romániát képviselte volna, lemondott erről a megbízatásáról. Ilyen körülmények között valószínű, hogy nem kezdődhetnek meg szombaton Abbaziaiban a tárgyalások Magyarország és Románia között. A román kormány most majd minden bizonnyal új delegátust fog kinevezni és ez fogja majd egy későbbi időpontban megkezdeni a tárgyalásokat báró Sztjerényi Józseffel, a magyar kormány képviselőjével. A hírt hivatalosan még nem erősítették meg.

— **Öngyilkosság a mulatóban.** Vrbászról jelentik: Biró Antal huszonhétéves cipészsegéd pénteken megjelent az egyik novivrbászi éjjeli mulatóban, ahol nagy mulatozást csapott, majd visszavonult az egyik szobába. Pár perc múlva revolverdörrenés hallatszott a szobából és amikor a személyzet berohant, a vendéget átöltözött halántékkal holtan találták. A rendőrségi nyomozás során megállapították, hogy Biró gyógyíthatatlan betegsége miatt menekült a halálba.

— **Héjjában sült burgonyát esznek a híznai akadémisták.** Hollywoodból jelentik: Hollywoodban a filmsztárok körében divatba jött most egy új esemény: a héjjában sült burgonya. Az orvosok ugyanis ezt az ételt olyan szernek tartják, amely gondoskodik az idomok teltségéről és mégis megőrzi a karcsúságot. Az új csodaszert Colleen Moore, aki túlságosan soványnak tartja magát, vajjal és sajttal eszi. Norma Talmadge viszont tejben főzti meg héjjával együtt a burgonyát. Mindenesetre különös jelenség, hogy ma a fins vonalak divatjának korában Hollywoodban kezdenek népszerűvé válni a teltebb idomok.

— **Elsőrendű cipőárut** rendkívül leszállított árban vásárolhat karácsonyra és újévre Lang cipőüzletben.

— **A noviszadi Radnicski kizárta két játékosát.** Noviszadról jelentik: A Radnicski sportegylet fegyelmű bizottsága kizárta tagjai sorából Horvát és Burai Sándor elsőcsapatbeli játékosait. Horvátot súlyos fegyelemsértés miatt zárták ki, mert szidalmazta az egyesület vezetőségét és játékosársait és mert nem jelent meg a NAK elleni bajnoki mérkőzésen, noha arra ki volt jelölve. Burait pedig azért, mert a NAK mérkőzésen olyan állapotban jelent meg, hogy nem játszhatott és súlyos sportszerűtlenséget és fegyelmezetlenséget tanúsított. A Radnicski bejelentette a két játékos megbüntetését az alszövetségnek és kérte, hogy a 11. szakasz alapján tiltsa el a két játékost egy évre attól, hogy más csapatban játszhassanak. A feltűnéskeltető szigorú ítéletet megnyugvással fogadták a noviszadi sportkörökben, mert már általános volt a vélemény, hogy a mind gyakrabban jelentkező sportszerűtlenségeket és fegyelmezetlenségeket meg kell torolni.

— **Influenza, torokgyulladás, tüdőcsueshurut, az orr és garat elnyálkásodása, a fül és a szem megbetegedése esetén** gondoskodjék arról, hogy gyomra és belei a természetes »Ferenc József« keserűvíz használatával többször és alaposan kitisztítsassanak. Közoktatók főorvosai megállapították, hogy a »Ferenc József« víz orvosság és más lázzal járó betegségnél is a szenvedő emberiségnek nagy szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

FILM

Két filmbemutató

„Szerlem az élők világában“ a Lifkában
A „Paradicsom“ a Városi Moziban

A Lifka-mozi hétfőtől kezdve színrekerülő új filmje, a *Szerlem az élők világában* érdekes oktatófilm. Az Ufa-filmgyár német alaposággal és lelkiismeretességgel mutatja be a filmben a világ keletkezését és az első őslénytől kezdve az emlődőkig az élet vég nélküli fejlődését. A szerlem fajtanató őstörte a legkülönbözőbb állatokon mutatja be rendkívül érdekes felvételekben. Páratlan türelemre volt szükség a film rendezőjének és operatőrjének, amíg ezeket a nagyszerű állat-felvételeket megcsinálták. Tudományos alapon, mindig érthetően szemlélteti a film a szaporodás különböző módjait az amőhaktól kezdve egészen az emlődőkig. Az ember életének és a civilizációnak a fejlődését is vázolja a film, amelynek nem egy nehezen megvalósított felvétele egyenes meglepő. Sok munkát, rengeteg fáradságot igényelt ez a film, amely — ha nem is készült a nagy tömegek szórakoztatására — tanító célzatánál fogva tiszteletreméltó teljesítmény. A könnyebb szórakozásra vágyókat az *Előre tölts* című izgalmas cowboy-film fogja kielégíteni, amely kitűnően egészíti ki a műsort.

A Városi Mozi hétfőn bemutatandó műsorán a *Paradicsom* című film szerepel. Modern erkölestörténet egy élnívégző londoni lányról, akinek szerelméért két férfi harcol: egy férjnek való egyszerű fiatal ember és egy emigráns orosz herceg, aki parkettáncos Nizzában. A cselekmény nagyrésze a francia Rivierán játszódik le és Montecarlo meg Nizza olyan festői háttérrel ad a jeleneteknek, hogy azok képszerűen hatnak. A főszerepet a csinos Betty Balfour játssza kedves közvetlenséggel, a parkettáncos megszemélyesítője a daliás Alekszander d'Arcy, akit Valentinó utódként emlegetnek. A másik férfiszerepet Josef Streker teszi elhíhetővé. A műsort egy mulatós burleszk egészíti ki.

KÖZGAZDASÁG

Uj vállalat Zagrebban

Az Aktiebolaget Separator Stockholmiban székelő világégen aktív közreműködése mellett hazai érdekeltekből új részvénytársaság alakult. Az új vállalat az »Alfa-Separator« néven az egész világon ismert tehenészeti gépek terjesztésével fog foglalkozni.

Éppen 50 éve annak, hogy dr. de Laval svéd mérnök 1878-ban találománya, a tejszeparátor világot látott. Ez a találománya az idők folyamán annyira bevált, hogy ma már nincs a földkerekségen vidék, ahol a szeparátorokat ne ismernék. A legjobban bizonyítja ezt a körülményt az a tény, hogy ma több mint 3½ millió Alfa-szeparátor van használatban.

Nálunk is, különösen az újabb időben a tejjgazdaság fejlesztése nagyon szép tempóban halad előre. Tejjgazdaságunk fejlődésének természetes következménye lesz a megnagyobbodott vaj- és sajttermelés és nemcsak a jelen, hanem az az idő, hogy a vaj exportálását is megkezdhesük, nem úgy mint ma, amikor rendkívül nagy állatállományunk mellett is, még mindig a külföldi behozatalra vagyunk utalva.

Az újonnan alakult »Alfa« szeparátor és tejjgazdasági gépek r. t., amelynek székhelye Zagrebban, Boskovicseva utca 46. sz. alatt van. Alfa-szeparátorok, tejjgazdasági gépek és mindennemű hasonlók árusításával foglalkozik és így minden gazdának alkalma lesz a racionális tejjgazdasághoz szükséges gépeket, szeparátorokat és készülékeket kiváló minőségben az országban beszerezni. 13250

Vajdasági fűszerkereskedők küldöttsége a belügyminiszternél. Noviszadról jelentik: Noviszadról, Szuboticáról, Szomborból, Szentáról, Vrbászról, Becsejéről, Kucuráról, Bácsko-Petrovácról, Kanizsáról és Ruszki-Krszturáról fűszerekből és kiskereskedőkből álló nagyobb küldöttség tisztelt pénteken délután a belügyminisztériumban. A küldöttség szónoka előadta Lázis Zsikanak, a belügyminiszter helyettesének a kiskereskedők és fűszerek ama sérelmét, hogy jövő év január elsejétől kezdve tilos nekik szeszes italokat kimérni. A küldöttség alaposan megindokolt memorandumot nyújtott át és arra kérte a miniszterhelyettest, hogy legalább addig engedje meg a szeszes italok kimérését, amíg a rendelet jogi része tisztázódik. A küldöttség a mai állapotnak legalább hat hónapra való fenntartását kérte. A miniszterhelyettes nem tett biztató ígéretet, de a kérés tanulmányozását helyezte kilátásba.

A pénzügyminiszter kladta az állami adóhivatalok felállításáról szóló szabályrendeletet. A pénzügyminiszter a napokban küldte szét a pénzügyigazgatóságoknak az állami adóhivatalok felállításáról és szervezéséről szóló szabályrendeletet. A szabályrendelet a beogradi pénzügyigazgatóság területén 32, a zagrebin 30, a ljubljain 26, a kragujevácin 26, a noviszadin 17, a szarajevóin 21, szplitin 14, mosztarin 14, a szkopljain 23, a nisin 20, a podgoricai pénzügyigazgatóság területén pedig 13 állami adóhivatal létesítését rendeli el. Ott, ahol a városok magukra vállalták az állami adók behajtását, csak 1932-ben fognak felállítani állami adóhivatalt.

A noviszadi közigazgatási bizottság motoroskocsikat kér a helyi érdekű vonalakra. Noviszadról jelentik: A noviszadi városi közigazgatási bizottság pénteken este hat órakor dr. Borota Branisláv polgármester elnöklétével ülést tartott. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy megkeresi a szuboticiai vasutigazgatóságot, hogy motoroskocsikat járasson a sztaribecseji, osziéki, szombori, becskeréki helyi érdekű vonalakon, hogy ezáltal Noviszad gyorsabb és jobb összeköttetést kapjon a helyi érdekű vonalak mentén levő községekkel.

Az egyedárusítási igazgatóság a noviszadi kamarák közbenjárására nagyobb hasznot juttat a kiskereskedőknek a só eladásánál. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi, gyáripari és iparkamara terjedelmes beadványban fordult az egyedárusítási vezérigazgatósághoz és kérte, hogy juttassák nagyobb haszonhoz a kiskereskedelmet a sóelárusításnál, amely gyakran ráfizetéssel jár. Az egyedárusítási vezérigazgatóság szombaton értesítette a noviszadi kereskedelmi kamarát, hogy helyt adott kérelmének és a só kiskereskedelmi maximált árait a következőképpen állapította meg: december tizenhatodikától kezdve a kősó és briketsó maximált ára az eddigi 25 dinár helyett a kiskereskedelemben 30 dinár, az ásványos és tengeri só ára pedig az eddigi 45 dinár helyett 50 dinár lesz. Ezáltal a kiskereskedőknek 100 kilónként 50 dinárral nagyobb jövedelmük lesz.

Lényegesen olcsóbb lett az autövizsgálat. Becskerekről jelentik: Az automobiltulajdonosoknak sok gondot okozott a gyakori autövizsgálat, amelyek a hatóságok a törvényes előírások alapján igen sűrűn tartották és minden autó után 375 dinárt kellett fizetni. Bizonyára nagy megnyugvással fogják az autótulajdonosok tudomásul venni, hogy az autövizsgálatért a jövőben csak 60 dinárt kell fizetni 275 dinár helyett. A minisztertanács ugyanis nemrég új és az egész országra ki-

terjedő egységes szabályrendeletet fogadott el, amelyben az autövizsgálat és sofförvizsga módozatait állapítja meg egységesen. Eszerint az automobil és sofförvizsgáló bizottságokat minden tartomány területén meg kell alakítani és az autövizsgálatért 60 dinárt, a sofförvizsgáért 180 dinárt állapítanak meg. Az autövizsga díja a bizottság négy tagja között, a sofförvizsga díja pedig a bizottság három tagja között oszlik meg. Az új szabályrendelet értelmében Becskereken megalakult a beogradi tartományi autövizsgáló és sofförvizsgáztató bizottság, amelynek elnöke dr. Zupkovic Pavle tartományi jogi referens lett. A bizottság az első autövizsgálatot és sofförvizsgát december 27-ikén tartja Becskerek város részére. A vizsga reggel 8 órakor kezdődik a vásártéren.

Nem emelik január elsején a vasúti árudíjszabást. Megbízható forrásból származó értesülés szerint a közlekedésügyi minisztérium január elsején, eltérőleg az eredeti tervtől, nem lépteti életbe az új magasabb vasúti árudíjszabást, amely valószínűleg csak március vagy április elsején lép életbe, mert annak előkészítése még huzamosabb időt vesz igénybe.

Két nagy belföldi tengerhajózási társaság fuziója. Szplitből jelentik: Nagyjelentőségű fuzió történt pénteken Szplitben. Két nagy belföldi tengerhajózási társaság: a Jugoszláv-amerikai tengerhajózási r. t. és az Atlanti hajózási r. t. együttes közgyűlésen, amelyen dr. Kolín Mihó, az Atlanti r. t. elnöke elnököl, kimondták a két társaság egyesülését. Az alakulandó új részvénytársaság Jugoszláv Lloyd r. t. név alatt fog működni és az ország legnagyobb tengerhajózási társasága lesz.

A szentai Lloyd titkára megkövette a noviszadi kereskedelmi kamarát. Noviszadról jelentik: Ismeretes az az affér, amely a noviszadi kereskedelmi, gyáripari és iparkamara és a szentai kereskedők és iparosok egyesülete között támadt, abból az alkalomból, hogy Hufnusz Valentin, a szentai Lloyd titkára, úgy nyilatkozott a kamaráról, hogy a kamaránál sokáig tart, amíg beadványokra válasz érkezik. A kamara erélyes válaszában tiltakozott a vádak ellen és elégtételt kért, miután bebizonyította, hogy a szentai Lloydtól csak egy-két átiratot kapott összesen és azok azonnal elinézést nyertek. Szombaton érkezett a kamarához Hufnusz Valentin titkár hivatalos nyilatkozata, amelyben kijelenti, hogy kijelentéseit, mint magán személy tette és erre sem a Lloydtól, sem senki mástól felhatalmazása nem volt, továbbá, hogy nyilatkozatai elferdítve és tendenciózusan kerültek a sajtóba és így a szájába adott nyilatkozatokért nem vállal felelősséget. Kijelenti, hogy a kamara eddigi működését igen nagyra becsüli és bocsánatot kér a kamarától, amelynek ezzel a legteljesebb elégtételt kívánja megadni.

SZINHÁZ

Az Ábriss rózsája bemutatója a Népkörben. A Népkör műkedvelő gárdája szombat este mutatta be nagy sikerrel Anne Nichols kitűnő vigjátékát, az »Ábris rózsája«-t. Nyáray Rezső, Garay Béla, Deák Kornél, Deutsch Janka, Nagy Magda és a többiek is sok megérdemelt tapost kaptak. Az előadást vasárnap este megismétlik és annak ismertetésére legközelebb vizsztatérünk.

A »Játék a kastélyban« bemutatója a beogradi Nemzeti Színházban. Beogradból jelentik: A Nemzeti Színházban pénteken este mutatták be nagy sikerrel Molnár Ferenc »Játék a kastélyban« című vigjátékát. A világháború kitörése óta ez az első eset, hogy magyar író darabja kerül színre a fővárosban.

Bécsi színészek vendéglátéka Szuboticán. A bécsi és berlini színészekből álló kitűnő együttes, amely legutóbb nagy sikerrel mutatkozott be Szuboticán a »Hókuszpókusz« előadásával, szép sikerrel folytatja jugoszláviai turnéját. A német színtársulat december 17-én, 18-án és 19-ikén Noviszadon, 20-án és 21-ikén Szomborban, 22-én és 23-ikán pedig ismét Szuboticán vendégszerepel a Városi Színház hangversenytermében és a legnagyobb sikerű új német vigjátékokat mutatja be. Az előadásokra jegyek előreválthatók a színházi pénztárnál.

A vrbászi Jadranszka Sztrazsa mulatsága. Vrbászról jelentik: A Jadranszka Sztrazsa vrbászi szervezete vasárnap este műsoros estélyt rendez. Program után táncmulatság lesz. Az estély iránt városzerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Kultúrest a vrbászi kaszinóban. Vrbászról jelentik: A novivrbászi kaszinó csütörtökön este a Greinfenstein szálló nagytermében kitűnően sikerült kultúrest rendezett. Az estét Singer Márkus, a kaszinó igazgatója vezette be nagyhatású beszéddel. Csuka Zoltán verseit olvasta fel. Szenteleky Kornél pedig »A vers a Vajdaságban« címmel tartott mindvégig érdekes és lebilincselő előadást. Gábel János Schuch Gyula zongorakísérete mellett énekelt, végül Schmidt Paula »Egy asszony vallomása« című dalát adta elő. A kultúrest reggelig tartó tánc követte.

Doni kozák-kórus Noviszadon. Noviszadról jelentik: A világhírű Doni kozák-kórus, amely a világ minden nagy városában nagy sikerrel hangversenyezett, január 19-ikén, szombaton este a Szloboda nagytermében Jaroff Sergije karnagy vezetése alatt a noviszadi Ingenyenyér rendezésében hangversenyt fog rendezni. Jegyek már most előjegyezhetők a német és a Szlávia könyvkereskedésekben és a Lipkovic-féle dohánytözsdeben.

Gyurkovic Fuk, Zenebona és más operettek és prózai darabok teljes anyaga és előadási joga megszereshető Komor Mihálynál Szubotica, Zmaj Joviu trg 3.

A »Sztambul rózsája« vasárnap délután félhelyárral. A Katholikus Legényegylet műkedvelői december tizenhatodikán vasárnap délután négy órakor negyedszer színre hozzák a »Sztambul rózsája« című nagysikerű operettet, a bemutató szereplőivel. Az előadásra a jegyek elővételben a Krécsi-féle könyvkereskedésben vasárnap délig és délután két órától a Legényegylet pénztáránál kaphatók.

SPORT

Vasárnap nem lesz mérkőzés Szuboticán

Hétfőn a Szand a Sporttal barátságos meccset játszik

Szuboticán teljesen ellanyhult a futballélet és a múlt heti derbyvel, ugyátszik, végleg lezártnak tekinthető az őszi szezon. Vasárnap már egyetlen mérkőzést sem rendeznek Szuboticán, csupán a SzAND-nak van programja vasárnapra, de azt Noviszadon bonyolítja le a Radnicski elleni revánsmérkőzésen.

Hétfőn Öfelsége születésnapján a SzAND barátságos mérkőzést játszik a szuboticiai Sporttal. Ez a mérkőzés szezonban bizonyára eseményszámba menne, a mi közönségünk azonban ilyenkor már nem szívesen látogatja a futballmeccseket.

A két csapat törekvése mindenesetre dicséretes és kétségtelen, hogy azok, akik mégsem rettennek vissza a friss téli levegőtől, igen érdekes küzdelmet élvezhetnek a hétfői mérkőzésen. Ugy a SzAND, mint a Sport legjobb együttesét állítja ki és tekintve, hogy mindkét csapat tréningben van, az eredmény teljesen nyílt. A mérkőzés a SzAND-pályán kerül lejátszásra, délután 2 órakor.

A Szand és a Dulcis Noviszadon

Noviszadról jelentik: Vasárnap a szuboticiai SzAND vendégszerepel Noviszadon, mint a Radnicski ellenfele. A mérkőzést nagy érdeklődés előzi meg. Hétfőn két mérkőzést játszanak Noviszadon. A vrbászi Dulcis a Makkabi vendége lesz, mérkőzésük a Karagyorgye-pályán kerül lejátszásra. Ugyanekkor a Radnicski-pályán a Vojvodina a Radnicskival barátságos mérkőzést játszik.

Karácsonyi serlegmérkőzések a noviszadi labdarugókerületben. Noviszadról jelentik: A noviszadi labdarugókerület ezidén is megtartja karácsonyi és újévi serlegmérkőzéseit a tavaly felajánlott serlegért. A kerület péntek esti ülésén kisorsolta az ünnepi mérkőzések sorrendjét. Eszerint az elsőosztályú csapatok közül a Makkabi-NAK december 23-án a NAK-pályán fog mérkőzni, december 26-án a Vojvodina-Radnicski a Karagyorgye-pályán és január 6-án a két mérkőzés győztese valamelyik semleges pályán. A II. osztályú egyesületek ünnepi serlegmérkőzésének sorrendje a következő: december 25-én Pak-Zsak mérkőzés lesz a Radnicski-pályán, december 30-án a december 25-iki mérkőzés győztese fog a petrovaradini Gradjanskival mérkőzni a NAK-pályán. Ha az elsőosztályú csapatok serlegmérkőzésében a NAK győzne, akkor a serleg végleges birtokába jut, miután tavaly a serlegmérkőzést a NAK nyerte el. Mindkét serleget a kerület ajánlotta fel. Az összbevételek tíz százalékát a három pályatulajdonos egyesület pályahasználati díj fejében egyenlően felosztva kapja meg. Rendezőket és pénztárnokokat a mérkőző csapatok egyesületei bocsájtják rendelkezésre, ha semleges pályán volna a mérkőzés, akkor a pályatulajdonos egyesület is két rendezőről tartozik gondoskodni. A serlegmérkőzésekben csak a bajnoki játékokra jogosult játékosok vehetnek részt, mert a serlegmérkőzéseknek bajnoki jellegük van. December 23-án a kerületet Vicsinkin, december 25-én Janzsekovic, december 26-án Keller, 30-án Beck, január 6-án Beck képviseli. A mérkőzések délután két órakor kezdődnek.

Legjobb hirdetési orgánium a „BÁCSMEGYEI NAPLO“

Ne nevesse ki

az olyan embert, aki fénytelen cipőben jár! Ön igen's tudja és ezért világosítsa is fel embertársát, hogy ne csak cipókrémet, hanem

PYRAM növényi pasztát használjon

NYILT-TÉR

URED NAČELNIKA SL. KR. GRADA SUBOTICE.

Broj 2427/1928. grnč.

Natečaj

Ovime raspisujem natečaj na upražnjeno mesto kontrolora gradske javne bolnice u Subotici.

Položaj se popunjuje imenovanjem.

Za položaj traži se kvalifikacija označena u §. 12. pravilnika gradske javne bolnice, t. j. srednjoškolska matura i stručna sposobnost za otpravljanje poslova, a daje se prednost onima, koji imaju ispit iz državnog računostvoja.

Prinadležnosti ovoga položaja regulisane su odlukom Proširenog Senata Grada Subotice od 15. decembra 1924. g. br. 191/P. S. 33904/1924. sen., odobrene od strane Ministarstva Unutrašnjih Dela Odeljenja za B. B. B. broj 543. od 15. januara 1925. godine.

Pozivam sve, koji raspolažu gore označenom kvalifikacijom, da predadu propisno taksiranu molbu snabdevenu od strane onih, koji nisu bili u službi ovoga grada još i uverenjem o dosadanjem službovanju i o besprekornom vladanju, lekarskim uverenjem, uverenjem o regulisanju vojne obaveze kao i uverenjem o državljanstvu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, uključivo do 22. decembra 1928. god. do 12 sati u podne u ovom uredu.

Reflektanti moraju perfektno poznavati državni jezik u govoru i pismu.

Kasnije predate molbe ili one, koje nisu snabdevene potrebnim dokumentima neće se uzeti u obzir.

Subotica, dne 14. decembra 1928. godine.

Za gradonačelnika

Vukić

vel. beležnik.

13335

Szépség — Egészség!

Mindkettő rendszeres ápolást kíván meg, de csak tudományosan elismert szerkekkel, amilyen a Feller-féle Elsa arc- és bőrkeménység (széplők ellen is kitűnő) továbbá az Elsa hajnövesztő kenőcs — 2 tégely az összeg előzetes beküldése ellenében 40 dinár. A Feller-féle gyógy- és szépségzappanok jó hatású anyagokból készülnek (6 fajta: lilliom, tojásárga, glicerin, borak, kátrány és heretvaszappan.) Ezekből 5 darab próbára az összeg előzetes beküldése ellenében 52 dinár. Szállítja FELLER, GYÓGYSZERÉSZ STUBICA DONJA, Centrala 185. Hrvatska. Hajmossára az Elsa sampón 3 din. 30

Rendeljen mintákat és látni fogja

hogy szövet, kamjarn és sevitjoto: térfi-rutának, gyapju, zefir, parhet, plüss, karion, bársony női ruhára, vászon és minden más rőfős áru bevásárlására legjobb és legolcsóbb

R. Stermecki nagyáruháza

Celje, 27. sz. m (S ov.)

A Stermecki nagyáruház közvetlenül a legjobb és világírú gyárakból es közli bevásárlóit es ez rt kerül áru-ításra jó es szolid áru ole obban, mint akárhol másutt. Rendelések 500 dináron felül térmentve. Képes árjegyzék több 1000 ábrával ingyen

A 339. számú Bács megyei Napló 16-ik oldalán megjelent apróhirdetés, hogy Nagy Szilveszter kereskedését megvettem, téves. Én csak a régi házat vettem meg.

B. Petrovovselo, 1928. december hó.

13257

Körösi Imre

Blaško Perčić sudski izvršitelj u Subotici.

Dražbena objava

Potpisani sudski izvršitelj na osnovu §-a 305, 379. i 358. Trg. zak. i odnosno §. 115. zak. čl. ovršnog zakona objavljuje, da će one pokretne, koje su usled odluke subotičkog sreskog suda br. Gn. 14370/28. u korist ovrhovoditelja firme »Transport« d. d. u Subotici zastupani po Dr. Emilu Havaš adv. iz Subotice radi namirenja 3978 din. glavnice i p. p., popisane i na 10.000 din. procenjene u 3 sanduka, na temelju odluke sreskog suda na javnoj dražbi prodati.

Dražba će se održati dne 19. decembra 1928. po podne u 3 sata u Subotici, Daničićev put 9. u skladištu firme Transport d. d.

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kupljenu robu po §-u 107., 108. čl. ovršnog zakona. Subotica, dne 16. dec. 1928.

Blaško Perčić
sudski izvršitelj.

13342

Szépségápolás

a legmodernebbül felszerelt intézetemben, hajszálak, redők, szemölcsök végleges eltávolítása villannyal. Hámlasztókurák, TESTMASSÁZS, esti kikészítések. CEDIB párisi kosm. szerek, ugyszintén saját készítményeim kaphatók. Olcsó bérletrendszer. Vidéki küldemények utánvétellel. JOVICIN OLGA kozmetikai intézete NOVISAD, Laze Telečkog ul. 14. Bejázat a Miletičeva (Kenyér) ul. 19. sz. háznál is. 12707

Arverési hirdetmény

Folyó hó 28-án d. u. 3 órakor nyilvános árverésre bocsátjuk intézeti helyiségünkben mindazon zálogtárgyakat, amelyek folyó évi november 16-ikálg nem nyertek rendezést.

Poljoprivredna i založna banka d. d.
zálogosztálya, Subotica.

13324

2 sl'ger

Csak felnőtteknek!

LIFKA

2 attrakció

Csak felnőtteknek!

UFA A VEZETŐ MÁRKA

Szerelem az élők világában

A film rendezői azokhoz fordulnak akik értelmesen tudnak gondolkozni, tehát érett emberekhez! Érett pedig mindenki, aki átélte a megnyilatkozás pillanatát.

A szerelem varázsa a hetedik menyországba emel és feledésbe megy mellette, hogy gyökerei olyan mélyre nyulnak vissza az állatiasságba, mint az ember mivoltja.

Ezt a filmet a rendezők nem a szennyes indulatokat keresőknek, hanem minden előítélet nélküli egyének részére készítették.

Kérjük a közönséget, hogy előadások alatt minden tetszésnyilvánítástól tartózkodni sziveskedjenek

ELŐRE TÁLTOS

Keen Maynard lovasbonviván és csodaparipája

EZÜST KIRÁLY gyönyörű kalandorfilmje

Előadások kezdete ugy hölgyek mint urak részére 4, 6 és fél 9 órakor

16 éven felülieknek!

Rendes helyárak!

Ezton figyelmeztetek mindenkit, hogy a tölem különváltan élő férjem Varga Mihály adósságaiért felelősséget nem vállalok és azokat nem fizetem ki.

Subotica, 1928. december 15.

13222

Molnár Jusztl

Felhívás

Fölkérem az ismeretlen »jóakarót«, hogy a névtelen levélben küldött 1000 dinár hovaforditása iránt kiténének fölfedezése mellett 8 napon belül intézkedjék. Amennyiben ezt nem cselekszi meg: az 1000 dinárt a »Bácsmegeyi Napló« utján jótékony célra fogom fordítani.

Az illető »jóakaró« számára volna egy-két megjegyzésem.

Névtelenül sem nekem, sem a családom tagjainak senki, semmiféle címen nem küldhet sem pénzt, sem egyéb értéket. Továbbá: bajos hinni az olyan »jóindulathat«, amely — immár konokul — névtelen levelekben nyilvánul meg. Az igazi jóakarót névvel jelentkezhetik, annak nem szükséges a névtelenség homályába burkolóznia; a névtelenség leplebe bujó alak csak rosszakaratu és rosszindulatu ember lehet. — Higyje el nekem végül konok »jóakarónk«, hogy a névtelen levélíró egy sorban áll az orvtámadóval: egyik ellen sincs mód a védekezésre. Névtelenül írni: *mindig, mindenkor, minden körülmények között*, aljas, ocsmány cselekedet. Más emberek neve alatt irkálni leveleket egyesekhez is, a sajtóhoz is — ahogy cselekszi — még inkább az. Legvégül pedig: egy olyan családot, amelyik a sors csapása következtében amugy is szerencsétlenné lett, kitartóan üldözni, azonfölül ember-telen is, gyalázatos is.

Bajmok, 1928. dec. 14.

13298

Révész Ottó

Opštinsko Poglavarstvo u Čantaviru.

Broj: 5848/1928.

Stečaj

Na osnovi rešenja predstavništva ove opštine br. 282/928. zap. ovim se raspisuje stečaj na upražnjeno mesto poreznog podbeležnika.

Prinadležnosti poreznog podbeležnika čine:

1. Uživanje 11 kat. jutara i 217 kv. hv. oranice.
2. Din. 1.400.— godišnje plate.
3. Din. 600.— godišnje stanarine ili Din. 1.900.— mesečne plate.

U oba slučaja Din. 150.— mesečni porodični dodatci za svakog člana porodice.

Na ovo mesto mogu kompetovati samo lica sa spremom propisanom u zak. čl. XX. iz 1900. godine.

Propisno taksirane molbe imaju se podneti poglavarstvu ove opštine najkasnije do 10. januara 1929. godine, u kojima se mora označiti: ime i prezime kompetenta, mesto, dan, mesec i godina rođenja, državljanstvo, dosadanje zanimanje, školska sprema, jezici, koje govori i piše, bračno stanje, broj dece i godine njihova rođenja, radi čega se molbi ima priložiti:

1. Izvod iz matice rođenih.
2. Izvod iz matice venčanih, ako je oženjen.
3. Izvod iz matice rođenih za decu, ako ih ima.
4. Školske svedodžbe.
5. Uverenje o državljanstvu.
6. Uverenje o dosadanjem zanimanju.
7. Uverenje o vladanju.
8. Lekarsko uverenje o zdravstvenom stanju.
9. Uverenje o regulisanoj vojnoj obavezi.
10. Odobrenje roditelja ili tutora, ako je maloljetan.
11. Ispravu za dokaz o znanju službenog srpsko-hrvatskog jezika u reči i pismu.

Kompetenti, koji ne podnesu sve ove isprave, ili čije molbe prispevaju posle 10. januara 1929. godine, neće se pripustiti izboru.

Čantavir, 5. decembra 1928. god.

Aron Jakovljević
beležnik.

12938

S. Horvat
knez.

Felhívás!

A szuboticei zsidó hitközség képviselőtestületi választása folyó hó 16-ikán, vasárnap reggel 9 órakor kezdődik s a szavazás délután 1 óráig tart.

A szavazási helyiség a zsidó elemi iskola.

Felhívjuk hittestvéreinket, hogy a választáson feltétlenül megjelenni sziveskedjenek s ezzel dokumentálják érdeklődésüket.

Hittestvéri üdvözléssel:

A szuboticei zsidó hitközség

Klein Adolfi pártja.

13195

Vezérképviselő:

Schossberger Adolf

Novisad

Rádió!

Rádió!

Lepje meg családját karácsonyra egy rádióberendezéssel. A legjobb gyártmányu radiók mint

Horny - Schirmgitter - Neutrovox
Berliner - Schirmgitter - Ultra-
dyne Eumig - Hartley

Tungram, Nora stb., Grawor, Merz,
Humpert stb. HANGSZORÓK, Philips
és Ahemo töltőgépek és anodpótlók
és az összes alkatrészek állandóan
raktáron. Részletfizetési kedvezmény.

Díjtalan bemutatás.

Krausz Nikola Novisad

Jevrejska ulica 18., Telefon 23-25.

13300

Uj tejsarnok!

Uj tejsarnok!

A volt orosz tejsarnok helyén
a Vörös Ökör Iskolával szemben

modernül berendezett az összes tej-
termékekkel felszerelt tejsarnokot
nyitottunk

Naponta friss tea-vaj, tej, teffel, tejszín, kül- és belföldi
sajtok és delicatessék legolcsóbban kaphatók

„Prva Subotička Bunjevačka Mlekara“

13327

40 eff. lóerejű Benz-motor

teljesen jó karban, benzinüzemű, szivógázra
könnyen átalakítható, erősebb motor be-
szerzése folytán

igen olcsón eladó

naponta üzemben megtekinthető a „Kovin“
motoros hajón Szmederovón vagy Kovinban.
Közelebbi felvilágosítást nyújt

Theodorović J. hajózási vállalat Kovin

13241

Olvassa el! Végeladás!

Karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlása alkalmával
mindenki használja ki mindennemű kézműáru végeladási árait.

Dušan S. Monaszević Novisad, Kralja Petra ulica 25

12540

Karácsonyra

a legkedvesebb

ajándék a rádió

Ezzel lepje meg családját és ismerőseit

A legdusabb és legolcsóbb beszerzési forrás

»AUDION« Dip. Ing. N. KUN

Novisad, Kr. Petra ul. 30 (Kath. hitközség épülete)

A legnevesebb külföldi gyárak vezérképvisellete és lerakata

**Az öregeknek
a reumatikus fájdalmak**
megkeserítik öreg napjaikat. Az
ALGA
bedörzsölés ad csak életerőt és frisseséget
Gyógyszertárakban
és drogériákban üvege 16 dinár

13055

Elegáns nő

toalettjéhez elengedhetetlen
a szép, izléses, finom ridikül

Ridiküloket nagy választékban,
olcsó áron C S A K

HAMBURG GÉZA

böröndösnél Somborban

Kralja Aleksandra (Fő ucca) vegyen

Necesszerek, uti- és kőzításkák, zseb-
tárcák dus választékban

Legalkalmassabb ajándék!

13286

HOTEL CENTRAL

Nova Kanjiža, megnyitása

Ehrenfeld Sándor üzletét átvettem, azt teljesen újra
berendeztem. Elsőrendű konyha, figyelmes kiszol-
gálás, kifogástalan szobák. Az utazó urak s ives
pártfogását kérem

Jellinek Hugó

volt mariolániai Kaszinó vendéglős

13290

Elsőrendű szénát,

szalmát, tüzfát
szállít vagontételekben

IVAN SÜLYOK, OSIJEK I.

Gunduličeva ulica 15.

12786

Dr. FEST SÁNDOR

egyetemi m. tanár

GRÁCI LEÁNYOTTHONÁ-ba

ujév után még

három leánynövendéket felvesz.

Háromhavi varrókurzus (ruha, fehérenmű).
Azonkívül szabad választás szerint:

1. Modern nyelvek — német, angol, fran-
cia, zongora.
2. Gép- és gyorsírás.
3. Főzés, kézimunka.

Klimatikus, szép hely, téli sport.

Prospektus: Dr. Alexander von Fest, Sankt Peter
bei Graz. 13211

Karácsonyra

1 liter kitünő
keleblai bor

6 dinár

Szilasi Sándor

Csirkepiac

Trumbičeva ulica 16.

Relief

festőkek és kellékek

megérkeztek

Neményi Drug

festéküzletébe, Sabo'icán

Somborban

a Bácsmegeyi Napló
részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Apatini ut 46. vesz fel.

Telefonszám 341.

Leszakadt a cipőm sarka, talpa,
Gyorstalpaló
gyorsan megtalpalja!

Hó-, sár- és bőrcipő javítás	1 D
Kapcsolás	2 D
Női Palma gummi	4 D
Női sarok	7 D
Női féltalp	25 D, Borítás 70 D

POŠTANSKA ULICA 4.

Itt a karácsony

és ilyenkor minden kereskedő hangzatosnál hangzatosabb reklámmal igyekszik árujára vevőt szerezni. A

»NÉPÁRÚHÁZ«

nem ígér lehetetlent, de azt, amit ígér, azt betartja, mert a kereseti viszonyok rosszak, a gabonának, állatnak alacsony az ára, pénzünk értéke magas, tehát nagyon kell ügyelni a vásárlás alkalmával, hogy a drága pénzünkért megfelelő és jóminőségű árut kapjon

Az újonnan megnyílt

NÉPÁRÚHÁZBAN

a Csirkepiac sarkán, az új Kónen-palotában, nem úgynevezett „beszerzési“ áron, amely nem mindig olcsó is, hanem megbízhatóan

gyári előállítási áron,

tehát a gyáros és a mi hasznunk teljes elmaradásával árusítunk

az életben szükséges mindennemű rőfösárut:

vásznakat, sifonokat, kanavászt, festőt, damasztot, bársonyt, cejgot, szöveteket, béléseket, kendőket és minden más szükségleti cikket,

amellyel a nép boldogulását óhajtjuk előmozdítani.

Egyik nagyobb gyár

1 millió méter barchetot

adott át nekünk

saját, gyári áron való eladásra,

hogy a téli szükségletét mindenkinek módjában legyen **hihetetlen olcsón** nálunk most megvenni és hogy a fogyasztók a gyár gyártmányait megismerjék.

Siessen a vásárlással, mert már nagymennyiségű barchetet eladtunk eddig is, de még a millió méterből minden színben van raktáron. Jöjjen be üzletünkbe és ha az ár és a minőség nem felel meg, ne vegyen semmit.

Ilyen vásárlási alkalom még eddig nem volt!

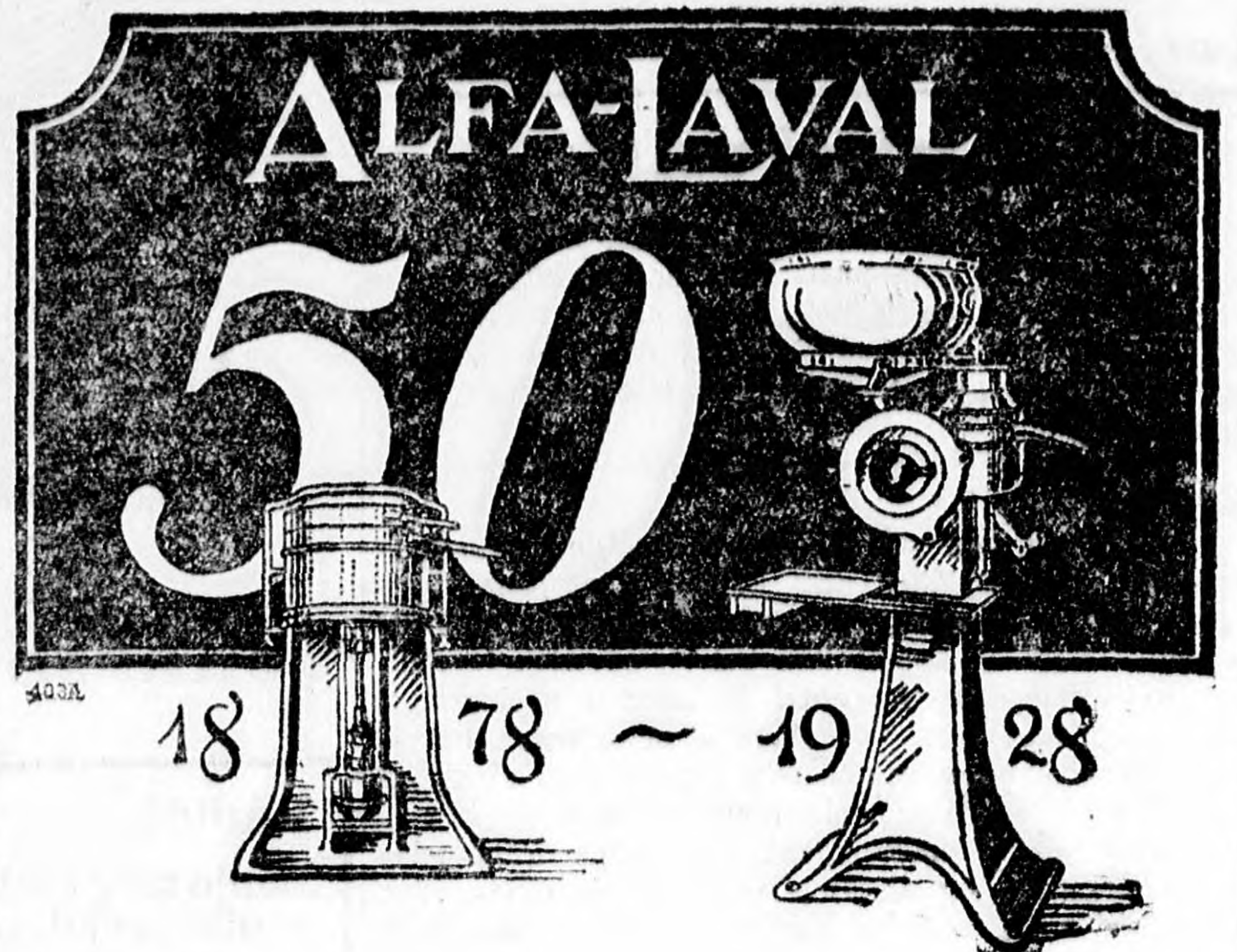
Ameikai rendszerű részletfizetésre továbbra is árusítunk

„Népárúház“

SUBOTICA

Csirkepiac sarok, Kónen-palota

Isten áldása a népre!

ALFA-kéziszeparátorok

ALFA-erőszeparátorok

ALFA-tehenészeti berendezések

ALFA-takarmánygőzölők

ALFA-tejszállítókannák

ALFA-fejőgépek

ALFA-ólmáruk

valamint tartalékalkatrészek mindezekhez a cikkekhez állandóan kaphatók

ALFA Szeparátor és Tehenészeti Gépek R. T

Telefon: 67-43 Zagreb, Boškovićeva ul. 46 Tel.: ALFA-LAVAL Zagreb

vagy képviselőinknél

1320

? MIT VEGYEN KARÁCSONYRA ?

A férj a feleség- nek	Szőrmebundát SPITZER szőrmeáruházában Valódi perzsa szőnyeg, olajfestményt és iparművészeti ujdonságot BALOG LINA cégtől. Egy doboz finom RUFF bombont. Elegáns divatos kalapot HIRN RÓZSI kalapszalomból (városi székház). NADA drogériában eredeti francia kölnivíz 450, 3- és 250-ért. Nürnbergi nádkosarat Horgosi-tól , Strossmayerova ulica 8 (huspiac). Valódi Mayer-féle ORIENT-kekszet . Gyönyörű szervizt KOVÁCS üvegestől. Új tiszlet. (Barátok temploma során.) Bársonyruhát, függönygarnitúrát vagy pongyolát RÉTI i DRUC -tól, a kis kápolna mellett.
A feleség a férjnek	BALOG LINA cégtől valódi ezüst, bronz és márvány- ból készült író- és dohányzó-készletet, finom bőrtárcát. Szép színes képet Foto Kapiszta-tól . NADA drogériában hajkefét, fésűt, borotválókészletet. Művészi fotografiát ERŐS fotoszalomból (Labor-palota).
A szülő a gyerek- nek	SPITZER -től egy szép kabátot vagy ruhát. Sokolska ul. Ruff csokoládét. Valódi „POLAR“ korcsolyát BENCZE ES HARASZTI-tól . Képeskönyvet „UNIVERSITAS“ Vig Lajos könyvkereskedésében, Aleksandrova ulica 15.
A rokonoknak és ismerősök- nek	Művészi fotografiát ERŐS fotoszalomból, Labor-palota

Nagy karácsonyi vásár!

Karácsonyi ajándékot **MAMUZICS A.** könyvkereskedésében (Városháza) szerezhet be legolcsóbban. Az összes áruk 10-40%-al leszállított áron kaphatók 1929. január 14-ig Gramofonok, lemezek havi 100 dináros részletfizetésre kaphatók

LEVELEZÉS

Csinos szép leánynak bőkezű támogatója lenne középkori vidéki igazgató. — Diszkrétio biztosítva. Leveleket »Téli esték« jelígre a kiadóba kérek. 13094

Ferike. Levelét megkaptam, közlön velem címet, a melyre kimerítően válaszolhatok. 13194

Levelezni, cserét folytatni, pénzt szerezni óhajt? Irjon Bauer József, Vršac, poste restante. 13193

Mielőtt férjhez adná leányát tekintse meg Brauchler butorraktárát, Subotica, Halpiac. 7211

HÁZASSÁG

Harmincegy éves doktor, magasrangú állami tisztviselő, kellemes külsővel házasság céljából levelezne uriférfnyal vagy gyermektelen özvegyvel, aki megfelelő hozománnyal rendelkezik. Leveleket a következő címre kérek: Dr. A. F. Bijeljina (Bosna) kod postojde Taubert. 13294

Házias urileány, 38 éves, butorral és kelengyével férjhezmenne idősebb uriemberhez. Leveleket »Csendes boldogság« jelíggel a kiadó továbbít. 13231

Jómeneteli üzlettel, két házzal és egyéb ingatlannal rendelkező középkori uriaszony házasságot kötne intelligens urral. Leveleket teljes címmel »Gyermektelen« jelígre a kiadóba. 12752

Törvényesen elvált vendéglős keres hamminchat éven felüli családtalan, jó módú, békés természetű, jólelkű karsu nőt megfelelő hozománnyal feleségül. Leveleket teljes címmel Senta Gornjibreg postrestante kérek. 13093

FOGLALKOZÁS

Biztos megélhetés férfi vagy hölgy részére, szakutadás nem szükséges, 100.000 dinárral fényes jövő. Cím a kiadóban. 13206

Szerb nyelv tanítását, konverzáción, esetleg lakásért vagy ellátásért vállalja szerb kisasszony. Cím a kiadóhivatalban. 13219

Közvetítjük a legrovidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, ill. tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés, léno i mesno pravo stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 13312

30—40.000 dinár készpénz-kamijával rendelkező urnak, vagy hölgynek átadó Suboticán jól bevezetett speciális vállalat fiókja, mely azonnal átvehető. — Ajánlatokat 967. szám alatt Rádió Reklám Jugoszlávia, Subotica továbbít. 13332

Törlesztéses hozozulójáratu kölcsönt (földművelésre) nyújtunk betáblázásra. Ingatlanforralmi és Földhiteletintézet, Subotica, Vilsonova ul. 8. Marković-palota. — Levelekre csak három dinár válaszbélyeg csatolása mellett válaszolunk. 13330

Paprikamalom keres azonnali belépésre üzemvezető főmolnárt. Feltételek megtudhatók a malom irodájában Horgoson. Csakis személyes ajánkozásokat veszünk figyelembe. Prvi Horgoški Mlin za Papriku. 13237

Szerből beszélő kisasszonyt keresek 7 éves leányka és 3 éves fiucska mellé. Cím a kiadóban. 13143

Jó megjelenésű, garanciaképes, nőtlen fiatalember szerb, magyar, német nyelvismerettel felvétetik. Kereskedőségét előnyben. — Singer-varrógépraktár, Subotica. — halpiac. 13247

Éjjeli üzletem részére gazdaszonyt keresek azonnali belépésre. Neumann Andor, Sombor, Lastina ulica 5. 13264

Göncöl Márton új mechanikai szaküzlete, Subotica, Zrinjski trg 13. Készít jég-szekrényeket, söraparátot, mindennemű bádigos és vízvezeték szerelési munkát és javítást szakszerűen és olcsón. 13108

Apilis fiatal társat keresek külföldi márkás cikkek (il-latszer) egyedűrsítéséhez. Szükséges tőke kétszáz ezer dinár (nagyobb része lehet bankgarancia is). Jövedelem 8—10.000 dinárig. Cím a kiadóban. 13272

Képviselőt

keres a Bácskára és Bánátra régen bevezetett zágrebi festék-, lakk-, vegyszeli szerek- és keféáruk nagykereskedése. Olyan utazókra van szükségünk, akik szobafestőket, mázólokat és fényezőket látogatnak. Ajánlatok »Zastupnik-165—11« jelígre az Inter-reklam d. d. Zagreb, Marovska 28 címre küldendők. 13272

Marljiva žena, mlada, slovenka, govori hrvatski i nemacki, trazi mesto za dvorkinju, ili pranje veša ili druge kućne poslove. Upi-tati: Antonija Bračić, Subotica, V., Hranilovićeva 4/b. 13251

Kovácslegényt keresek azonnali belépésre. Kovács Ferenc, Bogojevo. 13295

Fodrásznő, aki ondulál és manikűröz is, állást talál. — Weimann József, Odzaci. 13296

Aztaleségéd, gépmunkás. Jelvetetik. Braća Leonard géparugár, Kralja Tomislava trg. 13297

BORZÉLYOK!

Ollók, borzélykések, gépek közzörűsítés szaküzletben, juttányosan végzi Gubányi Sándor műköszörűs, Subotica, Gyümölcsiac. 13298

Kisebb téglagyárhoz passzsziv társat keresek bámmilyen tőkével, amely betáblázható. Haszon 15—20%. Cím a kiadóban. 13035

Két önálló faszobrászt fel-vesz Karbóner T. és Piai butorgvár Novisad. 13179

Két ügyes és szorgalmas molnárségűt felvesz Székely gözmalom, Ada. 13122

Üzemvezetői állást keres 10 éve külföldön tartózkodó, a cipészszakmában teljesen szakképzett fiatalember. — Címe: Monsieur Josef Gordinier, Paris 18—11. Passage, Davy. 13244

Fiatall berbélyeségéd állást keres. Imhof Mátyás, Stanisics. 13293

Vendéglős szakképzett, jó megjelenésű, fiatal, aki személyes jogositvánnyal (lićno pravo) bír, óvadékképes, nős, a magyarnyelven kívül az államnyelvet szóban és írásban bírja, üzletvezetői minőségben állandó és biztos egzisztenciát talál. — Részletes feltételek megtudhatók Ádám Sámuelnál, Stara Kanjiza. 13268

Felhívás
az
IDOL-KREM
betűinek gyűjtőihez
!

Kárpótolni óhajtjuk mindazokat, akik a gyűjtött betűkből nem tudták összeállítani az

IDOL-KREM

szót és azt panaszták, hogy egy betű ritkán fordul elő.

Tehát aki 120 betűt vegyesen küld, kap jutalmul egy asztali óát.

Az órák kiosztása 1929 január hó 15-én veszi kezde ét.

Ettől függetlenül az

IDOL-KREM

szó összeállítását továbbra is szép jutalomban részesítjük.

Eddig 4000 jutalom került kiosztásra azok között, akik az

IDOL-KREM

szót összegyűjtötték.

Figyelem!

Célunk a fogyasztóközönséget a legfinomabb cipőkrém használatára szoktatni, amivel csak saját érdekét szolgálja, mert a legszebb fény mellett megóvjá cipőjét a repedéstől.

Ne fogadjon el mást, mint IDOL-cipőkrémet

mely a párisi 1928 novemberi nemzetközi kiállításon minő égével nyerte a

Grand-Prix-t az aranyéremmel

Prva Jugoslovenska Kemična Fabrika D.D.

Novisad

Disznóvágást vállal, elsőrendű munkát végez Merkovics István (Vidaković) hentesmester, Daničić (Szegedi) put 1. 12387

Alexa nyakkendőipar tiz dinárért fordítja ki nyakkendőjét. 12069

Gyógyszertár tulajdonosok. Alkalmazottak állandóan előjegyzésben vannak Komikaliánál, Novisad. 12589

Utazókat fixe és jutalérra felveszek, akik privátvevőket látogatnak. Óvadék szükséges. Szvetozár Mosorinszki, Vel. Beckerek. Djurdja Smederevca 1. 13177

Perfekt cipőszabász, több évig önállóan dolgozott, azonnali állást keres. Leveleket a lap kiadóhivatalába »Szabász« jelígre. 13164

Fodrásznő, perfekt ondulál és manikűröz, állást keres. Leveleket »Jó munkaerő« jelígre a lap kiadóhivatalába. 13163

Megbízható jó sofför keresetetik. Uraságoknál szolgáló előnyben. Szemző István, Krnjaja. 12147

Csomesegűzletem részére keresek szakképzett segédet, ki a hideg felvágottak és körözettek elkészítésében és kirakatrendezésében járatos. Ajánlatokat a kiadóba kérek. 13141

Fogtechnikus, perfekt, felvetetik. Cím a kiadóban. 13112

Tanulólánnyokat felveszek. Namann Bözsi divatszalon, Vilsonova ul. 31. 13102

Főzést házimulatságokon, lakodalmakban, banketton, vidéken is és főzéstaniást vállal. Svalb Miklós szakács, Palić. 13066

Mérlegképes könyvelő, szerb német, magyar levelező január 1-re állást keres. — Megkereséseket dr. Szántó Miklós Sombor továbbít. 13072

VÉTEL-ELADÁS

Hő- és sárcipők javítását, vulkanizálását szakszerűen végzi Takács Márton gumivulkanizáló műhelye, Subotica, Zrinjski trg 24. 13188

Diófáronköt (törzs) veszünk bárhol minden mennyiségben. Vujković i Drug, Subotica. 13326

Magánjáró nyersolajmotor magános vagy 54 collos cséplővel és 25 centiméter furatu fagenerátoros motor juttányosan eladó. Uzemben megtekinthető Gábor Gergely, Senta. 12933

Ház a főuton 2 lakással és 2 üzelethelyiséggel eladó, és azonnal átvehető. Ugyanott teljesen új fűszerűzlet berendezés eladó. Frankopanska 15. 13062

Tűzmentes, használt irat-szekrényt keresünk megvételre. »Vojvodina« Novi Vrbas. 13004

Éjjeli üzlet, biztos egzisztenciát nyújt, eladó. Cím: Schlanger, Brod n/S., Pivarska 1. 12893

Facipőt (klumpát) vegyesen legolcsóbb napi áron szállítok. Simi-fazont is gyártok. Moser István facipő-készítő, Apatin. 12991

Patkányt, egeret 24 óra alatt kiirt Nacsa Ignác patkányirtó, Bačko Gradište. 13088

Megvételre keresek jó állapotban levő cementprést és cementesőformákat. Ajánlatokat ármegjelöléssel »Készpénz« jelígre a kiadóba kérek. 13196

Eladó malomgépek, 1 drb egyszerű »Seck« Dresden gyártmányu 3-as számu dara- és darcetisztító, 1 darab »Seck« trieurtelep, állványbaépített 2 darab trieurhengerrel. Egy teljes szíjjáratos köjarat, 40"-os francia kövelkel. A gépek csak rövid ideig voltak üzemben és kitűnő állapotban vannak. Paull Sándor, hengermalom, Kovin (Bánát). 13170

Sarokház lakásokkal, kisebb házak telekkel, villa Palićson 2 láncc földdel eladó. Földes ruhaűzlet. 13140

Jól jövedelmező lakóház a VI. körben 100.000 dináros áron eladó. Bővebb feltételek megtudhatók dr. Wilhelm Jenő ügyvéd irodájában. 13049

Bélyeggyűjtőknek ajánlom, hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeg tartalmazó bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjezőkét tartalmazza. Az SHS legrégebb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Ötven év óta fennálló keresma, házzal együtt eladó. Cím: Poštanska ulica 7. 12801

Fűzők, orvosi rendelésre haskötők, a legmodernebb kivitelben Gutainéna VIII. Ostojičeva ulica 32. 12888

Crémo Agnes az egyedüli, melytől archóre gyönyörű lesz! Kapható mindenütt. Nagyban Kémikáljia, Noviszád. 12888

Eladó 8 HP MÁV-gyártmányu lánccs fogaskerekes kazán Heip cséplővel olcsón Szabadi Pál, Mol (Bácska). 12888

Lakóház, a Majsai ut mellett, Sumška ul. 41. szabadkézből eladó. Tulajdonos Pajo Gergić. 13059

Patkány, egeret véglegesen kiirt egy éjjelen át hira »Express« irtószörünk. 40 és 60 dináros dobozok. Ki nem bízik állításunkban, kérje utólagos fizetést ellenében. »Wertheim« irtószervállalat Zagreb, Marovska 16. 11450

Magánjáró szivógázmotor magános vagy 48 collos cséplővel eladó. Vadóc Károly, Bačka Topola. 11450

Diófátörzs 16 darab 50—60 éves eladó. Cím: Vojničs Béla, Zobnatica-puszta. 12651

Jégyári és hűtőházi berendezések a legújabb világ-szabadalom szerint, kezelés, anyag és utántöltés nélkül. Könnyen és bárhol felszerelhető. Termel napi 5, 10, 15, 30 mm. jeget. — Hosszu élettartalmu. Minta-telep látható és megvehető Bácsopolán Nagy Sándornál. 12599

Dagasztógép, használt, kitűnő állapotban olcsón eladó. Adler, Novisad, Ustavska 36. 12755

LIFKA-MOZI

Vasárnapig

2 sláger!

2 szenzáció!

Sárga lilium

Biró Lajos világhírű szindarabja
Rendezte Korda Sándor

ZSEZSI

HOOT GIBSON

Iovashonviván bravuros kalandorfilmje

Rendes helyárak!

Eredeti zene!

**HÖLGYEKNEK
KARÁCSONYRA
LEGKEDVESEBB
AJANDÉKOT
MONTALIONNÉ
FEHÉRNEMŰ
SZALONJÁBA TALÁL**

100 kocsi

munkát kaphat töltéscsökkentési munkánál az APATIN-SONTAI töltésen

Fizetés köbméterenként
12 dinár

A kocsik jelen kezesek ugyanott a Fernbach-féle kastélynál, Hauer József

Damburozás

kézi- és géphímzés, mindenféle kézimunkát, endlítés, montirozás, fehérnemű-készítés

„AIDA”

kézimunkaüzletben, Albina utca (Zenedével szemben)

Eladó birtokok.

Szlovóniában 120 kat. hold, melyből 100 prima szántó, 20 kaszáló nagyon szép tanyával, 60 öszi vetéssel teljes élő- és holtfelszereléssel kőtt mellett holdja 7000 dinár.

Subotica közelében 130 lánca kastélyal, sok épülettel felszerelve lánca 2800 dinár.

Szlovóniában szép helyen 20 hold, 60 hold és 72 hold buzaiért bérbeadó 5 évre tanyákkal. Levelekre csak háromdináros választék beküldése mellett válaszolok. Ingatlanforgalmi és Földhitelintézet, Subotica, Vilsonova ul. 8. 13331

Magyarországból hozott nemes gyümölcsfák különböző fajokban, kecskeméti rózsbárcák hársfák gémpiramisakac kapható, Ruttikaynál, Lelenház mögött. 13337

A világhírű Mauthner magvak beogradi képviselője megkezdte Szerbiában, Szerbiában, Szerémségben és Szlovóniában mindenféle nemesített fajmagvak árúitását. Minden gazdának érdeke, hogy Mauthner magvakat használjon. Akiknek a fentnevezett területekről Mauthner-magvakra van szükségük, forduljanak bizalommal a következő címre: Prva Beogradska Trgovacka Agentura Beograd, Kosovska ulica 43, ahol a legfigyelmesebb kiszolgálásban lesz részük.

Zongora jutányos áron eladó, esetleg bérbeadó Szilvassy Ferenc zongorahangolónál, Vilsonova 36. 13268

Gyümölcsfa, parki cserje, rózsák, szőlővessző, fajmentes, olcsón kapható Paul kertgazdaságában, Pancsevo. 13137

Két kapa házhely eladó. — Cím: Zmaj Jovina ul. 25. 12077

Sentán a postával szemben levő Jenovácz-féle ház, a melynek utcai frontja 40 méter, telke pedig körülbelül 1 hold, eladó. Feltételek dr. Huszágh Nándor sentai ügyvéd irodájában megtudhatók. 12988

ELADÓ:

Ház nagy telekkel, gyümölcsösökkel, darálómalom engedéllyel, Staramoravica forgalmas helyén.

Uri lakház nagy telekkel, kerttel, bármilyen üzemre alkalmas, állomás közelében Bácskatonján.

83 hold fekete kítűnő szántó Baranyában, nagy szállással, vetéssel, holdja 10.000 dinár. Bönches-ügynöksége, Bácska Topola. 13180

Étkezőburgonya Voltmann-rózsza 11500 dinár, Ellarózsza 12500 dinár, takarmányburgonya 7000 dinár bérmentve bármely bácskai állomásra per 10.000 kg. — Akácszölőkaró 160 cm. hosszú 4-7 cm. erős kocsiakománnyonként darabja 140 para, 20 cm. kátrányozással 10 parával drágább. Minták megtekinthetők Merkl Jánosnál, Szontán. 13121

Legjobb és legolcsóbb keletiből bor kapható Prokesch Imrénél, Vilsonova ul. 40. 13223

Ház eladó. A beltérhez közel modern lakásokkal, vízvezeték, fürdőszoba, gyári vállalatnak is alkalmas. — Bővebbet: Sava biztosító intézet, Subotica. 13105

Karácsonya dísz, kicsinyben is, olcsón eladó. Megtekinthető „Slavia” medj. otpremništvo cégnél, Subotica, Cara Dušana ul. 1. 13243

Eladó gözcséplőgép garnitúra, Hofherr kurir kazánal és 8 HP Heip cséplővel, kítűnő állapotban, továbbá 2 1/2 HP gözkazán. — Érdeklődni lehet Papp Andrásnál, Mali Időjón. 13239

Eladó Hofherr-tractorgarnitúra, 24 HP 6-os cséplővel, három és ötös ekével. — Érdeklődni lehet „Korona szálloda” Dárda. 13240

Eladó alig használt 200-as Propatria keltetőgép jutányos áron. Cím a kiadóban. 13228

Fehér gyermekágy sodronnyal, ülökád és stráfkocsi eladó. Vilsonova ul. 47. 13227

Legszébb karácsonyi ajándék egy valódi Harzi kanári. Kapható Unger cipész-nél, Pašićeva ulica. 13214

Fehér félháló szoba, szelonnal, egy antik szalón-garnitúra azonnal eladó. Cím a kiadóban. 13065

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és díszes kiegészítéssel számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felhívású jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésekben válasszék meg mellékletet.

minden egyes darabjéért teljes garancia!

Bebizonyíthatóan a legtekintélyesebb! 13791

Vezérképviselő Horvátország, Szerémség és a Vojvodina területére: **BRAČA ČELIKOVIĆ, NOVI SAD**

GRÜN WALD
ÜGYNÖKSÉG
hirdetése

Paja Kujundžićeva ulica broj 3

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉGHEZ

fordulhat bizalommal, bármilyen ügyben készséggel áll rendelkezésére és minden ügyét lelkiismeretesen elintézi, de csak utólagos díjazás mellett

Eladó földbirtok Szlovóniában, Osijek környékén 270 hold prima szántóföld, igen szép tanyával, élő és holt felszereléssel együtt holdanként 8500 dinárért kedvező fizetés mellett eladó.

310 hold Szlovóniában, kítűnő birtok, kastély és minden szükséges melléképülettel, gazdag élő és holt felszereléssel, bevetve, holdanként 11.500 dinárért eladó.

800 hold Szlovóniában, kítűnő föld, esetleg nyolc részre parcellázva élő és holt felszereléssel holdanként 12.500 dinárért eladó.

68 holdas kítűnő kisbirtok Szlovóniában, szép tanyával, élő és holt felszereléssel együtt holdanként 9800 dinárért eladó.

24 lánca Subotican a várostól 4 km-re 1. osztályú föld, új tanyával, vetéssel együtt, kedvező fizetési feltételek mellett lánconként 27.000 dinárért eladó.

Rózsaburgonyát, legolcsóbban szállít Daniló Ivkov, Stapar. 9657

Eladó használt garnitúra, mely áll 8 HP Nickolson gözmagánjáróból és 54"-os Első Magyar cséplőszekrényből. Érdeklődni lehet Knézy P. gépkereskedőnél Somborban. 12965

Jólbevezetett, nagyforgalmu liszt, terményáru és csereüzlet, felszereléssel eladó. Cím a kiadóban. 13058

Cimbalom, elsőrangú gyártmány, dupla zongorahuzással, kítűnő hanggal, majdnem új, teljes felszereléssel olcsón eladó. M. Herz, Bannatski Karlovac. 12549

55 és 33 lánca Subotica határában, a tanyá 4 km-re a vasútállomástól gyönyörű épületekkel, kítűnő birtok, legprímabb minőségű lánconként 27.000 dinárért eladó.

72 lánca topolai és éntavíri országtornál, kítűnő birtok, szép új épületekkel, 40 lánca buzavetéssel lánconként 26.000 dinárért eladó

60 lánca Subotica határában a vasútállomástól 2 km-re. Össze birtokba vehető kedvező fizetési feltételek mellett lánconként 24.000 dinárért. 13321

Trafik, igen jóforgalmu, egy személynél biztos és nyugodt megélnetést nyújt, eladó.

Vendéglő Subotican a főtéren azonnalra kiadó. Fűszerüzlet nagyon jóforgalmu, saroküzlet vendéglővel, trafikkal más vállalat miatt eladó.

150.000 dinária ha van, megveheti Subotican a legjobb forgalmu üzletet, mely kimutatható napi 500 dinár hasznot hoz.

KÜLÖNFÉLE

Csinosan butorozott kis szoba, havi 250 dinárért kiadó Kr. Aleksandrova ulica 1. Ház mesternél.

Észak- és Délamerikai összes államainak jegyzéke minden odautazásra vonatkozó utbaigazítással most tíz dinárért kapható. Küldhető posta- vagy okmánybélyegben. Nemzetközi Iroda, Aleksandrova ulica 9, Subotica. 13312

Butorozott szép szoba azonnalra kiadó. P. Dobanovačkog ulica 3. A Nemzetivel szemben. 13336

VÁROSI MOZI

Vasárnap utóljára!

Kettős műsor!

Saxofon Suzi

és

A puslaporos tereny ostroma

Hétfő—szerep

PARADICSOM

Főszereplők

Betty Balfour és Aleksander d'Arca az új Valentino

AZ ÚJ VILLANYSZERELŐ

Főszereplő LOYD HAMILTON

A jölelkű embereket arra kéri egy szegény világtalan kéményseprő, ki családjával együtt a legnagyobb nyomorban van, hogy a karácsonyi szent ünnepek alkalmával segítsék jótékony adományaikkal. Kalmár Flórián világtalan kéményseprő, Senta, Petra Preradovića 40. 13333

Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9, Subotica. Daje najbrže, najtačnije i pod najvećom diskrecijom in formacije. 13312

Egy- vagy kétszobás lakás azonnalra kiadó. Vojvodinska ulica 13. A gyermekmenhely mögött. 13212

Kiadó azonnalra 5 szoba és hallból álló modern lakás. Crnojevićeva ul. 6. Bővebbet: Vilsonova ulica 6/a. I. em. 13301

Ujencok. Ha azt hiszik, hogy ujoncotatásuk téves alapon történt, forduljanak pontos és szakszerű tanácsért a Nemzetközi Irodához, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 13312

Észak- és Délamerikába utazni ohajtóknak felvilágosítással szolgál Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 13312

Ujencok! Szakavatott egyének pontos felvilágosításokat adnak katonai természetű, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidítésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 13321

Szenian, a főtéren nagy üzletelenség kiadó. Ugyanott nőtlen kocsi is felvétetik. Heiszler gyógyszerár. 13191

Modern és stílus
butorokat

továbbá e szakmába vágó összes munkákat a színek az újonnan átépített műbutorgyárakban

SIPOS FIAI

Zentai ut. 3. Telefon 205. Allandó raktár! 7040

Karácsonyra

1. ós livapadka 25 d.

2. finom tearum 24 „

3. különleges finom

4. likörök . . . 25 „

Szilasi Sándor
Cskoljac Trumbićeva ul. 18

„Hotel Central” Mol, Bácska, 13.000 lakossal, új, modern épület, jól bevezetve, konkurrenca nélküli, gyenge egészségi állapotom miatt kiadó. Átvétel 1929 február 1-én. Képzett szakembernek kevés tőkével is nagy jövője van. Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos Karakásevics Milorád, Mol (Bácska). 13229

Juniper zöld sósborszesz boróka kivonattal hatásra növe felér bármely más sósborszesz három üvegezők hatásával. Kapható gyógyszerárakban, fűszerüzletekben. Postai szétküldés Blum gyógyszerár, Subotica, főpostával szemben.

Föld ingyen elhordható, kert feltésének is használható. Gimnáziummal szemben. 13046

Bérbeadó St. Kanjizán, a város legforgalmasabb helyén 39 éve fennálló, jóforgalmu fűszer- és vegyeskereskedés lakással. Özv. Szilagi Antalné, St. Kanjiza.

Nincs egészség jó emész és né kül.

Szokott gyomoronyomást vagy felfuvalkodottságot, savanyu szájját érezni étkezés után? Nehéz a székélése, szédül vagy szenved-e álmatlanságban? Szokta fejfájás, gyomorhaj vagy lágyékijás kizozni? Van az arcán vagy testen kiütés és pattanás a rossz emésztéstől?

Győződjék meg ön is arról, hogy a kítűnően bevált FIGOL-elixir gyógyszerkülönlegeség rendbehozza az emésztését és visszaadja önnek az egészséget.

A FIGOL-t előállítja és postán utánvétellel együtt szétküldi

Dr. Semellic gyógyszerár Dubrovnik 2

Eredeti ládka 3 üveggel csomagolással és postadíjjal együtt 103 dinár, 8 üveges láda 245 dinár, egy üveg 40 dinár.

Allandóan érkeznek hozzánk köszönőlevelek a FIGOL eredményes hatásáról.

1371

Decemberi fametszet

Olyan megejtő, kedves a hangulat most is, amilyen akkor régen volt. Nagyon régen, szörnyű régen. El se tudnék jutni másképen odáig, csak ezen a ködön át, amely beborít mindent és fehér angyalkák csengetyűszavát csilingelteti meg a szívemben.

Híttem-e még a Jézuskában? — már elenyészik az emlékem, hogy hol volt a határfal. De oh, az én hitem, a sokszor megtépett, újra lánggal lobogó, a rendszertelen és bizonytalan, — voltaképpen állandó volt, ha közben kihagyásosan is vert, mint a beteg szív. Credo, quia absurdum! — ez uralkodott a legtöbbször rajta, viszont máskor gyanakodással töltötte el a legőszintébb valóság is.

Vonzott mindig a hervadás, azt is mondhatnám, hogy a hervadás költészete. Mikor opálos színű lett a levegő és egy-egy csipős zúzó reggelen sárga szőnyeg terült a fák alá, annyi levelet szaggatott le hirtelen a dér, — elhagyott kertekben éreztem a legjobban magam. A temetést éreztem, a természet álomra válását, megbámultam a fán száradt meggyet, a korcsbafonyadt almát, amely erősebb maradt minden egészségesnél, mert nem hullott le. Sose volt semmiféle beteges hajlamom, épp csak hogy vonzódtam a szomorúság felé, bujtam a temetőket, órákon át mászkáltam elhagyott tarlókon, mindenfelé a határban, a szérűkőn, ahol galamb csapatok szállnak le pihenésre, kerestem az őszi illatát, azt a fanyarságot, amely finomabb a parfümökénél, az eres leveleket, a halálba pirosult bogycákat, a földbe borított szőlővenyigéket, az orgonafa fekete bugáját. Miért nem vágta ezt le valaki? Virág volt a tavasszal, szép és dupla-fehér. Az emberek elemek mellett, gyönyörködtek benne, senki hozzá nem nyúlt. Szegény, fonyadt öreg lány!

Későbbi években is akárhányszor megkiváncsoltam az őszi végén a Margitszigetet. Semmi mást az egész nagy városból, csakis ezt. El lehet-e mondani bárkinek, hogy a vonatról odamegyek egyenest és onnan indulok haza? Ki érti ezt meg? Bokán felül jártam a sárga falevelekben, egész délelőtt nem találkoztam élő emberrel, szinte furcsa volt, hogy felbukkan valamerről két apáca, fekete-fehér főkötőjük csendesesen billeg, ők maguk szótlanul haladnak el a padom előtt, ahol szótlanul állok én is, kalaplevéve. Egy finom mozdulattal, alig észrevehetően, megbukik a térdük, derékban félszegen meghajolnak, úgy sietnek tovább, szívükben ártatlan szent ábrándokkal, amiknek méltánylására tulságosan profánok, sőt romlottak vagyunk.

De akkor, régen, még csak ösztönszerűleg volt meg bennem a vágy a szomorúság, a magányosság után. Nem voltam csavargó, csak az uccákat szerettem járni, benéztem a kerítésekbe, nini, itt is egy hervadó kert! Elcsodálkoztam az akácán, amely tavasszal először a virágját dobja ki, csak azután tér a levelekre, viszont hamar megelégedi a szerelmet, legfőképpen megelégedésre nyit később még egyszer, de nem válik meg a leveleitől az első hó lehullásakor sem. A Plank-kertben találtam meg együtt mindent, ami másutt elszórtan jelentkezik, itt bokrok is voltak, gondozatlan területek, amiket nem zavart össze az emberi kultúra; a budzsákba eső domboeska tetejéről elláttam a temető külpójáig, amit úgy szerettem innen megbámulni, mintha éreztem volna, hogy ebből kísérik majd néhány sorral odébbra örök pihenőre az édes anyámat.

A kert fillagóriája olyan ütött-kopott volt, hogy feldönti egy szélrohamban, ha fel tud oda érkező. De nem tudni. Valamikor — még régebben — itt cigányok játszottak bizonyos alkalmakkor, de az ő nőit is elvitte az idő, hogy elraktározza ebbe a végtelenségbe, amelynek titokzatos csodáit olyan szívósan fészegeti a kíváncsi ember.

Az után nem érdekelt engem a népek, meg se láttam őket, csak hangulatokat kerestem. Illatban tér vissza minden az emlékezetembe s akárhányszor vagyok úgy ma is, hogy megcsap valami, ugyanabban a pillanatban áll előttem a nyolc, a tíz, a tizenkét éves korom, az utca, a házak, meg minden, ami közeliük tartozott.

A hosszú őszi volt a legszebb, ami beleolvadt decemberbe. Pasztell-színek a levegőben, az ég egy-szürke, de nem szomorú, hamvas minden, mint külföldi drága gyümölcs, amit hosszú uton, gondos csomagolással mentettek át ide.

Hét évesek vagyunk, szombat délután van, tehát szünet. Már voltak Reinlein tisztelendő urnál, felmondtuk soron kívül a hittani leckét, amiért nagy, négyzetes piros cukorkát kaptunk; beszámoltunk a megmentendő négergyerekek érdekében kifejtett gyűjtőakciónkról, ezüstérem járt ki érte, meg egy furcsa kép, amelyen rengeteg néger-gyereket fürdött valami tófelében, — hajrá tovább! Holnap vasárnap, sok harangzúgás, de zeng minden ház is a mozsárütéstől, mert cukrot törnek, tészták készülnek, ez megint külön hangulat, aminthogy külön illata van a vasárnapnak, a szombati felszólás után befűtött, kiszellőztetett szobának, — mondom, miénk a világ, szombat délután van.

Vagyunk vagy heten, az életünkön a Balázs. Apró, tömzsi gyerek, csupa elevenesség és mozgás, a nadrágját folyton igazítja, balról jobbra véve a lendületet, mint a kocsmában a legény, mielőtt tette szájára el magát. Most egyenként félrehúzt bennünket és sug valamit.

— Te is kapsz, de ne mondd meg senkinek.
Aztán haladunk tovább a nagy utcán a Heideg-

ger-üzletig, amelynek kirakatai a kincsek kincsét gyűjtik egybe.

— Várjatok meg itt, mingyárt jövök.

Mikor visszatér, megint csupa titokzatosság, újra magánkihallgatásra vonulunk kapumélyedésekbe, kocsira, úgy illeszt a szánkba egy-egy apró cukorpalackot. Belülről édes víz van, amolyan likőr-féle. Krajcár darabja. De mindnyájan kapunk belőle és vonulunk a Plank-kertbe a legnépszerűbb játék a »Rabló és zsandár« — voltaképpen »Rauber und Perze«, azaz Perzekutor — gyakorlására.

Vasárnapra pedig hétfő következik. Hogy közben mi történt, azt mi nem tudhatjuk, de Rédl tanító ur igen szigorú.

— Balázs, honnan volt neked pénzed? Nagyon sokat költöttél.

Balázs, konok kis magyar, áll mereven és igazítja a nadrágját.

— A mamámtól kaptam.

— Mennyit?

— Egy forintot.

— Ugy van, folytatja Rédl tanító ur, egy egész forintot elköltöttél. Csak hogy a te anyád szegény asszony, ő nem prédálkozik anyi pénzzel. Mondd meg hát, honnan vetted?

— A mamámtól kaptam.

Az osztály, vegyesen fiúk és leányok a hegy-szerűen emelkedő padokban, megrettent csodálattal figyeli az eseményeket. Rédl tanító ur meglehetősen verekedős ember és sokgyerekes családi bajait átkonvertálja az iskolára, ahol sokszor egymásután egész sornak is lejár a nádpálczás, annélkül, hogy tudnák az okát.

— Egy forint! — döbbenek meg én a rengeteg összegben. Hol költötte el a java részét, mert hogy mi nem kerültünk egy hatosába.

Abban a pillanatban a nevemen szólít és azt mondja Rédl tanító ur.

— Menj el a Balázs mamájához és kérdezd meg, hogy ő adta-e a forintot?

Szörnyen imponáló az ilyen kivétel, vágattam ki a Temesvári utcába, leveleztem a nyomozást. Ott épp nagy patália volt, asszonyveszekedés, a Balázs mamája, meg egy másik tisztelték egymást agyba-főbe!

bizonyos akasztófára való kölyök tárgyában.

— Néni, a tanítóbácsit kérde, adott maga egy forintot a Balázsnak?

— Adott a fene, azt se tudom, mikor láttam utoljára annyi pénzt.

— Mert ő azt mondja.

— Csak jöjjön haza a rossz gazember, majd el látom a baját.

Az iskolának ugyan tizkor vége volt, de ott tartottak bennünket, megvárták, amíg megérkeztem a vizsgálati anyaggal.

— Tanítóbácsit kérem, számoltam be büszkén megbízatásomról, a Balázs néni azt mondta, hogy adott a fene, de egy másik néni azt mondta, hogy tőle lopta.

Amint látnivaló, némi hálátlansággal fizettem a nyomozás, sőt az igazság érdekében, viszont az elégtétel Rédl tanító urban rejtett, aki egyszerre elemében érezte magát.

— Mire költötted a pénzt, Balázs?

Mire? Ránk kent mindent. Annyit hazudott, névszerűen felsorolt valamennyiünket, hogy Rédlnek kifécsimentott a keze a nádpálczásba. Még hozzá ott maradtunk bezárva is.

... Mondom, ilyen szép, opálos színű volt a levegő és hamvas, mint a gyümölcs, amely mintha viaszkkal volna befuttatva; páratlanul boldogan éltünk s kutatva megelégedésünk okát, rájöttünk, hogy egy törött csillár-üvegdarab van a zsebünkben a gondok társaságában; a fenyőfa ágai között már megjelentek a cinkék, a fűszálak birodalmában igen meglepetve fogadtak egy-egy odasodródott plátánlevelet, amely bágyadt-fáradtan terült el, mintha haldokló béka volna; a diófáról koppanva hullott le a gyümölcs ottmaradt száraz burka, de sárgarigó már nem túlózott az ágak között, (pedig mennyire szerette a nyáron ezt a helyet!); a gazdasszonyok diófalevelet helyeztek el a sifon fehéreműi között, ahol becsületos, hosszúszerű flanel alsónadrágok csevegtek a bokáig érő vázsongókkal; a kis ház kis kertje biztosan hervadt és tele volt rejtelmes illatokkal, — közepén pedig két sor spalér-szőlő, szinte a dísz, hogy legalább mutató maradjon a hajdani sokból.

Torontáli

Irodalmi levél

Írta: BAEDEKER

A társalgás, amely olyannyira különbözik a te-referétől és minden más beszélgetéstől, valaha nagydivat volt, de bizonyos idő óta a korszellemnek változása, s első sorban az egyre jobban sulyosodó gazdasági viszonyok folytán mindjobban hanyatlott és már szinte megszűnt. Mint ahogy háborus időkben hallgatnak a muzsák, úgy gondotokozó megélhetési viszonyok között — kell-e ezeknél kegyetlenebb háborúság? — elnémul a játési társalgás. Az öregek, nagyonöreg-gek, köztünk, még emlékezhetnek azokra a nyugodt és biztos napokra, az emberekkel való érintkezés amaz aranykorszakára, amelyben becsülték a művelt társalgást valamire s voltak uriember és finom hölgyek (delnők, ahogy régen nevezték őket), akik vendégszeretettel nyitották meg szalónjukat a magukhoz hasonló szellemes és tanult ismerősök számára. (Ebben az időben jelent meg a híres Pesti Művelt Társalgó című könyv is — az ára egy forint 20 krajcár —, amelyből természetesen épp oly kevéssé lehetett megtanulni a finom konverzáció művészetét mint egy a biliárdjátékról szóló tankönyvből a karambolázást.)

Ezekből a szalónokból azokban az évtizedekben száműzve volt a kártya, — legfőképpen néhány igen öreg urnak és magasabbkorú dámának, akik nem tudtak meglelni ez ártatlan szórakozás nélkül, engedték meg, hogy egy lehetőleg nem szembevető zugban végigjátszhassák a vénecske whist-partie-jukat. A többiek az elmaradhatatlan politikai mellett irodalomról, képzőművészetről, színházról csevegtek, s mert írók és művészek, tudósok és kritikusok is voltak jelen, ezeknek a fejtegetéseit és elméleteit érdeklődéssel hallgatták. Hiába gunyolták akkor és később az esztétikai teákat és az irodalmi estélyeket, azok szépek voltak s az irodalom fejlődését és népszerűsítését szolgálták. Flörtöltek is ottan — hogyné? ezt valószínűleg Horácziusz idejében is megtették —, de ez is irodalmibb, művészibb és szellemesebb formában folyt le mint ma, s a társalgásnak semmiesetre se volt se az egyetlen tárgya, se az egyetlen célja. E szalónokban emberszólást is üztek — hogyné? a pletyka is oly régi mint az emberi szellem s Nagy Sándor udvarában úgy virágzott mint a Mátyás királyban és Sévigné né urasszony házában —, de ez is, nem fejezhetem ki magam másképpen, irodalmibb módon zajlott le, s a föltálat botrányos történeteket ha nem is varázsolta át erkölcsösekké, de finomabbakká nemesítette az eszrit, amelynek parfümjével azokat körülillatozták.

Voltaképpen ezeket az összejöveteleket is írók kezdeményezték, a 19. század legelején: Vitkovics Mihály, aki estélyeket és Kulcsár István, aki ebédeket adott, amelyekben írókról és könyvekről, megindítandó folyóiratokról és létesítendő irodalmi társaságokról tárgyaltak. Akár mint most a Vajdaságban,

Természetesen több eredménnyel.

Írók itt persze nem nyithatják meg a szalónjukat azok számára, akik ebben az országrészben a magyar kultúrelismeretet képviselik s gyakrabban szeretnének irodalmi problémákról, például az alakítandó irodalmi társaságról is csevegni, mert nincs szalónjuk, s ha van, az oly kicsi, hogy abban még a csekély számú vajdasági íróknak is csak a kisebbik fele férne be. Már pedig az ily összejöveteleknél még talán az íróknál is fontosabbak az irodalomkedvelők, a dilettánsok (a szónak nemes értelmében), a könyv szerelmesei s akik szívesen hoznak áldozatot az anyanyelvük kultuszának. S ezeknek is hely kell, mert óhajandó, hogy többen legyenek mint ahány író van. Van-e itt minálunk vagy valamelyik más nagyobb városban olyan lelkes magyar urnó vagy a kultúra egzisztenciáit megértő művelt uriember, aki mint a 18. század végén Beleznay grófné, s száz évvel később Csáky Albinné grófné ily célzattal nyitná meg házáat az irodalmi érdeklődésnek? — nem tudom, van-e? Hogy szükség volna rá, az bizonyos. A vajdasági írók topografiai elhelyezkedése különben is nehezíti köztük a gyakori találkozást. Olyan összejövetelet mint Bácsán nem lehet minduntalan esinálni. Szegény territoriális irodalmunk helyzete sokban hasonlít ahhoz, amelyben az egyetemes magyar litteratura szegénykedett Révai Miklós idejében. Nagyon is sokféle étek s laktak akkor a magyar írók. S a vajdaságiak, a csekély számukat tekintve, még többfelé vannak elszórva. Hat-nyolc különböző városban és községben él és ír az a kis gárda, amelynek társasággá tömörülését ez a körülmény is nehezíti. Mégis, mégis... ha akadna egy Beleznay vagy Csáky grófné (de hát igazán nem muszáj annak éppen grófnának lenni!), aki azzal a szeretettel viseltette a vajdasági irodalom mint nevezett hölgyek a 18-ik és 19. század szellemi életének a megnyilvánulását iránt, s főleg, ha az a hölgy vagy az az ur Szuboticán hívná vendégszerető hajlékába újabb és többször ismétlődő találkozásra az írókat s az irodalom barátait, a lelkesedése aligha veszne egészen kárba. A Beleznay-kísérletet a Martinovics-összeseküvés kipattant gránátja robbantotta széjjel, — a Csáky-féle pedig azért nem sikerült, mert már nem volt rá szükség. A magyar irodalom akkor már kinőtt a gyermekcipőkből és se »nurse«-re se guvernántra nem volt szüksége. Am a miénkre, a vajdaságiakra, még ráférne egy kis jóleső mecénásság... Gondolkodjanak előlött azok, akiknek van ehhez érzékük és — pénzük.

A multszázadi szalónok munkája egyáltalában nem volt hiábavaló. A Tudományos Gyűjtemény és az Aurora azokon az esztétikai ebédeken és irodalmi szövevény születtek meg s (Gyulai Pál kifejezésével élve) »tartattak keresztig az alá«. Néhány előkelő ur és »fenkolt szellemű« magúasszony aztán e lelkes írókat

utánozta, amikor szalójukat a szellem munkásai részére is megnyitották és »rangbelle« barátait rászoktatták, hogy ne csak lovakkal és színésznőkkel, kártyával és vadászattal, de irodalommal és művészettel is törődjenek. És — bármily fényes volt az ilyen előkelő társaságok és szalónok »Aufmachung«-ja, mégis — írók voltak mindig, akik a legtöbb eszprít-t és vídamságot s a legtöbb irodalom- és műérzéklet tudták maguk köré gyűjteni, — ahogy Falk Miksa mondta egy ily összejevetel alkalmával mosolyogva: *Gleich und gleich gesellt sich gern.* (A magyar királyné magyar nyelvű tanára nagyon szeretett németül beszélni.) A kiegyezést követő esztendőben, a magyar boldogság e mézeshetében a legismertebb két »szalón« a Pulszky Ferencé meg a Wohl nővéreké (Janka és Stephanie) volt, ahová Liszt Ferenc, ha Pesten időzött, és gróf Apponyi Albert, aki korán lett nemzetének egyik kimagasló kulturvezére, szintén szívesen látogatott. Ez mind összefüggésben, sőt függésben látott lenni az akkori irodalmi divatokkal, a szellemes tárcával, az u. n. csevegés-sel, Bulyovszky Gyulának, Berczik Árpádnak, Borostyáni Nándornak, de kiváltképpen Ágai Adolfnak a műfajával.

A fődolog mindenesetre, azért a barátságos beszélgetés e színterein megjelentek az érdeklődők, az eszmecsere s a nap eseményeiről — politikai kérdésekről, könyvekről s egyéb kulturjelenségekről — folytatott társalgás volt. Akit ilyen helyre hívtak, tudta, hogy ha ott megjelenik, nem fogja oly »kamibalisch« jól érezni magát mint »hunderttausend Säue«, de abban is biztos lehetett, hogy nem fog unatkozni egy percig se. Az okos háziúr és a szellemes háziasszony (s mert nem minden házasság egyforma, esetleg: a ház okos ura és annak szellemes ura) mindig gondoskodtak arról, hogy legyen bőven beszéd-téma, s hogy e témák érdemesek legyenek arra, hogy beszéljenek róluk. Az asztalokon szétszórva heverték a legújabb könyvek és folyóiratok (amelyeket — sajtóságos! — e derék emberek megvettek), valamelyik falon egy-egy új festmény vagy legalább annak művészi reprodukciója, az elmékben pedig kibővítésre vártak a szellemesen konstruált vélemények a politikai és kulturális történekekről.

Ha az ember jól meggondolja, ma talán — abban a viszonylatban, amelyet most említettem — könnyebben alakulhatna ki ily »bureau d'esprit« és irodalmat pótló s irodalmat teremtő társalgás mint akkoriban. Ma nem is kellene »készenlében tartani« s invenció útján előteremteni a beszédanyagot, amelyek a társaságot érdekelhetnék. *Hiszen oly sok történelmi!* Tízszerte több esemény mint a fentidőskorban. És sokkal, sokkal több könyv is hagyja el a sajtót mint ama kezdetes években. Megannyi érdekes téma, és ezer alkalom és ok, hogy csillogtassa rajta az eszprít-jét, akinek van ebből az istenadásából egy bizonyos kvantum. Mégis, már jóval a nagy-háboru előtt hanyatlani kezdett a nemesebb értelemben vett társasélet, s azóta, hogy a nemzeteket mindenképpen megtizedelte a nagy világháború, az embereket már sehogysz tudja együvé tömöríteni az a vonzalom és kedvtelés, amely könyvekre, irodalomra vagy a kultúra valamely más megnyilatkozására vonatkozik. A »megtizedelés«-szó itt persze tisztán sablonos, szokványos és tucatfrázisszerű, és éppen nem plasztikus s a logkevésbé jellemző, mert hiszen ebben a tekintetben, a kultúrával összefüggésben nem megtizedelte, hanem megkiletettedelte a szörnyű débaclé az európai művelt emberiséget.

Ez az állítás persze nem vonja kétségbe a kultúra, s különösen a technikai kultúra szédítően gyors haladását, amely megszegyeníti iram és teljesítmény tekintetében minden régebbi korszak erőlködését és előretörését. A film és rádió, a tökéletesített autók és a csodástervezetű repülőgépek kétségtelen diadalai a háboru utáni kornak, s vak volna és süket, aki azt merné mondani, hogy ezek a vívmányok, csakugy mint az évről-évre népszerűbb sport-események, viadalk és mérkőzések nem váltják ki a modern ember legintenzívebb érdeklődését. Ez tagadhatatlan tény, s éppen egyik oka annak, hogy a mai társadalom távolról se olyan irodalmi mint a régebbi. A testkultusz jobban érdekli mint a szellem kulturája, s a technika vívmányai inkább vonzzák mint az irodalom és művészet produktumai. Később fog eldőlni, talán csak évtizedek múlva, hogy veszteség-e ez inkább mint nyereség, s hogy a nacionalizmus által favorizált sport-szenvedély kulturáltabb nemzedéket teremt-e mint a sovínizmustól mentes tudománykedvelés és könyvszeretet? Lehet, hogy ezt a kellemetlen kérdést csak a legközelebbi háboru (amelytől Isten mentsen!) fogja eldönteni. A régi idők krónikásának legyen minden esetre megbocsájtván, ha sajnálkozik azon, hogy utabban — ha nem is olvas kevesebbet — kevesebbet foglalkozik könyvvel s irodalommal az az osztály, amelyet (nem pusztán a műveltségénél, de) a társadalmi és gazdasági helyzeténél fogva megszoktunk »művelt középosztály«-nak nevezni. (Persze, hogy ezen az osztályvizsgán sokan csak Röser-bizonyítvánnyal tudják magukat keresztültornáztatni.)

Amin sajnálkozunk, az nem a könyvszeretet hiánya, amellyel nem lehet vádolni azt az osztályt, amely ugyyszólván egyedüli számottevő tényezője a könyvfogyasztásnak, hanem az irodalom iránti közömböség, ami csak látszólag ellentmondás. Igen sok könyvet vásárol és sok könyvet olvasó emberről tudok, aki nem törődik az irodalommal, s ez az, amit fölpanasz-

lok. Ez az oka a társasélet sivárságának, amelyről nem én panaszkodom (hiszen már jóideje nem járok társaságba), de sok keserűséget hallok, olyanoktól, akik nemcsak olvasni kívánnak egy-egy jó könyvet, de beszélni is szeretnének róla, — de nincs kivel. A társaságokban táncolnak (többet mint kellene), kártyáznak (többet mint szabadna) és flörtölnek (többet mint illenék), — panaszzalják ezek, de a könyvek, a képzőművészet, a zene alig kerül szóba. A könyvekről csak annyit hallani, hogy megvették vagy kölcsönkérték őket: a képzőművészetekről, hogy ha lesz pénz, lefestetik magukat valamely fölkapott divatos piktorral, s a zenéről, hogy ennek vagy annak a hangversenyén milyen kurta szoknyában jelent meg egyik-másik ur-nő. Ez igazán nem az az érdeklődés, amely a régebbi szalónéletet jellemezte. Igaz, akkor nem voltak film-sztárok és rekordrepülők, akikről most éppen elég szó

esik, de ok ez arra, hogy az értékesebb, a maradandóbb, a talán örökérvényű irodalmi és művészeti produktum iránt elhalkuljon minden érdeklődés?

Félek, hogy ha Voltaire ma köznésk csöppenne, a kitűnő férfiú háttérbe szorulna Lindbergh kapitány (vagy ezredes?) mellett, talán még a ma oly körülrajongott »suttogó bariton« mellett is, (aki valószínűleg azért suttog, mert nem tud kántálni, s ez a hódító-bódító művészete), s hogyha Kazinczy Ferenc, a mi szent öregünk, vagy Csokonai Vitéz Mihály, a nagy poéta, föltámadna, s férfi- vagy hölgytársaságba lépne be, ott az a családás érné őket, hogy egy esinos mo-ziszinész vagy egy szépcombu operettdiva kedvéért teljesen elhanyagolják őket.

És még valamitől félek.

Attól, hogy mert nem merthettem ki eléggé a tárgyat, a jövő héten megint írrok róla.

Asszonyors

Irta: Györgyi I.

Ott állt a halottszagu ravatal mellett és merev, márványarcán a megindultságnak még csak nyoma sem volt.

Az elkerülhetetlen megsemmisülés bekövetkezett. Erre várt, ezért türt, szenvedett hosszú-hosszu éveken — talán egy örökkévalóságon át, hogy végül így lássa: némaságra, mozdulatlanra kényszerítve, fékezhetetlen, zsarnok, kegyetlen Urát. A lelkéből felszálló sóhaj az iszonyu emlékek és a felszabadulás megnyilvánulásaként tört elő és vértelen fakó ajkai hálaadó imát mormoltak: »Meggzabadítottál a gonosz-tól és már futva menekült a szobából, mert még így — holtan — is félt tőle. Talán csak gonosz, ördögi játékok üz vele, kitellik tőle!

Mennyit szenvedett! Összeborzadt a rettegésben átélte esztendő gondolatától.

Nappal Istent-embert káromolva, ordítva járta be a házat, tört-zuzott — az ital elvette minden jó-zanságát, éjszaka... ő azok az irtózatosszerű félelemben átvirrasztott és átzokogott éjszakák, mikor hajnal-táiban esztelenül támogett hálószobájába, borgőzös szájjal szerelmes, hízelgő szavakat dadogva csókokat követelt... azután szitkozódva örvényű üvöltéssel fenyegetve ostromolta: »hát ki kell neked, nem az én asszonyom vagy? kinek tartogatód fehér testet, feketelelkű bestia, vagy csak a pénz, a vagyon, a birtok kellene és én keressék szeretőt? dadogta ne-héz nyelvvel és talán százszor megfojtja, ha az iszonyat kábulatában, hangtalanul, tompa aléltással nem engedelmessékedik. Az undor elviselhetlenné tette életét, de várt, mert tudta, hogy az ital, a mérge lassan, de kénytelenül biztonsággal pusztítja. A temetés mégis megnyugtatta. Elment... elment örökre és most már csak menekülni inmen, szabadulni az emlékektől is, valahova... messze a várakozások, a vágyakozások beteljesülése felé... a boldogságot keresni, hiszen annyiszor álmodott róla... szeretni... csak egyetlen egy forró... csendes szép éjszakáért... valakit.

És már vitte az autót, a vonat — megvőrtört lélekkel, vajudó szívvel — ismeretlen tájak, virágos partok, új emberek felé. Járt a lagunák városában, Velencében — hova álmai hajtották, ott térdelt a veronai Szt. Domokos templomban a Megváltóhoz könyörögve boldogságért.

Tovább ringott vele a hajó, holdvilágos, titokzatos éjszakákban és vitte idegen, tarka embersokadalom,

új világ felé: és mindenhol megcsodálták a szobor-szép, bájos... de megközelíthetetlen, hideg, szótlán Asszonyt.

Messze dübörgött vele a gyorsvonat és a nyitott ablakon ezer virág bódító illatát vitte be a szél... rohanás... zakatolás, messze csábító hatalmas fény, idegen nagy, nagy állomás... Páris... Páris a szerelem, a gyönyörök, a mámor városa és szíve hangosan ver, itt keresi a kárpótlást megrövidítetttségéért, Páris csodálatos szertelenségével ragyogó pompájával! — Itt megtalálja a boldogságot...

A hetek, a hónapok, az esztendő lezajlik észrevétlenül, ott van mindenütt, hol csak örömeiket várhat, hangversenyek, nagy színházi esték, tárlatok, lovagol, viv, sportol és felszabadult a gyöttrő emlékektől.

Már rohanna tovább, de a hajszá ritmusa halkulni kezd, voltaképpen mit keres, mi a boldogság, talán csak nem az az atlétatermetű, mégis karcsu, fényes haju, villogó fogu fiatal ember, ki már hónapok óta követi és kinek sötétbőrű arcán ott áll az örökös kéjvágy, a birniakarás? Milyen egyformák mind... csak másfajta vadállat.

Nem érdemes... Vagy talán elérkezett már az élet legszentebb céljához: a mindenben való nagy megnyugváshoz? Asszonyors?

Nem és ezerszer nem!

Lázás, táncos este, már ismét szíjjal indulatok gyötörték, vágyakozott a vágyakozások után.

Kacagó szemű, boldognak látszó párok, egymáshoz tapadó testek és dacosan szegte hátra gyönyörű fejét... a fényárban szerte nézett zokogás fojtogatta... eltávolodott és ismét szorosabban simult táncsálához, finom ajkát összeszorítva, töredező, halkán szólt: »Ma este, ma este — remegte: félek egyedül hazamenni, eljön velem?« ugye eljön?

A fiatal ember nem hitt a szavaknak, pillanatokig némán tekintett az Asszonyra: »ne játszon — kérem — tréfál, ne legyen kegyetlen« és acélos erővel vont magához a karcsu szép testet és lihegő vágyakozással, kábultan követte.

Dus prémjébe burkoltan dideregve helyezkedtek el az autók kényelmes, párnás ülésén, ideges, finom kezét szívére szorítva, vacogó fogakkal szólni akart, de már vad, mámoros csókokkal, átölelve érezte, hogy ezekért a percekért érdemes volt várni, remélni, sőt szenvedni is.

Bokor Balázs halottja...

Ott ültek a korcsmában Bokor Balázs és négy társa... Nagy nyelésekkel szücsölték a sárgás-barna alkoholt... Az ital kizavart agyukból minden gondolkodást: fejlehgasztva hallgattak... Csak néhány köptek oda egymásnak egy-egy piszkos, fekete szót... Azokban is mindegyikben valami súlyos istenkáromlás féle fetrengett... Előttük az asztalon széles tócsákba loccsant szét egy-egy ellökött pohár tartalma... A sűrű, szürke gőzös, pipafüstös levegőben nagy szomorúságok lögtak... Mászor az olyan ritka káromkodás felék sziporkáztak elő borgőzös torukból... Egy szomszédos asztalnál két jószághajcsár kinezésű ember ercszkedett mély alvásnak. Dörgő hortyogások jöttek elő nagyratartott, nyitva felejtett szájukon. A bor kettévágta életüket: gondatlanul, asztalradobott fövel pihenték a sáros ut piszkos fáradságait... A sarokban még egy-két elnyújtott bögezzsereji hangot kényszerített ki a cimbalmos ócska szer-számjából, amelyek mint egy vérző gyermekírárs zokogtak be Bokor Balázs durva dohártyáján. Azután a cimbalom hurjai hirtelen elhalással elnémultak... Ezek a gyermekírársos eltorzult hurrezgések Bokor Balázs lelkét végig felturták. A hirtelen elhallgatás mélyen beleszántott szívébe és ekkor valami nagy szemrehányást érzett önmaga iránt. Agyának még egy élő csücskéből egy fájdalmas, nyögés hazairányuló gondolat lökte ki magát...

...Otthon a külváros rongyos, szennyes gyászta-nyáján talán épen most keserű el halódó gyermeke utolsó életkivánó szavait?... Talán már ott csücsül a halál is az öreg, összeroskadt ágy bedől szélén s csak azt várja, hogy a fel-felajduló, mélyfájdalmu gyermeke elnyögje minden hozzátartozójának utolsó bucsu-üzenetét?... Talán a lassankilopózkodó élet csak arra vár, hogy ő a megvőrtött test apja, még egy utolsó

lelki cirógatást, még egy imás tanácsot dugjon a másvilágra vándorlónak utitarisznyájába?...

Talán?... Talán?...

És a talános gondolatok egész raja ficánkolt nagy összevisszaságban felizgatott, megsebzett agyában... Valami olyasfélét érzett, hogy ő most egy halódó lélek utolsó nyögéses fájdalmait nyújtja meg Itcsücsülésével... Hogy ő most egy lélek kinezészsámja...

Poharában még ott szomorkodott az utolsó rendelések bora... Amint tekintetét lassan körülölelő megrészegedett, mélyalvasú társain, szeme megakadt a tele poháron...

Inni akart... De a már bennlévő borok nagy öklődésekkel ostromolták a kifelé-utat... Nem ivott... Poharat hosszan ellökte magától... A megcsufolt lé nagy lötytyenésel ömlött szét a piszkos asztalon és egy szilaj futásu érben szökött az asztal lejtősödő vége felé... A cseppek, mint egy-egy hideg könny csurogtak alá a poros földre, előbb rövidebb, majd mindinkább hosszabb időközökben követve egymást...

Bokor Balázs felfigyelt... Valami olyasfélét hal-lott, mintha egy elgyengülő szív utolsó dobbanásai kopogtak volna az asztal végén összelelkező a csepegő bortal... A lehulló cseppek, mintha egy elhaló élet utolsó perceit kettyegték volna...

És egy merész gondolata ismét haza talánozott gyermekehez...

Hirtelen vad ugrással ágaskodott fel az asztal mellől és szótlánan kirohant a feketélő sötétedésbe...

...Mióta ott benn üldögélt az élet legszenyesebb templomában, már a nap is aláhalt a nyugati horizonton...

Félős sietséggel rohant át a kacskaringós, sötét utcákon. Itt-ott egy-egy messzerugott kő sirt fel lábát

alatt. És mindegyikben gyermekének utolsó, könnytelen zokogását hallotta...

Hazaért...

Nagy kíváncsisággal rántotta fel a rosszul össze-takolt ajtót, amelyen széles hasadékok szűrtek ki egy-egy sovány, pislogó fénysávot... Az ajtóban sulyos, száziéle büzü levegő vágta arcon... Megtántorodott... A szobában lassu sírások vigasztalták egymást... Az egyik legpiszkosabb sarokban nagy nyomoruságban feküdt Bokor Balázs 9 éves tüdővésztes fia. Véres nyögése, szivbemarkoló jajok sántikáltak elő lázas, kipirosodott szájaeskáján... Betegségének vérszomjas bacilusai minden hust, minden életet kirágtak bőre alól: lesoványodottan, csont-bőrös testtel várta a halál kegyelem dőlését...

De az még mindig késett...

Bokor Balázs összerázkódott... Megtorpant a küszöbön, amint ott látta megcsufolt vérért a szennyes piszkosságban feküdni... Szívét heves törcepapásokkal marták fel-felnyögő gyermeke panaszos jajai... Szeretett volna valahogy eljutni oda vissza a bóbiskoló társak közé... Valahova: akárhova csak el innen, hogy ne lássa gyermekének egyre halottibb arcát, hogy ne hallja az elhangtalanosuló nyögéseket...

De nem lehetett...

Felesége lassu megfordulással rája terelte tekintetét és könnytelenül síró szemével mélyen lelkébe kutatott. Valami nagy vigasztalás felét keresett, sőt követelt hitvesi jogával; de Bokor néma maradt.

Az asszony lassan fölemelte rongyos ruhafoszla-nyokba takart megörnyedt testét és kutyás meghu-nyáskodással kérlelte emberét:

— Menj orvosért Balázs...

Bokor szó nélkül engedelmeskedett az elutasítha-tatlan parancsának és kifordult élő családjá kriptájá-ból...

De még egyszer megismogatta egy könnyes te-klintettel egyetlen gyermeke roncs testecskéjét, még egy bucsucsó felét dobott egyre fehérebb — szinte kékesedő — arcoskájára: hátha utóljára látja már felnyitni a véres szempillákat?... Hátha örökre elné-mul a most még fel-felsíró ajak mikorra vissza ér?... Azután gyors lépésekkel, — amennyire csak bírta cipelni mélyfájdalmu lelkét — elrohant orvosért...

Nagy biztossággal haladt a kormos, fekete utcá-kon, bár gondolatai még mindig ottthon fűrésztöttek halódó gyermekét. Lassan kijózanodott agyában mind-jobbán megvilágosodott családjának szomorú fátuma... Erős hessegetésekkel próbálta elzavarni vérző gondo-latait; de mindjobbán és jobban beleszópták magukat lelkébe és pióca tapadással marták érzelmét... Lelki szemei előtt egymásután pergetek le a még megtörté-nendők... Nagy sóhajtásokkal gondolt a szomorú be-következendőkre... Látta kis gyermekének utolsó fá-radt rángatózásait, amelyekkel a halál ölelő karjaiba kéri önmagát. Látta a már sírni nem tudó feleségét, akinek sovány arcán mély barázdákat szántottak le-patakozó könnyei... Látta halott gyermeke új kis ágyát, a négy egyszerű deszkából összedobott gyalult koporsót... Látta önmagát, amint feleségét támo-gatva kilopják gyermekük roncsait a temetőbe... És még sok nehéz sulyu, vérző eljövendőt látott...

Vad jajjal nyögött bele az utca halotti csendessé-gébe... Megható férfisirással zokogta el bánatát ön-maga kovácsolta sorsa felett... Akaratlanul is meg-állt... Valami erős, markos kéz hátraarcolt csinálta-tott vele és ő megfordult... nagy ismeretlennek »in-dulj! vezényszavát be sem várva »rohamlépésben« sie-tett hazafelé...

— Talán még megláthatom lehanyatló szempil-lait?... Talán még vár annyit a halál?... Csak két percet!... — és lelkéből egy széles könyörgést bocsá-tot az ég felé...

De a halál nem várt... Későn ért haza... Halott gyermeke viaszarcának két mélyen behuzant szakadé-kából üveges szemek meredtek az ajtóra...

Talán még az utolsó tekintet is őt leste? Talán még az apáért esedezett a végső pillantás is?...

Lelkében olyas valamit érzett, hogy ő most tarto-zik még gyermekének egy apai simogatással, egy apai vigasztalással... De hol találja meg a kis, fiatalos, angyalos lelket?...

Vad elszántságban csillogó szeme a régenhasznált, rozsdás konyhakésre esett... Feléje indult:

— Talán így?...

Háta mögött egy elfojtott, könnyes asszonyi kö-nyörgést hallott:

— Balázs!...

Megfordult... Felesége tévelygő tekintetével ta-lálkozott...

— Balázs!... — hallatszott ismét a kérlelő szó...

— No?...

— Balázs jöjj közelebb... Balázs én jogosabban cselekedhetném azt, amit te akarsz... Nekem már ez a harmadik mélysírú fájdalom... Rólam már a har-madik gyermeket tépi le a halál rideg keze... Ba-lázs... — és befejezetlenül hosszú keserves sirással végigdől halott gyermeke szennyes takaróján... Bo-kor Balázs lassan feleségéhez tapogatózott és lelkébe simogatótt egy egyszerű, férfias vigasztalás felét...

...Máskor egy fekete födeles kocsi dőcögött vé-gig az utcán, kis deszka koporsóval... Utána egy-két rongyos ruhájú ember tántorgott vad elégedetlen te-klintettel irigylve a kocsi néma kis utasát...

Fahy Máté.

Piros szegfü az akták között

Magas hó fedte az uccákat, derült, tiszta volt az ég. A hó csikorgott a lépések nyomán... igen hideg téli nap volt.

A vidéki, kis járásbírói hivatalnak csak két szobája volt. Az egyikben, a nagyobbikban, maga a főszolgabíró tartotta a hivatalt, a másikban, a kisebbikben négyen voltak: az albiró, marózus öreg ur, — agglegény, aki valamikor a legszebb reményekkel kezdte a pályáját, de aki végül is ittragadt a vidéki kis városban. Reményeit, vágyait — az ambícióját eltemette a kis városka eseménytelen élete, ami a kártyában és a borban keres kárpótlást, vigasztalást... Aztán Fehér Miklós a fiatal, csinos, eleven irnok és két leány: Illés kisasszony, az öregedő gépirónő és Mártuska, egy igen fiatal, szép szőke leányka.

Illés kisasszony hallgatag, zárkózott arcáról bi-zony hiányzott az — amit szépségnek mondanak és csak meleg, barna szemében fényeskedett az a szép-séges, megragadó tűz, amit léleknek tudunk.

Ezen a hideg téli napon valahogyan Miklós jött el-sőnek a hivatalba, ahol a jóleső meleg megörvendez-tette nagyon, mert egyébként Miklós nem valami na-gyon örült a munkának, az egész napi görnyedésnek az íróasztal fölött. De volt valaki mégis, aki igen tet-szett neki a kis szürke hivatali szobában, ami igen vonzotta — a Mártuska hajúvas, finom kis arcoskája, ami bizony szintén felderült Miklós láttára...

És Miklósnak ezen a reggelen, a szokatlanul korai jövevel az volt a rejtett célja, hogy talán ma végre sikerül Mártuskával néhány percig egyedül maradnia, ha az is véletlenül ma előbb jönne egy kicsit... hogy végre megmondja neki: Mártuska, szeretem!

Csak így — egyszerűen, de határozottan. Sajnos, Mártuska helyett az íróasztalra jött jelenteni, hogy Mártuskáék cselédje igen korán itt járt és egy levelet — ezt itt ni — hagyott itt, amelyben azt írja, ma nem jöhet, mert meghült és ágyban kell maradnia.

Miklós erre olyan halálos unalommal nézett körül az íróasztalán, hogy az akták ha éjjel meg nem fagy-tak a fűtetlen szobában, ugy most minden bizonytal megfagytak a meleg ellenére is... Mit csinál ő ma egész nap, ha nincs itt Mártuska, akivel mindenféle esodálatos jelekkel értette meg magát, például: a szivre tett vonalzó azt jelentette — imádlak... a ma-ga felé fordított íróasztal pedig azt mondá: ha nem sze-retsz, hát meghalok érte!... de Mártuska ilyenkor sietett felelni a tollra: szivre tett vonalzóval, amit mi már értünk...

De mi ez?... a legfelső akta alól egy vörös szeg-fü kandikált ki... a legszebb szerelmi vallomás: égőn szeretlek, halálosan... én — a télben is!

Mártuska... suttogta Miklós... édes, kicsi sze-

relmem... hát gondoltál rám akkor is, mikor nem jö-hetsz?... mert biztosan te küldted ezt is a cseléd-del... te drága, te édes... és a jó Isten tudja, milyen szavak jöttek volna még ezután, ha be nem lépett vol-na Illés kisasszony.

Miklós a szive fölötti gomblyukba illesztette a szép, élő piros szegfüt... és nem látta, hogy Illés kis-asszony halálosan elsápad...

Az albiró ur ezen a reggelen igen kedvetlen volt, mert a reggelig tartó kártyacsatában elvesztette fél-havi kosztipénzét... Nagy csomó aktát lökött Miklós elé: ennek ma kész kell lenni!

Miklós kétségbeesetten nézett az aktahalmazra... Én segíthetnék, mondta csendesén Illés kisass-zony... nincs gépelni való.

Miklós angyalnak látta ebben a pillanatban Illés kisasszonyt és meghatottságában meg tudta volna ölelni.

Dél felé az albirót behívták a főbírói szobába... Miklós föltekintett, hogy egy nagyot sóhajtson rész-ben a rengeteg munka miatt, részben a Mártuska utá-ni vágyakozásból... de ekkor valami rendkívüli lá-tott: Illés kisasszony könnyes szemmel nézte őt — Miklóst...

Kisasszony, hebegte Miklós, miért sír?

Illés kisasszony folyó, vad zokogással válaszolt. Az Istenért, mi történt? — kérdezte Miklós.

Hát az történt, hogy Miklós a nagy sietésben nem vette észre, hogy a szegfü leesett a gomblyukból a földre és hogy közben már rá is taposott...

A szegfüt eltaposta, zokogott a kisasszony...

Miklós ijedten kapott a gomblyukhoz...

Illés kisasszony meg lehajolt a földre és felvette a széttaposott, összemorzolt kis virágot és megcsó-kolta...

Az Istenért?!... mit csinál?

Meghalt, mondta a kisasszony és újra zokogott...

Miklós mintha valamit megsejtett volna: talán csak nem?...

csak nem?... csak nem maga tette ide az asztalomra?

Illés kisasszony szeméből ömlöttek a könnyek... nehéz, számolhatatlan, bővizű könnyek, elfelejtett, ak-ták között elhervadt, senkitől észre nem vett lányá-gának maró, meg nem mérhető mélységű könnyel...

Miklós megrendülten nézte a síró leányt... de nem tudott neki semmit sem mondani — semmi vi-gasztalást — mert azt a másikat szerette, aki nincs itt... akiért feltűzte a virágot — amely most hal meg az Illés kisasszony szívében... minden szava azé a másiké volt!...

Kristály István

Két világ

Irta: Szász Márton

— Ez mind, ahogy itt látod, az egész város, guny-hók, házak, paloták, műhelyek, gyárak, a mi mun-kánk. Ezelőtt itt semmi sem volt. Azaz több a semmi-nél: üres térség és rengeteg lehetőség. Nos, mi ebből megteremtettük ezt a nagy valamit. A két kezünk munkájával, magunk erejéből, az éjt is nappallá téve, lehetetlen akaraterővel, fogunkat is összeszerítve. Egy-millió ember jutott fedél alá, jut kenyérhez. Éi. Ezt mi teremtettük meg, mi, a régiek, mi, az öregek. Most mondd el, mi az, amit ti, fiatalok, tettetek az embe-riségért?

Aki ezt a kérdést feltette, egyenes hátu, ruga-nyos léptű, büszke nézésű, galambösz hajú öreg ur. A fiatalember, talán épp a harminc év határán, szen-vodélyes hangon kifakadt.

— Lehet, hogy ti kezdeményeztetek itt mindent, mindenestre benne van a művekét málterjában a mi verejtékünk gyöngye is. De mit ér mindez, ha egy napon, éppen ti, öregek, megrészegedve a magatok isteni, vagy talán istenfeletti erejétől, rázudítottátok a világra a legszörnyűbb háborút, amelyet a világ-történelem még nem látott? Igen, felépítettétek az új Szodoma és Gomorhát, de mindjárt tüzesőt is szó-rattok reá.

— Nagyon az elevenedre tapintottam, mert egy-általában nem is feleltél a kérdéseimre. Te nem felelsz, hanem kérdést teszel fel, nem védekezel, hanem tá-madsz. Lásd én nem bujok el a felelet elől. Lehet, hogy a háborút csupa öreg ember üzente meg, termé-szetesen a nemzet nevében, egymásnak. Szóval nem mi, mindannyian, hanem csak egynéhány ember. De miért? Miattunk? Ó, nem. Hiszen mi mindannyian megalapozódtunk már, kenyerünk volt és kenyeret adtunk, harci babérokra nem vágytunk. Miattatok kel-lött, igenis, miattatok, a fiatalok miatt, akiknek szűk volt az általunk teremtett keret. Új lehetőség után ordítottatok, más kellett, más és új. Ezt a féktelen, ok-talan és szertelen akarást csak egy régi, de ugyan-olyan féktelen, oktalan és szertelen módon lehetett levezetni: háborút kellett veletek játszani. Itt sem ti voltatok a vesztesek, hanem mi, akik önön-véreink-et adtuk prédául oda.

— Más módszert nem lehetett volna kitalálni?

— Mit? Kain és Abel óta haroban áll, szüntelen harcban, az ember. Annyi ezer év óta jónéhány zseni taposott itt, a földön, de ujat egyik sem tudott találni. Az egyet, az egyetlenegy, aki mást akart, megkö-vezték, keresztrefeszítették. És a nép ujjongott. Ez a nép: ti vagytok, fiatalok, mert mi, öregek már ezer éveknek előtte rájöttünk a béke, csend, nyugalom isteni gyönyörére és nem veszünk részt uccal hangul-at, vagy akartmegnyilvánításban. Mi egyet akarunk: nekünk és még inkább: nektek, kenyeret.

— Mi sem akarunk mást.

— Igaz. Csakhogy, amíg mi a kenyeret úgy hó-dítottuk meg, hogy keményen megdolgoztunk érte, addig ti könnyen, fáradság nélkül akartok hozzájutni. Nekünk jó volt sokáig a barna kenyér is, nektek mindjárt a fehér kell. Mohók vagytok és kapzsisz.

— Az élet rohan, nekünk lépést kell tartanunk vele, különben eltapos, lemaradunk.

— Az élet tempóját természetszerűleg az élő lény, tehát az ember szabja meg. Nektok lassu volt ez a nyugodt iram, segítségül hívtatok a gépet.

— Ez a haladás.

— Nem, ez egy dőre verseny. Az iram már az emberi teljesítőképességen felül van, s a biztos vég felé vezet.

— Rémlátások. Az emberi fizikum ma már ed-zettebb, mint valaha volt, s a teljesítőképességünk mindig nagyobb.

— Ugy? Lehet. Mihez kezdesz ezzel a kitágult teljesítőképességgel? Az apátoknak gyára volt, ezt a gyárat ti, te és a bátyád, tavaly üzemen kívül helyez-tétek.

— Viszonyok...

— Ugyan. Szöveget hatvan év előtt sokkal keve-sebb kellett, mint ma. Amikhez akkor ugyszólván rá kellett venni, rá kellett nevelni az embert, annak a legnagyobb része ma, életszükségletté vált. Mégis, mit látunk? Üzembeszüntetések, csődök, vagy név-mentő eladások. Százestendőös cégtáblák sokaságá-val lett néhány év alatt szegényebb az ucca. Én még ma is magam vezetem a gyáramat, soha nem állot-tam ilyen biztosan anyagilag.

— A pénz nem minden.

— Nem minden, csak legtöbb. A legfontosabb. Am jó. Gyertünk át a lelki terekre. Mi az az új, szebb, jobb, amit hoztatok? A dzsesz? Muzsika ez is. De miért menjek el a primitív színes emberig, ha zenére van szükségem? Van nekünk elég melódiánk és hangszerünk, amelyek nyelvén kifejezhetjük magunkat. Vagy az, hogy asszonyaitok lemesztelenkedtek? A rövid hajba még beleegyezem, de ez még nem jelentheti azt, hogy elhagyva a régi, asszonyi tradíciókat, mindinkább férfias jellegzetességeket vegyének fel: cigaretta, szmoking, tulzásba vitt sport, kávéház. Az abszolút testi önrendelkezéssel csak ott értek egyet, ahol a nő önálló kenyérkereső. Utóvégre az utódok egészségére mégis csak vigyázni kell. Ugyan, utódok. Melyik fiatal asszony akar anyja is lenni? Azelőtt ez a kettő szerves egészet alkotott, ma: érdem. Tánc? Kecskébék ugrálhatnak így. Hol van az a szellemi önállóság, ha egy-egy ilyen groteszk kreáció világörületé fajulhat? Gyertünk tovább szellemi élet? Iro-

dalom: a vers dekacendiában, a dráma dekacendiában, a regény állandóan új formákat keres. Színészet. Itt, le a kalappal. Tudtok. Játszani, azt tudtok.

— Tudunk mást is. Drótnélküli táviró, beszélő-gép...

— Hohó! a feltalálók felett jócskán eljárt az idő.

— Rádió, képtáviró...

— Gyorsan elő a születési bizonyítványokkal.

A fiúból kiltört a keserűség.

— Bátyám, mért gázol rajtam keresztül ezekkel a rettentő mondatokkal?

— Hát nem emlékszel? Azt kérdezted tőlem, meddig akarok dolgozni és mért nem adom át a gyár vezetését a fiának. Csak szellden meg akartam magyarázni neked, hogy miért. Meg szerettem volna indokolni, de látom, hogy bosszankodsz, nem szívesen hallgatod. Abbahagyom. Közben haza is értem már. No, ne haragudj. Szervusz.

ELSŐ NAP

1.

Az Excelsior-kávéház, café & restaurant, pazar fényekben a megnyitást várta. A villanytranszparensek a bejáratok felett már kigyultak mind és izzón és színesen hirdették a közömbös uccának a nagy eseményt. Holott a szeptembervégi alkony még odvában pihent és távolabb, hová a lámpások tüze már nem ért, halványlila ködfátyiak lebegtek, szakadozottan a házak felett.

Odabenn a termekben is kigyultak az összes kristálycsillárok és a jeges sugárkévek záporozva hullottak az aransárga parketten elszórt asztalokra, bársonyszőlyékre és a falakra, amelyeken műmárvány oszlopok közt csiszolt tükrök és dus színekben freskok sorakoztak.

Távolabb, a kávéház mélyében, a nehéz bíbor-draperiák szárnyai alatt, a hatalmas üvegajtókon túl: az étterem fehér asztalai látszóttak, karsu kristályvázakkal, melyekben hortenziák és fehérnárciszok landadoztak.

A tulajdonos, a kávé és a főpincér felhevülten járták a termeket, hol elhintve, itt-ott, az üres asztalok körül szmokingos pincérek állodáltak egykedvűen, mint fekete varjak egy behavazott mező felett.

A kávésből világított az izgalom. Néha beszédközben, a mondat közepén, minden magyarázat nélkül kihorant az uccára, hogy egy percig kívülről gyönyörködjek a lokálban, a félig elfüggönyözött hatalmas üvegablak sejtelmes távlatán át. Majd tébolyult sietőséggel újból berontott és folytatta a megszakított lyogást.

Még a főpincér látszott a legjózanabbnak közülük. Olykor egy fellengzős kijelentés, vagy egy gyeplőtlen reménykedés hallatán gúnyosan elmosolyodott. Már gyűlölte és unta ezt a két embert itt, kikhez most sorsát kötötte. És ezt a rosszérzést csak némiképpen ellensúlyozta az a tudat, hogy minde tükrös fény, bársonyos ragyogás, vázák és virágok mögött kifízetetlen számlák sötét halmaza domborodott. — Egy árva szeg sincs kifizetve, — gondolta kajánul.

És ekkor a tervezgetés és az unalom pókhálós egyhangúságába beledalolt egy hang valamelyik sarokból, pirosan, vidoran:

— Itt a zenekar!

— Itt a zenekar, — sóhajtottak a szívek felszabadultan.

2.

A forgóajtó megzörrent. A zenekar betódult. Dzsesz! Az étterem és a kávéház között, az üvegálméntén egy emelvény várta a zenészeket, piros szőnyegesen, hangjegyzéttartókkal. És a sápadképű, szaporaszavú fiúk már az élet illatát hozták magukkal. Zajongtak, nevetgéltek, rendezgettek. A simára fésült, briliánsos rendbe szorított hajak, a vig ábrázatok szédítő hasonlatosságában testvéreknek tünnek. Egy hadsereg katonáinak, kik nemcsak egyenruhát: fekete zakkot, hanem közös arckifejezést is viseltek. Öt perc múlva már munkára készen állott a zenekar. A sárga-rézhangszerek virítottak a fényben. A bendso elkerült üres pofájával, egy asztalkán heverészve, még némán, a mennyezet stuccóit bámulta, de már zsongtak benne a fehérhőrű-négervérű ütemek. Am két hegedű is akadt itt: előkelő idegenek, a rusztikus nagydob tőzsomszédságában, a tokokból kikászálódva ideges, karsu nyakukat a zeneietlen zajba feszítették, szenvedőn, s titkon egy örökre elmerült kor édes dalamai után epekedtek.

A hangszerek még hallgattak mind, mégis a zene már a levegőben uszott, mint örvénylő illatok egy rózsáskert mélyén. De a kávé leintette a zenészeket. — Ráérünk még! — szólott idegesen. — A négy falnak nem zenélünk. Nem tesszük neveltségessé magunkat. Majd cincoghatnak még az urak, annyit, hogy beleunnak.

Am azontul, zene nélkül is, minden vidámabbnak tűnt. A várakozás feszültsége eloszlott. Még a közömbös pincérek is felderültek. Csak a kávé leintette az asztalok közt zord zárkózottságban. Sötét ruhájából kivirító szöke eleganciájában szemmeláthatóan respektus után áhítozott. Oh, de szegény, agyon-

használt alsólábszárai, mintegy hallgatóságos megállapodást követve, térdben hirtelen elváltak egymástól és járasközben a lapos lábfejek inkább oldalt, mint előre hajították:

— Az x-lábak olyanok mint a szegénység: letagadhatatlanok s azokat kinözzák legjobban, akik szegyelek és leplezni szeretnék, — sugta a szaxofonos társainak egy művészi oldalpillantással.

Tüntető, harsány röhej jutalmazta az elröppent gunyvakétát.

Valóban: a kávé sohasem tudta a világnak megbocsájtani, hogy gondosan ápolt külsejét az x-lábak tálcáján kellett szervizoznia. S ezért a lelke mélyén állandó haragos boru ült és sötétnek és reménytelennek látta mások életét.

Odakünn az égbolton már kitűzsedett az esthajnali csillag, mikor a kaszírő belibbegett. Az első nő! Kávéházi felirónő! De illatosan, ékszerekkel, mik az esti fényekben valódiaknak tünnek.

— Ez a nő nem idevaló! — állapította meg a tulajdonos, amint a leány helyetfoglalt a tükröshátú trónuson.

A kávé zavarba jött.

— Nagyszerű nő, — rebegte és a karjával bizonytalan vonalat húzott a levegőbe.

De a másik nem engedett.

— Nagyszerű?! — ismételte gúnyosan, majdnem fennhangon. — Nem idevaló, ha mondom! Nem ebbe a lokálba. Olyan itt mint egy liljimoskerthe tévedt békavirág. Ide reprezentáló nő kell! Nézzen csak oda, hogy ül ott, hogy elvesz a pénztárban. Hervadt békavirág, miből erkölcselenség büzlök!

— Pedig nagyszerű nő! Nagyszerű bizonyítványai vannak. — erősítette a kávé hűvel, bár már cseppnyit elborultan.

Mert a leány törékeny alakja csakugyan elveszett a színes likörpalackok, a metszett poharak és az alpacca-edények között. A csillárok fényporában üzött, meghajszolt gyermekleányok látszott. Sápadt arcán idegenül ült a ruza, mint a meszelt falra fröccsentett vér, izgatón, mintha óvott titkokat fátyolozott volna. És valóban valami füresa árnyék lengedezett ezen az arcon. Holmi vonzó bűnök halovány emlékei. Vidéki sárfészekben áttivornyázott éjszakák letörölhetetlen nyomai, borszagu csókok kihült tüze és sok egyéb, mit már kivetett az agy s csak a test őrzött öntudatlanul, mint közömbös bőrtőr az ismeretlen bűnökért senyedő rabokat.

3.

— Gyönyörűen kezdődik, — lihegte a főpincér tíz óra tájt a kávé fülébe. És már rohant is az étterembe, hol az asztalokat éhes vendégek koszorúzták. Mindenütt kezek mozogtak, fogak villogtak, állkapcák rángatóztak, az ajkak torz vonaglásával. A férfiak, mint mindig, idegesen, mohón és sokat ettek, néhol a szabályokat elejtve, marcangoló étvágyal. Am a nők szeliden, sőt némi unalommal csipdestek az ételen, mely tündöklő porcellánokban állott előttük és az egész étkezésük kirakatos komédiának tünt, merő ürügynek ahhoz, hogy bámuljanak és bámultasanak.

A kávé gépies mosolya és franciás udvariaskodása mögött keserű boru bujdosott. Holott a kávéházi asztalszigetek körül is rajos csomókban ültek a vendégek és a dzsesz villogó fitemzuhataga a jókedv mosolyát villanyozta minden arcra. Néha lopva a pénztár felé nézett, hol a leány széke feje világított, mint talmi glória.

— Hová tettem a szememet, mikor ezt a leányt felfogadtam...? — gyötrődött. Mennyi gond, mennyi bosszúság mingyárt az első napon. Mitévő legyen ezzel a leánnyal? Tegnap fogadta fel és holnap már kitegye?! Valami pénz is járna neki akkor... — Istenem, pénz... — révedezett már elveszve, az adóságotra gondolva, a ragyogásban elvesző árnyékra, melyek terhe alatt a márványos falak roskadozni látszóttak. — A jószágos uristen kezében vagyunk mindannyian... — gondolta aztán megadóan.

Vacsora után a dzsesz káotikus hangzavarából a

táncvagy vörös rakétái röppentek ki. Az asztalok alatt megmozdultak a lábak, a székeken megrezdültek a csipők, megrándultak a vállak... A szemek csillogtak... Ünneplés pillanatok voltak ezek! És a terem végében hirtelen felpertült egy pár az asztal mellől és elszántan belefeküdt a hullámzó hangok árába...

A tulajdonos csak erre várt. A falórára tekintett. Egy ásitást gyúrt le. Szemei megegyeszer végleglegtek a termeken. Minden rendben volt. Mint egy ropant gépezet mozgott minden, olajos kerekeken, nesztelenül, csendben és finoman. Aztán a kassza felé nézett... Hirtelen elkomorult. Indulatosan rászólt a kávéra:

— És ezt a leányt holnap már ne lássam itt! Megértette? Jóéjszakát, — bucsuzott már megenyhülten. — Fáradt vagyok, aludni akarok. Éppen eleget robotoltam az utóbbi napokban.

4.

— Kísasszony, — szólott a kávé zárás után — valami mondani valóm lenne, várjon reám, drágám, majd együtt megyünk.

A leány arca egy pillanatra elborult, ám aztán ernyedő mosoly ereszkedett a szeméire, az ajka köré. — Oh és én aludni akartam, — gondolta némi elkeseredéssel. Ismerte már a multból azt a közölnivalót, ami a ködös őszi hajnalokon hirtelen halaszthatatlanul fontosnak tünt és elkerülhetetlennek, mint a halál. És tudott egyebet is, régi nóta volt ez, mit ezredszer pengettek végig az elnyűtt hurokon, végtelen dal a parttalan vizek felett...

— Kísasszony, — mondta a kávé odakünn az uccán, miközben meghíten belcarolt a leányba.

— Gízinek hívni, — dorombolta ez és hízledően nekidől a férfinak, már akadálytalan utat mutatva, nesze, nézd, szabad az út: a tiéd vagyok, ha akarod egy órára, ha kívánod örökre.

— Hát nem bánom, legyen Gizi... Gizikém, galambom, nagyon kellemetlen dolgot kell közölnöm veled. Ne haragudj rám, hogy így nyíltan beszélek. De miért kertelnék? Hiszen az őszinte szó aranyat ér. És jobb, ha most azonnal megmondom, hogy sajnós nem nyerted meg a főnök ur tetszését. Sőt reám is haragszik, mert felfogadtalak.

A leány karja megrádukt. Tudta, hogy mi következik most... Híába minden. Gondolatai, ólomszáru madarak, már egy másik lokál körül keringtek, ahová két nappal ezelőtt befelphetett volna... Vajjon, betöltötték-e az állást azóta...? Bár minden további szó, kérés, rimázkodás merőben kilátástalannak látszott, mégis a megbántott hiúság felgaskodott benne, amint így leplezetlenül a szemébe vágták az igazságot.

— Miért? — kérdezte megsebzetten. — Mi nem tetszett rajtam?

— Rossz izlése van az öregnek, — kedélyeskedett a kávé, aki mást várt: némi ellenállást, szemrehányást, könnyes szavakat...

De a leány halgatott.

— Holnap megkapod a félhavi fizetésed és míg a pénz előgy, addigra találsz másik helyet. Majd én is érdeklődöm, — füzte hozzá jóakaratosan. — Bár jobb szerettem volna, ha nálunk maradsz! Mert nekem, bizony Isten, nagyon tetszel, kislányom! De látod, az öreg önéfjü s nyilván a hájas nőket kedveli.

A lányban halovány reménymécses lobbant fel. Eshetőségeket látott felesillanni, talán mégis megmaradhatna ezen a helyen, a kávé teltetne valamit az érdekében... Istenem, talán csak néhány jó szót kelene elejtenie s minden maradhatna a régiben... És ha annyira tetszik neki, ő olyan hálás tudna lenni érte... És már hangolta testét, ezt az elveszett hangszert, egyetlen fegyverét a kenyér utáni harcban, már megindult kerülő utakon az ösvény felé, mely az érzékek kohójához vezet.

— Gyere fel hozzám egy teára, — mondta aztán a hirtelen támadt ötlet kipattanásával.

A férfi tiltakozni próbált.

— Csak nem félsz tőlem? — duruzsolta Gizi. — Valódi angol teám van, francia konyakom, egyiptomi cigarettám...

— Fáradt vagyok...

— Majd felírisszulsz az italtól! Te, ilyen konyakot még nem itált!

— De mit szól majd a feleségem, ha későn kerülök haza?

— A feleséged? Talán félsz tőle? Menj, papucsos, már nem is hívlek. Mondd, hogy dolgoz volt és kész! Utóvégre tényleg lehetett volna még valami dolgod a lokálban... Elszámolások, vagy mit tudom én...

— Jól van, hát ha annyira kívánod, benézek hozzád, de csak egy-egy pohár konyakra s elszívok egy egyiptomit...

5.

— Az orvos eltiltott ugyan a szeszes italoktól, — mondta Gizi a kocintás után — de a kedvedért... Egészségedre.

A kávé bosszankodva kortyolgatta az italt. Mit keres ő itt? Micsoda ostobaság hajította ide?! És nem is tetszik neki ez a leány. Odalenn, az uccán, inkább csak vigaszképp ejtette el azt a savanyu bököt. Ám bár csinos szemei vannak a kis bestiának... Hagy ragyognak az italtól... A fogai is egész rendesek... És fiatal lehet még... Csirkehus...! Tekintete a leány fedetlen nyakára tévedt...

— Szép sima nyaka van, — gondolta és felhajtotta még egy pohárkával. — Hiszen, ha meggondoljuk, minden ellenszolgálat nélkül jut holnap egy félhavi fizetéshez, — tűnődött, miközben tekintete végigsiklott a nyak vonalán.

— Minden ellenszolgálat nélkül. És ki ad ma ellenszolgálatot nélkül pénzt?! — nyugtatta meg magát, mikor kinyitotta a leány után.

6.

— Eressz! sikoltott a leány és kétségbesetten igyekezett karjaiból kiszabadulni.

De a férfi újból a mellére vonta.

— Megbolondultál? Mit ordítasz? — csitítottgatta.

A leány tébolyult hévvel feszítette könyökét a másik mellének, de a feje már élettelenül hanyatlott vissza a párnákra és féligzárt szemhéjai mögül rémület szikrázott ki.

— Eresszen. — susogta most már alig hallhatóan. Aztán hitelen oldaltfordult. De már későn! A szájából éles sugárban kiszökkelő vér forró zuhatagokban ömlött a kávé arcába.

Ez prüszkölte, undorodva klugrott az ágyból.

— Mi ez? — hebegte. — Micsoda dolog ez? — hotránkozott. — Beteg vagy? Mi bajod van? Tüdőbaj? Szent Isten, neked tudóbajod van...!

Gízi alélton feküdt az ágyban, s a párnákon, mint

piros katicabogarak, csillogtak a véreső nyoma. Arcára sárga maszket vont a szenvedés, halottnak látszott, csak szemhéjai mögül röppentek ki néha foszforosfehér fénynyilak.

A kávé megmosakodott a laborban. Megtisztogatta valahogy az ingét. Majd némi gondolkodás után a száját is kiöblögette. Amikor felöltözött, egyideig tanácstalanul topogott egyhelyben. Aztán odamerészkedett az ágyhoz.

— Jobban vagy, Gizikém? — kérdezte enyhe részvétellel s gondolatai már a feleségénél jártak, kifogásokon törte a fejét és mentségeket keresett a maga számára.

De a leány arcán rémület korbácsolt végig. Ez most elmegy! Mingyárt egyedül lesz, szentséges uristen!

— Mondd?! Ugye nem halok meg? — kérdezte suttogásba fult sikoltással, könnyekkel a szemében és könnyekkel a hangjában.

A kávé felemelte keztyűs kezeit, vigasztaló, meggyőző szavakat keresett, de nem lelt. A halál közelsége elnémitja a hazugságot. Aztán karjai fáradtan aláhanyatlottak és tele hittel és meggyőződéssel mormolta:

— Az uristen kezében vagyunk mindannyian...
Gál Ottó.

NIRVANA

Horvátul írta és magyarra fordította Govorkovich János

Első rész.

Képzetelem arany szárnyú pillangó gyanánt repked egotverő szirtok felett. Sziklafalaink, valamikor fehérek voltak, ma megbarnultak és mesterséges barlanglaikba bejuzdódtak az óriási denevérek, álmat keresve a homály csendjében. A sziklafalakat ellepte a kóró, a zöldkalapos konkoly és ez az egyetlen élénk szín, amely életet ad a száraz pusztaságnak. Körül minden csendes, nincs tikkasztó hőséget tüdőnyhe szeplő, nincs hűs árnyékkal kínáló lomb.

A vidék fölül átlátszó kék boltozat borul, ennek a szűzességét nem homályosítja el a legkisebb felhő, csak néha mutatkozik rajta egy-egy fekete folt valamilyen magasba törő madár képében, hogy aztán ismét eltűnik. Az egész kép vigasztaló látású fenséges vad-ságában mint valamilyen elvárásos vár, fölülte ezer év átkával, megsemmisítve maga körül mindent, ami szép.

Ez a szent csend, a nehéz levegő, ez a fárasztó út, amely a hegyes köveken át vezet, a fehér por, amely még sohasem simított végig, azt a helyet sejteti velünk amelyről a hallhatatlan költő megállapította, hogy aki ide belép, hagyjon fel minden remény nyel. És valóban az a vallás amely ép ezt a helyet választotta templomai építésére, legfőbb ideáljának tartja azt, ami ellen minden élő lény küzd: a halált. Több mint kétezer év előtt ide vonultak Budha szerzetesek, kőüregekben laktak és a legnagyobb boldogságról ábrándoztak ami embert az ő felfogásuk szerint érhet, a halálról. Hétszáz évvel később aztán örökségükbe léptek legerősebb vetélytársaik: akik a hindunép szívét meghódították: a brahmánok. Benépesítették a sziklába vésett barlangokat borzasztó emberfeletti nagyságu istenekkel, akiknek feladatuk tűzött, hogy boldogtalanná tegyék az Embert teljes életére.

Mert ha Dante reményvesztő pokla élénk tárja az iszonyú kínokat, amelyekkel bennünket a földi élvezetekért büntetnek halálunk után, ezekben a templomokban köbe vésték mindazt a földi szenvedést, amit az emberi képzelet kigondolhat.

Ez a képzelet kéjes élvezettel ruházta fel a megteremtett isteneket, a legiszonyúbb, a legbosszúállóbb tulajdonságokkal és mindenható hatalmat ad nekik, hogy teremtsék a legretentőbb eszközökkel üldöz-zék. Négy és hat karral látta el őket, hogy ezekkel kinozhassák az embereket, emberi fejet elefántormány-nal, hogy ijesztse őket, az oroszlan, a medve ké-pébe öltöztette, ötféjú kígyón lovagoltatja, amelyik azután segítségére jön, hogy tönkre tegye a szegény szenvedőt.

És, hogy meghazudtolja a férfiak ideálját: az asz-szonyt, az istennőt, mind a legvérengzőbb szörnyete-get testesítette meg, mint az emberiség legbrutálisabb ellenségét, ellenkezőleg az általános felfogással, mely a nőt a leggyengédebb, legszelidebb és legirgalmasabb lénynek tartja a teremtmények között! A megsemmi-sítő Siva, akit az egyik barlangban úgy ábrázolnak amint áldozatainak koponyájából font láncot von ma-ga után nem olyan kegyetlen mint a felesége Kali, aki egy férfiu gázolva kinezza azt halálra.

Ebben a környezetben ismerkedtem meg vele. Mikor leszálltam a döcögős kétkerektű tongáról és belép-tem a nyomoruságos dak bungalowba az asztalnál ül-ve találtam egy pohár szódavíz mellett. Keleti ruhába volt öltözve, vézna volt, halavány, égő fekete szemek-kel. Aki ezeket a szemeket egyszer látta, sohasem fe-lejtheti el többé. Ezek a szemek nagyok voltak és őszinték, nézésük nyílt és természetes anélkül a ta-lányszerű fény nélkül, amely olyan alkalmas a férfi-csábításra. És mégis szenvedelmes parázs izzott ben-nük, kísugározva ennek a törékeny teremtnék min-den gondolatát. Mondhatnám, hogy szemével beszélt.

Az a lázas, mély tűz minden pillanatban máskép lán-golt. Végtelen nyugtalanságban folyton változtatta az alakját, mint a haldokló nap a tenger tükrében. Min-den kimondott szót más színezetével követte a lángo-lásának. Ha kérdezett vagy felelt, ha elgondolkozott, vagy fellobbanva ebbe, vagy abba az irányba fordí-tott a tekintetét, lelkét mindig egyforma őszintén és tisztán ragyogtatta a szemében.

Mikor sovány vasorám elköltése után visszavonul-tam a bungalow férfi osztályába, megkérdeztem a ben-szülött vendégülöt, hogy ki ez az érdekes hölgy? Azt felelte, hogy fiatal angol nő, aki anyira el van ragad-tatva a budhista filozófiát, hogy elhagyta — amint ő kifejezte — a kaszját és a budha vallásra tért át. Már több hónapja lakik Ellora falujában, ahol kényel-mes lakást rendezett be magának, de nem mulasztja el egy nap sem meglátogatni a barlangtemplomokat. Volt a faluban egy fiatal barátja, egy hindu költő, aki pár nappal ezelőtt költözött át a Nirvándába. Szűz barátság volt ez, két lélek szerelme, testi érintkezés nélkül. Szer-rették egymást a földöntúli szerelem tiszta érzelmével, abban a reményben, hogy lelkeik a testi élet megszü-n-te után majd a Nirvándában egyesülnek. Mig a fiatal költő élt, hosszú napokat töltöttek régi szanszkrit ol-vasművek mellett. A férfi lány hangon, meleg lelke-sedéssel olvasott, a nő pedig hallgatta a messzeségbe bámulva.

Többször láttuk őket hűvös éjszakákon a köves örvényeken járkálni. A fiu beteges volt, folyton köhög-gött, a hölgy virágzó, szép, rózsaszínű, kezében ama-rant, siris vagy lótusz virágot tartott. Legszivesebben sétálgattak a holdvilágon. Mikor az esős időszak el-mült és a télizöldek magukra öltötték tavaszi színeiket, minden este kijöttek a faluból, elhagyták a mangó és daklakák hűvös árnyékát, nem keresték a holdvirág illatát, hanem megindultak a durva, köves uton a bar-langtemplomok felé.

Ott azután meglátogatták Budha hajlékait, gon-dosan elkerülve a brahmán templomokat. Itt képesek voltak egész éjjeleket eltölteni az örök titok tárgyalá-sa közben.

Mikor a hold utoljára bucsuzott el a földtől lan-gyos, szép este volt. Azon az estén hagyta el a lélek a fiatal költő testét, amelyet utolsó tartózkodási helyül választott magának ezen a földön, mert kétségelen hogy nem költözött át más földi állatba, hiszen élete ideálisan tiszta volt, a legfőbb üdvösség utáni vágya őszinte, az igazság keresésében és az irgalom gyakor-lásában szerzett érdemei nagyok.

A nő pedig érdemes segítő társa volt. Viszonyuk-ban nyoma sem volt a testi szerelemnek, csodálatos szemével soha sem nézett a férfira vágyakozva, ha-nem mindig csak avval a fenséges nyugalommal, av-val a biztos hittel a férfi tiszta érzelmében amit csu-pán az égi szerelem adhatott neki.

Mikor a nemes lélek utolsó útjára tért, a nő fe-melte izzó szemét, a távolba mélyesztette, mintha követné a tiszta azurban hasonlóan a repülő fehér lep-kéhez az örökkévalóságba. Az átlátszó szemekben a legfőbb boldogság égett — de egyszersmind a végtelen sóvárgás, hogy bárcsak követhetné a továszallt lelket.

Azóta a fiatal hölgy egyedül jár a köves ösvé-nyen. Megmaradt olyan szelidnek és irgalmasnak mint amilyen azelőtt volt, a falu népe istenlti és meg van róla győződve, hogy ez igazán szent asszony, aki megérdemelte a Nirvándát.

*

Mikor másnap reggel elindultam, hogy megnéz-zem a régi indiai kultura emlékeit, már messziről lát-tam amint az ellora-i kőtemplomhoz vezető uton köze-legett. A vendéglős elkísért a választig, hogy köny-nyebben odatalálhassak. Nem akartam figyelmen ki-

vül hagyni az angol etikettet és mlután a házigazdám biztosított róla, hogy a legbarátságosabb fogadtatásra számíthatok, megkértem, hogy mutasson be neki.

Mikor kezet nyújtott, rám vetette derült tekintetét, érinkezési formái egyszerűek voltak és természetesek, fájának büszkesége nélkül. Ebben a szerény teremtes-ben senki sem fedezte volna fel a londoni társaság egykori elegáns hölgyét. Folytattam az utamat a társaságban a mesterséges barlangokig és valóban nem találhattam volna tapasztaltabb vezetőt. Számít-va a hölgy vakbuzgóságával elhatároztam, hogy ezen a napon csupán a Budha templomait nézem meg. Ez volt a legjobb alkalom, hogy a társalgást a budhisz-tikus felfogásra tereljem.

Egykedvűen kezdett beszélni, de csakahamar fel-ébredt a lelkesedése és a jellegzetes láng kigyulladt a szemében. Kíváncsian szemléltem az arcát, átlátszó bőrén két erősen határozott folt jelent meg, irgalom nélkül jelezve a betegségi előrehaladását. Olyan dol-gokról beszélt, amelyek legjobban érdekelték, amelyek egész valóját elfoglalták: a legfőbb üdvösségről, a biztos reményről, hogy majd részesül ebben a boldog-ságban. Az ebbe a reménybe helyezett hite megingat-hatlan volt. Nagy figyelemmel, rokonszenvvel és szá-nalommal hallgattam. Az arcán égő parázs biztos jelét mutatta, hogy ez a remény nemsokára beteljesedik.

Mikor visszatértünk, a választig, el akart bucsu-zni. Elviselhetetlen volt rám néve a gondolat, hogy magamra maradjak az elhagyott bungalowban és ud-variánsan meghittam, hogy ossza meg velem a titkát. Egyszerű lénye, őszinte modora, különös varázssal hatottak rám és nem tudtam ennek a varázsnak a ha-tását legyőzni.

A vendéglő ajtaja előtt egy Jain koldulóbarát ült — sovány és száraz az örökös vándorlástól és nélkül-özéstől. Érzéketlen szemek mozdulatlanul néztek, szájára akasztva négysegletes vászondarab lógott, a két fülére erősített madzagon. Ez a gondos elővigyá-zat arra szolgál, hogy ennek a vakbuzgó szektának a rajongóit megakadályozzák benne, ha netán rovar repülne a szájukba, hogy akaratlanul megsemmisítsék az életét — mert hiszen minden élő lényben lélek la-kik. Ugyanilyen okból soha nem járkál a Jain hűvő gyepen, soha sem huz keménytalpu lábbelit, nehogy hangját vagy más a füben tartózkodó állatot gázoljon halálra. Ha pedig ez minden elővigyázat dacára mégis megtörténne, legyen a veszedelem a kemény talpu ci-pő elkerülése által kisebb.

A küszöbön guggoló szerzetes mellett kabak he-vert. Felső része kosáralakuan kivágott fogóval volt ellátva, hogy a kézre lehessen akasztani. Ez a kabak, amelyet az angolok a hindosztán nyelvből szószerint fordítva beggar's bowl-nek neveznek (koldus kehely) a koldus szegényes lakomája céljaira szolgál. Helyette-síti a tányért és a poharat. Új barátom lehajol fel-emeli a kabakot és nagyon alázatosan pár szót mond hindosztánul. Azután hozzám fordul, tökéletes udva-riassággal:

— Bocsásson meg egy pillanatra.

A háztól pár lépésnyire ült a vízárus, nyakában a nagy kecsketömlővel. Az angol hölgy gondosan ki-mossa a kupát, kitörli a vízárustól kölesönzött szalvé-tával és visszatér hozzánk. Felhasználom ezt a szü-netet és megkérdezem a vendéglőst, hogy mit mondott a koldusnak.

— Azt a kegyet kérte tőle, hogy ételt, italt nyujt-hasson neki.

Visszajövet a hölgy eltűnik a bungalow alacsony ajtajában, hogy nemsokára ismét megjelenjék az étel-lel megtöltött kabakkal. Főtt rizskását hozott a kol-dusnak és egy fűtött fűzeléket, amit az angolok ezen a vidéken lady's finger-nek, hölgyujjnak neveznek. Alázatosan nyújtotta az ételt a koldusnak és arca ragyogott a jólét feletti örömtől.

A keleti nap irgalmatlanul lövelte ránk sugarait és parafasisakom nem védhetett meg eléggé a perzse-lő melegtől. Behuzódtam a bungalow árnyékába, még mielőtt a hölgy bejött. Ő teljesen megelégedett ró-lam és a forró napon állva gyengéden szemlélte az ebédő koldust. Mikor elvégezte az ebédjét ismét el-vette a kupáját, kimosta, kitörölte, megtöltötte friss vízzel a vízárus tömlőjéből és époló alázattal nyuj-totta át neki mint az előbb az ételt.

(Jövő vasárnap folytatjuk).

Az új üzleti évre szükséges

ÜZLETI
KÖNYVEKET

már most rendelje meg a

Minerva nyomda r. t.-nál
Subotica

XV. Lajos merénylője

— A párisi hóhér feljegyzései nyomán írta Hesslein József

I. A párisi hóhércsalád feljegyzései.

Ezt a nevet: Sanson, még ma is minden gyerek Ismeri Franciaországban és az egész világon ismerték valamikor. A Sanson család tagjai hét nemzedéken keresztül töltötték be Párisban a hóhérl állást. Borzalmas hivatásuk betöltése közben olyan élményeik, tapasztalataik, kalandjaik akadtak, amelyekhez fogható mással nem történhetik.

A Sansonok, Páris hóhéral a tizenhetedik és tizennyolcadik században, valamennyien naplót vezettek. Följegyzéseket készítettek valamennyi kivégzésükről, azok előzményeiről, a kivégzettek büneiről, az ártatlanul elítéltek egész soráról és a halálos ítéletek minden legkisebb részletéről. A Sanson család naplója a legizgalmasabb olvasmány, a legszenzációsabb bűnügyi regénysorozat, amelynek különös érdekességet ad az a körülmény, hogy csak az izgalmas, érdekes, sokszor hajmeresztő, néha vidám, többnyire megrendítő és szívbemarkoló történetek mind tényleg megtörténtek, igazak a legkisebb és legszörnyűbb részletekig.

Nagy érdeme a párisi hóhérok feljegyzéseinek a kornak, amelyben az események történetek hü és őszinte rajza. Nagyszerűen jellemzik a három utolsó Lajos király életét, egyéniségét, környezetét, az akkori politikai és társadalmi viszonyokat, úgy hogy a följegyzések kortörténeti kuforrás gyanánt is értékesek. Az utolsó Sanson, aki a hóhérl állást betöltötte, a maga és elődeinek feljegyzéseit összegyűjtötte és kiadta »A vérpád titkai« címen. Ez a hatkötetes nagy könyv egészen bizonyosan a világ legérdekesebb olvasmánya.

A párisi hóhér feljegyzései alapján közlök néhány történetet a 150—200 év előtti időkben. Nem szószórinti fordítások lesznek ezek, hanem elbeszélések, kis regények, amelyeknek minden adata igaz és egyezik a hóhércsalád hátrahagyott írásainak adataival. Elsőnek Damiens Ferencnek, a XV. Lajos merénylőjének történetét mondom el.

II. Damiens Ferenc Róbert.

1756 július 4-én Michel János ügynök lakásában nagyarányú lopás történt. Míg az ügynök távol volt, a szekrényét feltörték és annak fiókjából kétszáznegyven louisdort vittek el. Ugyanaznap eltűnt Michel János szolgálja és amiből nyilvánvaló volt, hogy a szolgálja követte el a tettet, aki ellen a károsult mindjárt meg is tette a feljelentést.

Ezt a hűtlen szolgát Damiens Ferenc Róbertnek hívták.

Damiens Ferenc ekkor negyven éves volt, ingerlékeny, kalandos természetű és munkakerülő. Volt már földműves, lakatos, pincér, bérszolgá, konyhahentes és hosszabb ideig szolga a Nagy Lajos kollégiumban. Itt nősült meg, két gyereke volt, de családját többnyire magára hagyta és a világban kóborolt.

Damiens a lopás után eltűnt Párisból és országszerte kóborolt. Először Saint-Omerba, onnan Saint-Venau, Ypres, Fuszolland és Poperinghe városokba menekült. Utközben sokszor hallotta az emberektől, a kikkel öszetálgkozott, hogy milyen nagy az elégedetlenség az országban.

Az elégedetlenség XV. Lajos uralma ellen általános volt és azt a papság erősen terjesztette. A parlament rendeletet adott ki a klerus ellen, amelyet a király is jóváhagyott. Erre a papság azzal felelt, hogy a haldoklóktól megtagadták a szentséget, a halottaktól a temetést. Az izgalom országos volt és ehhez járult még, hogy az adók elviselhetetlenül magasak voltak. A békétlenkedést szigorú rendeletekkel próbálták elfojtani. XV. Lajos rendeletet adott ki, hogy a munkanélkülieket és csavargókat le kell tartóztatni. Ezt a rendeletet használták fel a nyugtalanságok leküzdésére. Mindenkit, aki elégedetlenséget szított erre a rendeletre hivatkozva, börtönbe vetettek, felnőtteket és gyerekeket egyaránt.

A papság erre azt híresztelte el nagy titokban, hogy a király a letartóztatott gyermekeket leületi és azok vérében fürdik, hogy fiatal és egészségeses maradjon. Képzelték, hogy erre milyen viharos elkésredés tört ki. A palotákban és kunyhókban, a szalónokban és nyilvános helyeken, korcsmákban és »cabaretekben« csak a király szörnyű kegyetlenségéről beszéltek.

Damiens Ferenc utjában egyre csak a király kegyetlenségét, a parlament és a miniszterek gazságait hallotta emlegetni. Az üldöztetéstől való félelem már régen megzavarták amugy is exaltált idegeit és ezek a rémhírek különös, döbbenetes hatással voltak lelkére.

Poperinghe városában tizennégy napig tartózkodott. Egy Playoust Miklós nevű harisnyakötővel lakott együtt. Egy ágyban aludtak ketten. Playoust észrevette, hogy lakótársa alig alszik valamit, az éjszakákat átvirrasztja, nappal is nyugtalan és a legkisebb zöreire megremegek.

— Mi bajod, testvér, hogy oly nyugtalan vagy? — kérdezte tőle.

— Jaj, szörnyű dolog történt velem. Egy gyertya volt az ágy alatt, azon két lyuk volt és amikor kezembe vettem kettétört. Borzasztó!

— Nem értelek. Mi ezen a borzasztó?

— Értsd meg! Gyerekkoromban megjövendölték,

hogy ha valamikor egy gyertya a kezemben eltörik, nagy szerencsétlenség fog érni.

— Ugyan kérlek, milyen szerencsétlenség érhetne.

— Megmondom. Visszatérek Párisba és ott meg fogok halni. De ha én meghalok, akkor meghal az is, aki leghatalmasabb a földön.

Damiens egész nap imádkozott. Még álmában is imákat mormogott.

— Miér vagy oly nyugtalan. Hiszen annyit unatkozol — kérdezte tőle lakótársa.

— Ha imádkozom is, mégsem hall Ő engemet.

Ejeli felriadt álmából, a pincébe szaladt és ordítani kezdett. Alig bírták visszavinni ágyába. Másnap elhagyta a várost és visszament Párisba.

III. A merénylet.

Damiens nyilván megtévelyodott. Az volt a rögeszméje, hogy meg kell ölnie a királyt, hogy népét felszabadítsa az elnyomás alól. Elment Trianonba, ott megtudta, hogy a király Versaillesben van. Elment Versaillesbe és ott őgyelgett késő estig. Egyszer csak látta, hogy a király kocsija előáll.

— Most! — szölt Damiens és követte az üres kocsit a márványudvarig. Ott a kocsit megállt ő pedig a boltozat alatt elrejtőzött és várt.

XV. Lajos kilépett a kastélyból. Mögötte a trónörökös és az udvar. Sötét és hideg este volt. A király Redingoteban volt.

— Pázom — mondta a király. E pillanatban Damiens észrevétlenül előlépett. Közvetlenül a király mellett, a Dauphin és Agen herceg között állt.

A király lábát a hintó lépcsőjére tette. Ebben a pillanatban hátulról hatalmas ökölcsapás érte.

— Hah! Valaki megütött! — kiáltott a király.

Óriási zűrzavar keletkezett erre. Az urak a fejüket vesztették. A király hóna alá nyult és visszahuzva kezét, látta, hogy véres.

— Megsebesültem! — kiáltott nagy meglepetéssel.

A merénylő a zavarban elmenekülhetett volna. De nem mozdult. Ott állt kezében a véres késsel. Lefogták a királyt ránézett és így szölt:

— Ez az ember megtámadta királyát. Fogjátok el, de ne bántjátok.

Megmotozták. Kezében kétélű tört, zsebében harminchét Lajos aranyat és egy könyvet találtak, a melynek ez volt a címe: *Keresztény tanítások és imádságok.*

Először a testőrség hallgatta ki.

— Isten és a nép érdekében tettem — mondta. — Vigyázzanak a Dauphinre! Ma ne távozzék szobájából.

A vizsgálat.

Büntársai után érdeklődtek, de ő tagadta, hogy büntőrsai lennének. Ezt, bár igaz volt, senki se akarta elhinni neki. Biztosra vették, hogy széleskörű összekövés történt a királyi család ellen, amelynek Damiens egyik eszköze. Nem vették észre, hogy ő csak egy szerencsétlen örült, semmi más.

— Nem szándékoztam a királyt megölni, csak figyelmeztetni, hogy a parlamentet tovább ne üldözze és a párisi érseket kergesse el, mert ő minden baj forrása — vallotta Damiens.

Damiens a testőrsztek egy padra fektették és kínzásokkal próbálták rábíni büntőrsainak megnevezésére. Maga Machault, a pécsetőr, két izzóvá hevített harapófogóval csipkedte a merénylő testét. Damiens retentő kinokat szenvedett, de nem vallott.

A király sérülése jelentéktelen volt. A szurás nem volt mély és hamar begyógyult.

Damiens Versaillesből Párisba szállították és ott egy szűk cellába zárták, ahol megkötözve feküdt az ágyon. A nyomozás teljes eréllyel folyt és tizennyolc embert fogtak el bűnrészesség gyanuja miatt, de mindannyiukról kiderült hogy ártatlanok.

1757 március 26-án, vasárnap napon ült össze a nagy tanács Damiens fölött itélni. A koronahercegek, hercegek, párek, elnökök és vizsgálóbírák tanácsa. Damiens bevezették, a vádlottak padjára ültették. Teljes nyugodtan viselkedett, mint aki érezte, hogy személye nagy jelentőséget nyert.

Pasquier ur kérdezte ki a vádlottat.

— Büntőrsainak megnevezése az egyetlen mód, a mellyel elégtételt adhat Istennek és embernek — Pasquier. — Ezzel tartozik ön az állam nyugalmának. Öfelségének a királynak és saját lelki üdvösségének.

— Ön jól beszél Pasquier ur — felelte a vádlott — de oly igaz, mint ahogy itt a kereszt előtt állok, hogy nincsenek büntőrsaim.

V. Az ítélet.

Este hét óraker hirdették ki az ítéletet, amely szóról-szóra a következő volt:

— A törvényszék Damiens Róbert Ferenc vádlottat Isten és ember előtt felségsértőnek nyilvánítja ama gonosz és elvetemült gyilkos kísérlet miatt, melyet a király személyén elkövetett. E gonosz tett kiengesztelésére Damienset a törvényszék egyházi bünbánatra itéli a párisi templom főkapujánál, hová targoncán vigyék meztelenül, kezében két font súlyú viaszgyertyával. Itt térden állva mondja el és nyilatkoztassa ki, hogy gonosz és áruló módon a gaztetet elkövette és a

királyt késsel jobboldalán megsebesítette, emiatt megbánást érez és bocsánatot kér Istentől, a királytól és az országtól.

— Ennek megtörténte után targoncán a Gréve-térre vitessék, az ott felállítandó vérpádon melle, karjai, combjai és lábszárai izzó harapófogóval csipkedtesse nek, jobb keze, melyben a kést tartotta, kényűzzel égessék el, azokra a helyekre ahol a tüzes fogókkal megcsipkedték, olvasszont őnt, forró olajat és gyantát öntsének. Azután testét négy ló által huzva szakítsák széjjel, testét és tagjait égessék hamuvá és szerteszejjel szórják a szélben.

— A kivégzés előtt kivallatás alá vétessék, hogy büntőrsáit megnevezze. A ház, amelyben született, leromboltassék és arra a helyre soha többé házat ne építsenek.

Ez a borzalmas télet, amely a kivégzés minden részletét körülírta, nem rendelte el, hogy a kivallatás miként történjék. Ezért a főállamügyésznel nagy tanácskozások folytak arra nézve, miképpen kínozzák meg kivégzése előtt. Ennek hire terjedt a városban és tömegesen jelentkeztek emberek a főállamügyésznel, akik a kínzások legfantasztikusabb módjait ajánlották. Egyik azt javasolta, hogy az elítélt körmel alá kénes kendercövekeket szorítsanak, aztán gyujtsák meg azokat. Egy másik azt ajánlotta, bőrét részletekben fejtssék le és a lefejtett bőr helyére maró folyadékot öntsének. Egy harmadik azt indítványozta, hogy egyenként tördeljék ki a fogait. A határozat végül is az lett, hogy a kipróbált és bevált spanyol csizmát fogják alkalmazni.

VI. Kivallatás.

Március 28-án Sanson Gábor, a hóhér a fogházba ment, ahol az állami kínzó már várt reá. Az elítéltet kihozták börtönéből, bevarrták egy nyakig érő zsákba, úgy hogy csak a feje volt szabadon és bevitték a földszinti nagyterembe. Ott a zsákból kifejtették, letérdeltették és felolvasták előtte az ítéletet. Az ítélet hallatára az elítélt hangosan ismételte:

— Istenem! Istenem! Istenem!

Ekkor Sanson, a hóhér, vállára tette kezét. Ettől az érintéstől a szerencsétlen összerázkódott és örületes pillantást vetett a hóhérra. Ezután étellel, itallal kínálták, mert nagy erőre lesz szüksége a napon, de Damiens ezt válaszolta:

— Erőm az Istenben van. — És minden étel italt visszautasított.

— Adják a szegényeknek — mondta — így legálább lesz valami haszna.

Ezután a kínzóterembe vitték, esküt tettek vele, hogy igazat fog mondani és egy karosszékre ültették bele. Kihallgatták ujra, de ő megmaradt állítása mellett: büntőrsai nincsenek. Erre az állami kínzó a spanyol csizmákat lábára huzta s annak kötelékeit erősen megkötötte.

Az áldozat fölörditott. Arca elhalványult, feje hátra hanyatlott. A seborvosok megvizsgálták és kijelentették, hogy a kínzás folytatható. Damiens inni kért s egy pohár bort hajtott föl. Azután mélyet sóhajtott, szemét lehunyta és imádkozott.

Freszy, az állami kínzó lenyomta az első éket.

Damiens oly hangosan és élesen sikoltott fájdalomában, hogy a hóhérok és bírák befogták füleiket. Ájdlodzott, átkozódott és imádkozott összezavarva és végül Lemaitre de Ferrier és Gantiert nevezte meg, hogy ők vitték rá a bűnre. Erre azokat azonnal letartóztatták, Damienssel szembesítették, mire a szerencsétlen visszavonta szavait.

Beverték a második éket, majd a harmadikat. Az üvöltések még szörnyiebbek voltak.

A negyedik éknél kegyelemért könyörgött.

— Uraim! Uraim! Uraim! hörögte.

Az ötödik után azt mondta:

— Az égnek tetsző cselekedetnek gondoltam tetteimet.

Jött a hatodik ék.

— Meg akartam ölni magamat, de nem engedték. Ó jaj, miért nem engedték. Ó gonosz boszorkány megbabonáztál.

Hetedik ék.

— Bocsáss meg istenem és királyom. Kérjétek meg a királyt, öljön meg, de azonnal.

A nyolcadik ék volt az utolsó. A seborvosok kijelentették, hogy nem bírja tovább.

A kínzás két és negyedórát tartott.

VII. Felnyégelés.

Damiens targoncán a Notre-Dame templom elé vitték. Ott felhívták, hogy térdeljen le, de a lába anynyira fájt, hogy képtelen volt rá. Arca esett és borzasztó kiáltást hallatott. Azután elmondta az előirt bünbánó szavakat, majd a Gréve-térre vitték, ahol a kinpad már fel volt állítva. A Gréve-téren óriási tömeg hullámozott. A társadalom legfelsőbb rétege is jelen volt. Urnök is végignézték a kivégzést.

A vérpád lépcsőjén Damiens leült és körülnézett. Azután megkötözték, amit könnyösen várt végig. Azután imádkozott és felsóhajtott:

— Mit tettem én! Mit tettem, jaj istenem!

Karját kinyújtották és egy karóhoz kötötték. Sanson Gábor karja alá törtötte a kékes lánggal égő szénmedencét. A kar sístergőn égni kezdett. Damiens fölörditott és megfordult kötelékében. Azután égő karját nézte s fogait csikorgatta. Három perc alatt jobb karja szenné égett.

Legris André, a hóhér szolgálja, tüzes harapófo-

gót nyomott karjára, mellére, két combjára. A rémitő vasfog minden nyomásánál egy rángatózó husrongy hullott a földre. Azok helyére forró olajat öntött a hóhér szolgálja, azután égő gyantát és olvasztott ólomot.

Damiens szemei kidülledtek, hajszálai égnek meredtek, ajkai rángatóztak.

Ez volt a kivégzés bevezetése.

Ekkor levették a meggyötörtet az állványról és egy három láb magas keresztalakú alkotmányhoz kötötték. Azután mindegyik lábához, megmaradt karjához és derekához köteleket erősítettek, a kötelek végéhez erős lovakat kötöttek.

— Jézus Mária! Segítség, segítség! — rémülődött az elítelt.

A lovak négy különböző irányban álltak, kantárakat egy-egy szolga fogta és minden ló mögött korbáccsal a kezében egy-egy másik szolga állt.

Sanson hóhér a vérpadról megadta a jelet, a négy

szolga korbáccsal a lovakra csapott, mire azok szörnyű erőfeszítéssel négy ellenkező irányba rántották Damiens tagjait. Az elítelt teste ropogott, tagjai megnyultak, de élt és öntudatnál marad.

Másodszor, majd harmadszor iramodtak neki a lovak, de az ember ellenállt. A haja szemlátomást feketéből fehérre változott, melle lihegett, mint a fújtató. Negyedszeri nekliiramodásnál végre a lovak voltak az erősebbek. Előbb egy comb szakadt le, aztán a másik, aztán a kar.

Damiens még ekkor is lélegzett.

Pár pillanattal ezután szemei felnyitk, az ég felé fordultak, aztán meghalt. A kivégzés befejeződött.

Damiens kivégzése annyira megviselte Sanson hóhér idegét, hogy lemondott állásáról. Utódja unokaöccse, Sanson Henrik Károly lett.

Ez volt az utolsó felnyelés.

klncsért se maradhatok tovább, a lakásra neki magának van szüksége.

Elgondolkodott Mendelssohn, s így szólt:

— No, én még teszek egy kísérletet nála. Az talán nem lesz hiábavaló.

Néhány óra múlva bekopogtat Mendelssohn a barátjához s mosolyogva mondja:

— Kedves Humboldt, nyugodtan maradhat a lakásában, amíg csak él. Soha senki se fogja többé fölmondással zaklatni.

Humboldt nem akarta himni az örömhírt, Előbb kételkedett s aztán megkérdezte:

— Hogyan tudta rávenni azt a kegyetlen embert szándékának a megváltoztatására?

— Ugy, hogy megvettem a házat, — nevetett Mendelssohn, — s ezentul ön az én lakóm, s nem az övé.

Persze rettenetes összeggel többet fizetett az épületért mint amennyit az megért, de szívesen hozta meg ezt az áldozatot a barátjéért és a tudományért.

Beöthy Algernon

a későbbi Beöthy Pálnak, képviselőházi elnöknek az apja, valamikor maga is ismert, ha nem is jeles képviselő, akit a kortársak Beöthy Aldzsi néven emlegettek, leginkább sikerült tréfáiról volt híres. Ezeknek egyikét-másikat Mikszáth Kálmán is fölhasználta s egy párat Tóth Béla is fölvetett az Adomakincsébe. Egy alábbkövetkező mondása még nem jelent meg nyomtatásban.

Beöthy Aldzsinak nem volt éppen sok pénze, s talán ez volt az oka, hogy egy időben külön szeretőre se tellett s közösen tartott egyet valamelyik bácskai képviselőtársával. Az eset meglehetősen köztudomású volt, s egy politikus a régi országához folyosóján viccelni próbált fölötte.

— Aztán hogyan osztottok, Aldzsi? — kérdezte. — A nőcske egyik nap a tiéd s a másikon a kompanyonodé? Avagy másképpen egyeztetek meg?

— Erre a kérdésre nem felelek, — válaszolt Beöthy Aldzsi ezuttal szokatlanul komolyan. — Én se kérdezem az olyan ismerősömtől, aki megosztja másal a felesége szerelmét, hogy a megegyezés mily alapon jött létre?

A viccelő politikus elhallgatott és elsomfordált. Róla meg sokan tudták, ő maga pedig szintén sejtette, hogy becses neje nemcsak őt boldogítja a kegyeivel

Karl Friedrich Zelter

(1758—1832)

kötünő hegedős, dirigens és hangversenymester hírében állott, de a zenéi tudásán túl tette őt ismertté, sőt halhatatlanná Goethe-vel való barátsága, levelezésük nem kevesebbet tesz ki hat jókora kötetnél, s aki a németek legnagyobb költőjével foglalkozik, az minduntalan rábukkan a Zelter nevére is.

Valószínűleg tréfás anekdóta és ráfogás, hogy mikor egy ismerettár (Conversations-Lexikon) jelent meg füzetekben, a líru zenész alig tudta bevárni, amíg reá kerül a sor, mivelhogy a neve az abécé utolsó betűjével kezdődik. Az utolsó füzet megjelenésekor aztán sietett azt megvenni, de fölütvén azt, elképedve olvasta: Zelter, ein Pferd, stb. (Zelter t. i. egy lófajta, Ballagi szerint: poroszka.)

Ellenben antentikus az a nyilatkozata, amelyet az italokról tett, s amely így hangzott:

— Födolog, hogy víz legyen előttem. Akkor ott hagyom a sört és megiszom a bort.

A bort egyébaránt nem szerette jobban mint nagy barátja, aki — eléggé szerette.

SOMLYÓ ZOLTÁN:

A Tajgétosz hegyen

En kénytelen vagyok a földön járni!

Itt esetlek-boitok. Uccahosszat

mutogatom magam, mint a bohóc.

Anyám is itt járt, ki tehet róla:

hát én is itt járok a földön!

Barmok lusával táplálkozom

s mint ti, én is lisztből kevert

kenyeret eszem.

En is szövettel takarom el a testem

hajlásalt s mint ti: a szívemet.

Csakhogy az én szívem: sziv!

Amely megdobban s forró vért ereszt

mindennap hétszerhét sugárban...

Mikor fájdalom Tajgétosz-hegyére

néha sirva és nyögve fölmegek,

hogy onnan a mélybe taszítsam

gyenge érzés-gyermekeimet:

ó, be stralmas zokogás fogad!

Zokog miattam az ég, hogy redtek

hasonlítok, ó rátok, emberek!

És sir a föld, hogy égmezőre vágyó

lábamat rajta végigjáratom...

És sir anyám a szélrök látólából,

hogy világra lökte lelkemet.

S a s'él is sir, mert rokonom, mert ismer:

Jól tudja ő, hogy én is szél vagyok!

S ő hogy zokog a buza rőt kaldza,

hogy földl dolgokhoz ad vért nekem!

S az ártatlan kis bárány, ó, be béget,

hogy feltartam őt egy vig lakomán...

Történelem apró történetekben

Eduard Taaffe gróf

(1833—1895)

a sokszor-miniszter és sokáig-miniszterelnök egyike volt a Ferenc József-éra legtehetségesebb osztrák államférfiainak. Egyik jelessége abban állott, hogy szellemes uriember létére is a vicei sohase voltak sértők, ahogy németül mondják: *harmlos-ak* voltak. Oly adomány, amellyel nem minden szellemes ember dicskedhet.

Egyszer kineveztetett egy nagy üvegiparost (gyárost) az urakházába, s mikor ez megköszönte neki a kifizetését, Taaffe mosolyogva válaszolta neki:

— Nem kívánok hizelegni Önnek kedves uram, de egyről biztosíthatom. Senknek a meghívását a *Herrenhaus*-ba nem pártoltam annyi lelkesedéssel és meggyőződéssel mint az öné.

Ez a kijelentés persze jól esett a gyárosnak, aki pirulva kérdezte:

— Minek köszönhetem ezt a boldogító rokonszenvet, kegyelmes Uram?

Mosolyogva felelte a miniszterelnök:

— Annak, hogy föltételezem Önről, hogy a politikai életbe is átvissz az üzlete legfontosabb jelszavát.

— Nem tudom, mire céloz Excellenciád.

— Hát az ön vállalatának nem az-e a legparancsolóbb szava: *nicht stürzen*?

(Lefordíthatatlan szójáték. Ez a két német szó az üvegipar elpakolásánál azt jelenti, hogy óvatosan kell velük bánni, a parlamenti életben pedig azt: nem kell megbuktatni. És Taaffe nem szeretett megbuktatni.)

Egy másik híres mondatát Magyarországon is sokat emlegették abban az időben, mikor a belga királyi pár a múlt század hetvenes éveiben Bécsben látogatást tett. Ez alkalommal a magyar kormány tagjai is tisztelegtek a vendégségbe jött királyi párnál és sorba írták be nevüket és rangjukat az elejük helyezett szertartásos könyvbe. Mikor Szende Béla honvédelmi miniszterre (1823—1882) került a sor, az egy ideig gondolkodott, hogy a hivatalát miképen jelezze francia nyelven, amelynek csakugyan nincs szava a franciák előtt ismeretlen fogalom (honvédelmi miniszterség) számára. Mikor Taaffe látta magyar kollégájának a hozzászólását, így szólt hozzá:

— Tudja mit, Excellenciád? Irja be a hivatalát a következő szavakkal: *Ministre de la guerre civile*. (Szó szerinti fordításban: a polgárháború minisztere. Persze Taaffe azt akarta hangsúlyozni, hogy a honvédek közelebb állanak a polgársághoz mint a közös hadseregbeliek. S mennyire igaza volt!)

Ferencz József

(1830—1916)

egyike volt a világ legbüszkébb arisztokratáinak, de egyszersmind — s tán épp ennél fogva — udvarias is. Főleg katonákkal szemben, akiket mindig érdemesebb embernek tartott a civileknél. A buziási királynapok alatt (1898) történt a hadgyakorlaton, hogy mikor a király a fáradt debreceni bakák mellett ellovagolt s azok az átjáróról az árokba akartak kitérni, hogy utat nyissanak a királyuknak, ő odaszólt nekik:

— Főlöleges, amit csináltok, fiuk! Csak maradjatok a rendes uton. Én könnyebben térek ki nektek mint ti nekem, mert én lovon ülök s magam vagyok, ti pedig sokan vagytok és gyalog baktattok!

Marie Antoinette

(1755—1793)

gyerekekkel, gyerekekkel és gyerekesttel ment férjhez (már 15 esztendőskorában), de azért volt némi fogalma azokról a kötelességekről, amelyek rá mint leendő királyné várnak. Igen szép és megható példáját adta ennek, amikor mint fiatal asszonyt a határállomásánál Strassburgban ünnepezték. Ez alkalommal a két nyelvű és két nemzetiségű város polgármestere német nyelven intézte hozzá az üdvözlő beszédet. A fiatal főhercegnő (akkor még csak trónörökös) félbeszakította a városhatalmasságot ezekkel a szavakkal:

— Kérem, ne beszéljen németül. Mától fogva, hogy a határt átléptem, csak franciául értek.

A szegény asszonynak sose hitték ezt el, s a haláláig mindig »Aurichienne«-nek, osztrák nőnek, nevezték.

Marchesi asszony

(1821—1913)

teljes nevén Mathilde de Castrone-Marchesi, eleinte jeles hangversenyénekesnő volt s későbbi éveiben korának egyik legkiválóbb énektanárnője lett. Igen lelkiismeretes művésztermészet volt, aki iskolájába csak határozottan tehetséges növendékeket vett föl. Mégis megtörtént, hogy valamelyik nagy művésznék vagy egy igen befolyásos ismerősének a kívánságára olyan »leendő művésznők«-kel is foglalkozott, akik nem voltak elsőrendű talantomok. Ezekkel aztán nagyon sokat vesződött, s a legenyedetlenebb szorgalomra szorította őket, hogy így pótolja náluk némileg a hivatott-ságnak hiányát.

Egy ilyen művésznövendék iránt érdeklődött nála egyszer valaki, s azt kérdezte tőle:

— Hogy énekel a tanítványa?

Joggal felelte Marchesi asszony:

— Az arcom verejtékével.

Görgey Artúr

(1818—1914)

már elmúlt nyolcvan esztendőskorában, amikor megtanult angolul. Persze nem tökéletesen (öreg ember, ha még oly nyelvtalantum, ilyen bravurra nem képes), de annyira mégis, hogy megérthette azokat a könyveket és füzeteket, amelyek a magyarok szabadságharcával s azzal kapcsolatban az ő szereplésével is foglalkoztak.

Ebben az időben meglátogatta egyik barátja, a nagy kritikus és jeles költő, Gyulai Pál (1826—1909) s megkérdezte tőle:

— Hogy vagy?

— Most jól, — felelte a tábornok. — Olvastam egy angol cikket (valamelyik Review-ban, amely elismerőleg szól 1849-ben viselt dolgaimról.

— Szép, szép, — mondta erre Gyulai. — De ennél csak többet ér az a nagyszerű manifesztáció, amelyben nemzetednek legjobbjai kijelentették, hogy nem voltál áruló s hogy kötelességedet jó katona és derék hazafi módjára teljesítetted.

— Tévedsz, barátom. Az a manifesztum mindig csak tüntetés marad, szép darab papiros s nekem nagyon kedves emlék. De hát kivételek, a jó barátaim, mondjuk a nemzet előbbkelőin kívül a nagy tömeg, amely még tanuja volt a nagy időknek, továbbra is gyanusnak fogja tartani a viselkedésemet s kétértelmű eljárásomat, félek, a Ti erkölcsi bizonyítványtok ellenére is kétértelmű színben fogja fölűntetni az újabb nemzedék előtt... Ennél az okiratnál bizony ilyformán többet ér egy angol történetírói ítélet, amely remélnem enged, hogy a história majd igazságot szolgáltat nekem s megállapítja rólam, a sokat és méltatlant szenvedetről, hogy becsületesebb, hőlesebb, sőt hazafiasabb cselekedet is volt megmenteni harmincezer embernek az életét a magam katonai híre és becsülete árán, mint azoknak az életét kockára tenni csak azért, hogy mint hőst s vértanút ünnepeljen s a szobraimat állítsa föl köztereken a »hálás nemzetem.«

Mendelssohn József

Moses Mendelssohn-nak, a nagy filozófusnak, Lessing barátjának a fia, ha nem is nagy gondolkodó, de nagyszívű ember volt, aki nemes cselekedeteivel rászolgált, hogy az utókor halálsán emlékezzen meg róla.

Nagy barátságban élt a híres Alexander von Humboldt-tal (1769—1859), korának egyik legkiválóbb tudósával, s ez panaszkodott egyszer neki, hogy igen nagy veszély fenyegeti. A házigazdája fölmondotta neki a lakást, s most valóságos katasztrófa ránézve sok szobát elfoglaló gyűjteményével s világtudásokról hazahozott emlékeivel költözködni.

— Nem lehetne valamivel rávenni a háziurat, — érdeklődött Mendelssohn, — hogy vonja vissza a fölmondását?

— Oh, már mindent megpróbáltam, — sóhajtozta a nagy tudós. — Már dupla házbért ígértem neki, hogy tovább ott lakhassak, de ő azt felelte, semmi

Beogradi feljegyzések

Tilos a köpködés — Mindenki politizál A kedélyes öngyilkos

Amikor még Beograd uccái nagyon rosszul voltak kövezve, a hatóságok sem tartották érdemesnek, hogy az ucca tisztaságára nagyobb gondot ügyeljenek. Most azonban, hogy Beogradban több száz milliót kentek fel aszfalt formájában az uccákra, most már a hatóságok is szükségesnek tartják, hogy az uccák tisztaságát biztosítsák. Nemrégiben a beogradi városi egészségügyi hivatalnak egy nagyon érdekes rendelete jelent meg, amelyben előírták, hogy a közönségnek megtiltották, hogy az uccal járdákra kiköpljenek. Abban az esetben, ha az ugynevezett egészségügyi dektívek valakit köpésen érnek, azt azonnal bekísérik a kerületi rendőrségre és az illetőt irgalmatlanul százötven dinárra büntetik meg.

Jugoszláviában a köpködési rendelet már nem új. Először Heinzl zagrebi polgármester adott ki egy rendeletet és minden köpködő zagrebi »purgert« két dinárra ítéltek el. Beogradban azonban egy köpés százötven dinárba kerül. És még Zagreb panaszkodik ahol majdnem potyára lehet köpködni.

A köpködési rendelet azonban a külföldieket is nagyon erősen foglalkoztatta. Beogradban járt a napokban egy angol újságíró. Az angol újságírókat tudvalevőleg sohasem érdeklik a délszláv politikai pártoknak a küzdelmei, hanem mindig másfajta érdekes dolgokat keresnek. Az angol hallott valamit erről a csodálatos köpködés ellenes rendeletről és meg akart győződni ennek a rendeletnek a gyakorlati hatásairól. Kiállott ezért a Moszkva kávéház elé, amint mondja, két órán keresztül egyebet sem csinált, mint csak a flasztarra köpködött. Várta a rendőrt, a csendőrt, azonban nem jött egyik sem.

Csodálkozva kérdezte meg az angol egyik beogradi kollegáját, amikor ennek az egész Moszkva kávéház előtti köpködését elmesélte: Uram! mondja már hát minek adnak ki maguknál rendeleteket, amikor én két óráig köpködtem a Moszkva kávéház előtt és egy csendőrnök és rendőrnök se jutott eszébe, hogy engem ezért előállítson, vagy megbüntessen, pedig erre öles plakátok, újságok figyelmeztetik a közönséget.

*

Az utóbbi hetekben Beogradban ismét nyakig benne vagyunk a politikában. Mindenki politizál. Akárhová megy az ember, a fülét mindig megüti az elkecseregetett politizáló hangos vitája. Volt ez már egyszer így Beogradban 1924-ben, 1925-ben volt ilyen nagy politizálási hullám, amely azután a következő esztendőben teljesen megszűnt. Az idén azonban a gazdasági viszonyok sem a legjobbak és éppen ezért nagyon sokan vannak olyanok, akik ráérnek politizálni. Az idén a politikai vita nagyon szenvedélyes. Kávéházakban, vendéglőkben nagyon sok haragosan vitatkozó társaságot látni, akiknek a beszédtemájuk egyedül a politika. Meddig fog ez így tartani, azt bizony még nem lehet tudni. Az elkecseregetés mind a két oldalon nagyon nagy. Azonban a megegyezésnek újra jönni kell, mert az ország a mai külpolitikai és gazdasági viszonyok mellett soká nem bírja ki az ellentétek kimélyítését. Egy nagyon okos beogradi egyetemi tanár, aki a politikai eseményektől teljesen távol áll, akit azonban nagyon aggaszt, hogy ez a mindenek fölött való politizálás annyira le foglalja az emberek minden idejét és gondolkodását, ezt mondta erről a rettenetű sok politizálás felől:

— A sok politizálás ellen az volna a legjobb ellen-szer, ha Jugoszláviában több színházat, könyvtárat és általában nagyobb szellemi életet teremtene, ami sokkal nagyobb kihatóással lenne az ország egész mentalitására és akkor talán az emberek az egyetlen szellemi táplálék helyett a más kérdésekkel is többet foglalkoznának és akkor talán vége szakadna ezeknek a politikai vitatkozásoknak is.

*

A Beograd melletti Natalinzi községben az elmúlt napokban egy Sztójánovics nevű koresmáros agyonlőtte magát. Sztójánovics mielőtt az öngyilkosságot végrehajtotta volna, a Natalinzi község csendőrség vezetőjéhez a következő humoros tartalmu levelet intézte.

Tisztelettel értesítelek, hogy ma a másvilágra kivátoztam az utlevelemet, amelyet utólagos ellenkezés ellenére is sajátkezűleg irtam alá. Ezért a törvénytelen lépésért a felelősséget magam vagyok kénytelen vállalni és mást ezért nem szabad beártnod. Elhatározásom okai a következők: Néhány évvel ezelőtt kénytelen voltam a kávéházamat feladni és Aranyelovácon vásároltam magamnak egy szállót, mert azt hittem, hogy ebben az országban nagyon sokan lesznek, akiknek fürdőre lesz szükségük, de meg abban is bíztam, hogy a beogradi közönség a szombati és a vasárnapi napot itt fogja Aranyelovácon eltölteni, vagy ahogy az angolok mondják, a itt fognak weekendezni. A mi népünk azonban lassan eszik és nagyon jól alszik és ezen mi nem tudunk változtatni. Ezért igen nagy adósságokba keveredtem és mivel becsületes embernek tartottam magamat, minden erőmmel arra törekedtem, hogy az adósságaimat ki tudjam fizetni. Most a másvilágra megyek,

hogy a gyerekeimnek is maradjon valami. Az egész vagyonomat Cséda barátomnak adtam, hogy ebből a még meglevő adósságaimat kifizesse és minden függő ügyemet rendezze. Te azt kérdezheted tőlem, hogy miért nem magam intéztem el az anyagi ügyeimet, miért kell ezekkel a dolgokkal másokat terhelnem? Erre csak azt felelem, hogy nekem elég volt már ebből az életből és én ebből a nagy örültek házdából, amilyen gyorsan csak lehet, ki akarok kerülni. Bizony barátom az emberek valamennyien együtt egy nagy örültekházat alkotunk és én innen már a kíváncsi természetemnél fogva is ki és át akarok kerülni a másvilágra. Senkinek sem ajánlom azon-

ban, hogy öngyilkos legyen, mert az életet Isten adta. Én is csak azért akarok menni a másvilágra, mert szeretném látni, hogy a másvilágon okosabb nép lakik-e vagy ott is éppen ilyen örültek száladgálnak, mint minálunk. Ha a másvilágon sem jobbak a viszonyok, akkor azt kívánom, hogy az a golyó, amely az én életemet kioltja, engem az örök feledésbe vigyen és az örök semmiségbe taszítson. Így most aláírom a másvilágra szóló utlevelemet már azért is, hogy Natalinzinak szenzációja legyen. Kérem, hogy ne boncoljanak fel.

Aztán pontot tett a levél — és élete végére.
g. d.

Mozart, a viviszekció és egy szerelmes béka-pár

Mozart Amadeus császári udvari komponista urat — olvasom az egyik újságban — amikor 1791 év december 6-ikán délután 3 órakor a szentmarxi temetőbe kivitték, az illetők, akiknek szegényeknek vissza is kellett volna jönniök a temetőből, a nagy hóvihár miatt megspórolták az utat maguknak úgyhogy senki nem kísérte utolsó útjára a nagy halottat. Az emberek általában talán sajnálkoztak, hogy borzasztó: harminchétféves korában el kellett pusztulnia, de félték a náthától, jobb este a fütött operában Don Juant hallgatni, a temetőbe menni azonban ebben a szörnyű hóföregtetegben, nem, ezt nem lehet kívánni; az ágrólszakadt muzsikusként majd el talál egyedül is fagyos sírjába...

... Mégis — és korrigálnom kell a cikkirót — egy valaki volt, aki Mozartot még halottiban sem hagyta el és a halott Mesterrel együtt fordult be a szentmarxi temető kapuján. A kutyája, így láttam ezt egy vitetett képen: a havasuton egylovas halottas kocsis, rajta egy árva koporsó, mögötte a gvászkiséret képviselőjében behuzott farokkal egy szomorú lompos kutya bandukol. Erről a képről, Feldhaus Richárd Baseltől, aki a képet Párisból hozta, azt állította, hogy Mozart temetését ábrázolja. Hiteles részkar. Tehát a hóvihár dacára is, volt gvászkisérete Mozartnak. A kutya, akinek a zenéhez való vonatkozásairól Jack London »Az éneklő kutya« című művében olvashatunk bővebbet. Feldhaus ur ezzel a képpel, amelyet egy viviszekció ellenes előadás keretében mutatott be csak azt akarta illusztrálni, hogy a kutyában, amelyet egyes tudósok tudományos célból elevenen boncolnak, micsoda emberi érzés és tisztesség lakozik, ami 1791. év december 6-ikán a halottas kocsis kocsisa és sírásó kivételével minden emberből hiányzott.

Viviszekció. Így jutottam el Mozart temetéséről a viviszekcióhoz. (Vajjon Mozart zenéje ismer-e e fajta merész átmeneteket?) És egyuttal eljutottam annak konstalásához, hogy a temetés óta javulás mutatkozik az emberi közönyt illetően. A viviszekció ellenes előadáshoz ugyanis amelyet a Basali ur a bécsi közönségnek tartott, már annyi ember jött el, hogy sokan a folyosóra szorultak. Igaz, hogy most nem dühöng hóvihár, de mindenesetre jó szívre vall, amikor az ember, nemcsak a halott zseni iránt van részvétellel, de lelkére veszi az élő állat elevenen való széttranszicziójával együtt járó kínokat is. Feldhaus ur, az előadó svájci apostola a viviszekció ellenes mozgalomnak, jelenleg hetvenéves imponáns szakállal. Amikor még bo rotválkozott és valamivel fiatalabb volt: hősszerelmes szerepeket játszott a színpadon, majd professzora lett a retorikának. Egykori színművész, ma elnöke a baseli állatvédő egyesületnek. Én csak az utóbbi minőségében ismertem meg, amint kellő pathosszal és a legjobb ékesszólással ostromozta a viviszekció borsalmait. Többek közt egy filmet mutatott, amely a párisi Sorbonne-on készült egy hatalmas farkaskutya viviszekciójáról. Boncköpenyes orvosok a filmen felnyitották az élő, de narkotizált kutya mellkasát, felnyitották mint egy könyvet és látható lett az egész élő óraszerkezett. Ott ketyegett előttünk a szíve. A hü kutyaszív. Aztán elmesztették a lélegző csövét. A közönség irítózattal nézte ezt a műveletet és sikongott, akár egy Grand Guignol előadásán. Mellettem egy hölgy ült, hat kutya bevallott tulajdonosnője, aki kölni vízzel locsolta magát.

— Das kann ich nicht zu sehen. Der Arme Hund! sóhajtott a fél ajultan. Feldhaus ur pedig előzően figyelmeztette a jelenlevőket, hogy a gyenge idegzetűek távozzanak. Azonban senki nem mozdult a zsufolt te-remből. Hagyták magukat kinozni, marcangolni azokkal a borzalmas dolgokkal, amelyeket az előadó feltárt a viviszekció rejtelmeiből. Alig várták, hogy a szegény kutya az orvos kése alatt végre meghaljon.

A szünetben a kutyásnő beszédbe elegyedik a szomszédnőjével, aki négy macskájáról kezd mesélni izgatott apróságokat. A második sorból egy idősebb ur-asszony előrehajol és kölni vizet kért. Csak egy csöppet, rosszul van a filmtől és ő szívbajos.

A hat kutyás: Önnek is vannak kutyái?

— Nincs egyetlen egy kutyám, sem macskám. De az egész vagyonomat végrendeletileg az állatvédő egyesületnek hagyományozom, — mondja büszkén.

Az előadás végén Feldhaus Richárdot percekig tapsolták. Mint Romeónak nem volt része soha életé-

ben ilyen ovációban, mint amilyen ünnepeletetésben részesült Bécsben az állatbarátokból összeverődött közönség részéről. Tanuja voltam, amikor egy asszony hozzá férközött és tisztelete jeléül érzékenyülve átnyújtotta egy fotografiát amelyen ő és kedvenc tengeri malaca voltak lefotografálva: *Emlékl a Mesternek*. Ez volt ráírva a fényképre.

Én emléklül egy füzetet kaptam, amelyet a viviszekció ellen adtak ki. Ebben lapozgatva olvastam, hogy micsoda felesleges kínzások történnek a tudomány kínzó kamaráiban, amelyből a tudománynak alig lehet valami haszna. Így például Prof. Tarchanoff Szentpétervárott a békák szerelmi életét tette tanulmányozás tárgyává és ebből a célból nehány száz békát rettenetesen megkínzott, elevenen felboncolt mindezt a tudomány szent nevében. Tisztelettel kérdelem: mi közünk van a békák szerelmi életéhez? Elvégre is ez teljesen a békák privát ügye. Ezenfelül a békák életéből merített tapasztalatok alig ha alkalmazhatók az emberre. A békaszerelmem más és az emberszerelmem más. Mindemellett a szentpétervári professzor Tarchanoff rávetette magát a békákra és életének főműve a békák szerelmi életével foglalkozott. Tarchanoff művében olvasható a következő passzus:

Kiválasztunk egy békapárt, ahol a him a nőstényt erőteljesen átölelve tartja olyannyira, hogy hiába himbáljuk a bőrét, vagy hiába akarjuk erőszakkal szétválasztani, a férfi nem engedi el a párját. Egy ilyen himnek meglékeljük a koponyáját és teljesen szabaddá tesszük agyvelejét. Bár az ilyen operáció által sem hagyja magát a béka pár szerelmében zavartatni, stb.

A többi nem fontos. Én csak azt szeretném megtudni, hogy ebből a megfigyeléséből micsoda követke-zéseket vont le a tudós tanár ur. Annyit meg lehet állapítani, hogy inflagranti veszély esetére a békák különben vannak érekszerve mint az emberek. Egy szerelmes emberpárnak elég egy békát csak megpillantani, már ijedten szétbontakoznak az ölelő karok.

Nem úgy a békák. Jöhet az ember és kiszedheti a béka agyvelejét és a szerelmes béka ész nélkül tovább öleli béka asszonyát. Ezt nevezem szerelmemnek.

Az egyetlen igaz szerelmem a földön, amelyet a költőknek meg kell énekelniök a békaszerelmem. Valódi, régi békaszerelmem.

Ha én most a Capek volnék drámát írnék a békákról.

Első felvonás: A Palics partján egy béka ifju megismerkedik egy béka hölgygel, akinek nyomban udvarolni kezd.

Én tisztességes asszony vagyok, nem csalom meg az uramat! hártja el a béka asszony az udvarlót. Azonkívül is a férjem minden pillanatban hazajöhet. A férjem borzasztó féltékeny, mindgyárt gyilkol.

Második felvonás: Annyi baj legyen — mondja a szerelmes ifju és addig addig kamatyol, amíg a hölgy szerelmesen és önfelédten a karjaiba hull. Éppen ebben a percben jön haza férj, akit a szerelmesek per-sze nem vesznek észre. A férj kardjával levágja a gázcsábító fejét, aki azonban nem hagyja magát zavartatni ettől az incidenstől.

Harmadik felvonás: A nő: Siess édesem, a férjem minden pillanatban hazajöhet. Amilyen rabiátus, mindkettőnk megöl.

Az udvarló kibontakozik az ölelő karokból és megakar ugrani. Ekkor veszi észre, hogy feje le van vágva és meghal. Mire a nő bánatában vízbe öli magát. A férj pedig levonja a konzekvenciákat elmegy időjősnak és bezáratja magát egy dunsztosüvegbe.

Függöny legördül.

Eos.

ELÖNYOMDÁT

legmodernebb stíli rajzokkal és
kellékekkel legolcsóbban szállít

LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és
kellékek kaphatók

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bács megyei Napló)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16				17				18		19		20		
21				22		23						24		
25			26		27		28			29		30		
			32				33			34				
	36													37
38			39					40					41	42
43		44		45			46		47		48		49	
50			51			52			53			54		
			55											
56	57					58						59		60
61			62		63		64			65		66		67
68			69			70				71			72	73
			74											
75			76							77				78
79	80	81					82		83		84		85	86
87							88			89			90	
91							92	93					94	95
													96	
97							98						99	

Vízszintes sorok:

1. A fűrgeség nem éppen kenyere
5. Német filmszínész
11. Helyhatározó
16. Ennek a tónak a vize zuhan le a Niagara
17. Megbánt
18. Folyó
20. Ige
21. Rög
22. A 74. vízszintes — első szava
24. Francia író
25. Bosszant, megharagit
28. Rövidítés címzésben
29. Aki így tesz, náthás
32. Középkorba való büntetőeszköz
34. A japánok ősi vallása
36. Zrínyi Miklós, a költő éposza
38. Francia névelő
39. Okos ember így tesz, ha részeg akad az utjába
40. Sűrűn szerepel kabarék műsorán
41. Két azonos magánhangzó
43. Német előjáró szócska
45. Rokonségtelmi a »szór« ígével
46. Füsttel teszi, akinek dohánva van
48. A 33 függőleges betűi — más sorrendben
49. Számnév
50. Francia személyes névmás
52. Jzsefet így is becézik
54. Ló
55. Modern közlekedési eszköz
56. Minden épületen van
58. Milanói opera
59. Város
61. Női név
62. Beszédrész
64. Jelző
65. Megér minden pénzt, ha jó
67. A pók is nagyszerűen ért
68. Francia hírtokos névmás
69. Déleuropai nép
71. ...láma
73. Német személyes névmás
74. D'Annunzio-regény
76. Anva teszi, ha itt a lefekvés ideje
77. Huscsemege
79. Aki nem fél egy kis küzdelemtől
82. Idegen tagadószó
84. Nagy tó Afrikában
87. A mormonok hazája
88. Ebből többet termel Amerika, mint a többi földrészek együttesévé
90. Német kikötőváros
91. Rokonségtelmi az 1. vízszintessel
92. Ázsiai fennsík
94. Beduin törzsfőnök
96. Ilyen a finom ruhaanyag
97. Délafrikai állam
98. Színházi szerepkör
99. Magyarországi politikus, aki volt követ, államtit-

Függőleges sorok:

1. Igy rendel a kereskedő a már megrendelt áruja fölött
2. Algír egyik tartománya
3. Kínai dinasztia, amelynek uralkodása alatt fénykorát élte az ország
4. A pihenés napja
5. Folyadék
6. Pusztit
7. Abam — idegen nyelven
8. Okori nép
9. Ázsiai fejedelem
10. Háziállat
12. Iésztát, süteményt izesítenek ezzel
13. Az »ok«-ból képzett ige
14. A kereskedelemben használt idegen kifejezés — első fele (»Olyan, amilyen«)
15. Latin prepozíció
17. Népdal
19. Heitai Jenő írta
23. Aranv János egyik költeményének címe
26. Írási — latinul
27. Biztosítékul szolgál bizonyos ügyleteknél
29. Harmadik — franciául
30. Női név
33. Főnév is, ige is
34. Rövidítés
36. Izrael első királya
37. Az Északi-tengerbe ömlő folyó
38. Odysseus atyja
42. Nagysikerű Molnár-darab
44. Világhírű énekes
46. Tréfás neve egyik politikai párt tagjainak
47. Folyó, sőt férfinév is
49. Kártyában a legkisebb értékű lap
51. Izekötő
52. A 17. függőleges első, negyedik és tizedik betűje
53. A Halotti Beszéd (»Latitue felevm...«) — hatodik szava
54. Mértani test
57. Lásd 7. függőlegest
60. Érzékszervünk
62. Zsidó női név
63. Igen nagy — az ékezet pótlásával
65. Részvények szelvényivének az az utolsó darabja, amely az új szelvényív átvételére jogosít
66. Becézett nőnév
69. A magyar parlament első nőtagja volt
70. Hálózási vállalat nevének kezdőbetűi
71. Német névelő
72. Ezzel indul az iparos, kereskedő pályája
75. Ósrégi német hercegi család kettős nevének első fele
78. Rabló
80. Üdítő ital — névelővel
81. Pihenő — németül
82. Zola regény
83. Becézett női név
85. Ujvaz a Jég tükre

86. Magyarul: sátor
88. Kettő
89. Lásd 28. vízszintest
93. Rövidítés nagyvállalatok cégében
95. Igen — idegen nyelven

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Házasság. A polgári házasságkötés díjtalan. Kihirdetés, vagy a kihirdetés aluli felmentés kell házasságkötéshez. Születési és illetékességi bizonyítvánnyal kihirdetik, de az okmányok beszerzése alól is kérhet és kaphat felmentést.

Góza. Az első versnek a befejező két sora költői. A második vers (Az élet ősze) egészben jobb, mint az első, de sok dőcögés van még benne. Hiszük, hogy fog még jobbkat is írni.

Anyámról. Megható sorok, azonban verselése annyira primitív, hogy nem közölhető. — Ugyanez vonatkozik a Névnep utáni temetés című verseire is.

Az ördög szeme. Jól megírt dolog, azonban Jarmo József: A Börtön című nemrég megjelent regényében ugyanezt mégjobban megírta. Mást kérünk és mást várunk.

Viruló ősz. Pálics Szuboticához tartozik, tehát olyan városhoz, melynek több mint 50.000 lakosa van s így az új adótörvény 37. §-a szerint husz évi adómentességet élvez az ott ujonnan épült épület. Az adómentességet úgy kell érteni, hogy az államnak 3% fizetendő, míg a város a husz év alatt semmiféle községi pótdadót sem kövétel. A bérbeadott olyan szobák után, amelyek nem adómentességet élvező háznak a részei, a házbér 12%-a fizetendő alapadónként és az után 10.000 dinár jövedelemig még 2%, a többi 70.000 dinár jövedelemig minden 10.000 dináronként további 2—2%.

Szombori abonens. Azt, hogy valaki felekezeten kívüli lesz, csupán az illető vallásfelekezet papjánál kell bejelenteni, mely vallásfelekezetet elhagyja. Öt évig köteles a vallásfelekezet részére való adókat fizetni, öt év múlva semmit nem kell fizetni.

M. J., Bácsko Petrovosze'o. Ébred a kínai sárkány című könyv magyar fordításban még eddig nem jelent meg.

Kiváncsi szőke lány, Noviszad. Strelitzky Dénes 41 éves, nőien. 2. Magister nem hajlandó az álnévét elárulni, Szuboticán él. 3. Eos álnév alatt Hajnal Jenő ír. 4. Quassimodo álnév alatt Braun István ír, Szuboticán él. 5. Szigethy Vilmos Szegeden lakik 6. Kérdezett asszony 32 éves, Szuboticán él. 7. Prekomurjei szintén nem kívánja álnévét elárulni. 8. Karlóczai álnév alatt egy férfi ír. Szintén Szuboticán lakik.

H. J., Noviszad. A karácsonyi Almanachot minden előfizető és minden lapvásárló meg fogja kapni, mert az a lapnak szerves mellélete lesz. A kérdezett Pansevón lakik.

31 éves. Amennyiben Ön állampolgárságot akar szerezni, feltétlenül katonaköteles. Kérje a noviszadi főjegyzői hivatalban az állampolgárságát és jelentkezését katonai szolgálatra.

P. Milan, Szombor. A konkrét panasszal forduljanak az illető pénzügyigazgatósági tisztviselő felettes hatóságához.

F. J., Szubotica. Ha a hadirokkantak egyesülete rokkantnak nyilvánítja és erről tud egy bizonyiatot szerezni, nem kell fizetnie az ápolási költségeket. Ha a házon kívül más vagyona nincs és 25 dinár állami egyenes adónál kevesebbet fizet, szintén nem kell fizetnie, mert ebben az esetben szegénységi bizonyítványt kaphat a községtől. Ha ezek közül az egyik sem áll fenn, akkor tartozik adót fizetni.

K., Petrovose'o. A beteglátogatásra használt egyfogatú fiakker után az illetékdíjjezvők 100 §-a szerint 200 dinár fizetendő egyszerűsindenkorra bejelentési díj és évenként 200 dinár illeték fejében. Mentességet csak a teherautók és azok a fuvarozási eszközök élveznek, amelyek fuvarozási üzlet céljaira szolgálnak és ezen üzlet után adó van kivetve.

Körülbélül. Nem tetszik.

Apatini vendéglők zárórája. Névtelen panaszt nem közlünk. Forduljanak panasszal a főbíróhoz

M. A., Gornji-Kovilj. Szeretnénk, ha a kereskedők és iparosok álláspontját minden személyeskedést megelőzve világitaná meg, mert így nem használhatjuk.

Rádióüzenet az égbe. Megható emberi dokumentum, de nem irodalmi alkotás. Sajnálattal nem használhatjuk.

A muzsika, Tizenhatalcadik évem. A vers is, a novella is biztató készsége vall, de a Bács megyei Napló igényeinek ezáltal sem felel meg egyik sem. A novella tagadhatatlanul erős stilszerűsége, értelmes gondolkodásra és bizonyos jellemépítő erőre vall, de terjedős, pepeselő és helyenkint naiv. Az ilyen mondat mint »Az író szobájában üres csend lebeg« hatást, értéktelenséget, mindent destruálni tud. És ilyen mondat még nagyon sok van az egyébként is kezdetleges szűzszerű és idegen hatású bélyegekben vergődő történetekben. A Tizenhatalcadik évem című verset — éppen mert az író nem tehetségtelen és fejlődésképes — tizenkilencedik évében már biztosan szégyelni fogja.

Viharban, Vers. Novellából árad az erő és nem áll rosszul a fojtott, oroszos levegő sem, a megírás módjában, az elbeszélés ökonomiájában azonban még sok a zavaró fonákság. A vers, az Öntől olvasott poemák után meglepően gyöngye és problémátlan. Higgadtabb, több önkritikával készült írásaiból kérünk. Tudjuk, biztosan vannak ilyenek is.

D. G., Becgrad. Mikszáth »Különös házasság« című regénye végződik így. A békák brekkekig: Nagy urak a papok! Nagy urak a papok!

Mielőtt ruhát csi-áltat okvetlenül tekintse meg legújabb eredeti párisi divatmodelljeimet **Cérnay-szalón** Subotica, Telefon 712
IV., Zlataričeva ul. 10

Megfiatalítja 20 évvel a **FERFIFEJ-védő** egyes **SCHNEWEISS**-hajregenerátor, mely visszaadja az ősz haj ereit. Biztos hatás. Abszolút méreg- és olómentes. Kapható minden drog-riában, gyógyszer- és illatszerárban. Aho méz nem kapható, 40 dinár bekiúdíe me ell béimen vszálít két üveggel az S. H. S. képviselő.

Balla drogeria V.-Beckerek

TÁRSUL KERESÉK

felmondatlan állásban lévő perfekt szerb-német utazót, fűszer- esetleg vasáru-ügynökség alapításához. En 80.000 dinár készpénzzel rendelkezem, a társ tőkéje jelen-tékenyen kevesebb is lehet, mert az üzlet szervezése és vezetése a társ dolga lenne.

Leveleket „Ügynöktárs“ jelíggel a kiadóba kérek

Euphosisl Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményeiben felülmúlhatatlan gyógymód **reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neuralgi us fájdalmak esetében**. Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részeire** berlini módszer szerint.

Számos köszönetirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás**. Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágosítást ad:

Dr. Vécsei Jenő, orvos

SLAVEKS FURNIROKAT

legjutányosabban szeresheti be **SLAVEKS D. D. ZA ŠUMSKU INDUSTRIJU** Zagreb, Brod n/S vezérképviselőjénél

LUDWIG HUBERT IŠIN, NOVISAD
Cara Dušana 33. Postafiók 25

Uj ermésű **dió 7.80 dinár kilója**

az Agrarna i Komercijalna Banka, Brčko vezérképviselőjénél
Subotica, Masarikova ul. 3 — Telefon: 687 és
Julio Krishaber cégnél Subotica, Sokolska ul. 7
Eladás csak viziontarusítóknak!
Állandó raktár ludás és zsákesi v ban és l kvírban

Autotopia
Fototopia
Kametszelek
Rajzok

A Vajdaságban egytőlálló Etos!
FISCHER ÉS KRAUSZ
Subotica, Šenoe ul. 12
Telefon 629

a legjobb kivitelben

A legdivatosabb női ridikülök

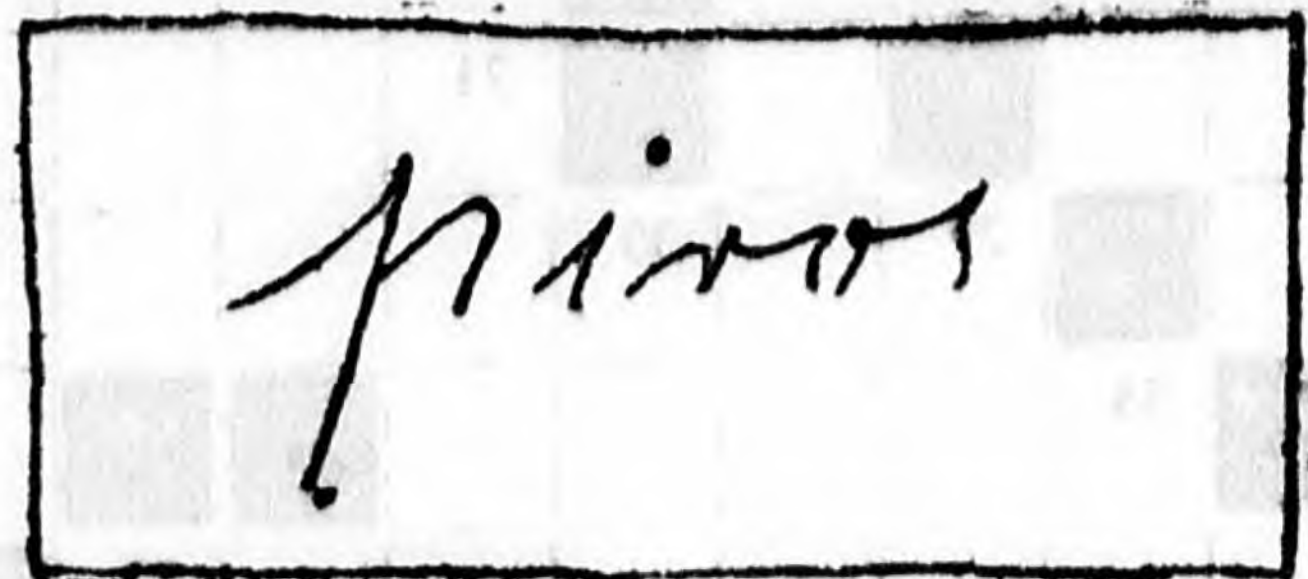
férfi pénz-, szivar- és cigarettatárcák, berendezett kazetták, manikürkészletek és az összes apró bőrárúkból **olesó árak mellett nagykarácsonyi vásártrendezék**

Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül
SCHLAGER HENRIK
bőráru specialista Subotica, Kr. Aleksandra ul. 1.

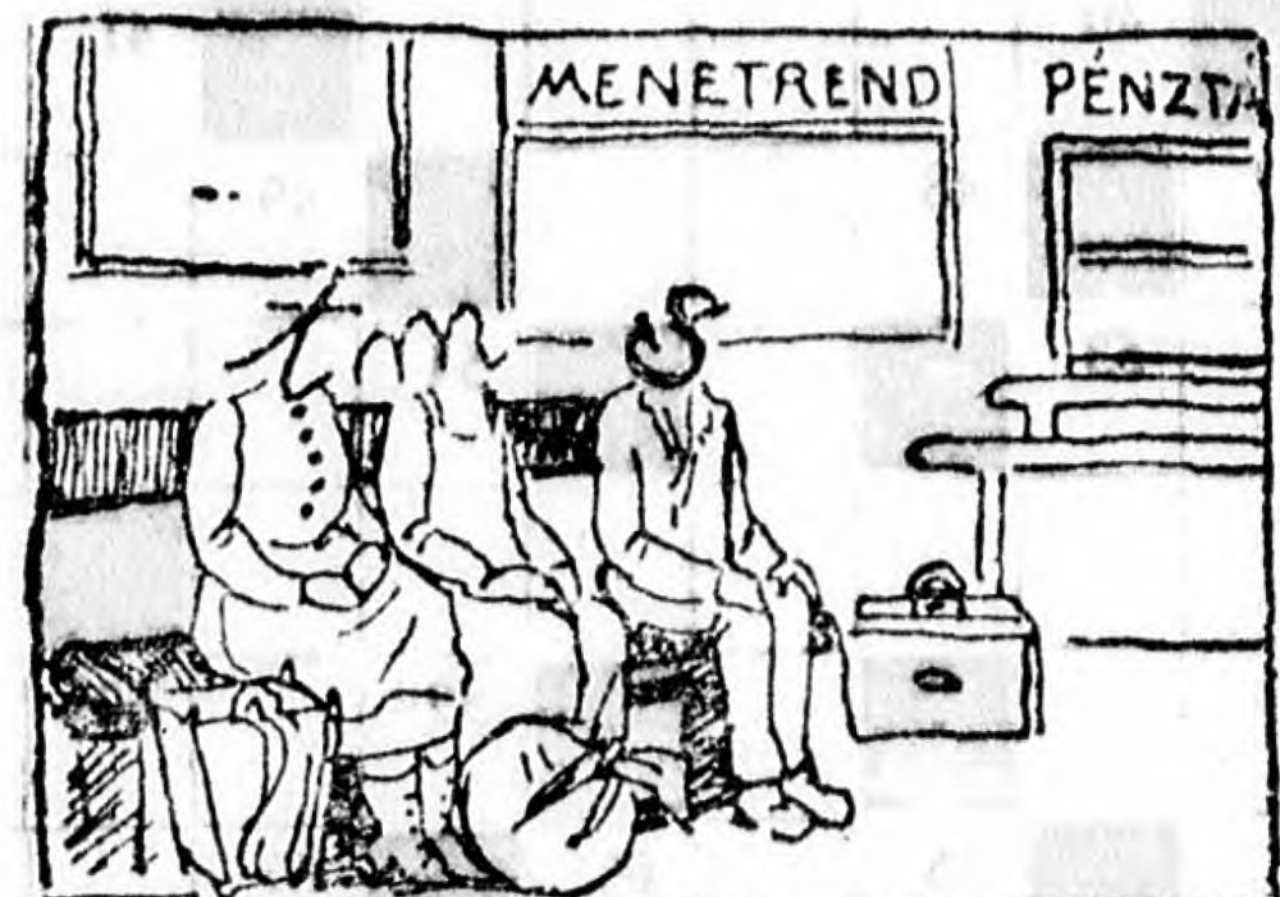
REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvények:

I.

II.

Az I-nek a helyes megfejtése:

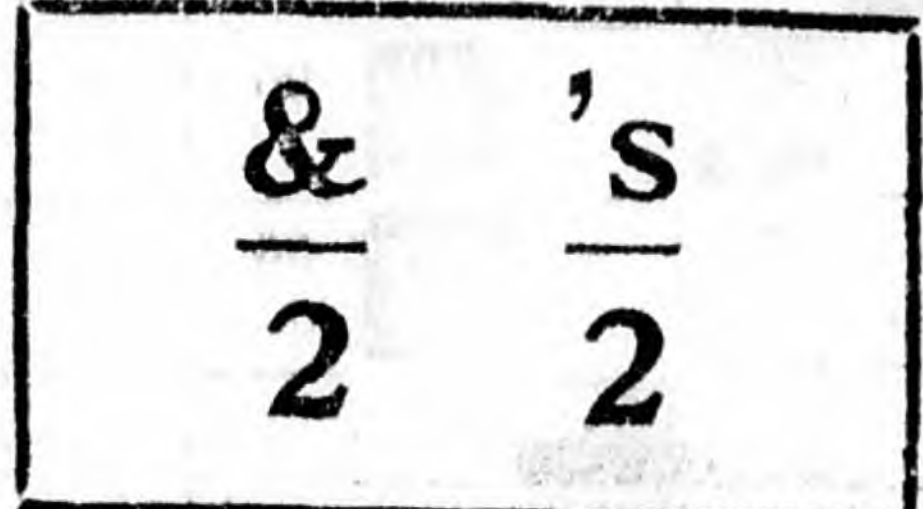
Szindarab

A II-nak a helyes megfejtése:

Temesvár

Mai rejtvényeink:

I.

II.

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Ejtő, 4. Veritas, 10. Raff, 13. Örv, 15. Rohan, 16. Tér, 17. Ha böics vagy, neves!, 20. Table, 21. Tarló, 22. Janus, 23. R.S.T. 26. Ide, 28. Máj, 30. Basel, 33. Emel, 36. Lud, 38. Mar, 39. RRRR, 41. Demosthenes, 43. Befon, 44. Vitt, 45. Ton, 47. Göte, 48. Előtt, 49. Xantus János, 51. Nebo, 52. Gyi, 53. Olt, 54. Tört, 55. Gázló, 56. Meg, 57. Red, 60. Oja, 62. Eitel, 64. Niesé, 67. Alóla, 69. Volt egyszer egy szegény fiu, 70. Áru, 71. Etele, 72. Dill, 73. Ante, 74. Planeta, 75. Kuló.

Függőleges sorok: 1. Echt, 2. Több szem többet lát, 3. Örölt, 5. Erst, 6. Rovat, 7. Ihar, 8. Tagliamentó, 9. Anyó, 10. Réva, 11. A rendőrfőnök jó fiu, 12. Fess, 14. Vle, 16. Tej, 18. Aar, 19. Sue, 24. Váltó, 25. Der, 27. Kedvenc, 29. Juh, 31. Sas, 32. Ernesto, 34. Meile, 35. Loto, 37. Detaillista, 39. Regát, 40. Rotor, 42. Non, 46. Ister, 49. XYZ, 50. Ulm, 52. Gáz, 57. Rió, 58. Detre, 59. Csele, 60. Olyik, 61. All, 62. Evva, 63. Len, 64. Nyel, 65. Ezen, 66. Eget, 67. And, 68. Autó.

*

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 82-en. A kézfítesű hírlaptartót lvsorsolás útján **Viola Margit**, Subotica nyerte meg, akit arra kérünk, hogy portóköltésre szíveskedjék beküldeni 5 dinárt bélyegben.

Ha **KÖNYVSZAKERTŐRE** lesz szüksége írjon **Borbé y L. Novisad**, postafiók 75 címre

Üzemünk részére **főgépészt keresünk**

aki kondenzátoros stabilgépek kezelésében hosszabb gyakorlattal bir, a javítóműhelyt szakszerűen vezetni tudja, az elektromotorok kezelésében némileg jártas. Oly egyének, akik állandó állásra tartanak igényt, küldjék bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatukat iskolai képzettségük, családi állapotuk és fizetési igényeik megjelölésével

a **Sentai Hengermalom**
Heszler és Társai R.-T.-hoz, Senta

Karácsonyra!

Ékszerek, órák és China ezüst dísz tárgyak a legolcsóbban kaphatók

Adám ékszerésznél
Subotica, Rudičeva ulica 6.

ELŐNYOMDÁT

legolcsóbban szállít **BLEIER MÁRK, SENTA**
E'só jugoszláv sablongyára

Dr. PANTOVIĆ SZANATÓRIUM

BEOGRAD, Prote Mateje ul. 29, Telefon 8-28

Felvesz minden időben női és férfi belegeket gyógykezelésre és műtétek eszközlésére, valamint gyermekágyas jelentkezőket
Gyógykezelési operációs árak igen mérsékelték

Weitzenfeld és Társa

Telefonszám 192 Subotica Városi héraldota

Orlái vá-
las ték lú-
szőnyegekben, li-
noleumokban és kárpi-
tos cakkokban. - Nagy Kará-
csanyi Vásár és mara-
deko teláruútása
gyári árakon

Somborban

billiáns ékszerek, alkalmi vételek, aranyárú, valódi- s kinaezüst dísz tárgyak, evőeszközök
óriási választékban
Olcsó karácsonyi klárusítása

Keszler Dezső
órák- és ékszerésznél

Sombor, Kr. Aleksandra (Főul.) 4
Névre üljeljen!
Győződjék meg!

TRBOVLJEI TRIFAILI SZÉN SZOBAFÜTÉSRE ISMÉT KAPHATÓ 100 kg 56 dinár SIPOS SANDOR SUBOTICA Sokolska 6. — Telefon 868

Uradalmi magyar kékmák Engros—Detail Manó Sugár Telefon 47

6 napig tartó nagy karácsonyi vásárt rendezek

- megépülő olcsó árakkal
- Női selyem melé-barisny... 12 d n.
 - Női téli barisnya divatos kockás... 14 „
 - Női és férfi téli keztyűk... 15 „
 - Női bemborg selyem-barisny a baba nélkül... 50 „
 - Fejti zokni divatos, csikos és kockás... 10 „
 - Fejti ing fehér... 40 „
 - Fejti ing divatos, kockás... 60 „
- Valódi angol női és férfi barisnyak, téli és női fehérneműk, nyakkendők, a go gráfru áruk, retlikök, pyia uaz, valódi angol zsebkendők, poultowerek nagy választékban és ren- kvel olcsó leszállított árakban

Klopfér Ignác ur és női divat ruháza Jugoszláv bank-palota

Paszományt bátorra, függönyre, draperiára, rojlokat, zúrókat, bojtokat olcsón vállal Nagy Lajos paszomán os, Jugovića 31. Meghívásra mi támmal házhoz megyek

HOGY LESZEK EGÉSZSÉGES és MUNKAKÉPES?

Miképen szabadulok meg az idegességtől!

Ez a félelemmel párosult kérdés, amely súlyos sőhajként hallik, sok ezer meg ezer ember melléből fakad. Az idegesség a jelenlegi kulturvilág legelterjedtebb betegsége, amely méltán nevezhető kulturbetegségnek is. Az idegrendszer könnyen izgatható gyengesége mindig gyakoribb lesz, a létfenntartásért vívott nehéz harc mindig rettenetesebb és hevesebb. Mily sok alakban jelentkezik ez a betegség! Egyszerű fejnemástól kezdve a megőrzítő fél- és egészoldalas fejfájásig, az emlékező tehettség gyengülése, akadályok a gondolkodásban, akaratgyengeség, rossz kedv, kényszerképzetek, szédülés, képtelenség szellemi és testi munkára, az álmattanság kínjai, az emberekkel való érintkezéstől való félelem, az emberi életben előforduló legegyszerűbb munkától való aggodás, képtelenség a mozgásra és állásra, stb. mind-mind idegesség. Ezek a félelemérzések a legrettenetesebbek is lehetnek. Szellemileg nem találók nyugalmat

a gondolatok egymást űzik a fejekben, ez a panasz sok embernek. Elmélyedés, hanyagság a szolgálatban, bizonytalanság a beszédben, zavarok az írásnál, a végtagok reszketése, bél-, gyomor- és emésztési zavarok, székelési nehézségek, nyilalás és szúrás az egyes testrészekben, vértódulás és vértömülés, krónikusan hideg lábak, szívdobogási rohamok, légzési nehézségek, ideges láz- és hidegborzongás, ok nélküli elpirulás és elsápadás, stb.

Van itt segítség?

Ha az ideggyengeségnek és az ezzel járó sokféle betegségnek útját akarjuk állni, elsősorban az akaratot kell fokozni. Az ideges embernek energia- és akaratgyengesége okozza elsősorban az eredménytelenséget.

Nyissuk ki szemünket!

Sokszor látunk existenciákat, akik az életben hajótörést szenvedtek, mert akaratlanul megadják magukat szomorú sorsuknak. A gyenge és ingadozó jellem legjobban egy háztetőre tűzött zászlóhoz hasonlítható, amely a szél kényvének-kedvének van kiszolgáltatva. Sok mindent ajánlanak az idegbetegeknek gyógyszerként és meg kell állapítani, hogy ezek közül a szerek között sok a teljesen értéktelen, de azért van ut, amely a gyógyuláshoz vezet.

Ne legyen hátátlan

a természettel szemben, amely nekünk ha kerülő úton is, a vegyész tisztító kezén keresztül, olyan szert ad, amely tényleg figyelemreméltó és hasznos, mert erősít és gyógyít. A természetnek ily kegyes ajándéka a

valódi Kola-Lecithin

amely frissít, emeli a munkaképességet és az életerőt, a legjobb tápszert az idegeknek és az agynak, javítja a vért, fiatalít, életkedvet, a fiatalság erejét és tetterőt ad, amely eredményt és sikert jelent. A Kola-Lecithin megóvja az idegeket a kifáradás ellen és minden strapa ellen ellenállóképpé tesz. A Kola-Lecithin a legtisztább alakban adja a szervezetnek azokat az anyagokat, melyekből a test sejtjei és az idegszövetek táplálkoznak.

Sok orvos

ezek között a legnevesebb kutatók és egyetemi tanárok a Kola-Lecithinről a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak és ajánlják is azt. Kérjen

ingyenes próbát

és mi nagyon értékes és érdekes idegrendszer-ismeretünket. Bőrmintve, vámmintesen és

teljesen ingyen

küldöm Önnek. Olvassa el ezt a könyvet, amelyből Ön is megláthatja, hogy minden komoly betegség mögött okként a testi szervezet legyengülése áll. A Kola-Lecithin fokozza a munkacéret. Ön is meggyőződik arról, hogy tényleg megboszabbítható az élet, a betegségnek elejét lehet venni, a beteget gyógyíthatjuk, a gyengeséget erősíteni lehet, az ingadozókat erőssé, a boldogtalánokat ismét boldoggá lehet tenni.

Csak akarni kell!

A veszély helyes felismerése a kedélyállapotra megnyugtató befolyást gyakorol, ha ismerjük azokat az utakat, amelyek ebből a veszélyből kivezetnek.

Ernst Pasternack, Berlin, S. O., Michaelkirchplatz 13. Abt.: 328.

Legolcsóbban vásárolhat gyermek patentharisnyát női és férfiharisnyákat gyermekjátékokat nagy választékban Kőrösinél Trumbićevo ul. 7 (Papucs-piac, Csonak-ház) Saját érdekében győződjön meg jöminőségü árúimról és olcsó áráimról

Eladó
120 hold elsőrendű birtok, téglaépítkezéssel, teliszarvalással, 60 hold szőlővel, No-vagradián, holdja 6500 dinár, kedvező fizetési feltételek mellett.
7 1/2 hold asztó, cserpes tanúval Mol-Nagyjársban, holdja 21000 dinár.
25 hold kitűnő szántó, vetés-vel, Bačkatopola alatt, vasút mellett, holdja 19600 dinár.
Ház, szép, nagy, benne vegyes-kereskedés italmérésjoggal, trafikengedéllyel, p é k s ó g Bačkatopola forgalmas helyén. Esetleg bérberehető.
„Bömeches“ ügynöksége, Bačkatopola

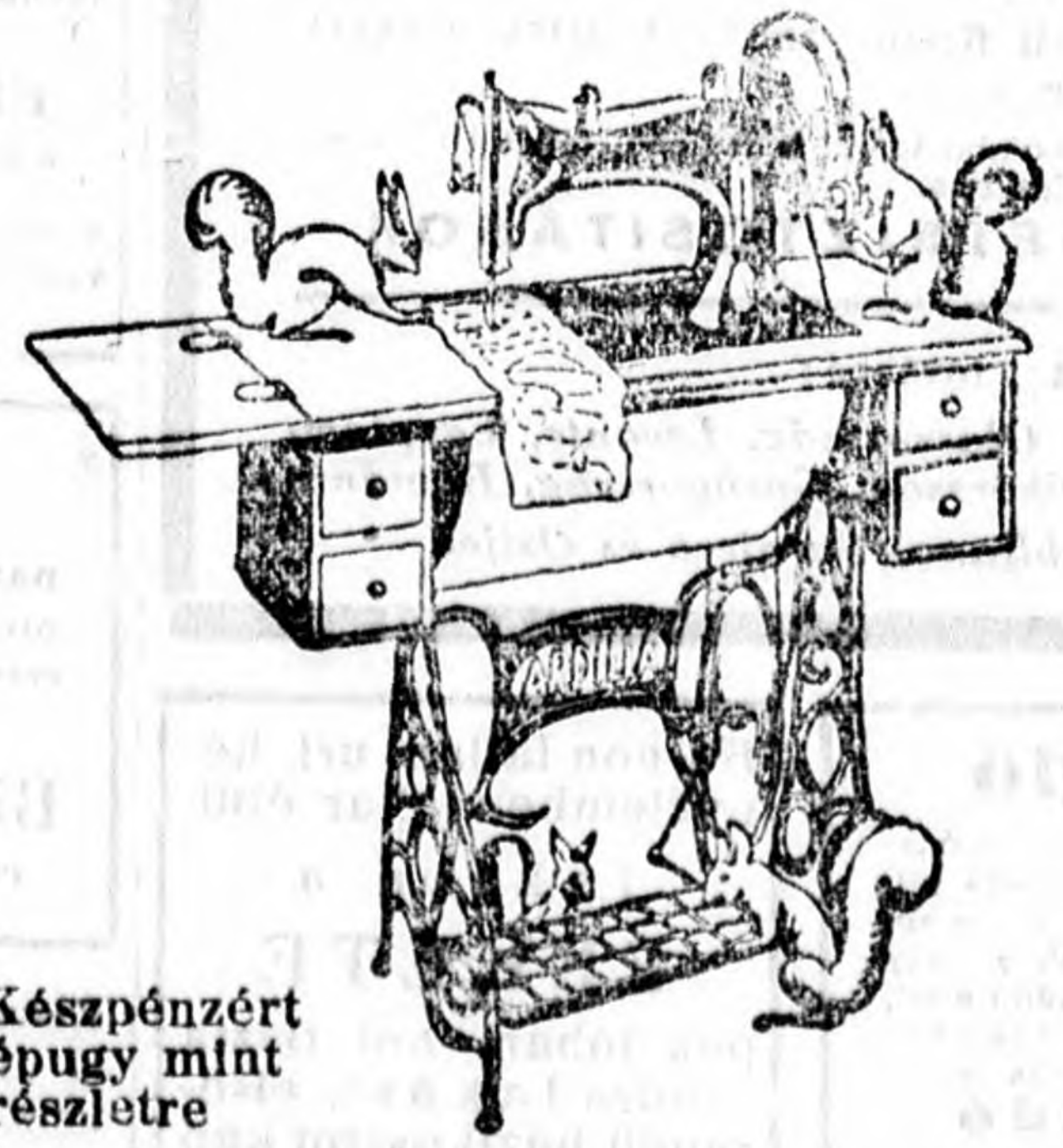
Karórákra sarkos üvegek svájci kristálytisza üvegből 24 órán belül OLCSÓN csiszol **KREKUS** óraspecialista SUBOTICA

Parfümeriát, kozmetikát és hygieikus cikkeket csakis a **BRČA MARER** cégnél **NOVISAD** K. a. J. Petra 13. vá ároljon, mert ez a leg nagyobb és legrszortirozottabb raktár. — Leszolidabbi kiszolgálás!
Né y en leszállított árak! Legnagyobb választék **ka ácsnyai és ujévi** ajándé okban. 1298

Reiss Dezső technikai ügynök g SUBOTICA Paja Dobanováog u tsa 8. Külföldi gyára: képviselő-lete. Aján: szerszámok, kal, szerszámgepeket a vas- és falpar részere es autogen-hegesztő berende-zéseket lezo es job b g árti ára 12 16 Ház 4116 ekv. ele és el d in

Szép és praktikus karácsonyi ajándék a le ülmulhatatlan német varrógép

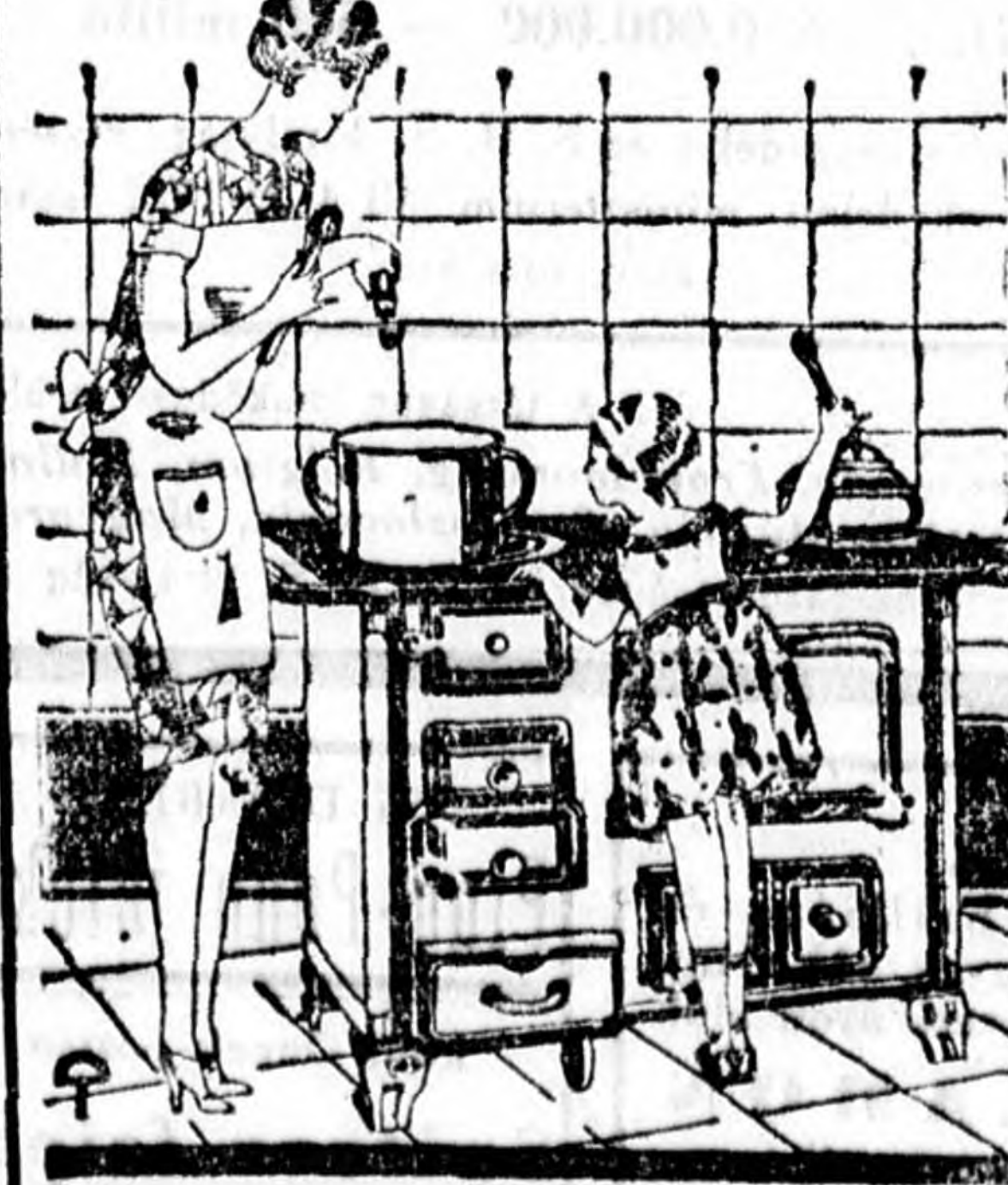
ARDILLA

ARDILLA

Kézpénzért épuj mint részletre

A háziasszony öröme és segítsége

a jó takaréktűzhely, amely gyorsan, gazdaságosan és egyszerűen főz. Az **Oranier** takaréktűzhely kiválósgával gondoskodik az izletes ebédrol és csiszolt tüzlappával, tartós emajlizozásával, valamint tülkörfényes nikkelasalásával a konyhának leg-szebb díszé

OEHLER—BLATTMANN NOVISAD, Sremska ul. 10. Tulajdonos: A. MEIER

A legjobb Mährisch-Ostrai koksz és porosz kályhaszén

bármily tételben „Ignis“ Wirth tüzianyag kereskedésében, Pallási ut 6. — Telefon 503

120

Január

1

az ajándékozás napja.

NAPTÁRT

kell Önnek is **ajándékozni** és pedig **Rožankowski i drug d. d.** Savska cesta 27. **Zagreb** Telefon 4480, 4481
Kapható minden jobb papír- és díszműtrüszletben, valamint a szakmabeli nagykereskedőknél 12780

Külföldi gyár budapesti lerakata

női és férfi szövetszövetkezet, Jugoszlávia területére Szubotica vagy Noviszád székhellyel jól bevezetett

képviselőt keres

Ajánlatok „D. D. 100“ jellegre a referenciák megjelölésével a kiadóhivatalba intézendők

Euphosil Paraffin Therapia

Dr. Uzelac szanatórium épületében

Novisad, Dunapart

Külföldön és helyföldön elismert német módszer szerint EUPHOSIL PARAFFIN THERAPIA felülmúló hatatlan eredményt mutat fel: reuma, köszvény, ischias, lumbago, fagyás és neuralgikus fájdalmak esetében. Kétséghelytelen siker az euphosil paraffinos FOGYASZTÁS által az egész testre vagy annak egyes részecire.

Ugy a szívre, mint a test egyéb részeire teljesen ártalmatlan!

Szöbeli felvilágosítással, prospektussal szívesen szolgálnak 12030

SZÉNÁT

bálákba préselve, teljesen sámentes, ab Breko állomás szállítók métermázsánként 105.— dinárért **GEHARDT JÓZSEF, BRČKO, Bosna**

TAKÁCSOK

legolcsóbban kaphatnak **kenderfonalat** és mindennemű gyapjufonalat **A. ROMANO** cégnél, **Zagreb** **Bošovičeva 15**

Diszkrét! Csak férfiaknak!

Egy tökéletes tálmány lehetővé teszi a teljes potenciát éremy életkorban. Uter hiábavaló kísérlet és számtalan közönséges üzleti tük után ez a zsenális, egyszerű és ártalmatlan készűék a első komoly eredmény! Korunk csodája! Korszakalkotó változást hoz legintimebb életünkbe. Vevőképviselet minden álamban a legmegbízhatóbb cégek-nél. Franciaországban „Pharmacie Centrale Paris“, Ausztriában Gummikönig Wien, Magyarországon Keleti J. Budapest. Diszkrét felvilágosítással szolgál a jugoszláviai vezérképviselő: **A. MAYERHOF** optikus **V. Bečko** ek. Levélben érdeklődők csatoljanak 10 dinárt a prospektusra 1275

Köhögés

bármilyen eredetű is legyen, rögtön csillapodik az antiszeptikus

VALDA-PASZTILLÁK

használata által. Páratlan szer nátha, meghűlés, toroklob, nyakfájás, idült vagy heveny bronchitis, spanyolnátha, influenza, asztma stb. ellen. De jól vigyázzon és mindenütt VALDA névvel ellátott dobozt kérjen, mely a mi valódi pasztillánkat tartalmazza.

Kozmetikai szalon

Tulajdonos: **Dr. VÉCSEI JENONÉ**
Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyítása villany és keafénykezelés, paraffin therapia
Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539

Kérjen mindenütt **»TRETORN«** sár- és hócipőt. A

TRETORN cipőknek nincs versenytársa!

Rózsa, fehér és Woltmann-rózsa **Burgonyát** babot, ste. er fa zim a, diót, dughagymát, hagymát **l-a szénát** préseltet, sámentest, vagonszámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállít bármely állomásra franko **LEDERER JENŐ** bank és biz. üzlete, főzelék és gyümölcs export-import **NOVISAD, VILSONOV TRG 7** Telefonszám: 22-14. Raktár Femezinska ul. 3B. Sörgöncim: Lederer 212

„TOBLER“ a világhírű csokoládé-cukorka- és kakaógyár az egész világon szabadalmazva **Toblerone:** havasi mézzel és mandulával **Nimrod:** malátával és biszkvittel **Toblerido:** keserű csokoládé inyencenek **Mindenütt eze'tet kérje**

Finansziroznék

egy gyorsan lebonyolítható üzletet.

Ajánlatokat az ügylet részletes leírásával „200.000-ig“ jelige alatt a kiadóhivatalba kérek

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészít **Galgóczy magántanfolyam** Budapest, VIII., Mária Terézia tér 3. sz. 12778

Szerbiai, boszniai és szlavóniai

PRÉSELT SZÉNA

kitünő minőségben, nagy tételekben

ELADÓ

Szállítás az ország minden részébe valamint kivételre a külföldre is vagon- és hajótételekben. Árakkal és szállítási feltételekkel készségesen szolgálnak

„PRIVREDA“ A. D. BEOGRAD

Hercegovacka ulica 7. — Telefon 29-80. Táviratcim: PRIVREDA 1271

Fiók vezetését

(vagy hasonló állást)

teljes bankgaranciával elvállal kereskedelmileg képzett fiatal ember

Ajánlatokat „33“ alatt a kiadóhivatal továbbít

KRALJEVBREGSKA FABRIKA ŠAMPANJERA i PODRUMSTVO

többszörösen kitüntetett gyártmányainak minél szélesebb körben való megismertetésére

ajándék reklám-ladákat

hozott forgalomba a következő tartalommal:

- 2 üveg *Reverence Kraljebreg pezsgő*
- 1 üveg *cognac Eau de Vie*
- 3 üveg *Kraljebregski Riesling*

melynek ára

250 dinár

postán utánvéttel

Egyben felhívjuk b. vevőink figyelmét, hogy Sucotićán **Szabados S.** pálinkagyároskereskedő cégnél (Bene Sudarevičeva ulica 5. szám alatt) helyi lerakót létesítettünk, ahol összes gyártmányaink eredeti gyári áron minden időpontban (még éjjel is) kaphatók

Karácsonyfák!

A t. közönség szives tudomására hozom, hogy két vagon 1-5 méter magasságu **válogatott karácsonyfa érkezett** Nagyban és kicsinyben a legolcsóbb árban kapható. 1291

Feigl Károly vas- és faárkereskedésében. Vél.-Pecske ek. Zs'tni ter. Dunajevsk'szgyár épületében Kérem t. vevőmet, hogy a hálgyasság a vett az utolsó napokra, mert a készletgyor an effoly

Wagner
óras- és ékszerésznél
SOMBORBAN

eddig itt még nem látott választékban és rendkívül olcsó áron vehet **karácsonyi és ujévi ajándékokat** órákat, készitáskákat, cigarettatárcákat és minden más arany, ezüst és kinaezüst tárgyat. Gyűrűben különösen nagy választék 13283

„MARGO“ darabos maláta

a legjobb szer a **köhögés, rekedtség, nyálkásodás és nátha** ellen

Csak eredeti csomagolásban valódi!
Minden szakmabeli üzletben kapható!

10 napos karácsonyi vásár

A raktáron lévő télikabátokat, bőrkabátokat, raglánokat, férföltönyöket, női és leánykabátokat, szőrme- valamint városi bundákat

mélyen leszállított árban árusítom

Minden vásárló, aki 1000 dinárért vásárol, egy valódi svájci gyártmányú órát kap karácsonyi ajándékba

Földes Samu

ruhaáruházában, Subotica,
Gyümölcs piac, Rudićeva ulica 3. 1321

Kérje mindenütt a fenti felírdíthatatlan
L'ORÉAL-hajfesték készítményeket
Teljes árnyalatlanul garantál
Soc. Procédé de L'Oréal, Paris, 37, Rue L. L. Doreste
Koprinat B. H. S.
„COSMOCHEMIA“ K. D., Zagreb, Račkoga ul. 7a

Téli divatujdonságok

szövetek, téli kabátanyagok, flanellek stb.
nagy választékban legolcsóbban kaphatók

BERGER GYULA

kézműárúüzletében Subotica, Terezijina ulica 3. 1333

Karácsonyi és ujévi ajándék

1928 december 31-ig 20%-kal az eredeti áron alul árusítom a raktáron levő kész férfi- és gyermekruhákat, **Ne mulassza el senki ezt a kiváló alkalmat**

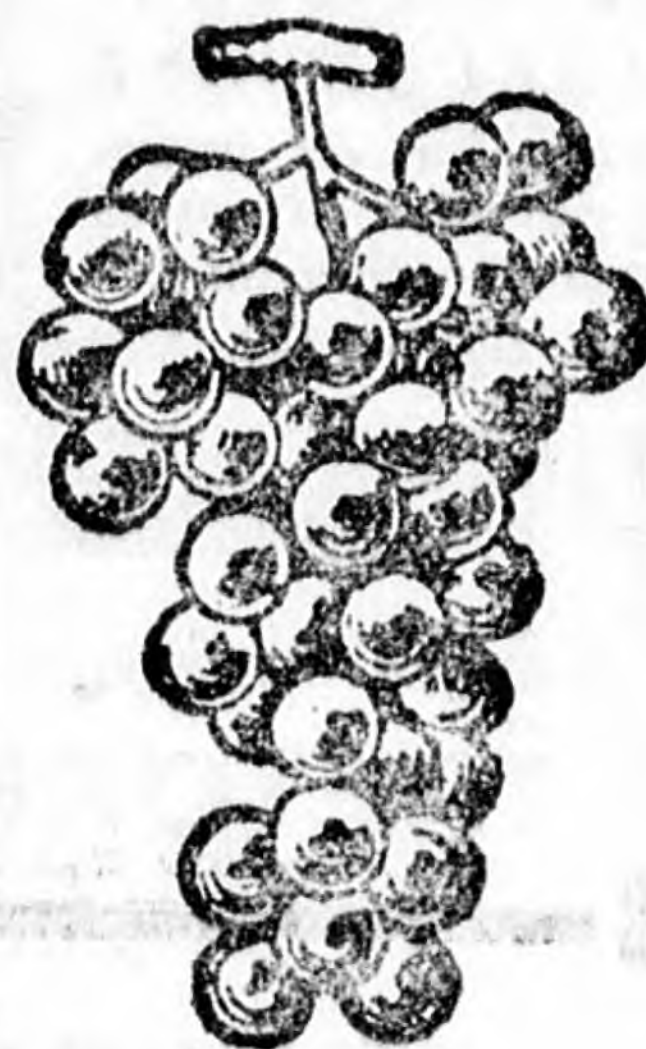
Továbbá ajánlom igen t. vevőimnek gazdag raktáromat valódi angol divatszövetekben, télikabát, raglán, mikadó, sport-, utcai, estiruhák és egyes nadrágok részére, melyeket 1928 december 31-ig készízetés ellenében 10%-kal a szabott áron alul árusítok

Jasa Wiegenfeld, Novisad

Kr. Petra ulica 13 3172

Weifert-féle karácsonyi különleges sör à la Salvator WEIFERT I. M. PANČEVO

A pansevói Weifert sörgyár nálunk egyedülálló, különleges minőségű 18 fokos (à la SALVATOR) BARNA SÖRT készített a karácsonyi ünnepekre. KAPHATÓ DECEMBER 1-TŐL KEZDVE Pansevón a sörgyárban, Szubotícán a »Centrala Piva«-nál. Velika Kikindán Okolisanov Györgynél, Belacrkván Tipoweiler Jánosnál, Ban-Karlovácon özv. Hoffmannénál, Stara-Kanizsán Šumanac Živkonál, továbbá Noviszadon a Krstić i Grossmann Depo-ban, Debeljácsán Adler István és Társainál, Kovinban Himmelsbach Ferencnél, és Dobricán Hoffmann Józsefnél, a Weifert sörgyár lerakátában, azonkívül minden vendéglőben, kávéházban és buffetben, fél literes üvegekben.

Legjobb minőségű

ültetésre
jól válogatott
megbízható
kitűnő bor-
és csemege-

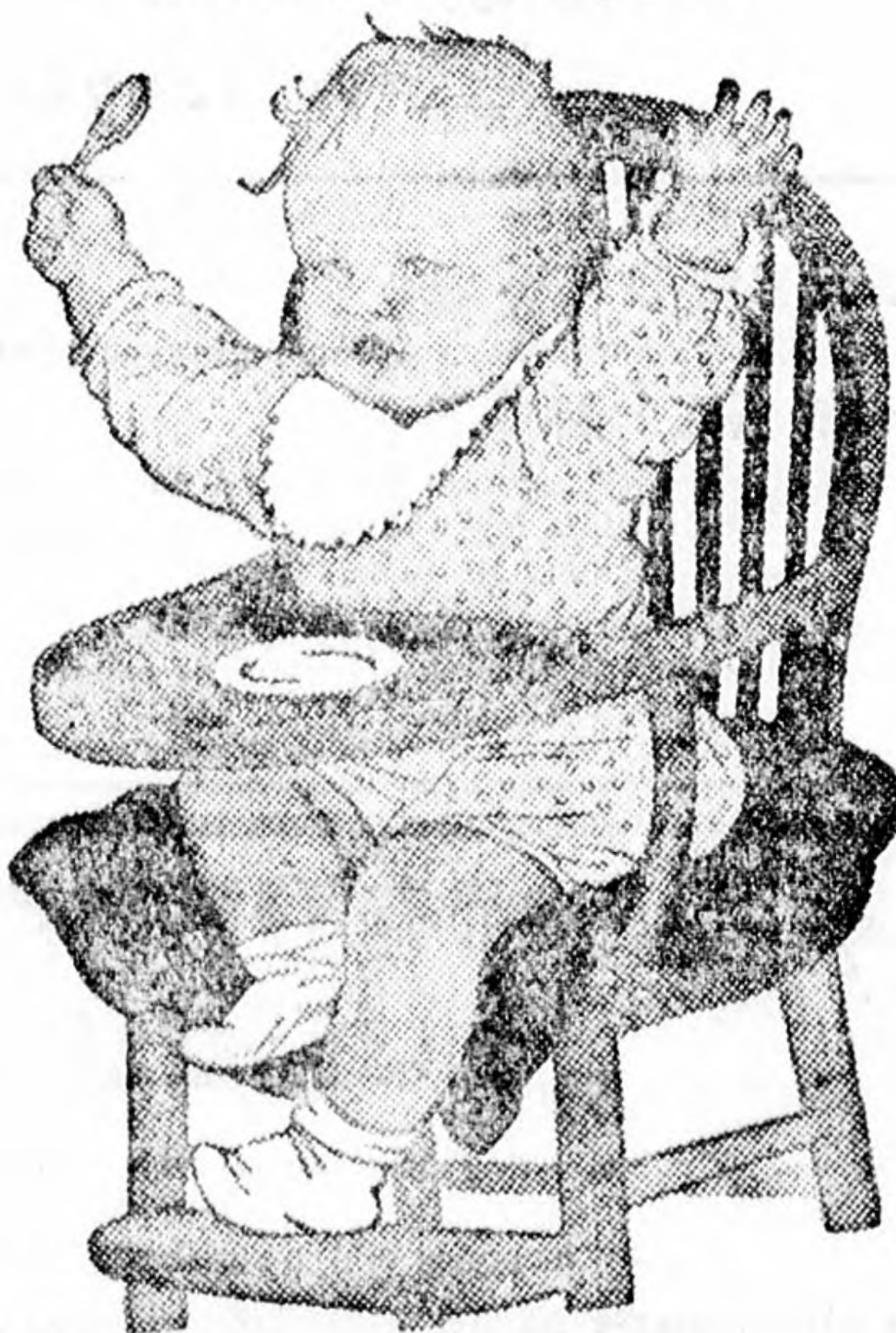
szőlőültvények

kitartó amerikai alanyokon
ültve, igen erős gyökérzetűvel,
méskeket árban kaphatók.

Kérjen árjegyzéket.

Györgyevics Misa
szőlőültvénytelep-tulajdonos
Novisad, Kiszácsi ulica 10

NESTLE-féle GYERMEKLISZT

ERŐSITI ÉS
EGÉSZSÉGBEN TARTJA
A GYERMEKEKET

Fatalos üdeséget,
természetes bájat
köcsölöz a

Daruárú-csöve

a legelső használatra

A modern és tudományos kozmetika legtekélyesebb vívmánya fölök, szemölcsök, szeplők, kiütések, orrvörösödés és egyéb arcisztálatáság ellen. Számos elismerés. — Készítés és postai szétküldés:

BLUM győzsertár, Subotica

All időán raltéro:

St.-Kaniza: Slevan Kelemen Szilágyi Nagy
Vejmír Ivanović
Szilágyi Antalné
Mihajlo Strauss
Milovan Tatić
Pálkás Jospip
Desider Dalo
Kenez Kálmán

St.-Kanizja: Nagy Péter
Nagy István
Losonez Janos

MOL:
Nikola Ruskrić
Blau J. zsof
Sabi Minly
Biinger József
Horváth Péter

Karácsonyi és ujévi vásár!

Raktáram tulhalmozottsága arra indít, hogy összes árulmat a karácsonyi vásárok szokásos olcsó árai-nál is jutányosabban bocsás-sam a t. c. közönség rendelkezésére. Ezt a kirakataimban feltüntetett árak mindennél meggyőzőbben igazolják!

Szörmebundák 1200 dinártól!

Hegyi Fülöp

női feöltők áruháza
Subotica

2 ÉVI HITEL

Mindenemű egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül
keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfűrészszel kombinálva.

Meleghy A. Pál butorgyára Veliki Bečkerek Cara Dušanova ulica 12.

Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stíl- és kárpitozott butorokat a legizlősebb kivitelben.

Versenynélküli árak

Allandó nagy mintaraktár 50-60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkül megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hívom fel

Részletfizetési kedvezmény

Uri divatkülönlegességekben a vezető cég: VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA R. & C. Habig, Borsaime és Pauliza halapok, L. B. O. uri és női harisnyák egyedül lerakata. Állandó dús választék férfi fehérnemű (mérték szerint is), nyakkendők valódi angol poulowerek és utazóplaidékben Pontos kiszolgálás szolid árak mellett

Naponta garantált friss

I-a teavaj

Tescheni vaj, Radić-féle Ementhali sajt Gruyer-sajt Roquefort-sajt, Francia Gorgonzola-sajt, Olasz Eidami sajt, Hollandi Óvári sajt, Magyar Szalámi sajt Ementhali krém (préselt) sajt Kačkavalj-sajt, pirotski Trappista-sajt, boszniai Trappista-sajt, bánáti Kasinó-sajt Liptói turó Sombori turó Kvargli Imperial-sajt Romadour-sajt Reggeli sajt, Frühstück-kása Hegyi sajt, Kräuter-kása Édes tejjel Tehénturó és mindenféle bel- és külföldi dobozos csemegesajtok kaphatók

Trišić Tódor
tejtermékek kereskedésében
Subotica, Strossmajerova ul. 22. Halpiac

HINTALOVAK

ing. Spitzer
fai párnánál
Subotica, Badalićeva ul. 5

ZSÁK PONYVA ZSINEG

eredeti gyári árban.

Ajrik
Lószőr
Gyári lerakat
Takarók
Halászati cikkek stb.

SCHIFF ABRAHÁM
NOVISAD
zsák- és ponyva-
kölszönző intézet

Tel. 24-03
Távírat: Jutešii
FIÓK:
BEOGRAD - Sava
Kérjen ajánlatot!
1 845

Hol vásárol a vidéki Suboticán.

GYERMEK-KOCSI

Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)
Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Viszontelárusítóknak árengedmény!
Sátorkocsi 400 dinártól feljebb

KÉZMUÁRÚ

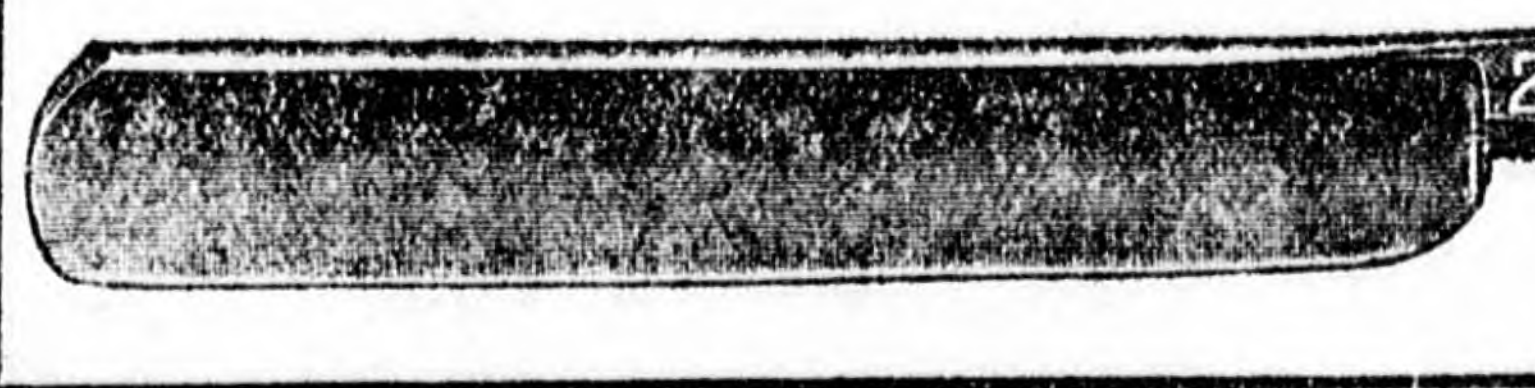
Karácsonyi jutányos árakon
elsőrendű
férfi-, nőiruha és felöltő szövetekből
barchendek, flanellek, vásznak és zsebkendők
STRASSER BÉLA
Vilsonova ul. 46. Fakultással szemben

ÓRÁK — ÉKSZEREK

Nagy karácsonyi vásár reklámárakkal
KREKUS
óraspecialista üzletében. Tessók meggyőződniei
GYÜMÖLCSPIAC 4.

TORTA. SÜTEMÉNY

Karácsonyi olcsó árak
Sütemény darabja 2 dinár
Stanfólos szalóncukor kg.-ja 35 dinár
„City“ Bódis Lajos cukrászdájában
Rudics ucca (Labor-palota)
Egész nap rádió koncert!
Saját készítésű gyermek-,
leány- és fiuruhák
felöltők, téllkabátok, fehérneműk szép kivitelben és
olcsón kaphatók
Facsar-szalónban
Paja Kujundžićeva ulica 11

Borotvák, ollók
különleges „Cetri keca“
gyártmányok
Molnár István
működszörűsénél kaphatók
SUBOTICA
Bene Sudarevićeva 28

Nagy karácsonyi vásár

Állandó kiállítás!

**Blondel keretek
Florentini keretek
Madonnák
Különféle szentképek és szobrok**

nov. 20-tól dec. 25-ig

F. BACHINGER
kékkeretező és aranyozó cég
Subotica, Aleksandrova ulica 13

RADIO

KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbízhatók

Menyasszonyi koszoru? Fát yo!

KRAMER
SOKOLSKA ULICA 1.

Őszi és téli szövet-ujdonságaim megérkeztek!

Olcsó árak és előnyös feltételek!
Választékos szövetraktár!
Kun Jakab utóda **Glasz Károly**
uri szabó
Fra Ješe trg. Hitelbankkal szemben

AUTO ÉS RÁDIO

Akkumulátor

észítése és javítása, minden típusu telephez
alkatrész raktáron.
Vladislav Wilhelm
Pošćeva ul. 2

Karácsonyi fűszer- és csemegeszükségletét
Kovács és Gelányi-nál
(Labor-palota) **szeresheti be**
ahol likőrök, rumok, cognacok, tortalapok, tea, kávé, mazsola, mandula, mogyoró, dió, füge, datolya, stb. jutányosan kaphatók

Billiárd

mandinergumi, sődposztó, dáko, golyó, sakk, dominó, ujságtartó, csutora és minden más esztérgályos áru legolcsóbban beszereshető

Ehrlich J.
esztérgályosnál, **SOMBOR**
Paríka ulica 1 8748

Olcsó bor!

1 liter kitűnő
fehér fajbor 6 din.
1 liter kadarka
siller . . . 6 din.

Nojček Géza
fűszerkereskedésében
SUBOTICA

BURGONYA

minden fajta, étkendőre való és takarmányosra, vöröshagyma, fokhagyma, káposzta, válogatott minőségűben a legolcsóbban beszereshető

Hoffmann János
égnél Szeged. Telefon 1-86
Alapítva 1864. évben

Minden típusu
autót szak-
szerűen **javít**
Arnold, Subotica
Poštarska ul. 8 és
Badalićeva ul. 7

Üveg és porcelán

városi és vidéki áru
Csak viszonteladóknak!
Kereskedők legjobb beszerzési forrása
Legolcsóbb napi árak

Karlo Kopp
Vel. Bečkerek
Raktár: II. külkerület 3/d,
a Geyer-vendég15 közeliében
548

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner többszörösen kiténtetett jégszekrénygyára **Szubotica**, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

Karácsonyra — újévre

nálam vásárolhat

**legolcsóbban
örökbecsű, tartós, szép
ajándékot!****Raktáram**rendkívül nagy, mindent megtalál,
amire Önnek, feleségének, gyerme-
keinek szüksége van.**Üzletemmel**

költözködés előtt állok

és épen ezért áram az eddiginél
is jobban leszállítottam és**egész****raktáramat****kiárúsítom**nálam vásárolhat tehát hihetetlen
olcsón, nagy választékban**mindennemű textilárút:**

selymeket

szöveteket

vásznakat

sifonokat

bélésárút

kendőket

útitakarókat

Nagy szőnyegosztály!**DJURA KONJOVIĆ - SOMBOR**

(a szerb templommal szemben)

SZONYEGEK

perzsa, püsen, stb.

BŐRKLUBGARNITURÁK
SZALONGARNITURÁK**FÜGGÖNYÖK**

ottomántakarók

BUTORKomplett
HALÓK
EBÉDLÖK
URISZOBA
KONYHÁK
VAS és RÉZ
BUTORVersenyen
kívüli árak

Karácsonyi ajándéknak alkalmas

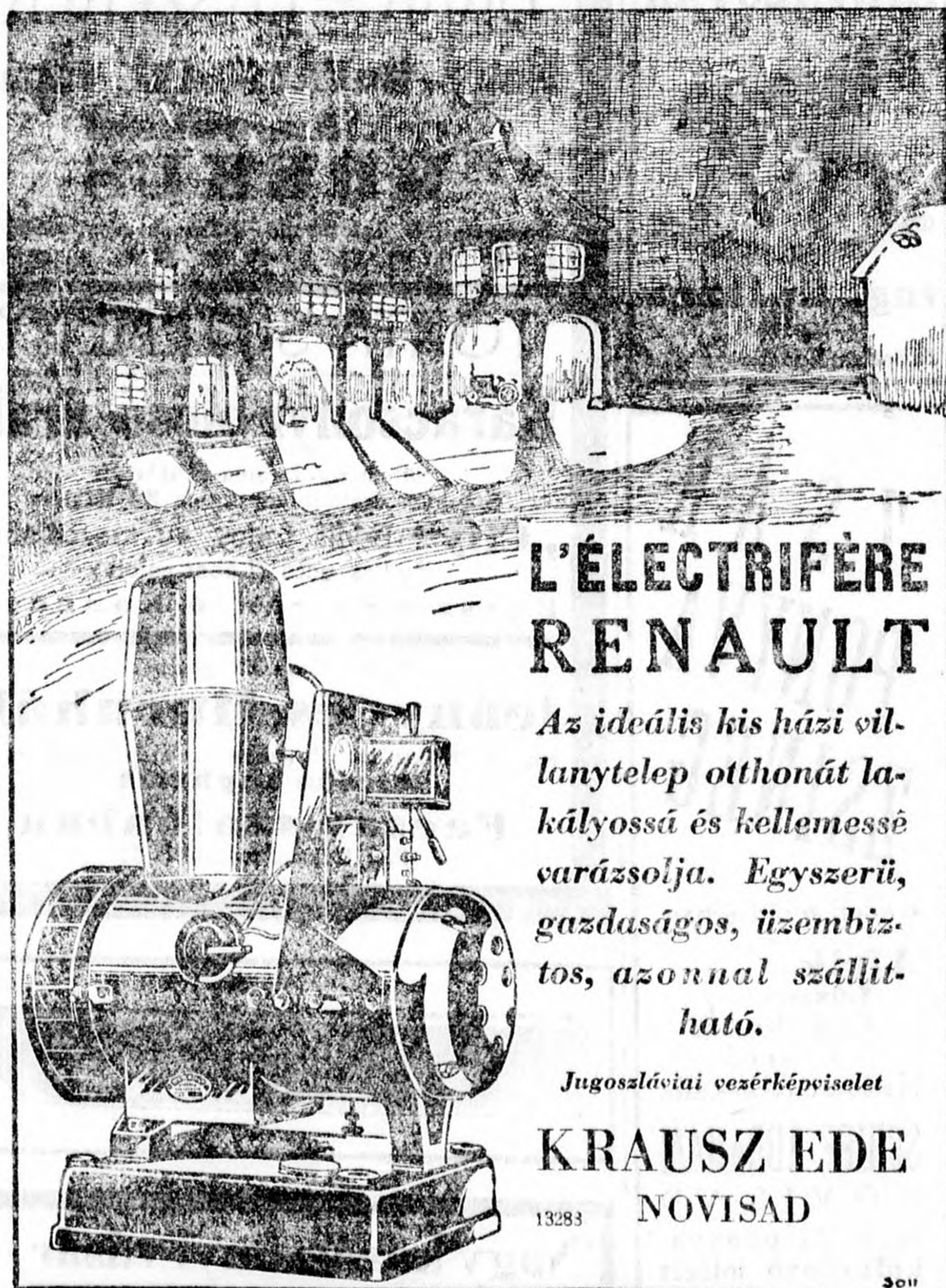
BABAKOCSIK **HOLLANDEREK**
gummikerékkel, gummikerékkel
összecsatolható D. 199.—Tekintse meg ujonnan épült modern áru-
házunkat, vételkötelezettség nélkül**KRAUSZ EDE, NOVISAD**

Kralja Aleksandra ulica 24

Telefon 20-24

LINOLEUMOLASZ
NÉMET és
ANGOL
gyártmány
alegnagyobb
választékAz ország
egyedüli és
legnagyobb
speciális
áruháza**Nagy karácsonyi vásár!!**Tekintse meg a most érkezett művészi kivitelű
valódi kristálytárgyakat, valamint a
legmodernebb evőeszközöket:**GOLDBERG óras és ékszerésznél**

NOVISAD, Kralja Petra ul. 23

Mindenféle ajándéktárgy: arany, drágakő, ezüst és kina-
ezüst, továbbá mindenféle gyártmányú óra a legolcsóbb áron**L'ÉLECTRIFIÈRE
RENAULT***Az ideális kis házi vil-
lanytelep otthonát la-
kályossá és kellemessé
varázsolja. Egyszerű,
gazdaságos, üzembiz-
tos, azonnal szállit-
ható.*

Jugoszláviai vezérképviselet

KRAUSZ EDE

13283 NOVISAD

Halló!**ITT RÁDIO TELEFUNKEN!**Ha családjának örömet és szórakozást akar szerezni, úgy karácsonyi aján-
dékul csakis **Telefunke** i Rádiót vehet. Ugy árban, mint hangtisztá-
ságban felülmúlha által. **Vételkényszer** nélküli hallgassa meg a legújabb
készüléket, mely akkumulátor és anódbatteria nélkül működik**KRAUSZ SAMU NOVISAD**

Kr. Petra ul. 7

a Jugoszláv Siemens (Telefunken) novisádi képviselője és ikerakata

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Az olvasás átka

Eddig azt hittük szegény elfogultságunkban, hogy az olvasásnak csak áldása van. Mikor az élet nagyon kellemetlen, — már pedig úgy alakult, mintha soha kellemessé nem akarna válni, — az ember azzal fog ki rajta, hogy magára zárja az ajtót, kikapcsolja a telefont és előveszi a könyvet. Küönvéleményt jelentek be abban is, hogy csak jó könyvet keres a betűre szomjuhozó. Van nekem is kedvencem, mint mindenkinek, de évenként legalább egyszer napot szentelek — akár csak a ruhadarabnak, meg a fáknak — unalmas, szürke, konjunkturákkal érvényesülő írónak, akik ökölbe szoritják a kezemet, sarokba hajtatják a könyvet, vagy az újságot s kiszalasztják a számon vagy az állatvilág valamely reprezentánsának nevét, vagy az ipari foglalkozások közül a kevésbé finomat.

Higyjék el, hogy kell ez az egészséghez és az izléshez egyaránt, pláne ma, amikor irodalomban és társadalomban annyi megbódult félnadrág képzeli a boldoriái alapján, hogy ő egyéniség. Utána tágul a tüdő és boldogság a szellemi finom falat, amelyet talán méltányolni se tudnánk nélkül. (Gondoljon csak mindenki a gyermekkorára, nem gyűjtötte-e össze a kuglófból a mazsolát, amit legvégül kebelezett be?)

Néhány sarlatán orvos azonban még nem jelenti az orvosi pálya züllöttségét. Látjuk, hogy néha megtevéd egyik-másik bíró is, — mégis ki merne kételkedni az igazságszolgáltatás föntségében? A jó könyv azért jó könyv marad, sőt annál jobb, minél több a rossz. Hiányoznék betű nélkül a levegőnk, amit az a körülmény sem dönt meg, hogy mindig van a világon egy sereg ember, aki jól él a betű nélkül is.

Ezek után térjünk át György volt görög királyra, aki nemrég előadást tartott Oxfordban az egyetlen ifjusági egyesületében s a többek közt azt mondta:

— »Hogy annyi baj van a világon, annak ott kell keresni a kufforrását, hogy az emberek tulsokat tanulnak. A könyvolvasás, sajnos, már a nép körében is elterjedt. Azért vannak forradalmak és felfordulások, mert a könyvek szaporodnak és az emberek folyton olvasnak. Nekünk izmokra van szükségünk, férfiakra, akik kitűnően sportolnak és nem olvasnak.»

Milyen könnyen beszél egy király, aki túl van már a trónján és nem feszélyezi szavait a kormány cenzurája! Milyen boldog lehet egy ilyen magánember, akiről ezután joggal lehet feltételezni, hogy maga se piszkolja be a kezét könyvvel s nem farsztja a szemét betűk seregében. Így kell ezt hinnünk, különben lehetetlen ilyesmiket mondani. A Habsburgokról is azt állapította meg a történelem, hogy soha nem tanultak. Nyilván nem is olvastak semmit aktákon kívül, amikben azonban csak a hódoló lojalitás csöpögött. Most, szerteszét szóródva a világon, hiába igyekeznek pótolni a tudást, hiszen szörnyűsége a négyszázéves restauráció, néhány emberöltőre volna szükség, hogy utolérjék önmagukat.

Az ex-görög király azért láthatólag a multak rajongója. Nem annak a Hellasnak, amelynek népben és uralkodóban egyaránt eltörpülő epigonja a mai Görögország, amelynek semmi köze fájban, vérben, értékben a multhoz, — oh, az klasszikus volt és sok lenne az elbírásra. Az illusztris előadó tovább megy rajtuk és megállapodik a középkorban, ahol egyszerre kellemetlenné vált mindenki, aki tudott valamit vagy foglalkozott a kor bünein kívül bármivel is, ami egy kaskukorékolásnyi virradatot jelentett. (E tekintetben meghiúsult a ragaszkodás az új kor némely szakaszához is.)

Szívesen elhiszük neki, hogy vannak könyvek, főleg a történelmi szakban, amelyek kellemetlenek bizonyos királyokra nézve, de higyjék el, hogy ha megvolna már minden írva, amit eddig leplezni kellett s amit nem tányérnyaló kegyesök stilizálására bíznák, — akkor döbbenne csak meg ő exfönsege a betű hatalmától.

Az a nép, amelyről sajnálkozva állapítja meg, hogy szintén olvas már, természetesen okosabb lett ahhoz, hogy egyéni érdekekért kisportolt izmaival — amelyeket mintha éppen erre a célra szerzett volna meg — halomra ölesse magát és higyjén isteni rendeltetésekben, amiket ha mindenki el is hisz, — mégis nagy csodálkozás és érthetlenség fogad odafönn, ahol az Isten trónusa körül mindent tudnak.

Sokat lehetne erről beszélni, ha ugyanazokkal a parittyákkal hadakoznánk, amikkel György exkirály, — mi azonban komolyabban fogjuk fel a harcok jelentőségét és gyermekpisztolyt sem szegeznünk a **mamipuska** ellen.

Azonban vannak csodás véletlenek s ugyanott, ahol ezt a kijelentést olvassuk, találunk egy másikat is, amely megfelel helyettünk. A hollandiai belügyminisztert meginterpellálták a napokban, hogy miért tűri Vilmos császár szereplését, amely még mindig uralkodószzerűen lép a világ elé.

— Nem kell ezt komolyan venni, felelte a belügyminiszter, Játék az, semmi más. Az öreg császár nem vett róla tudomást, hogy tiz esztendő szaladt el fölöt-

te, azt hiszi, nem történt semmi. Ezért játsza még mindig az uralkodót.

Mi a választ ide is aplikáljuk. Azért, Isten tudja, mégis csak végtelen boldogság lehet úgy élni, igénytelenül, hogy az ember a napi számtalan öltözködése, étkezése és golfozása közben csak orrát fintorítva vegyen tudomást a könyvekről. Megmondta már a bibliá is, hogy ezeké a boldogoké a mennyek országa.

(—tívi—).

Szent Lajos király hidja

(Egy új amerikai regényről)

I.

Amerikáról nálunk már közrendű ember is sejti, hogy ott nemcsak dollárok, felhőkarcolók és jazz-bandék vannak, hanem lelkek is. *Emerson*-t sokan ismerik, Poet hangverseny-dobogóinkon szavalják, Walt *Whitman*-ról még életében tanulmányt írt a régi *Vasárnapi Újság*. Ma *Lewis Sinclair* regényeit látom fiatal leányaink kezében. De azért kötve hiszem, hogy az emberek zömének helyes fogalma volna arról, milyen szellemi fejlődésnek indult ez a világrész. Amerika ebben az emberöltőben megtalálta önmagát. Nincsenek hagyományai. Ez csak előnyére szolgál. Megmenekült a hagyományok hazugságától. Az élet bármely körülmények közt kitermeli a maga költészetét. Miért is volna csak a középkori páncél regényes és a telefon, melyhez minden idegszálunk odaköt, nem, miért is volna csak a repkényborította várrom meg a lovagvár költői s az a szintér, ahol ma mozgunk, a gyár, a mozi, a tőzsde, a harminchatodik emelet fölönója prózai? Az amerikai írók egy darabig az európai mult büvöletében éltek, itteni minták szerint igyekeztek érezni-gondolkozni. Aztán egyszerre lerázták magukról minden előítéletet. Körültekintettek, egy gyermek szilaj mohóságával. Fölfedezték, mint új Kolumbuszok, Amerikát. Ők is egy új világot leltek, kincseket, melyekről nem álmodtak. *Waldo Frank*, megújulódásuk kritikusa csodálatos dolgokról mesél nekünk *Our America* című könyvében. Chicago, a mészárosok, gabonaalkuszok telekügynökök városa, a leglelkibb város. Itt hoznak a törvényszékek leghibásabb ítéleteket, de indoklásuk és értelmezésük egy lélekbuvárt is megszerényítő, remekbékészült tanulmányok. A közönség oly szenvedéllyel tódul a tárgyalásokra, mint a színházba. Kiváncsisága merőben emberi. A chicágói gépkocsi, aki elvisz bennünket valamilyen sugárutra, amíg kifizetjük őt szívesen elmondja életét s az utas élete iránt is érdeklődik. Nem csoda, hogy itt alakult ki az első, modern rodalmi központ. Az amerikai nyelv tárgyilagos, kemény szóvirág nélkül való New-England kivándorlói még ma is megőrizték a tizenhetedik századi szavak ősi, vad zamatát s az amerikai iskolásúknak nem kell külön szótár Shakespearehez, mint a londoniaknak. *Dreiser*, *Sherwood Anderson*, *James Brauch* a regényírók, *Frost*, *Sandbourg*, *Lee Masters*, a költők, *O' Neill*, a drámaíró nem csak európai értelemben nagyok, hanem az amerikai titáni arányok szerint is azok.

II.

Ezt a regényt multkor a kezembe adták. Irójáról, *Thornton Wilder*-ről mindössze annyit tudtam, hogy ifjúkorában éveket töltött Olaszországban s ebből a könyvből tul a tengeren naponta néhány ezer példányt adnak el. Előzőleg írt egy regényt, a *Cabalá-t*, melyben egy római titkos társaság tagjairól, néhány eszelős főrangú hölgyről, a haldokló hübéri világ pompájáról és furcsaságairól fest képeket, nyilván azt a visszahatást örökítve meg, melyet az európai környezet az ő szabad, amerikai szellemére gyakorolt. Most jelent meg harmadik könyve: *The angel that troubled the waters*. Párbeszédék, műhely-tanulmányok, némelyik tizenhatszöt éves korából való. Világhíres regényét nagy meglepetésre ajzottan kezdtem olvasni. A várakozás kisebbiteni szokta a meglepetést. De itt meglepetésem oldalról-oldalra fokozódott. A *Szent Lajos király hidja* olyan alkotás, mely nem minden évben, de nem is minden évtizedben terem, egy gazdag írói egyéniség hiánytalan kifejezése. Embereket hoz elé, oly közel, hogy eláll a lélekzetem. Érzéseket közöl, oly közvetlenül, hogy arcomon végigcsorog a könny. Ez az író, úgy látszik mindent tud rólunk és a művészetéről, az életéről, amit tudni lehetséges. Érzékenysége, előkelő érzelmessége csodálatos. Érteleme szinte a fehérrizsáig hevül. A költő, aki egy mesevilágot teremt s a legmélyebb

mélyig mer ásni, egyetértően működik egy művésszel, aki az önmegtágadás szigorú iskoláján nevelkedve megéli az egyetlen, tömör kifejezést. Vajmi nehéz egy művészi munkáról értelmi szavakkal fogalmat adni. A könyvben nem az az érték, ami le van írva, hanem az, amit kiolvashatunk belőle. Minden szó csak arra való, hogy megindítson bennünk egy folyamatot s mi azt kiteljesítsük. A regény egyszerű története a Csöndes Óceán mellett pörög le, a tizennyolcadik századi Peruban, mikor az még spanyol gyarmat volt, Limában, Peru fővárosában. Leszakadt egy kis hid. Amikor összeomlik őt ember halad át rajta, azok a szakadéka zuhannak, szörnyet halnak. Vajjon miért kellett nekik, éppen nekik elpusztulniok? Véletlen volt ez, vagy isteni rendelés? Mi az értelme az egésznek? Erre kapunk választ.

III.

A válasz megdöbbenítő. *Thornton Wilder* ama állítólagos följegyzések alapján, melyeket valaha egy ferenczrendi szerzetes készített az áldozatokról, rendre fölvonultatja előttünk az öt ember életét, néha megható, néha kajánul bölcs széljegyzetekkel kísérve a jámbor barát krónikáját. Az egyik *Montemayor* márkiné, a rut, eszes öreg asszony, aki félbolond imádatl csüng egyetlen leányán, az ő mindenén, de a leánya hideg, érzéstelen teremtés, a spanyol udvarban él, távol tőle s tudni sem akar róla. Ez a márkiné írónő. Leveleket ír hozzá, a perui irodalom gyöngyeit, akár egy századdal később *Madame de Sevigné*, az ő kegyetlen, felületes leányához, *Madame de Grignan*-hoz. Nincs mód, hogy közeledjék hozzá. A második *Pepita*, a társalkodónője, egy kis árvalány. Végtelen magányában ő is szeretetre szomjuhozik a hőbortos maskara mellett mindhiába. A harmadik *Estaban*, spanyol író-deák. Ez csak az ikertestvérét szerette, testi-lelki barátját, *Manuelt*, de az egy szerelem folytán eltávolodott tőle, meghalt s ő most egyedül teng-leng a földön. A negyedik *Pio bácsi*, egy színész öreg nevelője és tanítója, aki imádjia a színésznőt, noha az már réggesrég elfordult tőle. Az ötödik *Don Jaime*, a színész lelkibeteg fiacskája. Mindnyájan boldogtalanok. Mindnyájuknak élete befejeződött, lezárult, mikor megtörténik a szerencsétlenség. Mindnyájuknak megváltás a halál. Mi pedig azt érezzük, hogy ez nemcsak rájuk áll, hanem mindnyájunkra, akik bármikor és bárhol átmegyünk egy hidon. Szeretetre vagyunk teremtvé. Lelkünkben hatalmas készlet van belőle s ezt el akarnók pazarolni, ha másra nem, egy kutyára. Csakhogy a világon az a törvény, hogy két ember még sohasem szerette egymást egyformán. Ezért mindenki, aki szeret, csalódik. Csalódik az anya a leányában, az árvalány a lelki édesanyjában, az ikertestvér az ikertestvérében, a szerelmes a szerelmesében, a fiu az anyjában. A színész, tuléli mindezt, feketehimőt kap s ő, aki egykor csak a művészetben és szépségen csüggött önzően s a hírért, rangért rajongott, szintén kénytelen lemondani, tapsról, barátságáról, családról, mindenről. Csak egy valaki nem csalódik itten. A zárda fejedelmesszonya. Az, akinek nincsen senkije. Az, aki emélfogva mindenkit egyformán szerethet, az árvagyermekeket, az elhagyott nőket, az aggokat, a beteget, a szerencsétlen, gyámolításra szoruló felebarátjait. Ennek az égi szeretetnek gyújtópontjában fut össze ennek az égi szeretetnek minden sugárpásmája. Szeretni kell, alázatosan nem törődve azzal, hogy viszonzózzák-e érzésünket, hogy elfelejtene-e bennünket vagy sem. Előbb, mikor e könyv költői és művészi értékeiről írtam, elfelejtkeztem legnagyobb értékéről: az emberiségről. Ez az erkölcsi magasság teszi remekművé. Ugy emelkedik ki korunk irodalmából, mint házak közül a *Woolworth Building*.

Kosztolányi Dezső

Idegen szavak

H. J. barátom (remélem nem veszi tolakodásnak ezt a bizalmaskadást) szép cikkével élénk visszhangot vert fel, aminek elsősorban az az oka, hogy nagyon is időszzerű volt ennek a cikknek a megírása és sokunk véleményét fejezi ki. Elvi ellensége vagyok minden idegen szónak, még azoknak is, amelyek úgy szólnak tökéletesen áthasonultak, mint például magyarban a *muszáj* szó, a szerbben a *takat*, az *abszoluto*, *perfektan* stb.

Hogy hogyan írjuk az idegen szavakat, erre a kérdésre csak egyféle lehet a válasz: sehogyan. *Ne használjuk őket, kivéve a tulajdonneveket, amelyeket viszont nem szabad másképpen írni, mint ahogyan az illető család írja*, legfeljebb annyit engedhetünk meg, hogy zárjelben melléje tesszük a helyes kiejtést is.

Igaz, hogy a magyar nyelv még a köznapi használatban is hemzseg a latinos kifejezések tömegétől, ennek azonban meg van az a történelmi magyarázata, hogy elődeink egészen a múlt század derekáig tisztán a latinosság emleiben nevelkedtek. A nemesség általánosságban használt nyelve a latin volt, ugy a közéletben, mint odahaza az ugynevezett kulináris (konyhai) latin nyelv. Ez azonban nem jelenti annak a szükségességét, hogy még ma is okvetlenül kevernünk kellene nyelvünket, mert nem tudok olyan kifejezést elképzelni, amit magyarul is ne mondhatna az, aki magyarul tud. Éppenugy nem tudom elképzelni, hogy a szerb nyelv szinte kimeríthetetlen szókincse mellett szükség lenne az idegen szavak általános használatára.

A baj másutt van. Az ugynevezett fölműveltek a még náluk is kevésbé művelt társaságban heneccnek az ő »műveltségükkel« és derűre-borura használják az általuk sem értett idegen szavakat.

Volt egy ismerősöm, aki állandóan *pipullának* mondta a pupillát de a legmulatságabb esetem az volt, amikor egy szubotícai műkedvelő előadásán (az »Ördög«

ment) az egyik főszereplő előadta, hogy nem »*bajschére*« (baisse), hanem »*ho-uschéra*« (housse) látzott a tőzsdén, ellenben »*Gerbe-a-ud*« majd elintéz mindent a vacsorán.

Amikor ezeket a dolgokat szóvátettem a társaság egyik vezetőmbere előtt, azzal mentegetődzött, hogy egyszerű iparos- és kereskedőifjak játszanak, akiknél nem szabad és nem lehet megkivánni, hogy még franciául vagy angolul is tudjanak. Sehogyan se akarta elfogadni azt az érvelésemet, hogy kérdezni nem szégyen, vagy legalább is kisebb szégyen, mint az ezerfejú közönség előtt ilyen lehetetlen elszólásokkal neveltségessé tenni egy világhírű irodalmi remeket.

A kiejtés szerint való irásnak, különösen tulajdonneveknél nem vagyok barátja, ellenben megoldhatónak tartom a kérdést azzal, hogy amint már fentebb jeleztem tegyük a név mellé zárójelbe a helyes kiejtést, már amennyire tisztában vagyunk velük.

Legyünk azonban őszinték. Az idegen kifejezések terjesztésében a napilapok is sokat vétettek, hiszen a nagyobb magyar napilapok cikkei és különösen *vezércikkei* hemzsegnek az idegen kifejezésektől és ismerünk nemrégiben egy igen kiváló *vezércikkirót*, aki ugyszólván minden körmondatóban elhelyezett egy-két angol, francia latin, görög vagy német idézetet. Holott ő maga a magyaron kívül semmiféle nyelven nem beszélt, németül is szánalmasan dadogott. Gyönyörű stílusa, mindig megdönthetetlen okfejtése összeomlott azért, mert az olvasóközönség óriási többsége nem értette meg.

Tessék talán előbb a napisajtót mentesíteni minden idegen szótól (ha nem is okvetlenül Rákosi Jenő modorában) és azután komolyan foglalkozni az idegen szavak és kifejezések kérdésével. A mellékelt szerény ábrát annak a bizonyítására írtam, hogy lehet cikket írni egyetlen idegen szó nélkül is.

— 11 —

Nagy írók és a kulcsregény

Kikről mintázták nagy írók regényeik hőseit?

Tilla Durieux, a nagy színésznő legutóbb a saját életének regényét írta meg és könyvével talán ugyanolyan nagy sikere volt, mint színpadi alakításával. A *Bácsmegeyi Napló* berlini tudósítója néhány héttel ezelőtt írt erről a könyvről és nagyon kimélelően támogatta Tilla Durieux-t és vele kapcsolatban a kulcsregényt. Tilla Durieux bizonyára könnyen elviseli ezt a kritikát — ha ugyan egyáltalán tudomást szerzett róla — azonban arról mégis érdemes elmélkedni, hogy joga van-e az írónak élő és ismert modellekről mintázni regénye hőseit és ha ezt megteszi, csakugyan vét-e az irodalom ellen a »kulcsregény« nyel?

Aki csak kissér jártas a világirodalomban, az tudja, hogy igen sok író és művész élő modellek után mintázta meg az alakokat, akik aztán beköltözvén a halhatatlanság birodalmába, örökké élnek. Egypárról még hgyomány, emlékezet is marad fenn, sokaknak nevét is ismerjük, másoknak élő alakja elmosódott, hogy a lemintázott figura annál diadalmasabban virágozzék.

Hogy a leghíresebb példákat vegyük, *Dumas fils Kaméliás hölgyének* modelljét mindenki ismerte a hetvenes évek mulató Párisában. Az az alak, kőről Gauthier Margitot mintázták, egy csodaszép, fiatal párisi lány volt, ki minden este egy kaméliával övében jelent meg a színházak páholyaiban, vagy a mulatók előkelőbb helyein. A leány egyszerű földmíves falusi családból származott, Párisban a legelőkelőbb főurak és legkiválóbb művészek voltak a batráta. Kábitóan előkelő, finom, nobiles volt külső megjelenése, amellet elmés graciózus, kellemes és igen jószívű teremtés. Korán elpusztult, éppen úgy, mint a róla modellirozott Margit. Történetét *Dumas* egyik művészbartájtól hallotta és csak nevéken, a miúleon, az életkörülményeken változtatott, mert a Duval-család mintaképe felette ismeretes és nagy szerepet játszó család volt, s így vigyázni kellett, mikor regényét és drámáját megírta.

Azt is tudjuk, hogy *Flaubert* nemcsak *Bovarynét* mintázta az élő, eleven asszonyról, hanem a regénynek majdnem minden figuráját. A férjet, a két szeretőt: Rudolft és Leót, az orvost a korlátoztság halhatatlan típusát, a patikust és a többi figurákat, kik már rég-rég porrá válva nyugosznak a kiskvárosi temetőben, hogy *Flaubert* regényében nemzedékről nemzedékre átadva folytathassák soha el nem muló életüket.

Victor Hugó Nyomorultak című regényében szintén élő alak után rajzolt a püspök *Monseigneur Bienvenu*. A püspök modellje egy általánosan ismert főpap volt, kinek életét *Victor Hugó* nagyon közelről látta, ismerte és bámulta.

Diskens Dombey és fia című regényében az öreg *Dombey* alakjáról mindenik tudta, hogy egy ál-

talánosan ismert londoni pénzfejedelem. *Dickens* sokat járt házába, jól ismerte s talán innét van, hogy a kemény rajz mellet szimpatikus vonásokat is adott az alakhoz. A hatalmas bankvezért egyetlen fiának halála után egy megtörte, hogy később élő halott lett belőle és mint buskomorságban szenvedő örült fejezte be életét. Ezt a tragikus véget *Dickens*, mint tudjuk teljesen megváltoztata. *Dombey* fia, a kis Pál meghalt ugyan (talán maga *Dickens* sem írt több szívet szagatóbb jelenetet a kis *Dombey Pál* halálánál), de apja később a sorscsapások által megtörve, hozzásimul másik gyermekéhez, a kedves, bájos *Florence*-hoz és unokái mellett próbál vigaszt és megnyugvást találni.

Daudet *Allons Numa-Rumesstan*-ja a nagy francia államférfi *Gambetta* alakját vezeti elibénk. A nagy ember minden gyarlóságával és hibájával. *Daudet* évekig titkárja volt *Gambettának* és sokan azt mondták, hogy tulontul kegyetlenül bánt hajdani gazdájával.

A magyar irodalomban is vannak ilyen közismert modellek. Tudjuk, hogy *Jókai* a *Lélekidomár* című regényében gróf *Ráday Gedeon*-ról mintázta érdekes hőst. A *Köszívű ember fiát*-nak és az *Egy magyar nábob* alakjainak is mind ismeretesek voltak a mintái. Erről egy időben egész kis parázs vita-irodalom is kerekedett. Rengeteget írtak az *Egy magyar nábob*-ban szereplő *Mayer-család* szép leányairól. *Jókai* maga is elmondja, hogy a legkisebbik, *Fanny*, ki regényében *Kárpáthy Jánosné* lett, a valóságban is kikerült a *Mayer-család* bünös légköréből és Angliában egy előkelő ur boldog és szeretett hitvese lett.

Mikszáth *Kálmán* olyan átlátszó figurákkal dolgozott, hogy még az avatlan is rögtön ráismert modelleire. Ez még növelte regényeinek érdekességét és népszerűségét.

Az újabb írók még gyakrabban és szívesebben dolgoznak élő modellek után, mert hiszen ezek teszik igazán korszerűvé regényüket. Egészen bizonyos, hogy az író akkor végez igazi, művészi munkát, ha modelljeit az élő, eleven életből gyurja, mintázza. De viszont az igazi művész mindig vigyáz arra, hogy a mintázásnál izléstelenséget, kegyeletsértést, vagy durvaságot ne kövessen el.

Ennyit *Tilla Durieux*, vagy inkább a kulcsregény védelmére.

Az Uhu karácsonyi száma. Az Uhu karácsonyi száma a szokottnál is érdekesebb tartalmu és gazdagabb terjedelmű. »A születés csodája« című cikk izgalmasan érdekes olvasmány, nemkülönbén a vaskos füzet többi cikke is és az Uhu illusztrációi a szokott művészi kivitelűek.

MASCAGNI ÉS A JAZZBAND

Beszélgetés a nagy zeneszerzővel

— A Bácsmegeyi Napló külön tudósítójától —

Páris, december hó.

A »*Candide*« Riportere azt írja, hogy a pápától könnyebb interjút kapni, mint egy negyedórát *Mascagnitól*. Engem mindenesetre pyjámában is szívesen fogadott otthonos apartamentjában, a tündöklő párisi *Majestic* hotelben, melynek zenebarát tulajdonosa (*M. Tauber*) valósággal sportot űz abból, hogy nála szálljon meg minden Párisba érkező neves zeneszerző és zenész.

Valósággal izgatottan töltöttem el a várakozás néhány percét az előcsarnokban. A régi Hungária halljára kellett gondolnom, ahol így vártam *Pietro Mascagnit* kerek huszonkét esztendeje. Akkor a »*Cavalleria Rusticana*« szerzőjét ünnepeltük benne: most Párisba, csak mint karmester érkezett.

— Oly rég nem hallottunk új *Mascagni*-zenét — mondtam neki az üdvözlő bevezető frázisok után. — Maestro, hát már egyáltalán nem komponál?

— Most nem. És egyelőre nem is készülök. Mi keresni valóm lenne a mai világban mint zeneszerzőnek, hisz se négerboxer, se filmsztár, de még csak óceánjáró pilóta sem vagyok! Hogy találhatná helyét az igazi zenész e nemzedék közepett, mely a négereknek a maga helyén érdekes és értékes zenéjét csak azért leste el, hogy degenerálja, elrontsa; átírja értelmetlen és melódiátlan akofoniákra és aztán ebben találja a műfelvezetést? Hogy kívánhassam, hogy jazzbandokon edzett fülek értsék meg *Bellinit* és *Mozártot*?

A hangja most is úgy cseng, ércesen és mégis melódiúsan, mint negyedszázad előtt, ugyanazt a zengő klasszikus toscanai nyelvet beszél és ugyanúgy kihangsúlyozza, kikóstolgatja ajkai közt a nyújtott vokálokat. De a megjelenése más lett nagyon: hogy igen megöregedett volna azt nem is mondhatnám, inkább megváltozott. Domboru homloka a hajdan mélyen előrefésült kondor fűrt híjján most gögösen magas, mint dómok kupolája s tetején a szénfekete drót hajszaalak égnék merednek.

— Évek óta harcolok a jazzband és a hozzáillő táncok ellen, hogy visszaadjam az emberiségnek az igazi táncot és a klasszikus zenét. Mert a tánc, ahogy isten adta, ahogy a görögök tudták, plasztikus ruhájukban csudás egük alatt, a művészetek legnemesebbike. De annak a táncnak a mai perverz rángatózással semmi közössége sincs. Mintahogy a mai zenének sincsen a valódi zeneművészethez köze. És ez is egyik okom, hogy végigviszem karmesteri pálcám két világ-rész nagyvárosain: ráakarom szoktatni az embereket a zenére.

Régi barátom a karmesteri bot. Azzal kezdtem hajdan, mikor még megiratlan volt a »*Cavalleria*« és én ifju lelkesedéssel dirigáltam cerignolai parasztoz rögtönzött karát. Régi, boldog idők! — De, látja, tegnap, amikor a *Gaitében* örömben üvöltöni kezdett a publikum, akkor sem voltam kevésbé boldog, mint Cerignolában hajdanában. Tizenhat éve voltam utolsózor Párisban. Ugy tudtam, hogy a párisi közönség felülletes, szívtelen és hideg: dobogó szívvel léptem elébe. És megtanultam, hogy érző emberekkel van dolgom, akik szeretnek engem, mert szereti a zenét. Mert az emberek szomjaznak a zenére. Volt alkalmam érezni ezt, mert kitörő örömmel fogadnak mindenütt, ha jövök *Beethovent*, *Wagnert*, *Lisztet*, *Verdit*, *Bellinit*, *Puccinit* megszólaltatni. Mily megható szeretettel fogadnak *Budapest*en is.

Azután másról beszélünk. A *Beethoven*-ünnepről Bécsben, a newyorkiakról, akik lassan kezdik a művészet lényegét megérteni. Fialatos temperamentumától csengő szavait a Mesternek mindinkább olyanoknak érzetem, azonban mint friss finom darabot régi zenélőórán, melyet multszázad genfi órásmestere ősi, szép melódiára tanított már születésekor, s mely most, egy változott világban, autótűlkök recsegése, villany-motor karistolása között változatlan zengi mindég — szép és mindég — egy szavát a futó órákat. *Faszistának* mondja magát *Mascagni*, ki örülni szeretne az új *Olaszországnak* is, de öröme a fascizmuson, csakugy mint vad haragja a diszharmonikus vált élet diszharmonikus zenéje ellen, talán annak a nagy csendnek a reakciója csak, mely reaszáll mikor egyedül áll a modern vastráverzekén épült lidel műkövel falazott új apartementjében a nagy tükör előtt, és azt kell érezze, hogy ő maga is csak régi időkből egy ittelejtett hang egy visszhangtalanságra kárhoztatott melódiá.

— A modernnek — mondta többi között. — Az agyakat indítják meg csak és nem a szívet. Pedig felindulás, mely az agyból ered, és melyben a szívnek része nincs, veszedelmes betegség... De én tudom, hogy minden mulandó, és hogy a világ vissza fog térni az igazi tánchoz és az egyedül igaz zenéhez.

Benedek Károly

zelebb jöttek a megvadult partipák, hogy végképpen elpusztítsák, felporzesseljék, megégessek. Zeus, az istenek királya, ott fent az Olympus tetefőjén látta, mi történik lent a földön? Hogy el ne pusztuljon az egész világ, villámjával lesújtotta a vakmerő Phaetont és a megvadult partipák egyzszerre megálltak.

Téli sport

tika, Mandler Etelka, Drégely István, Svraka Mariska, Gábor Évike, Grabinski Dezső, Klein Ella, Pfeiffer Nusi, Vinkler Laci, Miskolci Irén.

A jutalmat Miskolci Irén nyerte el.

ÜZENETEK:

Stibinger Imriske: Remélem ezután nem fogsz lustálkodni, hanem szorgalmasan mefejtöd a fejtörőt. Küld be mégegyszer, mert olyan zavaros a leveled, nem tudok elmenni rajta. — *Morgenstern Magda:* Remélem meg leszel elégedve már egyszer te is velem. — *Langer Marci:* Sebaj öcsém, majd megtanulsz, mire katonának kell menned. Küldhetsz, ha jók, leközzöljük. — *Szántó Pistike és Teruska:* Örömmel fogadlak be titeket is, hisz oly kedves levelet írtatok. Amint látjátok, benn vagytok a mefejtők között. Írjátok máskor is. — *Szente Marica:* Csak írd, szeretem olvasni kedves soraid. Legközelebb bővebben. — *Lukó Rózsika:* Egy kicsit elhanyagoltatok mostanában a Balázs bácsit. Rég nem írtatok. Ha szorgalmasabbak lesztek, okvetlen nyerni fogtok. — *Rosenberg Lea:* Postára tettük. — *Heine Ilonka:* Jól tetted, hogy táborunkba sorakoztál. Csak szorgalmasan irogass. — *Pálfi Justika:* Szives örömmel, de azután ne hanyagold el a Habostortát. Ugy-e megigéred? — *Drégely István:* Csak légy türelemmel, te is arra fogsz kerülni. — *Svraka Mariska:* Amit elmulasztott a Mikulás, majd a Jézuska kipótolja, ha jó kislány leszel és a bizonyítvány is jó lesz.

Beküldte: Morgenstern Magda.

Beküldte: Berky III.

Eppen azért az emberek nem is hiszik, hogy a te fiad vagyok. Csak ott látnak illni a te kocsidon, a te helyeden... Ha megmagyaráznád nekem, hogy mint kell fognom a gyep-lőt, mint kell használnom a tüzes ostort...
 És a hatalmas, erős isten gyöngye volt a fiával szemben. Engedte hogy felüljön a kocsi. Megmagyarázta, hogy nyugodtan maradjon, a gyep-lőt ne huzzza, az ostort ne használja. A lovak maguktól is tudják az utjukat. Milliő, meg millió éve hogy feljönnek keleten és bevilágosítják a földet, majd le-nyugodtan, mozdulatlanul Phaeton, lehet, hogy a partipák észre sem veszik majd, hogy nem igazi gazdájuk, Apolló, a nap istene hajtja őket.
 Phaeton felült az édesapja helyére, megfogta a gyep-lőket és kezébe vette a lángostort. Apolló megegyszer fülébe sugta intelmét, aztán a kocsi megindult.
 Elinté szép lassan ment a kocsi a keleti égbolt peremén, előre küldve rózsás nyílait, a hajnal képeben. Aztán gyorsabban léptek a partipák, majd egyre feljebb hágtak az égbolton és immár vágatni kezdték. Phaetont megszeddhitte ez a vágatás. Elfelédte apja intelmét, tanácsait, vagy ha gondolt is rájuk, egy perc ere elhogta jelkét a nagyarávagyás és a köz. Ime a partipák milyen engedelmesen mennek keze alá, mintha csak maga Apolló hajtana őket. De hát miért is ne tudna megcsinálni ő is azt, amit a nap istene cselekszik? Mert halandó asszony vala az édesanyja? Mit jelent most mindez? Ő itt ill a nap tüzes szekerén és erejével, bátorsságával talán az Olympus istenei közé küzdhet fel magát. Csak félni, remélni nem szabad... Apjának tanácsai egyzszerre nyom nélkül tűntek el lelkéből. Miért ne próbálna ugy cselekedni, ahogy édesapja, Apolló cselekszik? Miért ne subhntana lángostortával a tűzpartipák közé?..
 És ugy tett. Am a partipák egyzszerre megéreztek, hogy nem a halhatatlan nap-isten keze érintette őket. Mennydör-gészertü robajjal vágatattak az égboltozaton, de nem a régi utjukon, hanem egyre közelebb halolva a földhöz. És tüzes szakadt le a nap kocsijától, lángok csaptak ki a kulltóból s a partipák lelezerte zsarátnokot hintett le a földre.
 És a szörnyű tűzviharban halva rogytak le az emberek az állatok, elégték a növények, kiszáradtak a patakok és folyók. Lángtenger lett a föld, melyhez egyre közelebb és kö-

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete

Subotica, 1928. december 16.

50

Tamás és a kalács

Az asztalon friss kalács,
Kér belőle kis Tamás.

Édes anyja neveti,
Jó nagy karéjt szel neki,

Tamás veszi a kalácsot,
De csak tovább álldogál ott

— Édes anyám kérek még,
Ez a szelet nem elég!

— Mit nem mondasz, kis emberke
Hisz már ez is nagyobb, mint te!

Tamás szeme könnybe lábad,
Ugy rebegi jó anyjának:

— Az ajtónkban árva gyermek,
Szegénykével hadd osszam meg!

A jó asszony többet nem szel,
Küldi fiát az egésszel.

— Itt a kalács, vidd csak, vidd!
Jó szivedért a jó Isten megsegít!

— Tudom hiam, de mégis csak halandó vagy.

— En olyan erős vagyok apám.

tüzsárkányait megfékezni.

emberéhez tartozol. S a végzes ember erő nem bírja a nap

vagy, de édes jó anyád halandó földi asszony volt, te is az

— Lehetetlenséget akarsz édes, jó hiam. Te az én hiam

Apolló megrázta fejét:

kantharját.

a napnak tüzsárkányait és én fogjam a lángsörényű partipák

— Édes apám, enged meg, hogy egy óráig én hajtssam

nyörögni kezdett hozzá:

tudott tőle semmit sem meztagsadni; Phaeton egy ízben kö-

Phaetonnak hívták. Apolló nagyon szerette gyermekeit és nem

Apollónak, a szép, hatalmas istennek volt egy fia, kit

dett, a gabona éret, amerre csak a sugarak elhatottak.

lova indultak munkájuk után. A fiú zöldre, a gyümölcs edese-

nt a diadalmas meleg, mely beöle áradt. Az emberek da-

Élet járt a tüzes, kerek kocsi után és életet fakasztott minde-

vak melegséggel, fényvel, derűvel árasztották el a világot.

mén. Lángcsövek csaptak ki tüzes kocsijárból. És a lángcsö-

Es jött — jött a pogány isten, egyre felébb az ég pere-

kocsikerekeit hajtó Phoebus Apolló!

rak törték fel, mert már bívták őket a dallás, szép isten, a nap-

ralami meleg citókátas érte volna őket. A föld mélyéből csi-

pirosított az ég alján. A fák lombját megrezzenetek, mintha

azt, kinek előre kiüldött hirtöke, a rózsaujjú hajnal, már ott

madarak megrázkódtak és csattogó dalokkal köszöntöttek

színek. A virágok felemelték lankáit, kis, álmos fejüket, a

tárgyak és az emberek alakját, émi kezdtek a formák és a

szaka árnyal. A vak sötétből lassan-lassan kifortmálódtak a

látóhatáran. És amint feljött, oszladozni kezdtek az ég-

A négy, izzó napkerek lassan gördült fel az ég keleti

ült a bakon és megcsóválta tüzsárkányait a levegőben.

keréküllök. A csodálatos dallás, a pogány isten pedig ott

volt a kanthar, tüzsöva az ostor és vörös fényben égett a

keret az égbe. Izzó tüzsöva az ostor és vörös fényben égett a

A szép dallás isten minden reggel felhajtotta tüzes sze-

nak hívták.

a pogány istent a régi görögök és rómaiak Phoebus Apolló-

A nap tüzes szekerét egy szép pogány isten hajtotta. Ezt

A Nap szekere

I R T A : S Z E G E D I E M I L

Mikor mindezekkel készen voltak, a sasfiókéak elbucsuztak Peggitől és Rin-Tin-Tintől és mivel már közeledett a dél, hazasiettek telve boldog izgalommal.

Peggi apja

Dél volt. Clinton ilyenkor olyan, mint egy felforgatott hangyaboly. A kevés ucca tele ebédresiető emberekkel.

Fritz, Peggi apja akkor ébredt fel sátrában. Rekkenő hőség volt és arcáról patakozott a veríték. Szemei véresen vörösek voltak és minden tagja fájt. Igyekezett felülni a kereveten, de visszaesett. Még kábult volt, feje zugott, nem emlékezett semmire. Torka égett a sok elfogyasztott italtól és szeme előtt tüzes nyilak röppentek el.

— Víz, te lusta! — kiáltott torkaszakadtából és körül nézett. A sátorban senki sem volt. Ujból kiáltott, de percek elteltével se jött be senki.

Nagynehezen lábára állt, de úgy érezte, mintha mázsás vasdarabok huznák a föld felé. Az aítóig támolygott és félre huzta a ponyvát. A dus napfénytől szinte megtántorodott.

— Hol vagy Peggi? — kiáltotta ujból egészen clerőtlenedve.

Egy napbarnított arcú ember jött arra. Az óriás megszólította:

— Hé, nem láttad azt a beste lányt valahol?

— Nem, — felelte és tovább ment.

Fritz gondolkozni próbált, de csak arra emlékezett, hogy elesett és fejét a kőbe vágta. Valami átcikkázott agyán. Berohant a sátorba és lázasan keresni kezdett valamit. Felnyí-

indult a keleti égboltozat felé! Az emberek sírva, jajgatva tántorogtak a tüzsárkányok az izzó kullóit kocsiá és lassan el-

de akkor látta, hogy az izzó levegőt öleli. Megrázkódott. Az-

Apolló felugrott, hogy átölelje azt, aki fölébe suttogott,

koporsóm fölé borul.

Ís lesz a te bánatodra és könnyebbé teszi a földet, mely a

zanak a mezők. És a mosoly, az ének, a virág mind virágoz-

mosolyogjanak az emberek, énekeljenek a madarak, virágoz-

legyen meglnt élet, öröm, fény, melegség a földön. Hogy útra

le környeidet és hajtssd fel tüzsárkányaidat az égboltra, hadd

röndt az én könnyelműségem és a te bánatod miatt? Töröld

pusztultam én el, ám jól tudom, hogy ez nem virász a te bá-

én könnyelmű engedelmiségem miatt. A magam hibája miatt

— Édes, jó apám, te most nagyon szenvedsz miattam, az

kedves hang suttog a fölébe:

mikor érezte, hogy egy testetlen árnyék átöleli és egy szélid,

Ott állt Apolló komor, sötét arccal tüzsárkányai mellett,

fájdalma.

aludni, még halott szívét is kizsuga emberfarsának kényvő

Phaeton, aludta örök álmát. És Phaeton nem tudott nyitkoz

nallatszott a sírás, a zokogás, a kétségbeesés, hal Apolló fia

Es a vak sötétségbe, hidegbe, fátyba borult földről oda-

megy az égbe.

bátatlan maradt, — úgy mondotta, többé soha-soha fel nem

hajtani. Kért, könyörögött, majd fenyegetőzött, de Apolló hajt-

tüzsárkányokat most már Apollón kívül senki sem bírja megörömi,

Zeus nem próbálta meg, mert jól tudta, hogy a megvadult

zaton végighajtaná?

királya vagy, könnyű dolog-e a nap tüzsárkányait az égbolto-

gyermek, ám próbáld meg te magad, te Zeus, ki az istenek

birta a nap tüzsárkányait megfékezni. Phaeton halandó asszony

— Megölted a hiamat, mert gyöngye volt a karja és nem

meglnt az égbe, de Apolló így szólt:

halandókat és kérlette Apollót, hogy hajtssa fel kocsiját

Ért, világszasszót adó áldott napért. Zeus sajnálta a szegény

Az emberek jajgatva, imádkozva esdéltek az éltető, mele-

Es sötétség pusztaság, hidegség borult az egész földre.

tozójára nem hajtom fel lovaimat.

— Hazaviszem tüzsárkányaimat és többé soha az ég bol-

kat, mondotta Zeusnak:

és elvezetvén az immár báránysszelidde vált, remegő partipá-

Apolló pedig sírta egyféléneget, kedves, szeretett fiát

és elvezetvén az immár báránysszelidde vált, remegő partipá-

Apolló pedig sírta egyféléneget, kedves, szeretett fiát

és elvezetvén az immár báránysszelidde vált, remegő partipá-

Apolló pedig sírta egyféléneget, kedves, szeretett fiát

és elvezetvén az immár báránysszelidde vált, remegő partipá-

Apolló pedig sírta egyféléneget, kedves, szeretett fiát

tetőjeleket visel a királyleány. No, volt nagy röknyödés, a

mikor Jankó előállott és elmondta, hogy egy arany, egy ezüst

meg egy hófehér hajszál van a királyleány hajában. A király

bizony nem szívesen adta ilyen rongyos legénynek a leányát,

a királykisasszony meg éppen sírt, mint a záporosó. Dehát

szavát adta a király, nem lehetett megmásítani. De megkér-

dezte Jankót, hogyan találta ki, mikor emberfia még nem

látta közéről a királykisasszonyt. Hát szépen elmondta

Jankó, hogyan vette meg egy csókért a három malacát a

királykisasszony.

— No bizony, ha megcsókoltad, hozzá is mész feleségül!

— kiáltotta a király.

Aztán nagy lakodalmat csaptak, a királyleány sem

sírt többé, mert olyan szép legény lett Jankóból a hercegi

ruhákban, hogy nem volt párja még az igazi hercegek kö-

zött sem. Elhozták nagyanyót is a palotába és táncolt három

napig a királytól a cigányig mindenki az országban. De a

legszebben mégis a három kicsi malac táncolt. Talán még

most is táncolnak.

Dán népmese.

≡ Balázs bácsi postája ≡

Legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése: *gomb, elek, rozs, géza, iron, nyár, kard, város neve Beograd.*

Helyesen fejtették meg: Vukov Konstantin és Marika, Ciegler Bandi, Volfenstejn Béla, Kuluncsics Józsi, Grundt József, Mayer Rózsika, Ujvári Bandika, Kelemen Pali, Mandel Arnold, Hefter Jenő, Pörge Veronka, Szabó M., Langer M. és Rózsika, Stossel Vera és Imre, Raffay Imre, Szalay Laci, Mamuzsics Margica, Bruckner Gyuszi, Vinay Mici, Fischer Imre, Klein Rozsi, Kellermann Lacika, Kalmár Gizike Hahn Tibi, Glacier Annuska, Heinfeld Micike és Katóka, Nagy Agica, Heilbrun Renike, Godár Misike Hamburger Ferkó, Balogh Dezső és Rencsár Mihály, Jákli Kami és Gizike, Rill Antal és Marci, Scha Tibor, Bertron testvérek, Szántó Pistuka és Teruska, Kiss Lacika és Pucika, Galambos Dezső, Brückner Laci, Schönbrunn Béla, Szenté Marci Lutus László, Gall Mancsi, Lukó Rózsika és Gyurika, Klein Gyuri, Sánta István, Deutsch Lili és Ida, Rosenberg Lea, Stibinger Imriske, Stern Ducika, Morgenstern Magda, Heine Ilonka, Pálfi Jusz-

Phobus Apollo.
hatalmas, szép pogány isten, a szerencsétlen Phaeton apja,
sg és aztán megjelent tűzkocsiján, lángostorával kezében, a
tel és legyűrte azt. Egyre erősebb, áthatóbb lett a világos-
szeltek át a levegőt. Kéthasadt a vak sötétség, ott a kelet
imádkoztak, de ime, egyszerre hosszú, rózsaszín nyílak
szeltek át a levegőt. Kéthasadt a vak sötétség, ott a kelet

Holland tájkép

mit? Add nekem a tehenet, odaadom cserébe a malacaimat. Mert ezek nem közönséges malacok ám. Ide nézz! — Azzal elővett egy furulyát és mialatt fujta, a malacok táncra perdültek. Ugy táncoltak, hogy akármilyen kisasszony megirigyelhette volna.

No, örömmel belement a vásárba Jankó, aztán indult hazafelé a malacokkal. De bezzeg nem örült a nagyanyja, hanem jól összeszidta, amiért ilyen rossz vásárt csinált.

— Ne busulj nagyanyó, — vigasztalta Jankó — elmegek szerencsét próbálni a malacokkal. Azzal egy tarisznyába rakta őket és utnak indult. Harmadnapra nagy erdőbe ért. Az erdő közepén fényes palota állott. Amint közelebb ért Jankó, a bámulattól még a szája is tátva maradt. Hogyne, amikor az ablaknál gyönyörűsége szép királylány ült. Ébénfekete haján kicsi aranykorona ragyogott és ahogy mosolygott, fényes lett tőle az erdő. Letelepedett Jankó az ablak alá, kieresztette a malacokat a tarisznyából, aztán elővette a furulyáját. Fújta, fújta Jankó a furulyát, a kis piros malacok meg olyan szépen táncoltak a nótájára, hogy öröm volt nézni. A királylány előbb az ablakból nézte, de aztán lejött Jankóhoz és megkérdezte, mennyiért adná el őket.

— Egy csókért odaadom! — mondotta nagymerészen Jankó.

A királylánynak bizony nem nagy kedve volt hozzá. Mert bizony a ruhája rongyos volt Jankónak és meg is látszott rajta, hogy három nap előtt mosdott utoljára. Dehát a malacoktól nem tudott volna megválni. Ahogy lehajolt hozzá, látja Jankó, hogy egy arany, egy ezüst, meg egy hófehér hajszál ragyog a királylány ébénfekete hajában. — Gyorsan megcsókolta Jankót, aztán elvitte az ölében a malackákat. Még egy marék aranyat is adott ráadásul.

Hazament Jankó, aztán éldegéltek jó ideig gond nélkül. De bizony, egyszer csak elfogyott a sok arany is. Törte a fejét Jankó, hogy most mihez kezdjen, mikor hallja, hogy kihirdette a király az országban, hogy annak adja a leányát feleségül, aki kitalálja a három ismertetőjelet, amelye magán visel a királykisasszony. Utnak indult hát Jankó, hogy ő is szerencsét próbáljon. Mire a király udvarába ért, bizony alig lehetett ott mozogni a sok embertől. Volt ott mindenfajta ember. Hercegek, grófok, de bizony még több egyszerű, szegény legény. De olyan rongyos egyik sem volt, mint Jankó. De hiába találgatták, egyik sem tudott rájönni, milyen ismer-

Lager-Babaklinikán
Subotica, Paríževa ulica
Idekre postán szállítok - Toront babákat nemmi megjavítok

Legelőssőbban megkapható a
széthullott babád részére kell, a
den más, ami az összetört vagy
kezet, fejet, haját, gummit és min-
Babapöt, babaharigányt, lábát,

Kis leány!

— Anyuka megismogatta a kisleánya fejét:
— Nagyon helyesen jegyezted meg, Márta. Emberben
állatban egyaránt rokonszenvesebbek az őszinte, nyílt, bátor
természetűek.

színel egyebet.
szertem, amelyik őszintén kimutatta a természetét és nem
hogy gonosz lehet, mert látom rajta. Csak az olyan állatot
tom izága, kötekedő természetű, róla el is tudom képzelni,
kodius lustaságot színel, de azért kegyetlen és rossz. A ma-
pet sem. A majmok mulatságosabbnak és őszintébbek. A kro-
már eleget tudok a krokodilusról és nem szeretem egy csep-
— Menjünk tovább anyukám, — mondta Márta — most

beniük.
mert ott kevesebb hajó fordul meg és kevesebb kárt tett
fém. Szándékban meg nem lehet olyan nagy károkat okozatos a rokonságra,

tott egy kopott kis ládikát, amelyet a fekvőhelye szalmája
közül kotort ki. Mikor belétekintett, felhördült, a fejéhez ka-
pott és mint egy megsebzett tigris kirohant a sátorból.

Pár lépést futott és leroskadt egy kötélcsomóra. Arca
rettentő belső indulatokat tükrözött vissza.

— *Eltűnt, elvitték,* — mormogta s igyekezett felzaklatott
és összekuszált gondolatait rendezni. Lassanként, mint köd
keresztül, emlékezni kezdett az előző éjszaka történetekre.

— *A Félszemű!*

Kóválygó gondolataiból teljesen előbontakozott a csa-
vargó képe, de rögtön új kép csatlakozott hozzá. Eszébe ju-
tott az a gyerek csoport, amellyel egészen a sátorig ment
ment.

De ezt a gondolatot hamar elvetette és gyanúja a fél-
szeműre terelődött, akivel együtt töltötte a délutánt. De akár-
hogy is erőlködött, nem tudott visszaemlékezni, hogy miről
beszél Tin Hokkerrel.

— *Peggi eltűnt!* — állapította meg és keze ökölbe szo-
rult, szemei villámokat löveltek. Lelkébe indulatok háborgo-
tak és soká nézett maga elé, mintha emlékei között keresne
valamit.

zszakmányt érez és ugyanolyan gyorsan cipelli szakmányát vissza a vízbe. Olyan erős fogazata van, hogy egy ökörnek beharapja a fejét.

— Jaj, de borzasztó! — szöngyükködött Márta. — Vajjon ezek a krokodilusok, mikor nőnek meg ilyen nagyra?

— A krokodilus sok száz évig él és lassan nő! Ráért! — Vajjon meg lehet szelídíteni?

— Hogyne! Sok vad nép szent állatnak tartotta. Jól etették, húst, kenyeret, télesztát bőven adtak neki, aztán cserében a krokodilus megengedte, hogy teleaggassák lábfejeitől, karoktól, drágaköves láncokkal. Sőt még azt is elűrték, hogy a fogát vaszoronggyal megtszittsák.

— Na hát! Milyen érdekes! És hol voltak ezek a krokodilusok? Vagy még most is vannak mindenütt?

— Nincsenek mindenütt! Régebben nagyon sok volt Egyiptomban, a Nilusban, de onnan az emberek már elzavarták őket, mióta jó legyverek vannak és el tudnak bánni velük. Most leginkább Szudánban vannak. Ott még hemzsegek a partok közelében és veszélyeztetik embereket és állatokat.

— A krokodilusnak is van hangja?

— Van! De nagyon szótlan, magába zárkózott állat. Sokszor hónapokig sem ad hangot, de ha hirtelen rájlesztnek, vagy ha nagyon szótlan, magába zárkózott állat. Minden állat érdekes a maga sajátosságával, még ha emberi eszünkkel és szokásainkkal fursának is találjuk őket. — Azt már tudom, hogy a krokodilus nem jó szivű! Nem tud szeretni! Most még csak azt mondd meg, anyukám, hogy okos állat?

— Jó emlékezőtehetsége van. Megismeri a hangot, amely hívti szokta, emlékszik a helyre, ahol zsákmányt talált, ráadásul még, hogyan lehetőséges az, hogy ennek a nyulnak a hátsó lába körmei ment keresztül a golyó s mégis a fülénél jött ki.

Chaplin akcióban

Délelőtt csend volt a cirkusz körül, csak a szolgaszemélyzet volt talpon. Ezek is kedvtelenül végezték munkájukat. A cirkusz állatai nagy lármát csaptak ketreceikben a hőség miatt. Napbarnította marcona legények lézengtek a sátrak között. Egyik a sátor ponyvát javítgatta, mások különböző tárgyakat vittek be, vagy hoztak ki a sátorból, ahol próbagyakorlatokat tartottak az akrobáták. Néhány bohóc unottan új mókát tanult be, egy szomorú arcú fiatal leány a kifeszített kötélén végezte veszélyes gyakorlatát.

A krokodilus

Márta künn volt az édesanyjával az állatkertben és nagy érdeklődéssel nézte sorban az összes állatokat. A krokodilusoknál állva, elgondolkozva jegyezte meg:

— Mindig azt hallottam hogy a krokodilus nagyon veszedelmes állat. Igazán el sem tudom képzelni róla! Nézd, anyukám, milyen békésen, nyugodtan fekszik a vízben. Mint ha a világ legszelidebb teremtménye volna. Ha az oroszlanra, tigrisre, párdúcra nézek, könnyen elhiszem róluk, hogy vérengzők. Hiába tudom, hogy megszelídítették őket s hogy az erős vasketrec mögött nem bánthatnak senkit, mégis borzongást érzek a hátamban, ha rájuk nézek. De a krokodilustól eszemágába sem jut félni. Nem látok rajta semmi vadságot. Anyuka mosolygott.

— Persze, persze, ezektől nem félsz, mert kicsik, de látnál csak igazán kifejtett, hatalmas példányokat, tudom, hogy inadba szállna a bátorságod.

— Milyen nagy egy igazi, kifejtett krokodilus? — érdeklődött Márta.

— Öt méter hosszú az átlagos nagysága, olyan, mint az ebédlőszobánk. De vannak nyolc-tíz méteres krokodilusok is.

— Nem szeretnék egy olyannal találkozni! — vallotta be a kis leány.

— Nem szívesen találkozik olyannal senki a világon. Sok kárt tett már embereken, állatokban! Mikor nem lustálkodik és nem alszik a napon sütkezve, hihetetlen fürge. Egy szempillantás alatt ugrik ki a vízből a szárazföldre, ha

— Ez hihetetlen, — csóválta fejét a vadász. — Bár csak ugyan egy golyó ölte meg a nyulat, még sem tudom elképzelni, hogy a lábán menjen be és a fülén jöjjön ki.

Megvizsgálta a nyulat, de csak továbbra is rázta a fejét, hogy bizony nem tudja elképzelni, hogyan történhetett ez a csoda.

Bergengőc bácsi ravaszul mosolygott.

A gyerekek is körülállták a nyulat és lesték a bácsi szavait.

— No, hát megmagyarázom, — mondotta. — Amikor a vadász elsütötte a puskáját, ennek a szegény tapsifülesnek viszkedett a feje, hát megvakarta. A kutya is a hátsó lábával vakarja a fejét a nyul is. A golyó keresztülhatolt a lábán, átment a fején és kijött a másik fülén. Így volt ez, ugy-e, gyerekek?

A gyerekek nevettek és ráfelelték, hogy »igen«, a vadász pedig megköszönte a magyarázatot és elvitte a nyulat.

A gyerekek hazamentek, mert alkonyodott. Otthon a Dundi kutya elmesélte kalandját a Cinka cicának, de mivel az nem akarta elhinni, megharapta a cica farkát. Cinka erre hegyes karmaival összepofozta a szegény Dundit.

Két napig örök-haragba voltak!

Három piros malac

Volt egyszer egy szegény pásztorfiú, Jankónak hívták. Nem volt sem apja, sem anyja, öreg nagyanyjával lakott a falu végén egy kis kunyhóban. Egy kis tehénke volt minden vagyonuk. De vigyáztak is rá, mint a szemük fényére. Egyszer azonban olyan nagy szükségben voltak, hogy el kellett adni a tehenet, nem volt más segítség. Rábizta a nagyanyja Jankóra, hogy vigye el a vásárra és adja el jó pénzen.

Elindult a Jankó a tehénkével. Utközben találkozott egy öreg asszonnyal, aki három malacot terelt maga előtt. Sok malacot látott már Jankó, de ilyen csodálatos, pici piros malackákat még a nagyanyja sem látott, hát még ő! Az asszony megszólította:

— Hová viszed ezt a tehenet te, fiú?

— A vásárra — felelte Jankó.

— Én is oda igyekszem — mondta az asszony. — Tudod

KÖNYVEK

Két könyv a magyar gentryről

Csathó Kálmán: Mikor az öregek fiatalok voltak
Fáy Ilona: Bánky Tamás fiai

Ez volna hát a magyar gentry? Ilyen volna, amilyennek Csathó Kálmán szeretné glorifikálni?

Itt Bácskában, Bánátban soha se volt igazi gentry, mink már csak azt az álgentrit kaptuk, — fiukat, akiknek az apjuk még buzával, szarvasmarhával kupecskedett, pénzzel uzsoráskodott, — azt, amelyiket Csathó Kálmán is összetéveszt az igazi magyar gentryvel. Pedig az igazi magyar gentry, a magyar nemesi közp-birtokos osztály értékes rétege volt a nemzeti társadalomnak. Haladó, tanulni akaró, az új eszmék iránt fogékony. A politika, az ország, a vármegye és a falu kormányzása, irányítása foglalta le annyira, hogy nem maradt ideje a maga dolgával törődni. A nagybirtokos arisztokrácia nem élt az ország határain belül, a kisbirtokos s a városi polgár nem sokat törődött közügyekkel, amely terhes tradícióként nehezedett a gentry-re. Hogy közben nagy mulatások, hosszú ferbliesaták is estek, az letagadhatatlan. Mindez nem szaporította az ősi just, amely különben is — sok volt a fiu, a vő — egyre inkább felaprózódott.

Az a magyar gentry azonban, amit a nagyon tehetséges Csathó Kálmán rajzol meg, nem más, mint gentryskedő rasekolli csemetéknek ősmagyarra való utólagos patinálása. Nem igaz, hogy a gentry virtusa volt verekedni és megszőkni, pénzt kölcsönkérni s pofonnal fizetni érte, vagy soha meg nem fizetni, uccán ok nélkül veszekedni, mások mulatságát megzavarni, ártatlan falusi lányokat hochstapler módra hitegetni, öreg tisztas apákat szédíteni.

Nem, a Csathó Kálmán Orosz Tiborja nem magyar gentry, a hetvenes évek magyar élete sem olyan volt, mint ahogy Csathó akarja most bemutatni. Ez az Orosz Tibor egy mai pesti kalandor, vagy eszmába járó, lovagló korbáccsal sétálgató vigéc, de nem magyar, nem getri, nem élőalak, aminthogy nem husból-verből, hanem német novellák és érzelmes szindarabok naiváiból van megalkotva Kevey Anna alakja is.

A Letopisz új száma. A Szrpszka Matica akadémikus nivóju kitünő folyóiratának a Letopisznek új száma a következő gazdag és változatos tartalommal jelent meg: **Dr. Nikics Fedor:** A vajdasági sajtó problémája. **Jaksics Miléta:** Alkony (vers). **Sz Stefanovics Jován:** A kötelező szavazás. **Dr. Mirkovics M.:** A szlovák kérdés megoldása. **Tokin Boskó:** Irodalmunk hét esztendeje a világháború után. **Branjesevics Márkó:** Zaga (vers). **Tomics Szeván:** A békitő hazugság (vers). **Popovics Jován:** Katasztrófa. **Jakovljev Szt. Alekszandar:** Koszoru. **Dr. Kasanin Milán:** Hozzászólás Nyugat és Kelet problémájához. **Dr. Sajkovics Sz. Iván:** A mai orosz irodalom az orosz határszelen. **Gligorics B.:** A beogradi Nemzeti Színház. **Banica Szevetiszláv:** A Nemzeti Színház vendégjátéka Noviszadon. **Filmus:** Új filmek. **Dragutinovics Brankó:** Beograd zenei élete. **A Figyelő rovatban:** A Vidovics mozgalom — A kisebbségi kérdés — Korunk hékeje — A háború felelősség kérdése — Rasputin újabb arcai — Új szlovák antológia — Magyar regény Szerbia múltjából — Tolsztoj és a felesége — Újabb vélemények Preradovics Petárról — Szlovák népies naptár — Az ifju szlovák nő — A mai háborus technika — A harci taktika — Az új eseti lira. **Idegen lapszemle és gazdag bibliográfia** egészítik ki az új számot.

Babits Mihály összegyűjtött költeményei. Huszonöt esztendő költői munkásságát, Babits Mihály költészetének negyedszázados termését foglalja magában az a hatalmas kötet, amely az őszi könyvpiac legnagyobb irodalmi eseménye. Babits lírája mindjárt első költeményeiben klasszikus szépségekkel pompázott s ez a költői pálya mindvégig emelkedő íveléssel haladt a klasszicitás felé. Az új magyar költészet legjelentősebb lírikusa ma kétségtelenül Babits Mihály, művészetének emelkedettség, költői tehetségének színes pompája, nyelvének diadalmas ereje gondolatainak mélyesőges gazdasága olyan helyet biztosít számára a magyar irodalomban, amely csak kivételeseknek jut osztályrészül. Babits költészete a ma költészete és mégis minden időké: a klasszikus költő egyetemleges nagysága és az igaz nemzeti költő össze-

Az egész könyv, az egész Mikor az öregek fiatalok voltak Dickensnek s Dickens alakoknak enyhe át-hamisítása a magyar talajba, de folyamatos, kellemes bár kissé vékonypénzü novella.

A könyvet Csathó Kálmán gyűjteményes munkáinak sorozatában adta ki a Singer és Wolfner cég s most már a harmadik kiadása jelent meg.

A másik könyvet Fáy Ilona írta, a Pallas adta ki s a címe Bánky Tamás fiai, regény, amely szintén a magyar gentryről szól.

Az utóbbi esztendőben Berendné s Gulácsyné fenomenális regényei után megnőtt a becsületük a magyar írónőknek. Az olvasó elbámulva állapította meg, hogy a magyar írónők milyen sokat tudnak. Fáy Ilona regénye nem ragadtat ilyen megállapításokra. Szinte csodálatos, mennyit és mennyire *nem tud* ez az írónő. Nem tudja, hogy egy haldokló nem mond vezércikkeket, sejtelve sincs a főzésről, az orvostudomány elemeiről, de nincs sejtelve arról sem, hogy miképp történt egy alispán megválasztása, hogy mi a kívándorlás, s főleg nincs sejtelve a magyar nyelvről, a magyar írásról. Nála a Bánky-ak *tekintéllyel* bírnak, Bánky Tamást úgy jellemzi, hogy *egyéni és szótárszabadsága pedig tüneményes, a városkapitány a megyeház börtönébe zárja a letartóztatott földesurat, stb. stb.*

Mulatságos olvasmány ez a regény. Ilyen őszintén ostoba, ilyen minden köntörfalazás nélküli rossz regényt már régen nem nyomtattak ki, pedig ha az ember nem gondol arra, hogy az olvasók egy részét az ilyesmi riasztja el a magyar írók munkáitól, naivságain, kis buti filozofálásán, ostobácska meséjén kedvre lehet derülni.

R. R.

olvadása a magyarság szellemével teszi ezt természetessé. Amikor Babits Mihály összes költeményei most ebben a díszes és egyszerű kiadásban megjelentek, kétségtelenül örömmel fogadja ezt az egész magyar közönség. A költő ezzel a gyűjteményes kiadással, még közelebb jut a szívekhez, amelyek eddig is magukba fogadták. A reprezentatív kötet, mint a költő jubileumi teljes gyűjteménye, az Athenaeum kiadásában kerül a közönség elé. Ára 100 dinár, díszes egészvászonkötésben 130 dinár.

Tamási Áron: Szüzemáriás királyfi. Csodálatos erővel, meglepő frissességgel, a dus elképzelés lenyűgöző erejével, a lángoló lelkesülés izzó tüzével született meg egy évtized alatt a fiatal erdélyi irodalom, friss hajtása a magyar tehetség termőfőjének. Nagy ajándékot, örvendős szépségeket nyujtanak Erdély költői és írói a magyarságnak s amikor az Erdélyi Szépművés Céh egységébe tömörültek, ezzel utat találtak a közönség szívéhez is. Az Athenaeum vállalta azt a nagy feladatot, hogy Erdélyi Szépművés Céh kiadványait nálunk is megjelenteti, hogy az egész magyarság megismerje ennek az irodalomnak kiváltságos értékeit. Könyvet közül elsőnek Tamási Áron kétkötetes regénye: Szüzemáriás királyfi jelent most meg. Új író régen lépett hasonlóan kiforrott tehetséggel, az ifju bátorság ilyen lendületével, mégis az igazi művész lenyűgöző biztonságával a magyar olvasóközönség elé. Egy székelly ifju története ez a regény, a székelység realitása és fantázia gazdagsága tökéletes finomságában tökéletesül itt. Elbeszélő művészet, megkapó érdekessége, jellemző ereje, nyelvének ujszerű gazdagsága mindezek a tehetségek a magyar irodalom legjobbjai közé avatják Tamási Áront. A kétkötetes regény művész kiállításban jelent meg, s az Athenaeum az erdélyi írók eme sorozatával valóban új, nagy értékekkel gazdagítja a magyar irodalmat. A két kötet ára 75 dinár.

Ken Maynard a First Nationalnál marad. Az amerikai cow boy király fantasztikus pénzeket keres idomított lovával a remekszép Tarzannal. Még így is állandóan újabb ajánlatokkal halmozzák el és a filmgyárak valósággal versengenek érte. Egyes lapok már tudni vélték, hogy Ken Maynard otthagyja a First Nationalt, ahol pályáját kezdte és más filmgyárhoz szerződik. Ken Maynard azonban maga sietett ezt a hírt megcáfolni és nyilatkozatot tett közbe, amely szerint az 1929 évre is a First kötelékében marad, ahol ismét öt filmet fog elkészíteni.

Pola Negri Európában is hódít. Pola Negri, aki a múlt héten a film és mozi legnagyobb ellenségét, Bernard Schawot is rá tudta venni, hogy egyik regényét filmesítésre rendelkezésre bocsássa Európában is ugyan olyan szeretettel vívott ki magának, mint amilyen szeretettel az amerikai közönség őt odaát becézte. két új filmje »A szeplőtlen asszony« és »Az asszony és a cécá« reászolgáltak erre a szimpátiára, mert Pola Negri ezekben a filmekben minden dicséretre méltó művészettel alakítja nehéz szerepét. A két film a Vajdasági mozijaiban már szintén látható.

Clive Broock a Veszedelmes uccában. A sárga liliom után ezuttal egy rendkívül izgalmas, valóságos detektivregénybe illő filmen mutatkozik be Clive Broock és ebben a szerepében is tehetséges intelligens színésznek csodálja őt mindenki, aki már a Sárga liliomban is az első sorba állította ezt a szimpátikus Paramount színészt. — Clive Broockra még sok nagy feladatot bíznak, amelyeket a bizonyára könnyedséggel fog megoldani.

A Wings folytatja Jugoszláviai körutját. Ez a háborus film változatlan érdeklődés mellett folytatja diadalutját az egész országban. Mindenfelé a beogradi és zagrebi sikerhez hasonló elragadtatással fogadták a Wingset, amely újat, eredetit és mindenki előtt valami nagyszerűt hozott. A Wingsre mindenki kíváncsi, akít a mozi és a film érdekel, mert mindenki hallani szeretné a hangutánzó gépet, amely a megtévesztésig hünen kíséri a filmben előforduló dörrenéseket, zugást, robbanást, sístergést és ezzel a szó szoros értelmében a valóságot varázsolja a néző elé. A Wings méltán nevezhető az új idény leg-hatalmasabb attrakciójának.

A mozi titokzatos lehelősegei. Azok az esztétikusok, akik a mozi mindenáron osztályozni akarják, zavarban vannak. Nem tudják hová tenni. Régtóta megszoktuk azt, hogy gondolatainkat, érzéseinket meghatározott formában fejezzük ki, a festészettel, a színházzal, a zenével, az építészettel, a táncal, az irodalommal, a színházzal, sőt a fényképezéssel is — ennél fogva mindenki ezekhez a formákhoz kötötte a merőben új művészetet, a mozi... Legtöbbször afféle fiók-színházat igyekeztek csinálni belőle, mások a zenéhez hasonlították, mások ismét a képzőművészetekhez. Mindnyájan tévedtek. A mozi se nem festészet, se nem építészet, se nem tánc, se nem zene, se nem színház, se nem irodalom, hanem egyszerűen mozi. Elie Faure egy tanulmányban a mozi titokzatos voltát, bölcséleti jelentőségét fejtette ki. A mozi — írja — az a művészet, mely az időtartamot, a térsik határait közé vetíti, amely az irodalomból térbeli kiterjedést formál, vagyis a térnek új, rendkívül fontos jelentőséget ad. Megőrzékelteti az élet ritmusát. Gondoljuk el, milyen csodálkozás fog el bennünket, mikor lassabban pörgetik a képet s látjuk, hogy uszik a levegőben ökölvívó, vagy egy táncosnő. Vagy hogy a vihar érintésére mint kezdenek lassanként borzongani a habok, a gyorsított felvételeknél pedig színről-színre szemlélhetjük, hogy egy növény a szemünk láttára hajt ki. Megtanít bennünket arra, hogy másképpen szemléljük az életet. Az érzéketlennek nevezett természet élni kezd. Eddigél az irodalom, a zene, a festészet által a világ igazi arculatának csak kis töredékeit ismertük meg, de itten az élet ugyanabban a pillanatban és ugyanazon a helyen valami folyamatos történésé válik. Megragadhatjuk az összevisszabogozott valóságot a maga titokzatos mivoltában egyetlenegy tekintettel. Milyen megismerésre ébred az, aki látja magát egy fölvetelen, ahol csak négy-öt esztendő volt, milyen forrása lesz az ilyen élmény az önelemzésnek, mikor az emlékezet hűtlen képei már elhalványultak. A mozi, ha igazán meg akarjuk érteni, vallásos érzést lobbant bennünk lángra.

Milyen legyen a kísérő zene? Vajjon a zene hozzátartozik-e a mozihoz? Vagy a zenés film csak olyan sajátosság, mint például a zenés szindarab, az operett, vagy az opera? Erről vitatkoznak a külföldi szakemberek. Megállapodtak abban, hogy a zenének ha nem is kell nyomról-nyomra követni az eseményeket, *senmiesetre sem szabad ellentétben állnia velük.* Másrészt a vita során az is tisztázódott, hogy a *mozizének van külön jellege s a klasszikus művek vajmi kevéssé szolgálják a néző igazi illuzióját, sokkal inkább a könnyű muzsika, mely pusztán elszongítja az idegeket, képesebb teszi a látási élvezetre.* Franciaországban már számosan akadtak azonban, akik egyenesen mozizénét írtak. Ezek közé tartozik *Honegger, Milhaud és Satie*, aki büszkén hirdeti, hogy ő a mozi zeneszerzője.

FILM-HIREK

Iwan Mosjuhín és Petrovits Szevetiszláv. A mozi-közönség több mint fele a nők köréből kerül ki. Ők a leghűbb mozilátogatók és így egy film sikerét ma mindenkor ők döntik el. Nagyon természetes tehát, hogy a filmgyárak, amelyeket mindenekelőtt az üzleti szempont vezérel, ezt a tényt kalkulációba veszik és gyakran a film szövegírójának határozott ellenzése mellett is az a szempont érvényesül, amely a nőknél biztosabb sikerre számíthat. Iwan Mosjuhín és Petrovits Szevetiszlávnak már a neve is ötvenszázalékos siker. Ma Európában ők a legjobban fizetett férfi sztá-

rok. Legújabb filmjeik a Titokzatos futár és a Cárévcis mindenütt döntő sikert aratnak. Mindkét színésznek olyan szerepeket adtak, amelyekben otthon vannak és amelyekben bő alkalmuk nyílik a női szenvedélyeket is meghódítani. Pazar környezet, elegancia, ez Mosjuhín és Petrovits fő éltető eleme, ha a filmgyár minden áldozatot meghoz, hogy a készülő film ilyen keretben mozogjon, akkor megszületik a világláger, amely mindenütt a világon tetszeni fog. A titokzatos futár és a Cárévcis is már láthatók a Vajdaságban.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

VASÁRNAP, december 16.

LJUBLJANA 9.30: Templomi zene és szentbeszéd. 11: Könnyű zene. 15: Gramofón. 15.30: Humoros irodalmi előadás. 16: Könnyű zene. 18: Vigjáték előadás. 20: Koncert. 22: Hírek.

ZAGREB 11.30: Délelőtti hangverseny. 17: Délutáni zene. 20.35: Tschaiowski-hangverseny. 22: Könnyű zene.

BÉCS 10.20: Orgonahangverseny. 11: Kar- és zenekari hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 19.30: Egy opera közvetítése. Utána: Esti hangverseny.

BERLIN 11.30: Délelőtti zene. 20.30: Zenekari hangverseny. 21: Tánczene.

Tudja már

hogymindenki, aki a RADIOWELT-re előfizet, vagy előfizetését megújítja,

ingyen kap

egy SD 4 audiolámpát, vagy egy XD 4 végerősítőlámpát. Az előfizetés díja egész évre 250 dinár és 10 dinár a lámpa portója.

Ismeri már

Európa legjobb havi folyóiratát? Ha nem, kérjen még ma próbapéldányt a Funkmagazin-ból!

WIENER RADIOVERLAG, Wien I., Petalozzigasse 6

BRESLAU 11: Egyházi zene. 12: Déli hangverseny. 15.55: Szórakoztató zene. 17.40: Zenekari hangverseny. 20.15: Bach karácsonyi oratóriumának előadása. 22.30: Kiss Béla zenekarának hangverseny.

BRÜNN 11: Délelőtti hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Beethoven-hangverseny. 22.20: Esti hangverseny.

5. G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15.30: Kamarazene. 16.05: Gitárhanger. 21: Norman Venner (bariton) hangverseny.

FRANKFURT 12: Déli hangverseny. 16.30: Beethoven-hangverseny. 21.15: Auber »Fra Diavolo« című operájának közvetítése. Stuttgartból.

LEIPZIG 8.30: Orgonahangverseny. 12: Kézzongorás hangverseny. 17: Délutáni hangverseny. 19.30: Katonazene. 22.30: Tánczene.

2. L. O. LONDON és 5. XX. DAVENTRY 15.30: Fuvózenekari hangverseny. 21.05: Könnyű szimfónikus hangverseny.

MÜNCHEN 11.15: Schubert »Der vergessene Wachposten« daljátékának előadása. 16: Zenekari hangverseny. 20: Népszerű hangverseny.

PRÁGA 11: Délelőtti hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20: A. Provaznik »Akrobaten« című operettjének előadása. 21: Beethoven-est. 22: Szórakoztató zene.

RÓMA 20.45: Szimfónikus hangverseny. STUTTGART 12: Tézene. 15.30: Szórakoztató zene. 21.15: Daniel Francois Esprit Auber »Fra Diavolo« operájának előadása.

BUDAPEST 9: Hírek, kozmetika. 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 11.15: Evangélikus istentisztelet. 12.25: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 12.30: Szimfónikus zenekari hangverseny. Közreműködik: Weihenherz Irén hegedűművész. 15.30: A Filharmóniai Társaság hangversenye a Zeneművészeti Főiskola nagyszínházából. Vezényel: dr. Dohnányi Ernő elnök-karnagy. Közreműködik: Hermann Pál gordonkaművész. 16.40: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és részleges sporteredmények. 17.30: Rádió Szabad Egyetem. 18.40: Lányi Ernő-dalok. Előadják: Nagy Margit, a m. kir. Operaház művésznője, Szedő Miklós dr., a Városi Színház operatőre, továbbá Kurina Simi és cigányzenekara. Bevezetőt mond: Lányi Viktor író és zeneszerző. 20: Részletes sport- és ügétversenyeredmények. 20.25: A Budai dalárda hangversenye. Vezényel: Szegő Sándor karnagy. 21.30: Gramofónhangverseny. 22.35: Pontos időjelzés. 22.40: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye Medveczky Bella (ének) közreműködésével.

HÉTFŐ, december 17.

LJUBLJANA 11: Koncert. 12: Előadás az uralgó családokról. 12.30: Gramofón. 19: Francia előadás. 20: Rádió-kvartett. 22: Hírek.

BERLIN 16.30: Délutáni hangverseny. 18: Géczy Barnabás zenekarának hangversenye. 20.30: Finn zene. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 16.30: Finn zene. 21: Német népdalok és példabeszédek.

5. G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Szórakoztató zene. 16: Tánczene. 17: Muriel Ogden (olt) és Frederick Steger (tenor) hangversenye. 18.30: Könnyű zene. 19.45: Eileen Leonard (szoprán) és Philip Taylor (bariton) hangversenye iskolai kóruskísérettel. 20.10: L. Aubert »A két erdő« című operájának közvetítése. 20.15: Tánczene közvetítése a Carlton-szállóból.

LEIPZIG 16.30: A házizene hangversenye. 20: Szimfónikus hangverseny. 22.15: Tánczene.

MÜNCHEN 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Zenekari hangverseny.

PRÁGA 12: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 22.20: Gramofónzene.

RÓMA 17.30: Filharmónikus hangverseny. 20.10: Sporthírek. 20.45: Könnyű vig zene.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny (Kurina Simi és cigányzenekara.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés és hírek. 12.20: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak, pontos időjelzés, időjárás, vízállásjelentés és hírek. 17.45: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny.) 19: Rádióamatőr-posta. 19.40: Dr. Hans

Götting németnyelvű előadás: »Weihnachtsstunde«. 20.20: Vigjáték előadás a Studióból. »Husvétli vakáció«. Vigjáték három felvonásban. Irta: Romain Coolus. Rendezi: Odry Árpád. 22.10: Időjárásjelentés. Utána: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

KEDD, december 18.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón. 17: A rádió-zenekar hangversenye. 19: Német nyelvóra. 20: Drámai előadás. 21: Szlovén karének. 22: Hírek.

ZAGREB 17.30: Délutáni hangverseny. 20: Zenekari hangverseny. Régi operett-részletek. 22.15: Tánczene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 17.30: Ifjúsági zeneóra.

MÜNCHEN 12.55: Déli hangverseny. 16.30: Szórakoztató hangverseny. 18: Délutáni hangverseny. 19.30: H. Pfitzner »Das Christelflein« című operájának előadása. 21.50: Tánczene.

PRÁGA 12.30: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Zenekari hangverseny. 22.20: Tánczene.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató hangverseny. 20.45: Jandonai »Francesco da Rimini« és G. Meyerbeer »Gli Ugonotti« c. operának részletei.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20: Edgard Hunger »Weltraumfahrt« című hangjátékának előadása. Utána: Filharmónikus hangverseny.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny. (Temesváry—Kerpely—Polgár-trió.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés és hírek. 12.20: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 15.30: A »Tündérvásár« meseórája. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 17.15: Bura Károly és cigányzene-

... A Tungstam barium-csővek kipróbálásakor tudtam csak meg, mily elsőrangú készülékem van ...

Igy ír egy rádiótulajdos, aki készülékéből

BARIUM-csővekkel

sohasem ejtett hangokat csalt ki.

Őn is előbb-utóbb rá fog jönni, hogy készüléke legjobban

BARIUM-csővekkel

dolgozik.

Gyorsan vegye meg!

Kár minden elvesztett élvezetért!

Kapható

az összes rádió-szaküzletekben

karának hangversenye. 18.30: »Mit üzen a rádió?« 19.30: A m. kir. Operaház előadása. I. (Előszór.) »Oedipus Rex« Oratorio-opera két felvonásban. Sophokles után írta Jean Cocteau. Zenéjét szerzette Igor Stravinsky. Vezényli Rékai Nándor. Rendezi Márkus László. 21.20: Pontos időjelzés, hírek. 22.30: Időjárásjelentés. Utána: A Dunapalota nagyszállóból Bachmann jazz-band.

SZERDA, december 19.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón, börze, hírek. 19: Szerb-horvát nyelvóra. 20: Hegedű koncert. 22: Hírek. ZAGREB 17.30: Délutáni zene. 20.35: Vladimir Miranov hegedűhangversenye.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Finn-délután. 19.30: Szimfónikus hangverseny. A hangverseny után esti hangverseny.

BERLIN 17: Délutáni hangverseny. 20: H. Pfitzner »Das Christelflein« című operájának előadása. Utána tánczene.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20: H. Pfitzner »Das Christelflein« c. operájának előadása.

BRÜNN 12.30: Déli hangverseny. 19: Fuvós zene. 20: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny.

5. G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Katonazene. 19: Könnyű zene. 20: Sybil Maden (alt) hangversenye és katonazene. 21.30: Ethel Dakin (szoprán) és Ghyn Eastman (bariton) hangversenye. 22.15: Tánczene.

FRANKFURT 16.35: Weber-hangverseny. 20.15: Katonazene. 21.15: Zenekari hangverseny.

PRÁGA 12.30: Déli hangverseny. 19: Fuvószene. 20: Szórakoztató est. 21: Zenekari hangverseny. 21.20: Régi cseh tánczene.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny. (Kurina Simi és cigányzenekara.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés és hírek. 12.20: Zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés és hírek. 17.45: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny.) 19: Rádióamatőr-posta. 19.40: Dr. Hans Götting németnyelvű előadása: »Weihnachtsstunde«. 20.20: Vigjáték előadás a Studióból. »Husvétli vakáció«. Vigjáték három felvonásban. Irta: Romain Coolus. Rendezi: Odry Árpád. 22.10: Időjárásjelentés. Utána: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

CSÜTÖRTÖK, december 20.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón, hírek börze. 19: Olasz nyelvóra. 20: Citera koncert. 22: Hírek.

ZAGREB 17.30: Népszerű hangverseny. 19.30: Szimfónikus hangverseny.

BERLIN 16.30: Kamarazene. 17.30: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti hangverseny.

5. G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 15: Szimfónikus hangverseny. 16.30: Szórakoztató zene. 21: Katonazene. 22.15: Zenekari hangverseny. 22.30: M. Mullinar (zongora) hangversenye.

FRANKFURT 12.30: Déli hangverseny. 16.35: Zenekari hangverseny.

KÖLN 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Zenekari hangverseny. 20: Hangverseny Mozart Haydn műveiből. Utána: szórakoztató zene.

PRÁGA 12.30: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19.20: Szimfónikus hangverseny.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 20.40: Ficher »Il Cavaliere Della Lune« című operettjének közvetítése.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny. (Kurina Simi és cigányzenekara.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12.20: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás, vízállásjelentés és hírek. 17.15: Rádió Szabad Egyetem. 18.30: Rádióamatőr-posta. 19.25: Angol nyelvoktatás. 21.05: Pontos időjelzés, hírek. 21.20: Venczell Béla, a m. kir. Operaház művésznék oratórium-estje. Zongorán kíséri: Polgár Tibor. 22: Időjárásjelentés. Utána: Az Ostende-kávóház szalózenekarának hangversenye.

PÉNTEK, december 21.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón, hírek, börze. 19: Francia nyelvóra. 20: Zongora és harmóniumhangverseny. 22: Hírek.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 17.15: Délutáni hangverseny. 20.35: Wagner-est. 22: Könnyű esti zene.

BERLIN 17: Zenekari hangverseny. 20: A házizenekar hangversenye. 21.30: Komor Góza zenekarának hangversenye.

KÖLN 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Kamarazene. 20: Zenekari hangverseny.

KÖNIGSBERG 11.30: Gramofónzene. 16.30: Délutáni hangverseny. 20.05: Szórakoztató zene.

LEIPZIG 16.30: Mozart-hangverseny. 20: Beethoven »Missa solemnis«. 22: Tánczene.

MÜNCHEN 12.55: Déli hangverseny. 16.15: Zenekari hangverseny. 19: Kamarazene.

PRÁGA 12.30: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny.

STUTTGART 12.15: Gramofónhangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny. (Temesváry—Kerpely—Polgár.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek. 12.20: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16: Dr. Szalay László novellái. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás, vízállásjelentés és hírek. 17.40: Balettdélután. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel Berg Ottó karnagy. 19.30: A m. kir. Operaház előadása. A második felvonás után cca. 21.20: Pontos időjelzés, hírek. 22.30: Időjárásjelentés. Utána: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

SZOMBAT, december 22.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón, börze, hírek. 17: A rádió-zenekar hangversenye. 19: Német nyelvóra. 20: Opera előadás közvetítése. 22: Hírek.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 17.30: Népszerű hangverseny. 20.35: Orosz kamarazene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 17.55: Mathilde Wildauer a Burgszínház és az udvari opera tagja. 19.20: Auber-trió. 20.15: Adolph L'Aronge »Klaus doktor« című vigjátékának közvetítése, utána jazz-band.

5. G. B. DAVENTRY EXPERIMENTEL 16.30: Tánczene. 18.45: Könnyű zene. 19.45: Karácsonyi hangverseny. 22.20: Nigel Dallaway (zongora) és Barrs Partridge (hegedű) hangversenye. 20.30: Emilie Waldron (szoprán), Alice Vaughan (alt), Geoffrey Dams (tenor) és James Howel (basszus) hangversenye.

KÖLN 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Délutáni hangverseny. 22: Tánczene.

KÖNIGSBERG 11.30: Gramofónzene. 16: Délutáni hangverseny. 22.15: Tánczene.

MÜNCHEN 14.30: Gramofónzene. 16: Szórakoztató zene. 18: Citerahangverseny. 20.30: Zenekari hangverseny. 22: Szórakoztató zene.

PRÁGA 11.15: Gramofónzene. 12.30: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 19: St. Maninszko »Halka« című opera előadása.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 20.45: G. Massenet »Cendrillon« című operájának közvetítése.

STUTTGART 15: Szórakoztató zene. 21: Offenbach »Die Insel Tulipanten« operájának előadása.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny. (Kurina Simi és cigányzenekara.) 9.30: Hírek. 9.45: A délelőtti hangverseny folytatása. 12.20: A Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 12: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16: Özy Pósa Lajosné előadása a gyermekeknek Pósa bácsi meséiből és verseiből. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás, vízállásjelentés és hírek. 17.10: A Kisfaludy Társaság irodalmi délutánja. 18: Gramofónhangverseny. (Művészlemez és keringők). 19: Német nyelvoktatás. 19.35: Sebestyén Ede előadása: »Egy pesti muzsikás regényes élete«. 20: Részletek Zerkovitz—Szlágyi: »Eltörött a hegedűm« című operettjéből. Zenekari kísérettel. Vezényel Polgár Tibor. 21.35: Pontos időjelzés, hírek. 21.50: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye. E hangverseny szünetjében cca. 22.10: Időjárásjelentés.